

I anledning av förslagen om skärpning av gällande besiktningsföreskrifter och om utbyte av civil personal mot värnpliktiga har *chefen för armén* till en början framhållit, att besiktningsföreskrifterna visserligen vore i behov av omarbetning men att den nu gällande grundprincipen — att så många värnpliktiga som möjligt uttagas och börja utbildas — därvid borde lämnas orubbad, eftersom endast denna skapade möjlighet att utbilda och krigsplacera den värnpliktige med ledning av hans användbarhet i krig. Vare sig besiktningsföreskrifterna ändrades enligt vissa i utlåtandet skisserade riktlinjer eller i princip kvarstode oförändrade, vore det emellertid ogörligt att med ledning av dessa på medicinska skäl hänföra ett visst på förhand bestämt antal till någon av besiktningsgrupperna. Det syntes vidare vara omöjligt att vid läkarbesiktningen vid inskrivningsförrättningen, då läkaren kunde disponera omkring 5 minuter för varje man, upptäcka alla kroppsfel och sjukdomar. I många fall måste ett slutligt bedömande äga rum efter inryckningen. I de fall en nedklassning till annan besiktningsgrupp skedde tämligen kort tid efter inryckningen syntes olägenheterna vara ringa. Det förekomme emellertid att nedklassning skedde relativt lång tid efter inryckningen. Någon ändring i dessa förhållanden syntes icke stå att vinna genom en skärpning av besiktningsföreskrifterna eller av dessas tillämpning. Däremot borde en undersökning göras angående möjligheterna att skärpa besiktningsföreskrifterna i fråga om de sjukdomsgrupper som visat sig efter inryckning främst föranleda överföring från grupp 4 till grupp 0 (= frikallelse). Det rörde sig emellertid här om ett mycket begränsat antal värnpliktiga, och kostnadsbesparingen bleve liten, eftersom dessa värnpliktiga redan nu frikallades kort tid efter tjänstgöringens påbörjande. Ur värnplikts teknisk synpunkt komme ett genomförande av förslaget att befria 1 000 för handräckningstjänst fullt användbara värnpliktiga att medföra betydande svårigheter. I den mån medicinska skäl icke kunde anföras, syntes det nämligen svårt att uppställa några objektiva normer för gallringen. Det syntes vara nödvändigt att fördela antalet »frikallelseplatser» på olika förband eller eventuellt olika inskrivningsområden och låta förbanden eller nämnderna handla efter omständigheterna. Det vore härvid svårt att förhindra orättvisor. Hittills hade inskrivnings- och personalregistreringsmyndigheter handlat efter normen att i dessa tider av små värnpliktskontingenter varje värnpliktig vore mer eller mindre outhärlig för försvaret. Det föreslagna frikallandet skulle innebära ett frångående av denna princip.

Arméchefen har erinrat om att försvarsutredningen räknat med en årlig värnpliktskontingent vid armén av 29 500 man och framhållit, att det icke vore säkert att denna siffra stode sig under hela tioårsperioden 1950—1960. Vidare syntes utredningens förslag taga sikte på förhållandena uteslutande under 1950-talet. Vid bedömandet av mer långsiktiga åtgärder borde emellertid hänsyn tagas till den starka ökningen av värnpliktskontingenterna efter år 1960. Medan åldersklasserna under 1950-talets första hälft uppginge till omkring 40 000 värnpliktiga och under senare hälften av 1950-talet ännu understeg

45 000 man, komme åldersklasserna i början av 1960-talet att stiga till över 60 000 man, vilket sålunda innebure en ökning med icke mindre än 50 %.

De höga kostnaderna för avlöningar till civil handräkningspersonal måste enligt arméchefens mening helt naturligt föranleda ett övervägande, om det vore försvarsekonomiskt lämpligt att använda en stor del av försvarsbudgeten för avlöning av okvalificerad personal, som utförde handräkningssysslor. Motsvarande medel kunde exempelvis i stället användas för anskaffning av krigsmateriel. Å andra sidan vore det nuvarande svåra handräkningsläget tillfälligt och betingades av de små åldersklasserna. De ökade kostnaderna för anställning av ersättare för ekonomivärnpliktiga motvägdes helt av att antalet värnpliktstjänstgöringsdagar nu låge avsevärt under det normala. Det av statens organisationsnämnd beräknade minimibehovet av ekonomivärnpliktiga vid armén vore 2 150. Till följd av den alltmer begränsade tillgången på ekonomivärnpliktiga vid inskrivningen (550) uppstode en brist på (2 150 — 550 =) 1 600 man. Motsvarande brist hade hittills åtminstone delvis fyllts med kollektivavtalsanställda s. k. ersättare för ekonomivärnpliktiga. Innevarande budgetår vore antalet 510, vilket av försvarsutredningen tagits som utgångspunkt för dess beräkningar. Utredningens förslag, att all handräkningstjänst (ekonomitjänst) skulle utföras av värnpliktiga, innebure emellertid, att 1 600 fullt vapenföra värnpliktiga skulle göra handräkningstjänst. Detta vore (1 600 — 510 =) 1 090 fler än utredningen beräknat.

Arméchefen har funnit ett anställande av ända upp till 1 600 ersättare för ekonomivärnpliktiga av kostnadsskäl icke kunna komma i fråga och har därför i sitt utlåtande framlagt förslag till ekonomitjänstens ordnande vid armén med utnyttjande av endast ett begränsat antal civila ersättare. Förslaget ansluter sig i princip till ett av statens organisationsnämnd i utlåtande över ett av 1948 års värnpliktskommitté framlagt förslag (prop. 1950: 224 s. 81), till vilket statsmakterna ställt sig positiva. Enligt nämndens förslag skulle minimibehovet av ekonomivärnpliktiga tillgodoses vid inskrivningsförrättningen genom att utnyttja — utöver grupp 4 — alla värnpliktiga som nu med tveksamhet hänföras till klass 3. Arméchefen har emellertid icke ansett denna anordning genomförbar. I stället har arméchefen ifrågasatt, om icke en omfördelning av de vid inskrivningen uttagna värnpliktiga i grupp 4 mellan försvarsgrenarna borde göras så att bristen på dylika värnpliktiga, vilken med nuvarande bestämmelser går ut över armén, fördelas mellan försvarsgrenarna. Antalet armén tilldelade ekonomivärnpliktiga skulle genom en dylik åtgärd kunna öka. Arméchefen räknar med en ökning om 350—450 man. Arméns handräkningsbehov i övrigt, inom ramen för det av organisationsnämnden beräknade minimibehovet, skulle täckas dels genom civila ersättare för ekonomivärnpliktiga till nuvarande antal och dels genom uttagning av värnpliktiga under tjänstgöring oberoende av besiktningsgrupp. Uttagningen skulle verkställas av granskningsnämnd efter förslag av kompanichef inom 14 dagar efter inryckningen och efter frivilligt åtagande. Maximibehovet av ekonomivärnpliktiga skulle erhållas genom nedklassning enligt hittills tillämpade grunder.

I anledning av försvarsutredningens förslag om utbyte av annan civil personal mot värnpliktiga — varvid 587 civila arbetare inom samtliga försvarsgrenar skulle utbytas mot 658 värnpliktiga — har arméchefen först för arméns del ytterligare understrukt den av utredningen framhållna betänkliga tendensen till starkt stegrade kostnader för civilanställd personal under senare år. Den civila personalen kunde vid mobilisering och i krig till stor del icke utnyttjas för sådan kvalificerad tjänst (t. ex. befälstjänst), för vilken fast anställd personal då i största möjliga utsträckning borde användas. De nedlagda kostnaderna för avlöning av personal i fred gäve med andra ord icke tillräckligt utbyte med hänsyn till det alltmer stegrade behovet av kvalificerad personal i krig. Arméchefen avsåge därför att låta utreda möjligheten att fast anställt underbefäl, som här närmast komme i fråga, efter erforderlig skolning övertog åtskilliga av de befattningar, som nu upprätthölles av civil personal med motsvarande avlöningsförmåner.

Det måste emellertid uppmärksammas att effektiviteten i arbetsprestationerna icke finge nedgå genom utbyte av civil personal mot militär, det må vara fast anställd eller värnpliktig. Vid armén hade bl. a. denna synpunkt utgjort anledningen till att som remontskötare och eldare användes civil personal. Av sålunda anförda skäl men även på grund av de krigsorganisatoriska konsekvenserna måste förslaget att utbyta civil personal till ett sammanlagt antal av 587 mot värnpliktiga till ett antal av 658 inom samtliga försvarsgrenar avstyrkas.

Arméchefen har närmare belyst konsekvenserna för krigsorganisationen av försvarsutredningens förslag i fråga om skärpning av besiktningsföreskrifterna och utbyte av civil personal mot värnpliktiga och härvid anført i huvudsak följande.

Försvarsutredningens förslag innebär en tvåfaldig kategoriklyvning. Dels skola nämligen värnpliktiga användbara i handräckningstjänst befrias från sådan tjänst, dels föreslås att värnpliktiga, användbara för vapenutbildning, överföras till handräckningstjänst. Båda förslagen medföra ogynnsamma återverkningar på arméns krigsorganisation. Sammanlagda antalet fullt vapendugliga värnpliktiga, som skola göra handräckningstjänst, blir (2 200 + 1 090 =) 3 290 d. v. s. mer än 12 % av arméns nuvarande årskontingent vapenföra värnpliktiga. Av försvarsutredningens uttalanden framgår, att den anser att krigsorganisationens kvantitet måste upprätthållas samt att den utgått från att de föreslagna åtgärderna icke behöva föranleda en minskning av arméns krigsorganisation. Påståendet överensstämmer icke med tillgängligt siffermaterial. Med en nedklassning av 3 290 fullt vapenföra värnpliktiga per år till ekonomitjänst är det icke möjligt att bibehålla krigsorganisationen. Därtill kommer emellertid att även krigsorganisationens kvalitet kommer att nedgå, när armén varje år berövas ett nytillskott av 3 290 (motsvarande exempelvis 3 skyttebataljoner) nyutbildade soldater.

Svårigheterna att upprätthålla krigsorganisationen och att tillgodose handräckningstjänsten ha båda i väsentlig grad sitt upphov i samma fenomen, nämligen de små värnpliktsåldersklasserna. Beträffande de vapenutbildade kontingenterna till armén har krigsorganisationen kunnat upprätthållas och vågdalen i någon mån utjämnas genom det successiva ianspråktagandet av 19-åringarna i överensstämmelse med 1949 års riksdags beslut. Detta beslut

motverkas helt, om frikallelse och överföring från vapen- till handräcknings-tjänst skall ske enligt försvarsutredningens förslag.

De av försvarsutredningen föreslagna åtgärderna äro därför icke berättigade i nuvarande läge. Utredningens ståndpunkt, att arméns krigsorganisation skall upprätthållas, motiverar åtgärder för att öka i stället för att minska tillgången på värnpliktiga.

Aven om hittillsvarande principer för uttagning och tjänstgöring bibehållas, uppstår svårigheten att bibehålla krigsorganisationen i dess helhet under de närmaste åren till följd av att små åldersklasser tillkomma, medan stora utgå.

Arméchefen har sålunda avstyrkt utredningens förslag beträffande såväl skärpning av besiktningsföreskrifterna som utbyte av civil personal mot värnpliktiga. I stället ha ifrågasatts vissa åtgärder i syfte att öka tillgången på värnpliktiga i krigsorganisationen.

Aven *chefen för marinen* har avstyrkt förslaget om utbyte av civil personal mot värnpliktiga och därvid framhållit, att det ej kunde undvikas, att den kontinuitet i skötandet av göromålen, som med anlitande av civil personal kunde upprätthållas, i viss mån ginge förlorad, eftersom en värnpliktig, hur skicklig han än kunde vara i sitt speciella fack, dock alldeles uppenbart först efter en längre eller kortare tid kunde bli fullt förtrogen med de på arbetsplatsen rådande särskilda arbetsförhållandena. En effektivitetsförlust vore därför under alla förhållanden ofrånkomlig. Därest förslaget skulle genomföras, borde enligt marinchefens uppfattning antalet värnpliktiga som skulle ersätta civil personal sättas högre än försvarsutredningen förutsatt. Marinchefen har ansett 425 värnpliktiga erforderliga såsom ersättare för 319 man.

*Chefen för flygvapnet* har jämväl uttalat sig mot det föreslagna utbytet av civil personal mot värnpliktiga. En återgång till tidigare rådande förhållanden kunde endast motiveras med besparingsskäl. Chefen för flygvapnet ansåge icke att dessa vore tillräckligt starka beträffande den lilla kontingent varom här vore fråga i jämförelse med fördelarna av den nuvarande, för icke länge sedan införda ordningen. Skulle likväl ett utbyte av civila mot värnpliktiga komma till stånd, måste antalet värnpliktiga ovillkorligen vara högre. Enligt chefens för flygvapnet förslag till utredningen erfordrades 160 värnpliktiga för att ersätta de 110 civila som utredningen föreslagit böra utgå.

Däremot anser chefen för flygvapnet förslaget om skärpning av gällande besiktningsföreskrifter vara till fördel för flygvapnet. För flygvapnet skulle förslaget innebära högre kvalitet för dess värnpliktiga personal, vilket sjelfallet vore en fördel, dock ej så stor att den borde vara avgörande för frågan.

*Överbefälhavaren* finner i enlighet med arméchefens förslag lämpligt att undersöka möjligheterna att skärpa besiktningsreglementet i fråga om sjukdomsgrupper, som visat sig efter inryckning främst föranleda överföring från grupp 4 till 0. Däremot kan överbefälhavaren f. n. icke ansluta sig till försvarsutredningens förslag om sådan skärpning av besiktningsreglementet, att de årliga utbildningskostnaderna för 1 000 värnpliktiga inbesparas. De under de närmaste åren sjunkande åldersklasserna anses göra det nödvändigt att

utnyttja personaltillgångarna för att även i detta avseende säkerställa krigsmaktens uthållighet i krig. Av samma skäl avstyrker överbefälhavaren i princip den föreslagna återgången till systemet att helt tillgodose behovet av handräckningspersonal med värnpliktiga.

Försvarsutredningens förslag i fråga om koncentration av utbildningen inom vissa av arméns truppslag har tillstyrkts av *chefen för armén*, som dock beträffande indragningen av K 2 uppställt som förutsättning att en planerad utbyggnad av Södra skånska infanteriregementets (I 7) etablissement i Ystad kommer till stånd.

Arméchefen har anfört vissa allmänna synpunkter på frågan om koncentration av utbildningen och därvid erinrat om att arméns nuvarande värnpliktskontingent, 29 500 man, är exceptionellt låg och på 1960-talet beräknas snabbt stiga ända upp till 45 000 man, d. v. s. med 50 %. Vid denna tid måste antingen stängda etablissement åter öppnas eller de utnyttjade kasernerna utbyggas. Det senare alternativet anses avgjort vara att föredraga. En förutsättning måste dock vara, att utbyggandet av kvarvarande kaserner påbörjas i så god tid, att förbanden äro beredda mottaga årskontingenten i den takt denna ökar. Nybyggnad av kaserner blir nödvändig i slutet av 1950-talet även av det skälet, att medelåldern på de nu befintliga då kommer att vara omkring 50 år. Många etablissement befinna sig redan nu i mindre tillfredsställande skick. En långsiktig plan för användning av arméns kasernetablissement håller därför på att förberedas. I denna fixeras vilka etablissement, som böra nedläggas, varvid kasernernas tillstånd och övningsfältens kvalitet äro de främst avgörande faktorerna. Vid de ständigt pågående smärre nybyggnads- och förbättringsarbetena tages redan nu hänsyn härtill, så att investeringar om möjligt undvikas i etablissement, som eventuellt avses utgå.

*Överbefälhavaren* förklarar sig i stort dela den av arméchefen framförda uppfattningen om de föreslagna indragningarna och sammanslagningarna av vissa truppförband. Han anser dock, att jägarskolans förflyttning bör anstå i nuvarande läge.

Indragningen av Öresunds marindistrikt avstyrkes av *chefen för marinen* i nu rådande läge. *Överbefälhavaren* anser frågan böra lösas i samband med en kommande översyn av den militärterritoriella indelningen.

Försvarsutredningens uttalanden rörande behovet av ökad byggnadsverksamhet inom försvaret ha starkt understrukits i remissutlåtandena.

*Chefen för flygvapnet* har anfört, att man i nuvarande läge utan dröjsmål borde vidtaga sådana åtgärder för att höja flygvapnets effektivitet, som toge tid att fullfölja men som likväl kunna beräknas ge resultat under de närmaste åren, förslagsvis en femårsperiod. Beslut borde med hänsyn därtill, redan vid 1950 års riksdag, fattas om fortsatt förstärkning av jaktflyget och om ytterligare modernisering av luftbevakningen. Åtgärder borde vidare vidtagas i syfte att snarast höja leveranskapaciteten hos industrier, som tillverka för flygvapnet särskilt betydelsefull krigsmateriel, att medan tid är i utlandet köpa råvaror och materiel, som icke kunna eller under avsevärd tid icke hinna

framställas inom landet, samt att påskynda takten i byggnadsarbeten, som äro av särskild betydelse för flygvapnets verksamhet i krig. Kostnaderna under femårsperioden 1950/55 för de föreslagna åtgärderna ha beräknats till i medeltal 27,7 miljoner kronor per år under driftbudgeten och 26,7 miljoner kronor per år under kapitalbudgeten, allt utöver redan anvisade och i flygförvaltningens ordinarie anslagsäskanden för budgetåret 1951/52 begärda medel.

#### **Myndigheternas medelsäskanden.**

Försvarets myndigheter ha i sina äskanden för budgetåret 1951/52 hemställt om anvisande under fjärde huvudtiteln av anslag om tillhopa omkring 1 096 miljoner kronor. Ökningen i förhållande till riksstaten för innevarande budgetår utgör omkring 254 miljoner kronor. Tages hänsyn jämväl till av riksdagen å tilläggsstat I anvisade medel (prop. 1950: 251; rd. skr. 1950: 413), utgör ökningen 182 miljoner kronor.<sup>1</sup> Därutöver har emellertid räknats med vissa beställningsbemyndiganden. Myndigheternas förslag kunna i stort sett anses uppgjorda med utgångspunkt i gällande försvarsorganisation med däri av 1948 och 1949 års riksdagar beslutade ändringar. Beträffande marinen föreslås emellertid ett nybyggnadsprogram, som skulle tillföra flottan ett antal fartyg av ny typ, s. k. ubåtsjaktfartyg. Av ökningen i förhållande till den ursprungliga riksstaten hänföra sig 162 miljoner kronor till materielanskaffningsanslagen, omkring 3,6 miljoner kronor till försvarsgrenarnas avlöningsanslag och återstoden till övnings-, underhålls- och övriga anslag.

Överbefälhavaren har i yttrande den 4 september 1950 i anledning av förvaltningsmyndigheternas äskanden understrukt behovet av förlängd gruppchefsutbildning och av arméchefen föreslagna repetitionsövningar i full omfattning. Även luftbevakningens och jaktstridsledningens utbyggnad och modernisering ha framhållits såsom angelägna. Överbefälhavaren ansåge, att förvaltningsmyndigheterna visat den återhållsamhet, som varit möjlig med hänsyn till beredskapskraven.

#### *Departementschefen.*

De beräkningar rörande kostnaderna för försvaret under tioårsperioden 1950/60, som vederbörande myndigheter verkställt på försvarsutredningens uppdrag och som sammanställts i utredningens skrivelse den 4 juli 1950, visa nödvändigheten av att den största sparsamhet iakttages inom försvaret — givetvis utan att försvarets effektivitet äventyras — och att kostnadskrävande organisationsutvidgningar icke beslutas utan starka skäl. Rådande utrikespolitiska förhållanden föranleda å andra sidan, att möjligheterna att vinna besparingar äro begränsade samtidigt som kostnadsökningar äro ofrånkomliga speciellt på materiel- och byggnadsområdena.

I syfte att med bibehållen eller ökad effekt vinna besparingar inom den nuvarande försvarsorganisationens ram ha sedan flera år tillbaka genom sta

<sup>1</sup> Här och i det följande bortses från ett till Svenska fältsjukhuset i Korea anvisat anslag av 10 miljoner kronor.

tens organisationsnämnds försorg utförts grundliga organisationsundersökningar beträffande stabs- och förvaltningstjänsten inom försvaret. På grundval av undersökningsresultaten ha rationaliseringar, främst vid arméns truppförband, successivt genomförts. Betydande besparingar ha härigenom redan vunnits. Av vikt är emellertid, att undersökningarna med kraft och skyndsamt fullföljas inom de delar av försvarsorganisationen, som ännu icke blivit rationaliserade. Erfarenheterna från det hittillsvarande rationaliseringsarbetet tyda på att avsevärda besparingar skola kunna vinnas därigenom.

För att vinna ytterligare besparingar är det emellertid ej tillräckligt att begränsa åtgärderna till de områden där rationaliseringsarbetet hittills bedrivits. Mera genomgripande besparingsåtgärder — även sådana som skulle påverka den av statsmakterna beslutade försvarsorganisationens omfattning — ha hittills fått anstå i avvaktan på resultatet av den allmänna översyn av organisationen, som innefattas i 1949 års försvarsutrednings uppdrag. Den fördröjning av utredningsarbetet som av olika skäl inträffat gör det emellertid angeläget överväga, huruvida icke vissa besparingsåtgärder av begränsad räckvidd skulle kunna genomföras utan att en mera allmän översyn av organisationen föregripes.

Innan jag närmare ingår på försvarsutredningens i sådant syfte framlagda förslag, får jag erinra om statsmakernas år 1948 uttalade uppfattning, att varje vapenför svensk, som icke bindes av andra för försvaret viktiga uppgifter, bör sättas i stånd att i ena eller andra formen militärt deltaga i kampen för rikets självständighet. Den sålunda fastslagna principen om uttagande av hela folkets värnkraft bör icke utan tvingande skäl frångås. Av särskild betydelse är detta under de närmaste åren, då värnpliktskontingenterna bli exceptionellt små. Huruvida principen kan följas jämväl senare, när värnpliktskontingenterna beräknas undergå en avsevärd stegring, måste givetvis bedömas utifrån då föreliggande förutsättningar.

Den omständigheten, att principen om uttagande av hela folkets värnkraft sålunda fortfarande bör äga giltighet, utesluter givetvis icke, att vissa modifieringar i fråga om utbildningskontingentens storlek kunna övervägas. Vad då först angår försvarsutredningens förslag om viss skärpning av besiktningsföreskrifterna eller dessas tillämpning finner jag starka skäl tala för utredningens uppfattning, att besiktningsföreskrifterna icke äro tillräckligt stränga eller icke tillämpas tillräckligt restriktivt för att från värnpliktstjänstgöring avskilja dem som icke lämpligen böra ifrågakomma för dylik tjänst. Jag avser därför att uppdraga åt vederbörande myndigheter att närmare utreda frågan om en skärpning härutinnan. Huruvida avskiljandet av de mindre lämpliga bör ske i full omfattning redan vid inskrivningsförrättning eller jämväl efter inryckning till tjänstgöring bör vid utredningen närmare klarläggas. Det är icke möjligt att innan närmare erfarenheter vunnits bedöma hur många värnpliktiga som på detta sätt komma att undandragas värnpliktsutbildning.

Såsom försvarsutredningen framhållit har den civilanställda personalen inom försvaret under senare år måst avsevärt utökas. Detta har medfört, för-

utom betydande merkostnader, en under nuvarande förhållanden ogynnsam belastning på den civila arbetsmarknaden, där ju bristen på arbetskraft är mycket kännbar. Ökningen av den civilanställda personalen sammanhänger väsentligen med att tillgången på värnpliktiga för ekonomitjänst blivit avsevärt mindre än tidigare med påföljd att civila arbetare måst anställas för sådana uppgifter som avsetts för ekonomivärnpliktiga. Redan vid anmälan av 1950 års statsverksproposition (bil. 6, s. 58) uttalade jag att jag icke kunde tillstyrka någon ytterligare utökning av antalet dylika ersättare för värnpliktiga. I propositionen 1950: 224 (s. 79 f.) berördes sedermera närmare de olika alternativ som kunde komma i fråga för att utan ökning av antalet civila arbetare säkerställa ekonomitjänsten vid förbanden. Jag förordade därvid att ett av organisationsnämnden framlagt förslag till frågans lösning skulle övervägas. Förslaget innebär i korthet, att redan vid inskrivningsförrättningarna uttages så stort antal värnpliktiga till ekonomitjänst som erfordras för att täcka det av nämnden beräknade minimibehovet. Ytterligare utredning erfordras emellertid rörande vissa detaljer i det skisserade systemet. Därvid måste även frågan om gränsdragningen mellan olika besiktningsgrupper eller ändring av den nuvarande indelningen i besiktningsgrupper komma under omprövning. I den mån tillgången på arbetskraft för ekonomitjänst icke täcker föreliggande behov, måste värnpliktiga som uttagits till vapenutbildning tagas i anspråk för ändamålet. Såsom arméchefen framhållit är det härvid lämpligt att uttagningen sker efter frivilligt åtagande. Om erforderligt antal värnpliktiga icke frivilligt anmäla sig, måste uttagning dock i sista hand ske tvångsvis enär förbandens verksamhet icke får äventyras.

Arméchefen har ifrågasatt, huruvida icke bristen på ekonomivärnpliktiga vid armén skulle kunna delvis avhjälpas genom att tilldelningen av dylika värnpliktiga till de övriga försvarsgrenarna minskades. Härvid har förutsatts att vid dessa försvarsgrenar skulle få anställas motsvarande antal civila arbetare. Enär en dylik åtgärd sålunda icke skulle medföra några besparingar, saknar jag anledning att här närmare ingå på förslaget. Jag vill emellertid i detta sammanhang framhålla, att antalet värnpliktiga, som tages i anspråk för ekonomitjänst, åtminstone vid marinen torde kunna väsentligt nedbringas i samband med den i det föregående berörda rationaliseringen inom denna försvarsgren. De planerade organisationsundersökningarna inom flygvapnet komma att klarlägga, huruvida dylika besparingar kunna vinnas även där.

I avvaktan på de i det föregående berörda utredningarna anser jag mig icke böra nu föreslå någon minskning av det antal civila arbetare som inrymmes i innevarande budgetårs anslag till avlöningar till viss arbetarpersonal. Antalet bör emellertid därefter så snart ske kan nedbringas.

Försvarsutredningens förslag avser även utbyte av viss annan civil personal, såsom remontskötare, eldare och förrådsarbetare, mot värnpliktiga. Det är här i huvudsak fråga om personalkategorier, som beträffande antal och arbetsuppgifter regleras i samband med organisationsnämndens undersökningar. Den rationaliserade organisation, som på grundval av nämndens för-

slag genomförts eller föreslagits till genomförande, är för sin funktionsduglighet beroende av att den personal som beräknats för densamma finnes att tillgå. Jag är därför icke beredd att nu förorda att försvarsutredningens förslag i denna del genomföres. Det torde emellertid böra uppdragas åt organisationsnämnden att med beaktande av numera vunna erfarenheter överväga, huruvida utbyte av civil personal mot värnpliktiga kan genomföras under skäligt hänsynstagande till rationaliseringssynpunkter.

Försvarsutredningens förslag innebära, även med den begränsning jag tills vidare nödgats räkna med, att det antal värnpliktiga som erhåller vapenutbildning kommer att minska. Tillgången på värnpliktiga, som kunna insättas i krigsorganisationen, kommer alltså att något nedgå. Tillgängliga personalreserver möjliggöra dock, att krigsorganisationen under ett antal år kan bibehållas i oförändrad omfattning.

Såsom redan anmärkts böra frågorna om indragning av vissa armétruppförband och av Oresunds marindistrikt upptagas till behandling i samband med framläggandet av förslag rörande försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag. I detta sammanhang vill jag endast understryka, att alla möjligheter böra tillvaratagas att genom förenklingar i fredsorganisationen minska förvaltningskostnaderna.

I sitt utlåtande över försvarsutredningens förenämnda skrivelse har chefen för flygvapnet hemställt, att beslut måtte fattas om fortsatt förstärkning av jaktflyget och ytterligare modernisering av luftbevakningen. I avvaktan på försvarsutredningens slutliga förslag och med beaktande jämväl av de höga kostnaderna för den nuvarande försvarsorganisationen kan jag icke tillstyrka förslaget om jaktflygets fortsatta förstärkning. Till frågan om luftbevakningens modernisering torde jag få återkomma i samband med behandlingen av frågan om viss ytterligare anskaffning av nattjaktflygplan, till vilken fråga jag i avvaktan på viss ytterligare utredning icke nu är beredd taga ställning.

Jag övergår härefter till anslagsberäkningarna för budgetåret 1951/52 under fjärde huvudtiteln. En sammanfattning av dessa beräkningar jämte anslagsberäkningarna under kapitalbudgeten såvitt avser försvarsändamål lämnas i följande sammanställning, vari jämväl redovisas anslagssummorna för budgetåren 1949/50 och 1950/51 (beloppen i miljoner kronor).

|                                      | 1949/50 | 1950/51 | 1951/52 |
|--------------------------------------|---------|---------|---------|
| Anslag under fjärde huvudtiteln..    | 796,6   | 1 914,0 | 1 051,6 |
| Anslag till nya kapitalinvesteringar |         |         |         |
| för försvarsändamål .....            | 20,9    | 45,7    | 72,0    |
| Summa                                | 817,4   | 959,7   | 1 123,6 |

Vid bifall till de i det följande framlagda förslagen skulle således fjärde huvudtitelnslutsumma ökas med 137,6 miljoner kronor i förhållande till

<sup>1</sup> Därav 72,0 miljoner kronor på tilläggsstat I.

slutsumman för budgetåret 1950/51. Av följande sammanställning framgår ökningens fördelning på olika huvudgrupper av utgifter (beloppen i miljoner kronor).

|                                                                  | 1950/51 | 1951/52 | Ökning |
|------------------------------------------------------------------|---------|---------|--------|
| Avlöningar till fast anställd personal vid försvarsgrenarna..... | 235,9   | 238,6   | 2,7    |
| Anskaffning av tygmateriel (motsvarande)                         | 270,0   | 375,0   | 105,0  |
| Övriga kostnader.....                                            | 408,1   | 438,0   | 29,9   |
| Summa                                                            | 914,0   | 1 051,6 | 137,6  |

Beträffande stegringen av *avlöningskostnaderna* må nämnas att medelsbehovet nästa budgetår beräknats å ena sidan öka med 5,4 miljoner kronor under försvarsgrenarnas avlöningsanslag under det att å andra sidan anslagen till avlöningar till viss arbetarpersonal förutsatts kunna minskas med tillhopa 2,9 miljoner kronor. Förskjutningen till de allmänna avlöningsanslagen föranledes av ett av chefen för civildepartementet vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor framlagt förslag om reglering av maskinistpersonalens anställnings- och avlöningsförhållanden. Nettoökningen under avlöningsanslagen föranledes väsentligen av att vakanserna, främst i manskapsgraderna, beräknats skola successivt minskas och att flygvapenorganisationen planenligt utbygges.

För att kunna överblicka medelsbehovet under *materielanskaffningsanslagen* måste även reservationsmedelsförbrukningen såväl under fortlöpande anslag som äldre anslag för dylika ändamål beaktas. Av omstående sammanställning framgå dels betalningsutfall under materielanskaffningsanslagen budgetåret 1949/50, dels ock den uppskattade medelsåtgången för samma ändamål under vart och ett av budgetåren 1950/51 och 1951/52. Till jämförelse upptagas de under respektive budgetår i form av reservationer och för budgetåren anvisade anslag tillgängliga anslagsmedlen (beloppen i miljoner kronor).

Utbetalningarna under materielanskaffningsanslagen beräknas alltså komma att undergå en betydande stegring under innevarande och nästa budgetår. Anledningen härtill är att söka i de avsevärda materielbeställningar, som under senare år kunnat utläggas med utnyttjande av äldre reservationer samt nya bemyndiganden och anslag och som nu eller inom kort fullgöras genom materielleveranser. I den mån beställningarna hänföra sig till äldre reservationsanslag motsvaras de av en under tidigare år uppkommen underbelastning å anslagen. Den omständigheten, att beställningarna, och därmed även leveranserna, på detta sätt försenats, har visserligen förorsakat vissa brister i materieförsörjningen man har å andra sidan i många fall medfört, att modernare materiel kunnat anskaffas än som ursprungligen avsetts.

I de för nästa budgetår beräknade anslagen för materielanskaffning ha även inräknats medel — uppskattningsvis 50 miljoner kronor — för att likvidera de nya bemyndiganden som i det följande föreslås. Förvaltningsmyndig-



| A n s l a g                                         | Äldre bemyndiganden som per den 30 juni 1951 icke täckts av anslag eller betalningsreserv | Föreslagna bemyndiganden för budgetåret 1951/52 | Föreslagna anslag för budgetåret 1951/52 | Bemyndiganden som per den 30 juni 1952 icke täckts av anslag eller betalningsreserv |
|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m. ....        | 202                                                                                       | 110                                             | 85                                       | 227                                                                                 |
| Marinen: Fartygsbyggnader. ....                     | 108                                                                                       | 25                                              | 60                                       | 73                                                                                  |
| Marinen: Anskaffning av artillermateriel m. m. .... | 68                                                                                        | 42                                              | 45                                       | 65                                                                                  |
| Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m. ....  | 418                                                                                       | 151                                             | 185                                      | 384                                                                                 |
| Summa                                               | 796                                                                                       | 328                                             | 375                                      | 749                                                                                 |

Statsutskottet har i sitt av 1950 års riksdag godkända utlåtande nr 4 (s. 29) framhållit angelägenheten av att riksdagen i samband med anslags-äskandena för kommande budgetår erhåller en redogörelse för hur de av riksdagen lämnade beställningsbemyndigandena i fråga om materielanskaffningsanslagen utnyttjats.

I anledning härav får jag nämna, att enligt senast erhållna uppgifter från förvaltningsmyndigheterna, avseende beställningsläget den 1 oktober 1950, de icke utnyttjade beställningsbemyndigandena uppgingo till omkring 420 miljoner kronor, varav 54 miljoner kronor avse armén, 167 miljoner kronor marinen och 199 miljoner kronor flygvapnet.

Enligt den i det föregående intagna sammanställningen rörande anslagsutvecklingen i fråga om olika utgiftsgrupper beräknas *övriga kostnader* stiga med 29,9 miljoner kronor i förhållande till anslagstilldelningen för budgetåret 1950/51. Av särskild betydelse äro här kostnaderna för värnpliktsutbildningen. I anslagsberäkningarna ha vissa myndigheter beräknat kostnader för en med två månader förlängd gruppchefsutbildning vid armén. Det är min avsikt att efter ytterligare överväganden framlägga förslag i denna fråga. Innan klarhet vunnits rörande utbildningens omfattning anser jag mig icke böra i det följande beräkna särskilda medel för densamma. Jag har även i övrigt räknat med värnpliktsutbildning enligt nu gällande bestämmelser. En omräkning av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under första tjänstgöring har medfört anslagsökningar om sammanlagt 1,5 miljoner kronor.

I anslagen för innevarande budgetår ha inräknats kostnader för repetitionsövningar krigsförbandsvis vid armén i begränsad omfattning, omkring 40 000 man. För nästa budgetår förutsattes att dylika övningar skola anordnas i den utsträckning arméchefen föreslagit, eller med omkring 70 000 man. Merkostnaderna härför ha uppskattats till 11,2 miljoner kronor.

Av den återstående anslagsökningen hänföra sig 6,5 miljoner kronor till anslagen till ersättningar till försvarets fastighetsfond. Prisstegringar under andra anslag än materielanskaffningsanslag ha uppskattats till 5,0 miljoner kronor. Flygvapnets fortsatta utbyggnad föranleder en ökning av medelsbe-

hovet under flygvapnets anslag till drift och underhåll av flygmateriel m. m. med 4,0 miljoner kronor. Ett nytt anslag, till anskaffning av maskiner m. m. för marinen, ingår i anslagsökningarna med 1,0 miljon kronor. Med hänsyn till anslagsbelastningen under sistförflutna budgetår ha vissa förslagsanslag uppräknats med tillhoppa i runt tal 3,0 miljoner kronor.

De anslagsökningar som enligt det föregående redovisats överstiga med 2,3 miljoner kronor det totala belopp, varmed fjärde huvudtiteln ökas. Skillnaden föranledes av ett flertal smärre minskningar på andra anslag.

Reservationerna under fjärde huvudtiteln uppgingo vid utgången av budgetåret 1948/49 till omkring 606 miljoner kronor. Härav belöpte på äldre anslag 350 miljoner kronor och på fortlöpande anslag 256 miljoner kronor. Under budgetåret 1949/50 minskades reservationsbehållningen på äldre anslag med 98 miljoner kronor till 252 miljoner kronor. Även på fortlöpande anslag minskade reservationsbehållningen, nämligen med 55 miljoner kronor till 201 miljoner kronor. Reservationerna nedgingo således under budgetåret med 153 miljoner kronor till 453 miljoner kronor. Av reservationsminskningen på fortlöpande anslag avse omkring 10 miljoner kronor ett belopp, som i samband med övergång till bemyndigandesystem på marinens anslag till anskaffning av artillerimateriel m. m. överförts till budgetutjämningsfonden. Den indragna reservationen ingår i det till nyssnämnda anslag hörande bemyndigandet och kommer således att framdeles föranleda utbetalningar över anslaget.

I det föregående har redogjorts för den beräknade reservationsmedelsförbrukningen under materielanskaffningsanslag under budgetåren 1950/51 och 1951/52. Då det gäller att beräkna den totala medelsförbrukningen under fjärde huvudtiteln, måste emellertid även beaktas eventuell reservationsmedelsförbrukning å andra anslag än sådana för materielanskaffning ävensom de belopp, varmed belastningen å förslagsanslag överskjuter eller understiger de i respektive riksstater uppförda anslagsbeloppen. En preliminär uppskattning rörande kostnadsutvecklingen visar, att de sammanlagda utgifterna under fjärde huvudtiteln kunna beräknas till omkring 1 100 miljoner kronor under budgetåret 1950/51 och omkring 1 140 miljoner kronor under budgetåret 1951/52. Vid beräkningen har hänsyn icke tagits till de förändringar i fråga om löner och priser som inträffat under de senaste månaderna.

De totala försvarskostnaderna — inberäknat medelsförbrukning under kapitalbudgeten — kunna uppskattas till drygt 1 150 miljoner kronor under budgetåret 1950/51 och drygt 1 200 miljoner kronor under budgetåret 1951/52.

För budgetåret 1950/51 har riksdagen medgivit, att vissa under fjärde huvudtiteln uppförda reservationsanslag må enligt Kungl. Maj:ts medgivande överskridas, om av beredskapsskäl värnpliktiga måste inkallas till repetitionsövning av större omfattning eller till beredskapsövning eller om andra särskilda åtgärder måste av samma skäl vidtagas.

Såsom framgår av det föregående har jag för nästa budgetår räknat med repetitionsövningar för värnpliktiga i större omfattning än som beräknats i anslag för innevarande budgetår. Dessa övningar möjliggöra en viss beredskap åtminstone under en del av budgetåret. För den händelse särskilda åtgärder därutöver skulle komma att påfordras ur beredskapssynpunkt bör emellertid motsvarande bemyndigande utverkas av riksdagen även för nästa budgetår.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att jämväl för budgetåret 1951/52 medgiva att, därest av beredskapsskäl värnpliktiga inkallas till repetitionsövning av större omfattning eller beredskapsövning eller ock av samma skäl andra särskilda åtgärder måste vidtagas, följande under riksstatsens fjärde huvudtitel uppförda reservationsanslag, nämligen Armén: Övningar m. m., Armén: Underhåll av tygmateriel m. m., Marinen: Övningar m. m., Marinen: Underhåll av fartyg m. m., Flygvapnet: Övningar m. m. samt Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m. må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas.

---

## A. Försvarsdepartementet.

### [2] 1. Försvarsdepartementet: Avlöningar.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 665 000 | 594 987     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 179) .. | 647 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 630 000 |             |

Jag ifrågasätter icke för nästa budgetår några förändringar beträffande personalförteckningen för försvarsdepartementet.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet anfört förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde avlöningskostnaderna vid försvarsdepartementet bära nedräknas med i runt tal 17 200 kronor, vilket belopp bör frändragas anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Denna post bör alltså uppföras med (155 000 — 17 200 =) i runt tal 138 000 kronor.

Av övriga poster i avlöningsstaten bära med hänsyn till anslagsbelastningen Avlöningar till ordinarie tjänstemän minskas med 8 000 kronor till 320 000 kronor, Rörligt tillägg ökas med 4 000 kronor till 78 460 kronor och inkomstposten Pensionsmedel minskas med 4 000 kronor till 130 000 kronor samt posterna Avlöning till departementschefen 27 600 kronor, Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, 193 000 kronor, och Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 2 940 kronor, upptagas med oförändrade belopp.

Anslaget för budgetåret 1951/52 bör alltså uppföras med 630 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 17 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

#### Avlöningsstat.

##### *Utgifter:*

|                                                                                           |                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 1. Avlöning till departementschefen .....                                                 | 27 600               |
| 2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..                            | 320 000              |
| 3. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i> .....      | 193 000              |
| 4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 2 940                |
| 5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ....                                     | 138 000              |
| 6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 78 460               |
|                                                                                           | Summa kronor 760 000 |

*Särskilda uppbördsmedel:*

|                                         |                                   |
|-----------------------------------------|-----------------------------------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | 130 000                           |
|                                         | <u>Nettoutgift kronor 630 000</u> |

b) till *Försvarsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 630 000 kronor.

[3] 2. **Försvarsdepartementet: Omkostnader.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 125 000 | 106 180     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 180) .. | 125 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 100 000 |             |

Jag föreslår, att anslaget minskas med 25 000 kronor till 100 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

---

**B. Centrala förvaltningsmyndigheter.****Försvarets civilförvaltning.****[4] 1. Försvarets civilförvaltning: Avlöningar.**

|                                     | Anslag    | Nettoutgift |
|-------------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 2 430 000 | 2 403 592   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 180) .... | 2 450 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 2 398 000 |             |

*Försvarets civilförvaltning* (skr. <sup>24</sup>/s 1950) har hemställt, att anslaget höjes med 27 000 kronor. Av höjningen belöpa 26 880 kronor på automatiska lönegrads- och löneklassuppflyttningar samt 120 kronor på omreglering av arvode till ett arkivbiträde.

Civilförvaltningen har vidare hemställt, att ytterligare fem kontorsbiträdes-tjänster i Ca 8 måtte inrättas för att, med tillämpning av principerna om reglerad befordringsgång för biträdespersonal, bereda därtill berättigade biträden för skriv- och kontorsgöromål ordinarie anställning.

*Departementschefen.*

Sedan flera år tillbaka föreligga krav på personalförändringar inom försvarets centrala förvaltningsorganisation på många väsentliga punkter. Dessa krav ha, med några få undantag, icke kunnat tillgodoses. Skälet härtill har i första hand varit detsamma som över hela statsförvaltningen föranlett en synnerligen restriktiv inställning till frågor om löneförbättringar och personalökningar, nämligen nödvändigheten av att begränsa statsutgifterna. För den centrala förvaltningsorganisationen inom försvaret har emellertid även det förhållandet bidragit till återhållsamhet i fråga om personalförändringar att denna organisation alltsedan slutet av 1946 varit föremål för översyn av en utredning, 1946 års militära förvaltningsutredning. Under tiden för denna utrednings arbete ha två förvaltningsområden reglerats, nämligen fortifikations- och sjukvårdsförvaltningarna. I ett den 16 oktober 1950 dagtecknat betänkande (SOU 1950: 36 och 37) har förvaltningsutredningen framlagt förslag till reglering även av tyg-, intendentur- och civilförvaltningsområdena. Dessa förslag beröra följande centrala ämbetsverk, nämligen försvarets civilförvaltning och krigsmaterielverket samt armé-, marin- och flygförvaltningarna.

Förvaltningsutredningens betänkande är f. n. föremål för remissbehandling. Slutlig ställning till utredningens förslag kan därför icke nu tagas. Förslagen innebära en mycket genomgripande förändring av den nuvarande förvaltningsorganisationens struktur i riktning mot en ytterligare centralisering av arbetsuppgifter oberoende av deras anknytning till olika försvarsgrenar och innefatta därjämte bland annat att krigsmaterielverket skulle utgå ur organisationen, varvid dock en del av dess uppgifter skulle övertagas av ett nytt centralt ämbetsverk, försvarets industriplanering. Det är att förutse,

att starka meningsbrytningar skola komma till uttryck i yttrandena över förslagen och att modifikationer i den föreslagna organisationen komma att påfordras. Med hänsyn till det planlägningsarbete som f. n. pågår inom staber och förvaltningar har jag tillmötesgått önskemål om utsträckning av remisstiden till den 1 juli 1951. Det är därför icke möjligt att förelägga 1951 års riksdag förslag till ändringar i förvaltningsorganisationen.

Såsom jag förut anfört föreligger ett flertal krav på personalförändringar vid försvarets centrala förvaltningsmyndigheter. Att de, med något undantag, icke ånyo framförts såsom förslag för nästa budgetår beror på att myndigheterna ansett sig böra avvakta resultatet av förvaltningsutredningen. Härutöver ha även de direktiv som meddelats myndigheterna för arbetet med medelsäskandena inverkat begränsande på yrkanden om löneförbättringar och personalförändringar i övrigt. Det är mig angeläget att i detta sammanhang framhålla, att praktiskt taget alla förslagsställande myndigheter inom försvaret mycket lojalt efterkommit dessa direktiv.

Så som frågan om en omorganisation av försvarsförvaltningarna nu ligger till, är det givetvis icke heller för nästa budgetår möjligt att vidtaga några personalförändringar vid de myndigheter som beröras av omorganisationsförslagen. Även i fråga om fortifikationsförvaltningen och sjukvårdsstyrelsen lägga organisationsfrågor hinder i vägen för mera betydande förändringar. Inom fortifikations- och byggnadsförvaltningsområdet har den lokala och regionala organisationen ännu icke slutligt lösts. En försöksverksamhet pågår på dessa områden och resultatet av undersökningarna kommer sannolikt att påverka även centralorganets utformning. Vissa personalförändringar vid fortifikationsförvaltningen föranledas dock av tjänsteförteckningsrevisionen inom försvaret. Slutligt förslag beträffande fortifikationsförvaltningen kan icke nu framläggas. Frågan om organisationen av den centrala ledningen av den militära sjukvården har icke helt lösts, varför sjukvårdsstyrelsens nuvarande organisation kan sägas vara provisorisk.

Utöver dessa hinder för förändringar speciellt inom förvaltningsmyndigheterna som sålunda föreligga och ha sin grund i organisatoriska förhållanden, göra sig allmänt de statsfinansiellt betingade kraven på den strängaste återhållsamhet med personalförändringar alltjämt gällande.

Civilförvaltningen har i fråga om sitt avlöningsanslag icke föreslagit andra förändringar än att anslaget höjes med 27 000 kronor, hänförligt till automatiska kostnadsökningar. Jag har intet att erinra mot denna anslagshöjning. Likaså tillstyrker jag, att ytterligare fem ordinarie kontorsbiträdes-tjänster inrättas för biträdespersonal i reglerad befordringsgång.

I det följande under civilförvaltningens omkostnadsanslag avser jag att tillstyrka, att medel anvisas för att anknyta civilförvaltningen, försvarets sjukvårdsstyrelse och en del av arméförvaltningen till automatisk telefonväxel inom ämbetsbyggnaden. I samband därmed förutsätter jag, att antalet telefonister skall kunna fr. o. m. den 1 april 1952 minskas med två

vid civilförvaltningen och en vid vardera av sjukvårdsstyrelsen och arméförvaltningen. Civilförvaltningens avlöningsanslag bör därför minskas med avlöningskostnaderna för två biträden i den reglerade befordringsgången under ett kvartal.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet anfört förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor böra avlöningskostnaderna vid civilförvaltningen minskas med i runt tal 65 500 kronor, vilket belopp bör fråndragas icke-ordinarieposten.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit beräknar jag civilförvaltningens avlöningsanslag för budgetåret 1951/52 till 2 398 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med 28 000 kronor för ordinariesättning av biträdespersonal och 3 000 kronor för löneklassuppflyttningar eller tillhoppa 31 000 kronor till  $(797\,000 + 31\,000 =) 828\,000$  kronor.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ökas med 120 kronor för omreglering av arvode till  $(5\,268 + 120 =) 5\,388$  kronor.

Anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal minskas med 28 000 kronor i anledning av ordinariesättning av biträdespersonal, 2 400 kronor motsvarande lönekostnader för två telefonister under ett kvartal och 65 500 kronor för reducering av anslaget samt ökas med 21 000 kronor för löneklassuppflyttningar. Posten minskas alltså med i runt tal 75 000 kronor till  $(1\,370\,000 - 75\,000 =) 1\,295\,000$  kronor.

Rörligt tillägg bör upptagas till 258 612 kronor och alltså minskas med  $(265\,732 - 258\,612 =) 7\,120$  kronor.

Pensionsmedlen kunna med hänsyn till de inkomster som redovisats under posten för budgetåret 1949/50 ökas med 1 000 kronor till 24 000 kronor.

Posten Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar uppföres med oförändrat belopp, 35 000 kronor.

Anslagsminskningen utgör 52 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) på personalförteckningen för försvarets civilförvaltning uppföra ytterligare fem tjänster för kontorsbiträde i lönegrad Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets civilförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

#### Avlöningsstat.

##### Utgifter:

|                                                                                         |         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..                          | 828 000 |
| 2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i> ..... | 35 000  |
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t .....                   | 5 388   |

|                                                        |                               |
|--------------------------------------------------------|-------------------------------|
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..... | 1 295 000                     |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....           | 258 612                       |
|                                                        | <u>Summa kronor 2 422 000</u> |

*Särskilda uppbördsmedel:*

|                                         |                                     |
|-----------------------------------------|-------------------------------------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | 24 000                              |
|                                         | <u>Nettoutgift kronor 2 398 000</u> |

c) till *Försvarets civilförvaltning*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 398 000 kronor.

[5] 2. **Försvarets civilförvaltning: Omkostnader.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 325 000 | 400 845     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 182) .. | 355 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 445 000 |             |

**Yrkande.**

*Försvarets civilförvaltning* (skr. 24/8, 8/11 1950) har hemställt, att anslaget höjes med 88 900 kronor.

|                                              | Ökning        | Minskning    |
|----------------------------------------------|---------------|--------------|
| 1. Automatisk telefonväxel .....             | 88 900        |              |
| 2. Ökade sjukvårdskostnader .....            | 8 000         |              |
| 3. Nettoinkomster av bokbinderiarbeten ..... |               | 8 000        |
|                                              | <u>96 900</u> | <u>8 000</u> |
|                                              | + 88 900      |              |

**Motiv.**

1. Försvarets civilförvaltning, försvarets sjukvårdsstyrelse och arméförvaltningens kontrollbyrå disponera f. n. gemensamt en manuell telefonväxel med omkring 400 anknytningar, vilken t. v. ställts till förfogande av telegrafverket. Civilförvaltningen har framhållit, att denna växel är förhållandevis tidskrävande, vartill kommer att den för sin skötsel kräver avsevärt flera telefonister än en automatisk växel. Den nuvarande manuella växeln betjänas av sju telefonister, under det att en automatisk växel beräknats erfordra endast tre. Behovet av automatisk telefonväxel för civilförvaltningen beräknas enligt vad rikstelefonbyrån meddelat kunna tillgodoses redan under december 1951 genom att arméförvaltningens nuvarande växel utökas med 400 anknytningar. Engångskostnaderna härför uppgå till 88 900 kronor, varav 84 400 kronor i inträdesavgift. Abonnemangsavgiften beräknas bli obetydligt högre än motsvarande avgift för den nuvarande manuella växeln. Med hänsyn till de med en automatisk växel förenade fördelarna har civilförvaltningen, som i ärendet samrätt med sjukvårdsstyrelsen och arméförvaltningens intendenturavdelning, ansett att den av rikstelefonbyrån avsedda utökningen borde vidtagas. Då en viss osäkerhet beträffande tidpunkten för erforderliga leveranser fortfarande syntes råda, har civilförvaltningen emellertid ansett sig icke

kunna räkna med någon minskning av telefonpersonalen redan under budgetåret 1951/52.

2. Ökningen har ansetts erforderlig med hänsyn till storleken av sjukvårdskostnaderna under budgetåret 1949/50.

3. I civilförvaltningens bokbinderi utföras mot ersättning bokbinderiarbeten även åt andra centrala myndigheter inom försvaret. Inkomsterna av bindingsverksamheten ha ansetts böra redovisas över en särskild uppbördstitel, vilken jämväl borde tillgodoföras ersättning för de arbeten, som utfördes för ämbetsverkets egen räkning. Den särskilda inkomstpost, som i enlighet härmed borde uppföras i staten för anslaget, har civilförvaltningen beräknat till 15 000 kronor. Å andra sidan har ämbetsverket föreslagit, att anslagsposten till expenser uppräknas med 7 000 kronor, motsvarande de beräknade omkostnaderna i samband med bindningen.

#### *Departementschefen.*

Jag har icke funnit anledning till erinran mot den av civilförvaltningen föreslagna budgetmässiga redovisningen av inkomsterna av bokbinderiverksamheten.

Med hänsyn till vad civilförvaltningen anført vill jag förorda, att erforderliga medel ställas till förfogande för den föreslagna utökningen av arméförvaltningens automatiska telefonväxel, varigenom anknnytning till denna växel skulle beredas såväl civilförvaltningen som sjukvårdsstyrelsen. Jag föreslår, att de härmed förenade engångskostnaderna, 88 900 kronor, inberäknas i civilförvaltningens förevarande anslag för nästa budgetår. Såsom jag under nästföregående punkt anført bör i samband härmed antalet telefonister vid civilförvaltningen, sjukvårdsstyrelsen och arméförvaltningen minskas. Jag har ej heller i övrigt något att erinra mot civilförvaltningens beräkning av detta anslag. Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår skulle således utgöra (355 000 + 88 900 =) 443 900 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 445 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 90 000 kronor och är helt av engångsnatur.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets civilförvaltning: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 445 000 kronor.

#### **Försvarets sjukvårdsstyrelse.**

##### **[6] 3. Försvarets sjukvårdsstyrelse: Avlöningar.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 473 000 | 450 591     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 182) .. | 480 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 450 000 |             |

Yrkande.

*Försvarets sjukvårdsstyrelse* (skr. <sup>15</sup>/<sub>8</sub> 1950) har hemställt, att anslaget höjes med 33 000 kronor.

|                                                                    | Ökning       |
|--------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. Ny tjänst i Cp 14 för ställföreträdare åt generalläkaren .....  | 21 528       |
| 2. Uppflyttning i lönegrad av                                      |              |
| 1 byrådirektör Ca 29—Ca 31 .....                                   | 588          |
| 1 förste byråsekreterare Ce 27—Ce 29 .....                         | 1 248        |
| 1 byråsekreterare Ce 24 — förste byråsekreterare Ce 27 .....       | 1 026        |
| hälsovårdsinspektören Ce 21—Ce 24 .....                            | 636          |
| 1 kanslibiträde Ca 11—kansliskrivare Ce 15 .....                   | 600          |
| 1 kanslibiträde Ce 11—kontorist Ce 13 .....                        | 276          |
| 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål — kanslibiträde Ce 11      | 312          |
| 1 expeditionsvakt Ca 10 — förste expeditionsvakt Ca 11 .....       | 276          |
| 3. Särskilt arvode åt chefen för militärapoteket .....             | 1 200        |
| 4. Omräkning .....                                                 | 5 310        |
| 5. 1 expeditionsvakt Ce 9—Ca 9 .....                               | —            |
| 6. 3 biträden för skriv- och kontorsgöromål — kontorsbiträden Ca 8 | —            |
|                                                                    | <hr/> 33 000 |

#### Motiv.

1. I enlighet med vad som förutsattes i propositionen 1949:135 (s. 42) fullgör arméöverläkaren en del av de på generalläkaren ankommande förvaltningsgöromålen samt vissa andra arbetsuppgifter inom sjukvårdsstyrelsen. För detta ändamål åtnjuter arméöverläkaren erforderlig tjänstledighet från sin egen beställning, som under tiden uppehålles på förordnande av annan befattningshavare. Nämda anordning har sjukvårdsstyrelsen med hänsyn till rekryterings- och befordringsförhållandena icke ansett lämplig. Sjukvårdsstyrelsen har därför föreslagit, att för berörda arbetsuppgifter inom ämbetsverket inrättas en särskild beställning i Cp 14 såsom ställföreträdare åt generalläkaren. Anordningen innebär en överflyttning av kostnader mellan anslag.

2. Till stöd för förslaget om lönegradsuppflyttning av byrådirektörstjänsten, vilket förslag av dåvarande försvarets sjukvårdsförvaltning framstälts redan i anslagsäskandena för budgetåret 1949/50 (prop. 1949:135, s. 39), ha åberopats de i propositionen 1947:246 angivna grunderna för viss tjänsteförteckningsrevision för försvarsväsendet. Tjänsten syntes vara den enda i 29 lönegraden förekommande byrådirektörstjänst inom statsförvaltningen, vars innehavare instruktionsmässigt hade ställning såsom chef för byrå.

Innehavaren av den till uppflyttning till lönegrad Ce 29 föreslagna förste byråsekreterartjänsten i Ce 27 har att självständigt bereda och inför verksamheten föredraga mera kvalificerade ärenden såsom frågor rörande avtal med landsting om sjukhusvård, frågor rörande ämbetsverkets civila personal ävensom vissa andra personalfrågor, vissa organisationsfrågor m. m. Av befattningshavaren kräves god inblick i förekommande administrativa frågor samt ett betydande mått av initiativförmåga.

Innehavaren av byråsekreterartjänsten i Ce 24 åligger att självständigt bereda och föredraga ett stort antal å fackbyråer lottade ärenden. Med hän-

syn härtill och för att erhålla en lämpligare avvägning av de administrativa tjänsternas inbördes lönegradsplacering borde tjänsten uppflyttas till 27 lönegraden.

Övriga förslag till lönegradsuppflyttningar framställdes av sjukvårdsstyrelsen även i anslagsäskandena för budgetåret 1950/51 (prop. 1950:1, bil. 6, s. 17) och ha motiverats under hänvisning till de med respektive tjänster förenade arbetsuppgifternas art och omfattning.

3. Förslaget har tidigare framställts i sjukvårdsstyrelsens äskanden under förevarande anslag för budgetåret 1950/51 (prop. 1950:1, bil. 6, s. 17).

4. Ökningen avser dels automatiska utgiftsökningar på grund av löneklassuppflyttningar, dels ock avrundning av anslagsbeloppet.

5. Ifrågasvarande tjänsteman har varit anställd sedan 1945. Sjukvårdsstyrelsen anser behovet av tjänsten för framtiden uppenbart.

### Yttranden.

*Försvarets civilförvaltning* har framhållit, att ämbetsverket i sina medelsäskanden för nästa budgetår under försvarsgrenarnas avlöningsanslag med hänsyn till för budgetarbetet utfärdade besparingsdirektiv nödgats iakttaga stor restriktivitet och ställa sig avvisande till åtskilliga i och för sig berättigade förslag till jämkningar i löneställningar m. m. Enligt ämbetsverkets mening borde i princip samma återhållsamhet iakttagas vid prövningar av anslagsäskandena för såväl de centrala förvaltningsmyndigheterna som övriga myndigheter inom försvaret.

Beträffande sjukvårdsstyrelsens förslag har civilförvaltningen erinrat om att ämbetsverket tillstyrkt redan tidigare framställda förslag om att uppflytta byrådirektörstjänsten till Ca 31, en kanslibiträdestjänst i Ce 11 till kontoristtjänst i Ce 13 och expeditionsvaktstjänsten i Ca 10 till förste expeditionsvaktstjänst i Ca 11, att ordinariesätta expeditionsvaktstjänsten i Ce 9 samt att bereda chefen för militärapoteket särskilt arvode. Beträffande tjänsten såsom hälsovårdsinspektör har civilförvaltningen vidhållit sitt tidigare framställda förslag om inplacering i 23 lönegraden. Civilförvaltningen har vidare liksom tidigare avstyrkt förslagen om att uppflytta en kanslibiträdestjänst i Ca 11 till kansliskrivartjänst i Ce 15 och en biträdestjänst för skriv- och kontorsgöromål till kanslibiträdestjänst i Ce 11. I fråga om sistnämnda förslag, vilket avser det biträde som bl. a. sköter sjukvårdsstyrelsens bibliotek, har civilförvaltningen framhållit, att detsamma syntes vara avhängigt av slutligt ställningstagande till den numera slutförda utredningen rörande löneställningen för biträdespersonalen vid statliga vetenskapliga specialbibliotek.

Liksom sjukvårdsstyrelsen har civilförvaltningen ansett, att den nuvarande anordningen med tjänstledighet för arméöverläkaren för att fullgöra vissa göromål inom sjukvårdsstyrelsen icke längre bör bibehållas. En särskild tjänst för här avsedda arbetsuppgifter syntes därför böra inrättas. Frågan om tjänstens lönegradsplacering och tjänstebenenämning syntes få bli beroende av

det slutliga ställningstagandet till förslaget om ändrad löneställning för byråchefer m. fl. högre tjänstemän.

Förslaget om att uppflytta tjänsten för förste byråsekreterare i Ce 27 till Ce 29 har civilförvaltningen ansett vara beaktansvärt. Ämbetsverket har däremot icke nu varit berett tillstyrka förslaget om att uppflytta en tjänst för byråsekreterare i Ce 24 till förste byråsekreterartjänst i Ce 27.

*Statens lönenämnd* har i överensstämmelse med av lönenämnden tidigare uttalad uppfattning ansett sig, i avvaktan på slutligt ställningstagande till 1944 års militära sjukvårdskommittés organisationsförslag, icke kunna tillstyrka förslaget om lönegradsuppflyttning av byrådirektörstjänsten. Förslagen om uppflyttning av förste byråsekreterartjänsten från Ce 27 till Ce 29 samt av en byråsekreterartjänst i Ce 24 till förste byråsekreterartjänst i Ce 27 har lönenämnden ansett böra prövas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté.

Liksom civilförvaltningen har lönenämnden förordat, att tjänsten för hälsovårdsinspektör hänföres till 23 lönegraden, vilken lönegrad tillämpas för närmast jämförbara tjänst (hälsovårdsassistent) vid statens institut för folkhälsan.

Förslagen om uppflyttning i lönegrad av två kanslibiträden och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål har lönenämnden ansett böra prövas av 1947 års biträdesutredning.

I avvaktan på slutlig prövning av de förslag, som framlagts av utredningen rörande löneställningen för byråchefer m. fl. högre tjänstemän, har lönenämnden ansett sig icke kunna tillstyrka förslaget om särskilt arvode till chefen för militärapoteket.

I övrigt ha de av sjukvårdsstyrelsen framlagda förslagen icke föranlett erinran av lönenämnden.

#### *Departementschefen.*

De förändringar beträffande den militära sjukvårdens ledning, som genomfördes enligt beslut vid 1949 års riksdag, ha endast provisorisk karaktär i avvaktan på att slutlig ställning kan tagas till frågan om den militära sjukvårdens ledning. Jag är med hänsyn härtill icke beredd tillstyrka att en särskild beställning såsom ställföreträdare åt generalläkaren nu inrättas. Icke heller kan jag nu biträda förslagen om lönegradsuppflyttning av byrådirektörstjänsten och om särskilt arvode till chefen för militärapoteket.

Innan resultatet föreligger av 1949 års tjänsteförteckningskommittés arbete, anser jag mig icke kunna ta ställning till förslagen om lönegradsuppflyttningar för förste byråsekreteraren i Ce 27, byråsekreteraren i Ce 24 och hälsovårdsinspektören i Ce 21.

Av de övriga förslag till lönegradsuppflyttningar som sjukvårdsstyrelsen framställt kan jag med hänsyn till alljämt erforderlig återhållsamhet med löneförbättringar nu endast tillstyrka förslaget om att till förste expeditions-vakt i Ca 11 uppflytta expeditionsvaktstjänsten i Ca 10.

Förslaget om att ordinarie sätta en expeditiönsvaktstjänst framställdes redan i anslagsäskandena för innevarande budgetår. Jag anser mig icke heller nu kunna tillstyrka detta förslag. Däremot upptager jag i enlighet med sjukvårdsstyrelsens förslag ytterligare tre tjänster för kontorsbiträden i Ca 8 för att bereda ordinarie anställning åt de biträden för skriv- och kontorsgöromål som kunna komma i fråga till dylik anställning jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången.

Den i gällande personalförteckning för sjukvårdsstyrelsen uppförda tjänsten för byråsekreterare i Ca 24 på övergångsstat kan på grund av avgång avföras ur förteckningen. För tjänsten äro avlöningsmedel icke beräknade under anslaget för budgetåret 1950/51.

Chefen för inrikesdepartementet torde vid anmälan av frågan om medel till medicinalstyrelsens skärmbildscentral komma att förorda överflyttning till skärmbildscentralen av tuberkulosektionen jämte skärmbildsarkivet vid sjukvårdsstyrelsen. Vid bifall till detta förslag komma avlöningskostnaderna vid sjukvårdsstyrelsen att minska med dels 6 336 kronor, motsvarande nu utgående arvode till chefen för tuberkulosektionen, och dels avlöningen till ett biträde för skriv- och kontorsgöromål, 5 754 kronor. Detta förhållande beaktar jag vid anslagsberäkningen i det följande.

I enlighet med vad jag anfört vid behandlingen av civilförvaltningens avlöningsanslag bör förevarande anslag vidare minskas med avlöningskostnaden under ett kvartal till ett biträde för skriv- och kontorsgöromål (telefonist).

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet anfört förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde avlöningskostnaderna vid sjukvårdsstyrelsen böra nedräknas med i runt tal 12 800 kronor, vilket belopp bör frändragas icke-ordinarieposten.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit beräknar jag anslaget för budgetåret 1951/52 till 450 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med 252 kronor för uppflyttning i lönegrad av en expeditiönsvakt, 15 264 kronor för ordinarie sättning av tre biträdestjänster och 792 kronor för löneklassuppflyttningar. Posten skulle alltså upptagas med  $(122\,000 + 252 + 15\,264 + 792 =)$  138 308 kronor men kan med hänsyn till belastningen på posten under tidigare budgetår minskas till 134 000 kronor.

Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, reduceras med förenämnda arvode till chef för tuberkulosektionen om 6 336 kronor till  $(32\,000 - 6\,336 =)$  i runt tal 25 000 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal reduceras med lönekostnaderna under ett år för fyra biträden för skriv- och kontorsgöromål 20 400 kronor och för ytterligare ett dylikt biträde under ett kvartal, 1 182 kronor, samt med förenämnda belopp om 12 800 kronor men bör höjas med 2 974 kronor på grund av löneklassuppflyttningar och upptages alltså till  $(255\,000 - 20\,400 - 1\,182 - 12\,800 + 2\,974 =)$  i runt tal 224 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg minskas med 4 000 kronor till 48 000 kronor.

Anslagsposten Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar och inkomstposten Pensionsmedel upptagas till oförändrade belopp 61 000 kronor och 42 000 kronor.

Anslagsminskningen utgör 30 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) på personalförteckningen för försvarets sjukvårdsstyrelse uppföra ytterligare tjänster för en förste expeditionsvakt i lönegrad Ca 11 och tre kontorsbiträden i lönegrad Ca 8 samt ur förteckningen avföra en tjänst för byråsekreterare i lönegrad Ca 24 på övergångsstat och en tjänst för expeditionsvakt i lönegrad Ca 10;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets sjukvårdsstyrelse, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

#### Avlöningsstat.

##### *Utgifter:*

|                                                                                           |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ....                          | 134 000 |
| 2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i> .....      | 61 000  |
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 25 000  |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | 224 000 |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 48 000  |
|                                                                                           | <hr/>   |
| Summa kronor                                                                              | 492 000 |

##### *Särskilda uppbördsmedel:*

|                                         |         |
|-----------------------------------------|---------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | 42 000  |
|                                         | <hr/>   |
| Nettoutgift kronor                      | 450 000 |

c) till *Försvarets sjukvårdsstyrelse*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

#### [7] 4. Försvarets sjukvårdsstyrelse: Omkostnader.

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 68 000 | 78 267      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 183) .. | 62 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 70 000 |             |

Försvarets sjukvårdsstyrelse har hemställt, att anslaget höjes med 15 000 kronor. Den begärda höjningen har angivits helt hänföra sig till delposten Övriga expenser och i huvudsak föranledas av ökade kostnader för städning, telefon m. m. till följd av ämbetsverkets flyttning till Gärdet. Viss upp-

räkning av anslaget torde vara ofrånkomlig. Jag utgår emellertid från att de med anslaget avsedda ändamålen skola kunna med iakttagande av största sparsamhet tillgodoses inom ramen för ett belopp av 70 000 kronor, med vilket belopp jag föreslår att anslaget uppföres för nästa budgetår. Under erinran om att anslagshöjningen utgör 8 000 kronor hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets sjukvårdsstyrelse: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

### Krigsmaterielverket.

#### [8] 5. Krigsmaterielverket: Avlöningar.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 2 350 000 | 2 346 079   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 183) .. | 2 385 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 2 465 000 |             |

Yrkande.

*Krigsmaterielverket* (skr. <sup>22</sup>/s 1950) har hemställt, att anslaget höjes med 68 000 kronor.

|                                                              | Ökning       |
|--------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. Klassifikations- och katalogiseringsarbete.               |              |
| 1 förste byråingenjör Ce 29 .....                            | 14 808       |
| 1 ingenjör Cg 22 .....                                       | 10 236       |
| 1 tekniker Ce 15 .....                                       | 7 392        |
| 2. 1 ingenjör Ce 22 överföres från sakanslag .....           | 10 848       |
| 3. Uppflyttningar i lönegrad.                                |              |
| 4 byråingenjörer Ce 27 — förste byråingenjörer Ce 29 .....   | 2 755        |
| 1 byråsekreterare Ce 24 — förste byråsekreterare Ce 27 ..... | 1 968        |
| 1 ingenjör Ce 23 — byråingenjör Ce 24 .....                  | 636          |
| 4 ingenjörer Ce 22 — byråingenjörer Ce 24 .....              | 2 500        |
| 1 biträdande ingenjör Ce 20 — ingenjör Ce 22 .....           | 576          |
| 1 kanslibiträde Ce 11 — kontorist Ce 13 .....                | 588          |
| 4. Omräkning .....                                           | 15 693       |
| 5. 1 byråingenjör Cg 27 — Ce 27 .....                        | —            |
|                                                              | <hr/> 68 000 |

Motiv.

1. De föreslagna tjänsterna avses för central ledning och sammanhållning av klassifikations- och katalogiseringsarbete beträffande försvarets materiel.

2. Innehavaren av tjänsten är placerad på tekniska byråns patentsektion och har bl. a. till uppgift att verkställa patentgranskningar och litteraturundersökningar som underlag för patentansökningar och patentinvändningar.

3. Till stöd för de föreslagna lönegradsuppflyttningarna ha i huvudsak åberopats de med respektive tjänster förenade arbetsuppgifternas art och omfattning.

4. Kostnadsökningen, som är av automatisk natur, hänför sig huvudsakligen till löneklassuppflyttningar.

5. Vid krigsmaterielverket finnes en extra tjänst i Cg 27 för en tjänsteman, som av hälsoskäl icke kunnat beredas extra ordinarie anställning. Ämbetsverket föreslår, att en motsvarande extra ordinarie tjänst för byråingenjör i Ce 27 inrättas, vilken tjänst icke borde få tillsättas så länge förenämnde tjänsteman kvarstode i extra anställning.

#### *Departementschefen.*

Såsom av det föregående framgår har ställning ännu icke kunnat tagas till resultatet av det utredningsarbete, som bedrivits av 1946 års militära förvaltningsutredning. Med hänsyn härtill och av skäl som jag i övrigt anför i det föregående vid anmälan av civilförvaltningens avlöningsanslag kan jag icke tillstyrka något av de förslag till förändringar beträffande krigsmaterielverkets personalorganisation som verket nu framställt.

Vid den utredning, som legat till grund för chefens för civildepartementet förut denna dag (Bil. 2. För flera huvudtitlar gemensamma frågor) framlagda förslag beträffande maskinistpersonalen, förutsattes följande personalförändringar vid krigsmaterielverket. Sju maskinister i Ce 15 skulle tillkomma, två av dem i utbyte mot två befintliga extra maskinister i Cg 15. Återstående fem nytillkommande maskinisttjänster vore avsedda att ersätta samma antal vid verket tjänstgörande tyghantverkare av 1. klassen vid tygstaten och borde få tillsättas först i samband med att dylika beställningshavare avginge ur tjänst. Vidare skulle tillkomma sju reparatörer i Ce 11 och 14 eldare i Ce 9 samt medgivande lämnas att vid verkets lokalförvaltningar säsonganställa eldare till ett antal motsvarande 65 tjänstgöringsmånader. Med undantag för eldarpersonalen räknar jag för nästa budgetår med dessa personalförändringar. Vad eldarpersonalen beträffar torde det med hänsyn till nyligen genomförda moderniseringar vid vissa anläggningar vara tillfyllest att inrätta en eldartjänst, vilken i enlighet med förslaget beträffande maskinistpersonalen bör placeras i Ce 10, samt räkna med 48 tjänstgöringsmånader för säsonganställda eldare.

Med hänsyn till att de anskaffningsuppgifter som åvila krigsmaterielverket komma att öka i anledning av forceringen av krigsmaterielanskaffningen föreslår jag, att den reducering av avlöningskostnader som chefen för finansdepartementet föreslagit förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor för krigsmaterielverket begränsas till en procent. Med anledning härav torde avlöningskostnaderna vid krigsmaterielverket böra nedräknas med i runt tal 21 300 kronor, vilket belopp bör frändragas icke-ordinarieposten.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit beräknar jag anslaget för budgetåret 1951/52 till 2 465 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän kan med hänsyn till belastningen under tidigare budgetår minskas med 10 000 kronor till 130 000 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal höjes med 36 800 kronor för sju reparatörer i Ce 11, 5 000 kronor för en eldare i Ce 10, 25 200 kronor för säsonganställda eldare och 14 300 kronor för löneklass-uppflyttningar men minskas med förenämnda belopp om 21 300 kronor. Posten höjes alltså med 60 000 kronor till 2 010 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg höjes med 5 000 kronor till 256 000 kronor.

Anslagsposterna Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, 100 000 kronor, samt Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 17 000 kronor, upptagas till oförändrade belopp.

Uppbördsmedlen under anslaget ha uppgått till väsentligt lägre belopp än det varmed inkomstposten Pensionsmedel upptagits. Med hänsyn härtill bör denna post minskas med 25 000 kronor, vilket alltså innebär anslagshöjning med nämnda belopp, och upptagas till (73 000 — 25 000 =) 48 000 kronor.

Anslagsökningen utgör 80 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för krigsmaterielverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

#### Avlöningsstat.

##### Utgifter:

|                                                                                           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..                            | 130 000   |
| 2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i> .....      | 100 000   |
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 17 000    |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                | 2 010 000 |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 256 000   |
| <hr/> Summa kronor 2 513 000                                                              |           |

##### Särskilda uppbördsmedel:

|                                         |        |
|-----------------------------------------|--------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | 48 000 |
| <hr/> Nettoutgift kronor 2 465 000      |        |

- b) till *Krigsmaterielverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 465 000 kronor.

#### [9] 6. Krigsmaterielverket: Omkostnader.

|                                      | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                        | 350 000 | 345 449     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 185) ..... | 310 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....              | 310 000 |             |

*Krigsmaterielverket* har hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

För budgetåret 1950/51 hemställde krigsmaterielverket om ett anslag av 290 000 kronor till anordnande av vissa signalförbindelser. Framställningen föranledde icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Krigsmaterielverket har nu återkommit till frågan och hemställt, att för budgetåret 1951/52 måtte anvisas ett anslag om 290 000 kronor för angivna ändamål.

*Departementschefen.*

I anledning av förslaget om anslag till anordnande av signalförbindelser får jag erinra om att på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisats ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor till, bland annat, vissa förbindelseanordningar. Jag förutsätter att med dessa medel skola tillgodoses de angelägnaste behoven på detta område. Jag kan icke tillstyrka, att medel därutöver nu anvisas för dylika ändamål.

Krigsmaterielverkets omkostnadsanslag upptager jag i enlighet med verkets förslag till oförändrat belopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsmaterielverket: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 310 000 kronor.

[10] 7. **Krigsmaterielverket: Förrådsorganisationen m. m.**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                  | 1 075 000 | 1 035 000   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 186) | 1 160 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....        | 1 160 000 |             |

I enlighet med krigsmaterielverkets förslag bör anslaget uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsmaterielverket: Förrådsorganisationen m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 160 000 kronor.

[11] 8. **Krigsmaterielverket: Årskostnader för industriell krigsberedskap.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 500 000 | 557 428     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 186) .. | 575 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 550 000 |             |

Krigsmaterielverket har hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1949/50 föreslår jag emellertid, att anslaget för budgetåret 1951/52 begränsas till 550 000 kronor, vilket skulle innebära en anslagsminskning med 25 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsmaterielverket: Årskostnader för industriell krigsberedskap* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 550 000 kronor.

[12] 9. **Krigsmaterielverket: Engångskostnader för industriell krigsberedskap.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 000  | 62 590      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 187) .. | 1 000  |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 100    |             |

I enlighet med förslag av krigsmaterielverket föreslår jag, att anslaget även för nästa budgetår uppföres med endast ett formellt belopp, vilket torde kunna upptagas till 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsmaterielverket: Engångskostnader för industriell krigsberedskap* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

**Fortifikationsförvaltningen.**

[13] 10. **Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 475 000 | 1 454 419   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 187) .. | 1 515 000 |             |
| 1951/52 (beräknat belopp).....    | 1 470 000 |             |

Fortifikationsförvaltningen har i sina medelsäskanden för budgetåret 1951/52 föreslagit vissa personalförändringar vid ämbetsverket och hemställt, att anslaget för nästa budgetår upptages till 1 570 200 kronor. I annat sammanhang har ämbetsverket föreslagit en reglering av vissa tjänster i anslutning till statsmakternas år 1947 fattade beslut angående tjänsteförteckningsrevision inom försvaret. I vissa delar ha dessa personalförändringar lösts genom beslut av Kungl. Maj:t den 8 december 1950. Förslaget berör emellertid även personal i högre lönegrader än 24. I denna del har ärendet därför icke kunnat slutligt avgöras. Enär förslaget i denna del kräver vissa ytterligare överväganden, är jag icke beredd att nu taga slutlig ställning därtill. På grund härav får jag föreslå, att förevarande anslag i riksstatsförslaget uppföres med allenast beräknat belopp. Anslagsbeloppet uppskattar jag preliminärt till 1 470 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 1 470 000 kronor.

[14] 11. **Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader.**

|                                     | Anslag  | Nettoutgift |
|-------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 210 000 | 228 539     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 189) .... | 210 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 220 000 |             |

Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 15 000 kronor. Den begärda höjningen avser i sin helhet anslagsposten till reseersättningar. Utgifterna under nämnda anslagspost, som för budgetåret 1949/50 var uppförd med samma belopp som för innevarande budgetår, 35 000 kronor, uppgingo under förstnämnda budgetår till 50 000 kronor. Till det gjorda överskridandet har Kungl. Maj:t den 4 augusti 1950 lämnat medgivande. Då vidare utgifterna under anslagsposten till sjukvård m. m., vilken för budgetåret 1949/50 liksom för innevarande budgetår var uppförd med 6 000 kronor, uppgått till i runt tal 11 200 kronor, synes det ofrånkomligt att uppräknat anslaget. Här till kommer, att omkostnaderna för byggnads- och reparationsberedskapens förråd, som nu beräknats under denna beredskaps övningsanslag, enligt meddelade bestämmelser angående förråden skola bestridas av här förevarande anslag. Medelsbehovet under anslaget ökar i anledning härav med 2 000 kronor. Jag anser mig emellertid kunna utgå från att de sammanlagda utgifterna under anslaget med iakttagande av all möjlig sparsamhet skola kunna begränsas till ett belopp av 220 000 kronor, med vilket belopp jag alltså föreslår, att anslaget uppföres för nästa budgetår. Anslagshöjningen utgör 10 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortifikationsförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 220 000 kronor.

[15] 12. **Fortifikationsförvaltningen: Forskningsverksamhet m. m.**

|                                     | Anslag  | Nettoutgift |
|-------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 500 000 | 422 960     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 189) .... | 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 500 000 |             |

Anslaget för innevarande budgetår disponeras med 250 000 kronor till forskningsverksamhet och med likaledes 250 000 kronor till fortifikatorisk rustningsplanläggning.

Yrkande.

*Fortifikationsförvaltningen*, som liksom i medelsäskandena för innevarande budgetår föreslagit, att för de med anslaget avsedda båda utgiftsändamålen skola för nästa budgetår anvisas särskilda reservationsanslag, har hemställt, att medelsanvisningen för ifrågakvarande ändamål höjes med 500 000 kronor.

|                                                     | Ökning        |
|-----------------------------------------------------|---------------|
| 1. Ökad försöksverksamhet .....                     | 350 000       |
| 2. Ökad fortifikatorisk rustningsplanläggning ..... | 150 000       |
|                                                     | <hr/> 500 000 |

Motiv.

1. Fortifikationsförvaltningen har framhållit, att den befästningstekniska försöksverksamheten hittills i stor utsträckning kunnat genomföras i modellskala för förhållandevis blygsamma kostnader. Ämbetsverket räknade emeller-

tid med att under budgetåret 1951/52 kostnadskrävande försök i större skala måste komma till stånd inom vissa forskningsområden. Behovet av sådana försök, bl. a. avseende utvecklingen av billiga och effektiva skyddskonstruktioner för skyddsrumsingångar med större spännvidder, hade under den senaste tiden ytterligare framhävts.

2. Det ökade behovet av skyddade anläggningar för såväl stridande förband som lednings- och underhållsenheter kunde enligt fortifikationsförvaltningen förutses medföra att omfattningen av planläggningsverksamheten komme att ökas avsevärt. Ur beredskapssynpunkt måste härvid beaktas den avsevärda tid som åtginge för att genomföra avsedda planeringsåtgärder.

Till det ökade medelsbehovet har även angivits bidraga det förhållandet att en icke obetydlig bearbetning av resultatet av viss under innevarande budgetår av reservpersonal utförd detaljplanläggning ansetts erforderlig. Denna bearbetning har avsetts skola utföras av civilanställd personal.

#### *Departementschefen.*

Medel för här avsedda ändamål böra enligt min mening även för nästa budgetår anvisas under ett gemensamt anslag.

Med hänsyn till den vid utgången av budgetåret 1949/50 tillgängliga reservationen, i runt tal 185 000 kronor, samt till det statsfinansiella läget kan jag icke förorda, att anslaget höjes. Jag föreslår därför oförändrat anslagsbelopp, 500 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortifikationsförvaltningen: Forskningsverksamhet m. m.*  
för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

#### [16] 13. **Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m.**

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 1 000  | 21 600      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 189) .... | 1 000  |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 25 000 |             |

För byggnads- och reparationsberedskapens övningar anvisades av 1944 och 1945 års riksdagar tillhopa 420 000 kronor. För budgetåren 1946/51 har anslaget uppförts med allenast formella belopp, tillhopa 2 300 kronor. Av de anvisade beloppen ha 150 000 kronor överförts till hemvärnets övningsanslag. För byggnads- och reparationsberedskapens övningar samt driften vid organisationens förråd ha till och med budgetåret 1949/50 förbrukats i runt tal 130 000 kronor. Reservationsbehållningen på anslaget vid ingången av budgetåret 1950/51 jämte det för samma budgetår anvisade anslaget utgjorde alltså (420 000 + 2 300 — 150 000 — 130 000 =) i runt tal 140 000 kronor.

*Fortifikationsförvaltningen* har räknat med att övnings- och förrådskostnaderna under anslaget budgetåret 1950/51 skola uppgå till 111 000 kronor.

Då ämbetsverket beräknat motsvarande kostnader under budgetåret 1951/52 till 130 000 kronor, har ämbetsverket uppskattat medelsbehovet för samma budgetår till (111 000 + 130 000 — 140 000 =) i runt tal 100 000 kronor.

*Departementschefen.*

För att möjliggöra att övningsverksamheten fortsätter i nöjaktig omfattning är det ofrånkomligt att ökat anslag anvisas för budgetåret 1951/52. Med hänsyn till det statsfinansiella läget kan jag emellertid icke förorda, att anslaget uppföres med högre belopp än 25 000 kronor, vilket skulle innebära en anslagshöjning med 24 000 kronor. Jag får erinra, att kostnader för byggnads- och reparationsberedskapens förråd, för 1951/52 uppskattade till 15 000 kronor, enligt meddelade bestämmelser icke vidare skola bestridas av detta anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[17] 14. Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens materiel.

|                        | Anslag |
|------------------------|--------|
| 1951/52 (förslag)..... | 100    |

I anslutning till ett förslag av fortifikationsförvaltningen och byggnadsstyrelsen om en samarbetsdelegation för handhavande av sådana frågor avseende byggnadsverksamhet, som lämpligen kunde handläggas gemensamt för de båda ämbetsverken, har fråga uppkommit om formen för redovisningen av omsättningen vid byggnads- och reparationsberedskapens förråd av maskiner m. m. *Fortifikationsförvaltningen*, som gjort framställning i ämnet den 1 juli 1949, har efter samråd med försvarets civilförvaltning föreslagit, att omsättningen skall redovisas under anslaget för byggnads- och reparationsberedskapens övningar. *Riksräkenskapsverket* har däremot ansett det önskvärt, att redovisningen av omsättningen vid förråden hålles åtskild från medelsredovisningen för beredskapens övningar. Förrådsomsättningen borde därför enligt riksräkenskapsverkets mening redovisas över reservationsanslaget till engångsanskaffning av maskiner m. m. för byggnads- och reparationsberedskapen. Detta anslag uppfördes senast i riksstaten för budgetåret 1944/45. Vissa medel finnas alltjämt disponibla på detta anslag, till en del hänförliga till omsättning av byggnadsmaterialier m. m. Anslaget må enligt riksdagens medgivande disponeras även för budgetåret 1950/51. Riksräkenskapsverket har förutsatt, att för detta redovisningsändamål anslag skulle årligen uppföras på riksstaten och därvid upptagas med formellt belopp för budgetår, då ytterligare medelsanvisning icke erfordrades.

*Departementschefen.*

Genom brev den 15 december 1950 har Kungl. Maj:t meddelat beslut rörande förenämnda samarbetsdelegation och därvid även reglerat den här

berörda redovisningsfrågan i enlighet med riksräkenskapsverkets förslag. I beslutet har också, likaledes i enlighet med vad riksräkenskapsverket föreslagit i ärendet, föreskrivits, att avlöningar och expenser vid byggnads- och reparationsberedskapens förråd skola bestridas från fortifikationsförvaltningens avlönings- och omkostnadsanslag. Till dessa kostnader har jag tagit hänsyn vid behandlingen i det föregående av nämnda anslag.

I likhet med riksräkenskapsverket anser jag det lämpligt att det anslag, varå omsättningen vid beredskapens förråd skall redovisas, årligen förnyas. Jag föreslår därför, att ett särskilt reservationsanslag för ändamålet uppföres på riksstaten för budgetåret 1951/52. Till detta anslag bör överföras den behållning som förefinnes på det för budgetåret 1944/45 anvisade reservationsanslaget till engångsanskäffning av maskiner m. m. för byggnads- och reparationsberedskapen. Särskild medelsanvisning under anslaget är icke erforderlig för nästa budgetår, varför anslaget bör upptagas med ett formellt belopp av 100 kronor. Anslaget bör lämpligen benämnas Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens materiel.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens materiel* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

### Arméförvaltningen.

[18] 15. **Arméförvaltningen: Avlöningar.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 430 000 | 1 370 523   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 190) .. | 1 440 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 1 350 000 |             |

*Arméförvaltningen* (skr. <sup>19</sup>/s 1950) har hemställt, att anslaget med hänsyn till beräknade löneklassuppflyttningar m. m. höjes med 1 500 kronor. Ämbetsverket har vidare föreslagit, att ytterligare 11 tjänster för kontorsbiträde i Ca 8 inrättas för att i enlighet med gällande bestämmelser bereda biträden för skriv- och kontorsgöromål ordinarie anställning.

Arméförvaltningen har vidare i särskild skrivelse den 9 november 1949 efter tillstyrkan av statens organisationsnämnd hemställt att för hästuttagningssektionen vid intendenturavdelningens häst- och veterinärmaterielbyrå få inrätta en kontoristtjänst i Ce 13. Tjänsten avses för ledaren för sektionens uttagningsgrupp, i vilken befattning f. n. tjänstgör ett kanslibiträde i Ce 11. Kanslibiträdet avses därefter skola utnyttjas såsom ledare för sektionens granskningsgrupp, i vilken befattning f. n. tjänstgör ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Den organisation av hästuttagningssektionen som föranleder dessa personalförändringar har framkommit som ett resultat av organisationsundersökningar, utförda av statens organisationsnämnd.

*Försvarets civilförvaltning* har tillstyrkt, att den föreslagna kontorist-tjänsten inrättas. *Statens lönenämnd* har anfört att, även om i och för sig vissa skäl kunde tala för förslaget, frågan om här avsedda tjänsters lönegrads-placering borde prövas av 1947 års *biträdesutredning*. Nämnda utredning har sedermera, efter att vid besök på hästuttagningssektionen ha inhämtat närmare kännedom om arbetsuppgifterna, tillstyrkt arméförvaltningens förslag.

*Departementschefen.*

I enlighet med arméförvaltningens förslag tillstyrker jag, att ytterligare 11 ordinarie kontorsbiträdestjänster inrättas i utbyte mot samma antal biträdes-tjänster för skriv- och kontorsgöromål.

Jag kan vidare tillstyrka förslaget om att för hästuttagningssektionen in-rätta en kontoristtjänst i Ce 13. I samband härmed bör emellertid en be-fintlig tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål indragas.

Såsom jag anfört vid behandlingen av civilförvaltningens avlöningsanslag bör förevarande anslag minskas med avlöningskostnaden under ett kvartal till ett biträde för skriv- och kontorsgöromål (telefonist).

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet anfört förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde avlönings-kostnaderna vid arméförvaltningen böra nedräknas med i runt tal 37 900 kronor, vilket belopp bör frändragas icke-ordinarieposten.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit beräknar jag anslaget för budget-året 1951/52 till 1 350 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med 44 900 kronor för avlöningar till nio av de till ordinariesättning föreslagna biträdestjänsterna och skulle alltså upptagas med (330 000 + 44 900 =) 374 900 kronor. Posten kan emellertid med hänsyn till belastningen under tidigare budgetår begränsas till 340 000 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 6 080 kronor för en kontorist i Ce 13 och med 8 900 kronor för löneklass-uppflyttningar samt bör minskas med 55 000 kronor i anledning bland annat av ordinariesättning av biträdestjänster, med 4 700 kronor för ett biträde för skriv- och kontorsgöromål, med 1 180 kronor för ytterligare ett dylikt biträde under ett kvartal samt med förenämnda belopp om 37 900 kronor. Posten minskas härigenom med i runt tal 84 000 kronor till (800 000 — 84 000 =) 716 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg kan minskas med 16 000 kronor till 161 000 kronor.

Anslagsposterna Arvoden till pensionerad personal i arvodesbe-fattningar, 365 000 kronor, samt Arvoden och särskilda ersätt-ningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 18 000 kronor, ävensom inkomst-posten Pensionsmedel, 250 000 kronor, upptagas till oförändrade belopp.

Anslagsminskningen utgör 90 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) på personalförteckningen för arméförvaltningen uppföra ytterligare 11 tjänster för kontorsbiträde i lönegrad Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för arméförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

#### Avlöningsstat.

##### Utgifter:

|                                                                                           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | 340 000   |
| 2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i> .....      | 365 000   |
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 18 000    |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | 716 000   |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 161 000   |
| Summa kronor                                                                              | 1 600 000 |

##### Särskilda uppbördsmedel:

|                                         |           |
|-----------------------------------------|-----------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | 250 000   |
| Nettoutgift kronor                      | 1 350 000 |

c) till *Arméförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 350 000 kronor.

#### [19] 16. Arméförvaltningen: Omkostnader.

|                                     | Anslag  | Nettoutgift |
|-------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 500 000 | 511 967     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 191) .... | 515 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 510 000 |             |

#### Yrkande.

*Arméförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 10 000 kronor.

|                                   | Ökning |
|-----------------------------------|--------|
| 1. Sjukvård .....                 | 3 000  |
| 2. Bränsle, lyse och vatten ..... | 3 000  |
| 3. Övriga expenser .....          | 4 000  |
|                                   | 10 000 |

#### Motiv.

1. Ökningen har ansetts erforderlig med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren på anslagsposten till sjukvård m. m.

2. Utgifterna för bränsle, lyse och vatten ha beräknats på grundval av väntad förbrukning.

3. Utgifterna under delposten till övriga expenser, som för budgetåret 1949/50 var uppförd med 407 000 kronor och för innevarande budgetår ökats till 413 000 kronor, uppgingo under förstnämnda budgetår till 427 000 kronor. Till det gjorda överskridandet av posten har Kungl. Maj:t lämnat medgivande.

Den för nästa budgetår öskade ökningen har motiverats med hänvisning till belastningen på delposten under budgetåret 1949/50.

*Departementschefen.*

Jag får erinra om att anslaget med hänsyn till belastningen och inträffade prisstegringar av 1949 och 1950 års riksdagar höjts med tillhoppa 95 000 kronor. Jag kan icke tillstyrka någon ytterligare höjning av anslaget. Med iakttagande av all den sparsamhet som under nuvarande förhållanden är nödvändig bör det i stället vara möjligt att nedbringa medelsåtgången under anslaget till 510 000 kronor. Jag föreslår därför, att anslaget uppföres med sistnämnda belopp, vilket skulle innebära en anslagsminskning med 5 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arméförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 510 000 kronor.

**Marinförvaltningen.**

[20] 17. **Marinförvaltningen: Avlöningar.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 675 000 | 615 400     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 192) .. | 655 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 600 000 |             |

**Yrkande.**

*Marinförvaltningen* (skr. <sup>14</sup>/<sub>8</sub> 1950) har hemställt, att anslaget minskas med 6 000 kronor.

|                                                                                   | Ökning  | Minskning |
|-----------------------------------------------------------------------------------|---------|-----------|
| 1. Byråingenjör Ce 24 i utbyte mot extra tjänst med avlöning från sakanslag ..... | 11 460  |           |
| 2. Revisor Ca 24 — förste byråsekreterare Ce 27 .....                             | 684     |           |
| 3. Arvodesbefattning för pensionerad officer (1: 29) indrages .....               |         | 5 688     |
| 4. 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål — kontorsbiträden Ca 8 .....          | —       |           |
| 5. Omräkning .....                                                                |         | 12 456    |
|                                                                                   | 12 144  | 18 144    |
|                                                                                   | — 6 000 |           |

**Motiv.**

1. För arbetsuppgifter i samband med hjälpfartygsplaneringen inrättades vid marinförvaltningen från och med budgetåret 1946/47 bl. a. en byråingenjörstjänst i Ce 24 och en ingenjörstjänst i Ce 22. Marinförvaltningen har anfört, att två tjänster i 24 lönegraden vore erforderliga för att genomföra föreliggande arbetsprogram beträffande utrustning och inredning av hjälpfartyg. Med hänsyn härtill hade ämbetsverket tills vidare berett innehavaren av tjänsten i Ce 22 anställning såsom extra tjänsteman i Cg 24 med avlöning

från sakanslag. I anledning därav minskades från och med budgetåret 1950/51 marinförvaltningens avlöningsanslag med avlöningskostnaderna för en tjänst i Ce 22.

2. Till stöd för detta förslag, som avser föreståndaren för marinförvaltningens personalkontor, har ämbetsverket åberopat de med befattningen förenade arbetsuppgifternas art och omfattning samt det förhållandet att för motsvarande befattning inom flygförvaltningen numera är avsedd en tjänst för förste byråsekreterare i 27 lönegraden.

3. Med befattningen förenade göromål kunna bestridas av annan personal.

4. Enligt principerna för reglerad befordringsgång för biträdespersonal. En av de ordinarie tjänsterna avses för tjänsteman, som är förordnad på högre extra ordinarie tjänst.

5. Minskningen beror i huvudsak på att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän för innevarande budgetår varit för högt beräknad.

I övrigt har marinförvaltningen hemställt, att en för vapenavdelningen inrättad arvodesbefattning för pensionerad underofficer (1:20), vilken befattning är vakant, måtte få utnyttjas på skeppsbyggnadsavdelningen. Befattningen avsåges för en med kustartilleriets båtmateriel väl förtrogen kustartilleriunderofficer med utbildning på maskin- eller minlinjen, vilken skulle stå till kustartilleriassistentens förfogande.

#### *Departementschefen.*

I enlighet med marinförvaltningens förslag tillstyrker jag, att en arvodesbefattning för pensionerad officer i löneklass 1:29 indrages samt att två tjänster för kontorsbiträde i Ca 8 inrättas för att bereda ordinarie anställning åt de biträden för skriv- och kontorsgöromål som kunna komma i fråga till dylik anställning jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången. Jag har heller intet att erinra mot att en befattning för pensionerad underofficer omdisponeras i enlighet med marinförvaltningens förslag.

Är skäl som jag anfört i det föregående vid anmälan av civilförvaltningens avlöningsanslag kan jag däremot icke tillstyrka övriga av marinförvaltningen föreslagna personalförändringar.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet anfört förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde avlöningskostnaderna vid marinförvaltningen böra nedräknas med i runt tal 17 200 kronor, vilket belopp bör frändras icke-ordinarieposten.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit beräknar jag anslaget för budgetåret 1951/52 till 600 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med 5 280 kronor, motsvarande lönekostnaderna för en av de till ordinariesättning föreslagna biträdestjänsterna, och med 320 kronor med hänsyn till löneklassuppflyttningar m. m. Posten skulle alltså upptagas med (250 000 + 5 280 + 320 =) 255 600 kronor men kan med hänsyn till att posten för budgetåret 1950/51 varit för högt beräknad och till att belastningen på

posten under tidigare budgetår understigit anvisat belopp minskas till 225 000 kronor, vilket alltså innebär en minskning med 25 000 kronor.

Anslagsposten Avlöningar till pensionerad personal i arvodesbefattningar och inkomstposten Pensionsmedel böra på grund av in- dragning av en befattning minskas med, i avrundade tal, 14 000 kronor till 170 000 kronor respektive 8 000 kronor till 119 000 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 4 200 kronor för löneklassuppflyttningar samt minskas med 5 280 kronor, motsvarande lönekostnaderna för en av de till ordinariesättning föreslagna biträdestjänsterna, och med förenämnda belopp om 17 200 kronor. Posten minskas alltså med sammanlagt 18 280 kronor till (260 000 — 18 280 =) i runt tal 242 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg minskas med 6 000 kronor till (80 800 — 6 000 =) 74 800 kronor.

Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppföres med oförändrat belopp, 7 200 kronor.

Anslagsminskningen utgör 55 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) på personalförteckningen för marinförvaltningen uppföra ytterligare två tjänster för kontorsbiträde i lönegrad Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

#### Avlöningsstat.

##### *Utgifter:*

|                                                                                           |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ....                          | 225 000 |
| 2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i> .....      | 170 000 |
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 7 200   |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | 242 000 |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 74 800  |
| <hr/> Summa kronor 719 000                                                                |         |

##### *Särskilda uppbördsmedel:*

|                                         |         |
|-----------------------------------------|---------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | 119 000 |
| <hr/> Nettoutgift kronor 600 000        |         |

c) till *Marinförvaltningen: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

#### [21] 18. Marinförvaltningen: Omkostnader.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 400 000 | 424 918     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 192) .. | 390 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 390 000 |             |

Marinförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 10 000 kronor. Ökningen hänför sig till delposten övriga expenser och avser kostnaderna för ämbetsverkets fjärrskriftanläggning.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget kan jag icke nu tillstyrka att anslaget höjes utan förutsätter att medelsåtgången under anslaget med iakttagande av all erforderlig sparsamhet skall kunna nedbringas till det belopp, varmed anslaget är uppfört för budgetåret 1950/51, 390 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinförvaltningen*: Omkostnader för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 390 000 kronor.

### Flygförvaltningen.

#### [22] 19. Flygförvaltningen: Avlöningar.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 896 000 | 717 296     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 193) .. | 896 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 750 000 |             |

Yrkande.

*Flygförvaltningen* (skr. <sup>18</sup>/s 1950) har hemställt, att anslaget höjes med 10 000 kronor.

|                                                                                                                           | Ökning       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. Förste byråingenjör i Ce 29 (chef för flygfältsbyråns underhålls-<br>sektion) i stället för extra tjänst i Cg 28 ..... | 588          |
| 2. 3 byråintendenter Ce 27—Ca 27 .....                                                                                    | —            |
| 3. Gratifikationer .....                                                                                                  | 2 000        |
| 4. Omräkning .....                                                                                                        | 7 412        |
|                                                                                                                           | <hr/> 10 000 |

Motiv.

1. Ifrågavarande förslag framställdes av flygförvaltningen redan i anslags-  
äskandena för innevarande budgetår. Beträffande motiven härför torde få  
hänvisas till propositionen 1950:1, bil. 6, s. 40 f.

2. Förslaget, som framfördes redan för innevarande budgetår men icke  
föranledde åtgärd, vidhålles av flygförvaltningen.

3. Beloppet har av flygförvaltningen avsetts skola utnyttjas till gratifika-  
tioner åt tjänstemän inom ämbetsverket för förslag till åtgärder, som äro  
ägnade att förenkla och förbilliga verksamheten inom verket.

4. Ökningen betingas av beräknade löneklassuppflyttningar och befordringar  
i anslutning till reglerad befordringsgång.

*Departementschefen.*

Av skäl som jag anfört i det föregående vid anmälan av civilförvaltningens  
avlöningsanslag kan jag icke nu tillstyrka något av de förslag till personal-  
förändringar vid flygförvaltningen för nästa budgetår, som ämbetsverket  
framställt. Jag kan icke heller biträda förslaget att anvisa medel för av  
flygförvaltningen avsedda gratifikation.

Enligt Kungl. Maj:ts medgivande är utrustningsbyrån inom flygförvaltningens materiellavdelning f. n. försöksvis uppdelad i en vapenbyrå och en elektrisk byrå. Den befintliga beställningen såsom chef för utrustningsbyrån (Ma 12, Ma 11 eller Ca 33) disponeras härvid enligt riksdagens medgivande för chefen för vapenbyrån. För chefen för elektriska byrån har fr. o. m. innevarande budgetår inrättats en tjänst i Cp 9. Vid anmälan av denna organisationsfråga till 1950 års statsverksproposition (bil. 6, s. 42) anförde jag, att den ifrågavarande uppdelningen av utrustningsbyrån icke föranledde några merkostnader under flygförvaltningens avlöningsanslag, enär den befintliga beställningen för flygöverdirektör (Cp 15) förutsattes skola under tiden hållas vakant. Kungl. Maj:t har sedermera enligt beslut den 29 september 1950 uppdragit åt en flygdirektör av 1:a graden att — med bibehållande av innehavande befattning — från och med den 1 oktober 1950 och tills vidare till och med den 30 juni 1951 i erforderlig omfattning bestrida göromål som eljest ankomma på flygöverdirektören vid flygförvaltningen. Enligt samma beslut har vederbörande tillerkänts särskild gottgörelse härför med ett belopp av, i ett för allt, 180 kronor för månad, att bestridas av den under förevarande anslag uppförda anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Även kostnaden för denna gottgörelse rymmes inom det belopp, vartill avlöning i flygöverdirektörsbeställningen uppgår.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet anfört förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde avlöningskostnaderna vid flygförvaltningen böra nedräknas med i runt tal 23 800 kronor, vilket belopp bör frändragas icke-ordinarieposten.

Jag beräknar flygförvaltningens avlöningsanslag för budgetåret 1951/52 till 750 000 kronor enligt följande.

Anslagsposterna Avlöningar till ordinarie tjänstemän och Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar kunna med hänsyn till belastningen under tidigare budgetår minskas med 78 000 kronor till 280 000 kronor respektive med 70 400 kronor till 100 000 kronor. Inkomstposten Pensionsmedel bör härvid reduceras med 45 000 kronor till 65 000 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 7 300 kronor för löneklassuppflyttningar och minskas med förenämnda belopp om 23 800 kronor. Posten minskas alltså med 16 500 kronor och upptages alltså till (367 000 — 16 500 =) i runt tal 350 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg minskas med 25 600 kronor till 76 400 kronor.

Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptages till oförändrat belopp, 8 600 kronor.

Anslagsminskningen utgör 146 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

## Avlöningsstat.

## Utgifter:

|                                                                                           |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ....                          | 280 000 |
| 2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i> .....      | 100 000 |
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 8 600   |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | 350 000 |

*Ann.* Om tjänsten såsom chef för materielavdelningens normaliebyrå besättes med innehavare i lönegrad Ca 31, skall av denna post innehållas ett belopp, beräknat efter 16 500 kronor för helt budgetår.

|                                              |        |
|----------------------------------------------|--------|
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> ..... | 76 400 |
| <hr/> Summa kronor 815 000                   |        |

## Särskilda uppbördsmedel:

|                                         |        |
|-----------------------------------------|--------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | 65 000 |
| <hr/> Nettoutgift kronor 750 000        |        |

b) till *Flygförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

## [23] 20. Flygförvaltningen: Omkostnader.

|                                      | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                        | 400 000 | 479 876     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 194) ..... | 430 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....              | 440 000 |             |

*Flygförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 35 000 kronor.

|                                                                              | Ökning       |
|------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. Ökade kostnader på grund av att flygfältsbyrån erhållit nya lokaler ..... | 12 500       |
| 2. Ökade kostnader på grund av personalökning och ökad verksamhet .....      | 11 000       |
| 3. Ökade kostnader för inköp och underhåll av inventarier .....              | 11 500       |
|                                                                              | <hr/> 35 000 |

## Motiv.

1. Av ökningen hänföra sig 1 000 kronor till elektrisk belysning, 4 500 kronor till renhållning och städning, 6 000 kronor till abonnemangsavgift för telefonväxel och 1 000 kronor till innerbevakning.

2. Kostnadsökningen fördelar sig med 2 000 kronor på skrivmaterialier, 3 000 kronor på abonnemangsavgifter för nya telefonanläggningar och 6 000 kronor på samtalsavgifter.

3. Av denna kostnadsökning belöpa på ersättningsanskaffning av skrivmaskiner 4 500 kronor, på ny- och ersättningsanskaffning av möbler 3 500 kronor samt på inköp och reparation av smärre inventarier, snickeriarbeten på möbler, reparation av skriv-, räkne- och bokföringsmaskiner samt duplicatorer likaledes 3 500 kronor.

Som särskilt anslag har flygförvaltningen även för nästa budgetår äskat 110 000 kronor till att bestrida kostnaderna för utredningar i anslutning till krigsplanläggningen rörande arbeten med nyanläggning m. m. av flygfält, vilka icke komma till utförande i fred, samt för flygfältsbyråns beredskapssektion.

*Departementschefen.*

Jag kan alltjämt icke tillstyrka, att särskilda medel anvisas för ifrågasvarande krigsplanlägningsarbete.

Det torde vara ofrånkomligt att ytterligare höja flygförvaltningens omkostnadsanslag. Emellertid kan jag med hänsyn till nödvändigheten av att begränsa statsutgifterna icke förorda, att anslaget uppföres med större belopp än 440 000 kronor, vilket skulle innebära en anslagshöjning med 10 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1951/52  
anvisa ett förslagsanslag av 440 000 kronor.

---

## C. Försvarskrafterna.

## Försvarsstaben.

## [24] 1. Försvarsstaben: Avlöningar.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 6 430 000 | 6 905 816   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 195) .. | 6 542 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 7 027 000 |             |

Yrkande.

*Chefen för försvarsstaben* (skr. <sup>20</sup>/<sub>9</sub> 1950) har hemställt, att anslaget, såvitt avser försvarsstaben, i den del varom här är fråga höjes med 310 000 kronor.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Ökning |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Personalförstärkningar.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |        |
| 1 major Ma 10 (militärassistent vid riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap) .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 16 752 |
| 1 byråsekreterare Ce 26, detaljchef, 1 assistent Ce 21, 2 kanslibiträden Ce 11, 1 kartbiträde Ce 8 vid utrikesavdelningen .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 40 152 |
| Tillfälligt anställande av personal för översättningsarbeten .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 10 000 |
| 1 assistent Ce 22, 1 kanslibiträde Ce 11 och 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål vid personalvårdsavdelningen .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 27 048 |
| 2. Uppflyttningar i lönegrad.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |        |
| 1 major eller kapten Ma 10/Md 9, chef för fotoanstalten — överstelöjtnant eller major Ma 11/Ma 10 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 1 008  |
| 1 fotograf Ce 13 vid fotoanstalten — förste fotograf Ca 19 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 1 896  |
| 1 kontorsbiträde Ca 8 vid fotoanstalten — kartbiträde Ca 11 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 936    |
| 3 tekniska biträden Ce 8 vid fotoanstalten — Ce 11 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 2 808  |
| 2 kanslibiträden Ca 11 (handsekreterare hos överbefälhavaren respektive chefen för försvarsstaben) — kansliskrivare Ca 15 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 1 452  |
| 1 vaktmästare Ce 9 — portvakt Ce 11 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 288    |
| 3. Ordinariesättning av tjänster för 1 förste byråingenjör Ce 29, 1 byråingenjör Ce 27, 2 stabsredaktörer Ce 26, 2 aktuarier Ce 24, 1 verkstadsförmän Ce 16, 1 förman Ce 14, 1 garageförmän Ce 14, 1 kanslibiträde (kassatjänst) Ce 11, 2 bilförare Ce 10, 1 tekniskt biträde Ce 8, 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål Ce 8 med benämningen ändrad till kartbiträde samt 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål enligt grunderna för reglerad befordringsgång för biträdespersonal ..... | —      |
| 4. Särskilda löneförmåner för attachéer.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |        |
| Utomeuropeiskt tillägg .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 1 200  |
| Bidrag till automobilresor .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 300    |
| Förflyttningsbidrag .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 10 500 |

|                        |                  |
|------------------------|------------------|
|                        | Ökning           |
| Prisutjämningsstillägg | 160 000          |
| 5. Omräkning           | 35 649           |
|                        | 309 989          |
|                        | Avrundat 310 000 |

#### Motiv.

1. Förslaget om att på försvarsstabens stat inrätta en majorsbeställning för militärassistent vid riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap har framförts även i medelsäskandena för budgetåren 1949/50 och 1950/51 (prop. 1949: 1, bil. 6, s. 65, och 1950: 1, bil. 6, s. 47). Behovet av en militär förbindelseman hos riksnämnden hade under budgetåret 1948/49 provisoriskt tillgodosetts med att en officer på aktiv stat tillfälligt beordrats till tjänstgöring hos nämnden. Efter över två års samarbete med nämnden hade chefen för försvarsstaben kommit till den uppfattningen att arbetet vid nämnden krävde en heltidsanställd befattningshavare såsom militärassistent. Särskilt under nuvarande osäkra förhållanden hade det visat sig förenat med stora olägenheter att icke riksnämnden i likhet med andra statliga verk, med vilka försvarsstaben intimt samarbetade, hade en militärassistent. Det hade hittills ej heller varit möjligt att inom önskvärd tid med ordinarie personal handlägga de ärenden i försvarsstaben som berörde nämndens verksamhet. Chefen för försvarsstaben har därför ansett det ofrånkomligt, att den begärda majorsbeställningen snarast inrättas.

Av de för utrikesavdelningen begärda nya tjänsterna avses de båda tjänsterna i 26 och 21 lönegraderna för chef för studiedetaljen respektive assistent åt denne. Till stöd för förslaget om att inrätta tjänster för två kanslibiträden och ett kartbiträde vid utrikesavdelningen ha åberopats ökade arbetsuppgifter vid avdelningen i anledning av det utrikespolitiska läget. Ett flertal officerare ha kommenderats till tjänstgöring vid avdelningen utan att kontorspersonalen ökats i takt därmed.

Enligt gällande dispositionsbestämmelser för anslaget må från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal användas ett belopp av högst 15 000 kronor för tillfälligt anställande av personal för översättningsarbeten. Ökningen med 10 000 kronor begäres för att möjliggöra, att en translator anställs samt för att i ökad omfattning anlita personal för tillfälliga översättningsarbeten.

Den föreslagna assistenttjänsten i Ce 22 vid personalvårdsavdelningen avses för en yngre prästman eller i humanitär-social verksamhet skolad person för tjänstgöring vid självårdsdetaljen, där chefen, fältprosten, endast är deltidsanställd. En i annat sammanhang gjord framställning om att redan fr. o. m. innevarande budgetår inrätta en dylik tjänst har icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

De föreslagna biträdestjänsterna ha angivits erforderliga på grund av den stora arbetsbelastning inom försvarsstaben som föranletts främst av de omfattande utredningar, f. n. omkring 30, som ålagts staben. Denna arbetsbe-

lastning hade medfört en brist på kontorspersonal, som särskilt drabbat personalvårdsavdelningen, för vilken de begärda tjänsterna främst vore avsedda.

2. Förslagen beträffande fotoanstalten innebära väsentligen en upprepning av förslag som framlades i äskandena för budgetåren 1949/50 och 1950/51. Chefen för försvarsstaben har framhållit, att det med hänsyn till de krav, som ställdes på anstaltens verksamhet, nu blivit ytterligt angeläget att personalens berättigade löneanspråk bleve tillgodosedda.

Förslaget om lönegradsuppflyttning av de båda kanslibiträden, vilka tjänstgöra såsom handsekreterare hos överbefälhavaren respektive chefen för försvarsstaben, framställdes även i medelsäskandena för budgetåret 1950/51. Till stöd för förslaget ha återopats arbetsuppgifternas art samt nödvändigheten av att kunna behålla personalen.

Bevakningen av militärstabsbyggnaden ombesörjes f. n. av 2 portvakter i Ce 13 och 1 vaktmästare i Ce 9 på försvarsstabens stat. Enligt meddelad föreskrift skall vid inträffande ledigheter i dessa tjänster frågan om desammans lönegradsplacering underställas Kungl. Maj:ts prövning (prop. 1948: 209, s. 46). Förslaget om uppflyttning av vaktmästartjänsten till 11 lönegraden har tidigare framställts i äskandena för såväl innevarande som närmast föregående två budgetår. Till stöd för förslaget har försvarsstabschefen bl. a. framhållit, att innehavaren av vaktmästartjänsten hade samma arbete som de båda portvakterna, varför det icke vore rimligt att han hade en lön som så avsevärt understeg dessas.

3. Chefen för försvarsstaben har funnit det önskvärt, att de extra ordinarie tjänster, som funnits i ett flertal år och i fråga om vilka några förändringar icke syntes vara aktuella, efter hand ordinariesättas. Bl. a. ur rekryteringssynpunkt vore det önskvärt att personalen kunde se fram emot ordinarie anställning.

4. Den avsevärda ökningen av medelsbehovet till prisutjämningsstillägg sammanhänger väsentligen med de enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 mars 1950 med hänsyn till bl. a. devalveringen av den svenska valutan fastställda nya grunderna för dylika tillägg (jfr statsutskottets utlåtande 1950: 15, punkt 1).

5. Av det ökade medelsbehovet belöpa 12 000 kronor på beräknade löneklassuppflyttningar under det att återstoden, 23 649 kronor, i huvudsak hänföra sig till omräkning av anslagsposten till rörligt tillägg.

Yttranden.

*Försvarets civilförvaltning* har tillstyrkt förslaget om att inrätta en ny majorsbeställning för militärassistent vid riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap.

I anledning av förslagen om att inrätta nya extra ordinarie tjänster för två kanslibiträden och ett kartbiträde vid utrikesavdelningen samt ett kanslibiträde och två biträden för skriv- och kontorsgöromål vid personalvårdsavdelningen har civilförvaltningen anfört, att ämbetsverket icke kunde förorda,

att den nuvarande ansvällningen av arbetsuppgifterna inom försvarsstaben toges till intäkt för en förstärkning av kontorspersonalen genom att inrätta nya extra ordinarie tjänster. Civilförvaltningen föreslår, att i stället medel beräknas under anslaget för att möjliggöra att ytterligare extra tjänstemän anställas för ändamålet.

Civilförvaltningen har förklarat sig i avvaktan på resultatet av pågående arbete inom försvarets personalbehandlingsutredning icke kunna tillstyrka, att den föreslagna assistenttjänsten vid personalvårdsavdelningen tillkommer fr. o. m. den 1 juli 1951.

Civilförvaltningen, som i yttrande över medelsäskandena för budgetåret 1950/51 tillstyrkt de nu ånyo framställda förslagen om förbättrad löneställning för personalen vid fotoanstalten, har i och för sig vidhållit sin sålunda uttalade mening men, med hänsyn till utfärdade besparingsdirektiv, ansett det tveksamt om ifrågavarande löneförbättringar borde genomföras nu.

Beträffande de ånyo föreslagna uppflyttningarna av två kanslibiträden i Ca 11 till kansliskrivare i Ca 15 och en vaktmästare i Ce 9 till portvakt i Ce 11 har civilförvaltningen erinrat om att ämbetsverket i yttrande över försvarsstabschefens äskanden för budgetåret 1950/51 anför, att frågan om jämkning i löneställningen för de båda kanslibiträdena borde anstå i avvaktan på en allmän översyn rörande arbetsuppgifterna för biträdespersonalen överhuvudtaget inom försvaret, samt att för portvaktssysslor på andra håll toges i anspråk vaktmästare i 9 lönegraden. Civilförvaltningen är icke heller nu beredd tillstyrka, att de ifrågasatta lönegradsuppflyttningarna komma till stånd.

I fråga om ordinariesättning av personal anser civilförvaltningen det allt jämt påkallat med viss restriktivitet och kan därför icke förorda, att ytterligare tjänster vid försvarsstaben nu omvandlas till ordinarie.

*Statens lönenämnd* har icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna löneställningen — Ma 10 — för den för militärassistent hos riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap avsedda beställningen.

Liksom tidigare har lönenämnden tillstyrkt förslaget om utbyte av en beställning för major eller kapten, avsedd för chefen för försvarsstabens fotoanstalt, mot beställning för överstelöjtnant eller major.

Förslagen om utbyte av en fotograf i Ce 13 mot förste fotograf i Ca 19, av ett kontorsbiträde i Ca 8 mot ett kartbiträde i Ca 11 samt av tre tekniska biträden i Ce 8 mot tre tekniska biträden i Ce 11 har icke givit lönenämnden anledning till annan erinran än att benämningen kartbiträde borde ersättas med tekniskt biträde.

Lönenämnden har i avvaktan på resultatet av 1947 års biträdesutrednings arbete icke kunnat tillstyrka förslaget om uppflyttning av två kanslibiträden i Ca 11 till kansliskrivare i Ca 15.

Frågan om löneställningen för en tjänst såsom vaktmästare (portvakt) i Ce 9 borde enligt nämndens mening prövas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté.

Mot förslaget om att vid försvarsstabens utrikesavdelning inrätta två kanslibiträdestjänster i Ce 11 har nämnden ej funnit anledning till erinran. Benämningen på den föreslagna kartbiträdestjänsten i Ce 8 borde vara tekniskt biträde. I anslutning härtill har lönenämnden erinrat om att nämnden i annat sammanhang föreslagit, att befordran till tjänst såsom tekniskt biträde i 8 lönegraden skulle ske efter samma grunder som befordran till kontorsbiträdestjänst i 8 lönegraden.

Med anledning av förslaget om att vid utrikesavdelningens särskilda studie-detalj inrätta en tjänst för byråsekreterare i Ce 26, detaljchef, har lönenämnden, som icke kunnat taga ställning till frågan om tjänstens lönegradsplacering, anfört, att annan benämning än byråsekreterare borde väljas, om en tjänst i 26 lönegraden inrättades.

Lönenämnden har icke på den lämnade motiveringen kunnat tillstyrka, att en kanslibiträdestjänst i Ce 11 inrättas vid personalvårdsavdelningen.

I detta sammanhang torde lämpligen böra upptagas till behandling en fråga som berör försvarsstabens verksamhet, nämligen förslag om att inrätta en försvarshögskola. Vidare torde något få beröras ett förslag om organisationen av personaltjänst vid försvaret.

*Överbefälhavaren* har i skrivelse den 4 oktober 1950 framlagt förslag om en försvarshögskola för högre försvarsstudier.

Frågan om en för försvarsgrenarna gemensam utbildning på högre stadium har tidigare varit under behandling i olika sammanhang. Så t. ex. ansåg arméns officersutbildningskommitté (SOU 1946: 38), att åtgärder borde vidtagas för att skapa ett särskilt forum för studium och utredning av aktuella frågor rörande det totala försvaret, förslagsvis kallat »institutet för högre försvarsstudier». Vid anmälan av denna fråga i propositionen 1948: 206 anförde jag, att detta av officersutbildningskommittén väckta förslag syntes böra närmare övervägas.

Överbefälhavaren har nu låtit närmare utreda förevarande fråga genom en särskild kommitté. Denna kommitté har lagt fram ett förslag till anordnande av högre försvarsstudier. Enligt förslaget skulle målsättningen för dessa studier vara att åt högre civila och militära befattningshavare ge en vidgad överblick över det totala krigets problem och att som förberedelse för högre chefs- eller högre stabsbefattningar ge vidgade kunskaper om krigsmaktens olika delar samt om planläggning och genomförande av gemensamma operationer. En särskild försvarshögskola över de nuvarande militära högskolorna skulle inrättas för ändamålet. Undervisningen skulle omfatta föreläsningar, gruppstudier och krigsspel. Det årliga antalet elever vid skolan beräknas till 10—15 civila och 30—40 militära. Skolan skulle organiseras med chef, fasta och tillfälliga lärare samt expedition.

Yttranden över kommittéförslaget ha inhämtats av försvarsgrenscheferna och cheferna för berörda civila verk m. fl. Flertalet remissmyndigheter ha

starkt framhållit nödvändigheten av en försvarshögskola samt uttryckt önskemål i fråga om utbildningens utformning och omfattning.

Överbefälhavaren har ansett att det nu genom kommitténs utredning finnes tillräckligt underlag för att sätta i gång ifrågavarande utbildning, vilket länge varit ett framträdande önskemål. Försvarshögskolan skulle, under ledning tills vidare av chefen för försvarsstaben, kunna börja såsom ett provisorium under hösten 1951, vilket förutsätter vissa förberedelser redan under våren. Erforderlig skolpersonal, souschef, lärare och adjutant samt elever förutsättas skola under provisorieåret kommenderas till skolan.

Kostnaderna för skolan fullt utbyggd ha beräknats till 175 000 kronor. Härav belöpa omkring 100 000 kronor på avlöningskostnader, omkring 15 000 kronor på reseersättningar m. m. för militära elevers resor till och uppehåll i Stockholm samt återstoden på utbildningskostnader såsom traktaments- och resekostnader för militära elever och för lärare under utbildningen, transporter, framställning och anskaffning av undervisningsmateriel samt expenser. Ifrågakommande personliga utgifter för civila elever förutsättas skola bestridas av vederbörlig civil myndighet. Utöver dessa årliga kostnader föranleder uppsättningen av skolan vissa kostnader, nämligen för anskaffning av undervisnings- och expeditiionsmateriel samt inventarier, beräknade till sammanlagt omkring 25 000 kronor.

För skolans provisoriska verksamhet under uppsättningsåret beräknas kostnaderna till omkring 66 000 kronor, varav 13 000 kronor beräknas erforderliga redan under budgetåret 1950/51. Av återstoden, 53 000 kronor, som alltså skulle erfordras för budgetåret 1951/52, belöpa 18 000 kronor på lärararvoden och löner åt biträdespersonal, 12 000 kronor på reseersättningar m. m., 11 000 kronor på utbildningsmateriel och expenser samt 12 000 kronor på engångsanskaffning av utbildningsmateriel och inventarier.

I fråga om försvarshögskolans förläggning har kommittén tänkt sig, att den skulle inrymmas i den beslutade men ännu ej uppförda byggnaden för de militära högskolorna. Intill dess denna byggnad blir uppförd, erfordras provisoriska lokaler. Härvidlag har i samråd med fortifikationsförvaltningen olika möjligheter diskuterats. Kommittén har för det första verksamhetsåret räknat med antingen f. d. Svea artilleriregementes kanslihus vid Valhallavägen eller fastigheten Jakobsgatan 30, som skulle vara disponibel, när den icke längre erfordras för utrikesdepartementet.

Överbefälhavaren har hemställt om förslag till 1951 års riksdag om principbeslut rörande inrättandet av en försvarshögskola samt om anslag för en provisorisk kurs hösten 1951, allt enligt de grunder överbefälhavaren angivit.

Förslaget beträffande personaltjänsten vid försvaret har i ett den 3 oktober 1950 dagtecknat betänkande I framlagts av *försvarets personalbehandlingsutredning*, som har till uppgift att biträda med utredning rörande

den militärpsykologiska forskningsverksamheten och dennas tillämpning på den pedagogiska och sociala verksamheten inom försvaret i enlighet med vissa angivna riktlinjer.

Förslaget innebär, att den nuvarande personalvårdsverksamheten väsentligt utvidgas och ges en fastare personalorganisation. För lokalorganisationen föreslås att i större omfattning tjänster för heltidsanställd personal — personalkonsulenter och personalassistenter — inrättas. Utredningen föreslår också, att för personaltjänsten inrättas regionala organ, som skulle verka inom de fyra personaltjänstdistrikt, vari landet skulle för detta ändamål indelas. Till frågan om utformningen av ett centralt organ för verksamheten har utredningen icke tagit slutlig ställning, liksom icke heller till detta organs placering. En beräkning av personalbehovet inom ett dylikt organ har dock gjorts, enligt vilken skulle erfordras tre chefstjänstemän och 11 övriga civila befattningshavare för kvalificerade uppgifter, tre kommenderade officerare, en pensionerad officer samt sammanlagt 9 befattningshavare för expeditionstjänst. Även för den lokala och regionala organisationen föreslås viss biträdespersonal.

Ett genomförande av förslaget medför kostnadsökningar som utredningen beräknat till omkring 350 000 kronor för budgetåret 1951/52 och till omkring 450 000 kronor vid utbyggd organisation. Kostnaderna kunna reduceras, om värnpliktiga expeditionsbiträden kunna ställas till förfogande. Utredningen har föreslagit, att samtliga kostnader för personaltjänsten skulle redovisas mot särskilda under gemensam samlingsrubrik sammanförda anslag under avdelning D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål.

I *remissyttrandena* över utredningens förslag har framhållits bl. a., att närmare utredning rörande den centrala organisationen bör avvaktas innan slutlig ståndpunkt i den frågan fattas. Ett flertal myndigheter ha avstyrkt förslaget om en regional organisation. Behovet av en förstärkning av den lokala organisationen har vitsordats av flertalet remissmyndigheter. I fråga om storleken av denna förstärkning ha dock skilda meningar framförts.

#### *Departementschefen.*

Jag är alltså icke beredd förorda, att försvarets befälskader ökas genom att en ny majorsbeställning inrättas för militärassistent vid riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap. Behovet av en dylik befattningshavare bör kunna tillgodoses genom kommendering.

Det anmälda behovet av personal för utrikesavdelningen liksom för översättningsarbeten har i stort sett tillgodosetts redan för innevarande budgetår enligt medgivande av Kungl. Maj:t. Jag räknar med att detta behov kommer att föreligga även under budgetåret 1951/52 och beräknar därför medel för ändamålet under anslaget. Jag kan emellertid icke tillstyrka, att för personalen i fråga inrättas extra ordinarie tjänster. Jag godtager kostnadsberäk-

ningarna i denna del och beräknar för ändamålet 45 800 kronor under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Det i detta sammanhang framförda förslaget om personalförstärkningar vid personalvårdsavdelningen anser jag mig endast såtillvida kunna biträda att jag under icke-ordinarieposten beräknar erforderliga medel för att anställa ytterligare två biträden för skriv- och kontorsgöromål.

Med hänsyn till att sträng återhållsamhet med löneförbättringar allttjämt måste iakttagas kan jag icke tillstyrka något av de förslag om uppflyttningar i lönegrad som försvarsstabschefen framställt.

Förslagen till ordinariesättning av vissa tjänster är jag för närvarande icke beredd biträda i annan mån än att jag föreslår, att två tjänster för kontorsbiträde i Ca 8 inrättas för att bereda ordinarie anställning åt biträden som kunna komma i fråga till dylik anställning jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången.

Vad angår de särskilda förmånerna för attachéer kan jag godtaga försvarsstabschefens beräkning av kostnadsökningarna under delposterna till utom-europeiskt tillägg, bidrag till automobilresor och förflyttningsbidrag.

Beräkningen av delposten till prisutjämningsstillägg ger mig icke anledning till annan erinran i och för sig än att ett i kostnadsökningen inräknat belopp om 24 000 kronor i prisutjämningsstillägg till biträdande marinattaché (mariningenjör) i Washington liksom hittills bör bestridas av sakanslag. Emellertid ha förhållandena numera förändrats så att denna delpost väsentligt måste höjas utöver vad försvarsstabschefen föreslagit. Till grund för dennes beräkning av medelsbehovet under posten ha i huvudsak lagts de prisutjämningsstillägg för tiden den 1 januari—den 30 juni 1950, som fastställts av Kungl. Maj:t den 17 mars 1950. Kungl. Maj:t har emellertid sedermera — i syfte att bibehålla den paritet i lönehänseende mellan beskickningsråd och försvarsattaché samt mellan förste beskickningssekreterare och biträdande försvarsattaché som riksdagen tidigare godtagit — den 13 oktober 1950 beslutat i vissa fall höja de enligt nyssnämnda beslut fastställda prisutjämningsstilläggen med tillhopa i runt tal 28 000 kronor. Vidare har militärattachén i Moskva, för att även i detta hänseende likställas med beskickningsrådet därstädes, medgivits visst bidrag till inköp av rysk valuta, vilket medför en årlig merkostnad för statsverket av i runt tal 92 000 kronor. Även denna merkostnad synes böra beräknas under delposten till prisutjämningsstillägg. Slutligen torde i anledning av vissa av chefen för försvarsstaben framställda förslag om prisutjämningsstillägg, vilka ännu icke slutligt prövats av Kungl. Maj:t, böra under nämnda delpost beräknas ett belopp av i runt tal 27 000 kronor. För budgetåret 1951/52 räknar jag i anledning härav med en kostnadsökning för prisutjämningsstillägg, i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 205 000 kronor, av (160 000 — 24 000 + 28 000 + 92 000 + 27 000 =) i runt tal 285 000 kronor. Delposten i fråga

bör alltså för budgetåret 1951/52 uppföras med  $(205\ 000 + 285\ 000 =) 490\ 000$  kronor.

Utgifterna för prisutjämningsstillägg för budgetåret 1950/51 komma att bli i huvudsak lika stora som här beräknats för budgetåret 1951/52. Därjämte erfordras under innevarande budgetår medel för att bestrida vissa på budgetåret 1949/50 belöpande merkostnader, vilka uppkommit eller kunna väntas uppkomma genom av Kungl. Maj:t, i syfte att bibehålla förenämnda löneparitet, beslutade retroaktiva höjningar av vissa prisutjämningsstillägg. Jag beräknar med hänsyn till det anförda de sammanlagda utgifterna under delposten till prisutjämningsstillägg för budgetåret 1950/51 till 540 000 kronor. Jag avser att vid anmälan senare denna dag av frågor om utgifter på tilläggsstat för budgetåret 1950/51 föreslå Kungl. Maj:t att inhämta riksdagens medgivande att överskrida delposten i fråga med  $(540\ 000 - 205\ 000 =) 335\ 000$  kronor.

I anslutning till överbefälhavarens förslag beträffande högre försvarsstudier vill jag framhålla, att det är av stor vikt för samordningen inom det totala försvaret att den personal, civil och militär, som har att handlägga försvarsfrågor i denna vidsträcktare bemärkelse äga kännedom om de olika grenarna inom verksamhetsområdet och deras speciella problem. Åtgärder för att vidga insikterna i detta hänseende ha redan vidtagits. De militära och civila samverkansproblemen ha under de senaste åren studerats vid strategiska kurser och spel, där högre officerare ur alla försvarsgrenar och civila befattningshavare deltagit. Överbefälhavaren har nu funnit, att denna studieverksamhet bör givas en fastare organisation.

Jag delar överbefälhavarens uppfattning, att en ordnad studieverksamhet på detta område bör komma till stånd. Liksom överbefälhavaren anser jag det lämpligast, att denna verksamhet omhänderhaves av de militära myndigheterna. Däremot kan jag icke förorda, att beslut fattas redan nu om att en särskild utbildningsanstalt inrättas för ändamålet. Överbefälhavaren har föreslagit en provisorisk organisation under ett övergångsår och icke tagit slutlig ställning till hur verksamheten skulle bedrivas under denna provisorietid. Jag anser det lämpligt, att erfarenheterna från verksamheten under detta första år avvaktas, innan ställning toges till frågan, hur verksamheten i fortsättningen skall vara organiserad. Såsom överbefälhavaren föreslagit böra närmare bestämmelser om denna försöksvis organiserade verksamhet meddelas av Kungl. Maj:t efter förslag av överbefälhavaren i samråd med berörda myndigheter.

Redan under innevarande budgetår måste vissa förberedelser vidtagas för att verksamheten skall kunna påbörjas under hösten 1951. Kostnaderna här för torde få bestridas från försvarsstabens avlönings- och omkostnadsanslag. Jag förutsätter härvid, att för detta förberedelsearbete skall i möjligaste mån kunna tagas i anspråk tillgänglig personal och befintlig expeditiionsmateriel inom försvarsstaben.

För att bestrida kostnader för studieverksamheten under budgetåret 1951/52 böra vissa medel beräknas under försvarsstabens avlönings- och omkostnadsanslag. Jag förutsätter, att det skall vara möjligt att för denna verksamhet disponera redan befintliga och för ändamålet lämpliga lokalutrymmen eller att i vart fall någon inventarieanskaffning av större omfattning icke blir erforderlig. Likaså böra kostnaderna för expeditionsmateriel kunna begränsas. Reseersättningar och traktamentskostnader böra redovisas som utgifter för resor i tjänsten och belasta vederbörliga reseersättningsanslag. Särskild hänsyn till dessa utgifter behöver icke tagas vid anslagsberäkningarna.

Under avlöningsanslaget böra beräknas kostnader för arvoden åt lärare och för biträdeshjälp. För detta ändamål upptager jag 16 200 kronor under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. För undervisningsmateriel beräknar jag i det följande 10 000 kronor under försvarsstabens omkostnadsanslag.

I anledning av personalbehandlingsutredningens förslag beträffande personaltjänsten inom försvaret får jag understryka den betydelse som måste tillmätas en väl utvecklad personalvård inom försvaret. I avvaktan på slutligt förslag rörande det centrala organet för ifrågavarande verksamhet är jag icke beredd att nu taga ställning till frågan i denna del. Med hänsyn härtill bör någon förändring beträffande anslagsredovisningen ej heller komma till stånd från och med nästa år. Personalbehoven för en eventuell regional organisation på området och för de lokala personaltjänstorganen äro frågor som komma under prövning vid behandlingen framdeles av de nu ur statsverkspropositionen utbrutna allmänna avlöningsanslagen för försvarsgrenarna.

Till ett av personalbehandlingsutredningen framställt förslag om att för socialhjälp vid förbanden disponera visst belopp av de under anslaget till familjebidrag för armén till särskild hjälpverksamhet anvisade medlen återkommer jag i det följande vid behandlingen av nämnda anslag.

Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit beräknar jag kostnaderna för försvarsstabens avlöningar för budgetåret 1951/52 till 2 830 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med lönekostnaderna, omkring 5 000 kronor, för en av de till ordinariesättning föreslagna biträdestjänsterna och med 5 000 kronor för löneklassuppflyttningar eller med tillhoppa 10 000 kronor till (1 175 000 + 10 000 =) 1 185 000 kronor.

Posten Särskilda löneförmåner för försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer ökas med 1 200 kronor för utomeuropeiskt tillägg, 300 kronor för bidrag till automobilresor, 10 500 kronor för förflyttningsbidrag och 285 000 kronor för prisutjämnings tillägg, eller med tillhoppa 297 000 kronor till (633 500 + 297 000 =) 930 500 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 45 800 kronor för personalförstärkning vid utrikesavdelningen, 9 460 kronor för två biträden för skriv- och kontorsgöromål vid personalvårdsavdelningen, 16 200 kronor för den i det föregående omnämnda studieverksamheten samt 4 450 kronor för löneklassuppflyttningar samt minskas med 5 280 kronor, utgörande lönekostnaderna för en av de till ordinarie sättning föreslagna biträdestjänsterna. Posten ökas alltså med i runt tal 70 600 kronor till  $(303\,600 + 70\,600 =) 374\,200$  kronor.

Posten Rörligt tillägg bör ökas med 30 400 kronor till 216 500 kronor.

Anslagsposterna Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, 306 800 kronor, samt Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 33 000 kronor, ävensom inkomstposten Pensionsmedel, 216 000 kronor, upptagas till oförändrade belopp.

För försvarsstabens avlöningar föreslår jag alltså en ökning i förhållande till vad som anvisats för innevarande budgetår, 2 422 000 kronor, med 408 000 kronor.

Kostnaderna för försvarsväsendets radioanstalt och medel för viss ytterligare verksamhet vid försvarsstaben ha för budgetåret 1950/51 beräknats till 4 120 000 kronor, såvitt avser under förevarande anslag redovisade kostnader. På sätt framgår av en inom försvarsdepartementet upprättad promemoria, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott, beräknar jag motsvarande kostnader för budgetåret 1951/52 till 4 197 000 kronor, vilket innebär en ökning med 77 000 kronor.

Förevarande anslag bör alltså uppföras med  $(2\,830\,000 + 4\,197\,000 =) 7\,027\,000$  kronor. Anslagshöjningen utgör 485 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) på personalförteckningen för försvarsstaben uppföra ytterligare två tjänster för kontorsbiträde i lönegrad Ca 8;
- b) fastställa följande avlöningsstat för försvarsstaben, med undantag av försvarsväsendets radioanstalt m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

#### Avlöningsstat.

##### Utgifter:

|                                                                                           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..                            | 1 185 000 |
| 2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i> .....      | 306 800   |
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 33 000    |
| 4. Särskilda löneförmåner för försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer:         |           |
| a) Ortstillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                                  | 312 000   |

|                                                                            |              |           |
|----------------------------------------------------------------------------|--------------|-----------|
| b) Barnbidrag, <i>förslagsvis</i> .....                                    | 39 500       |           |
| c) Utomeuropeiskt tillägg, <i>förslagsvis</i> ....                         | 35 000       |           |
| d) Bidrag till automobilresor, <i>förslagsvis</i> ..                       | 14 000       |           |
| e) Förflyttningsbidrag, <i>förslagsvis</i> .....                           | 40 000       |           |
| f) Prisutjämnings tillägg .....                                            | 490 000      | 930 500   |
| 5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..... |              | 374 200   |
| 6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                               |              | 216 500   |
|                                                                            | Summa kronor | 3 046 000 |

*Särskilda uppbördsmedel:*

|                                         |                              |
|-----------------------------------------|------------------------------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | 216 000                      |
|                                         | Nettoutgift kronor 2 830 000 |

c) till *Försvarsstaben*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 7 027 000 kronor.

[25] 2. **Försvarsstaben: Omkostnader.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 340 000 | 1 408 056   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 197) .. | 1 410 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 1 570 000 |             |

Yrkande.

*Chefen för försvarsstaben* har hemställt, att anslaget, såvitt avser försvarsstaben, i den del varom här är fråga höjes med 41 500 kronor.

|                                                        | Ökning |
|--------------------------------------------------------|--------|
| 1. Reseersättningar m. m. till försvarsattachéer ..... | 38 000 |
| 2. Expenser .....                                      | 3 500  |
|                                                        | 41 500 |

Motiv.

1. Ökningen har angivits erforderlig med hänsyn till de verkliga utgifterna under budgetåret 1949/50, omkring 189 000 kronor, mot för innevarande budgetår anvisade 162 000 kronor.

2. Av ökningen belöpa 1 500 kronor på inköp av litteratur för försvarsattachéer, vilka inköp blivit dyrare till följd av devalveringen av den svenska valutan. Återstoden av ökningen, 2 000 kronor, har angivits erforderlig med hänsyn till att delposten Övriga expenser på grund av omfattande utredningsarbeten m. m. blivit så hårt anlitad att medel endast i begränsad omfattning kunnat disponeras för underhåll och förnyelse av kontorsmaskiner och rumsinventarier.

Yttrande.

Försvarets civilförvaltning har, med hänsyn till att det syntes ogörligt att exakt beräkna delposten till reseersättningar m. m. till försvarsattachéer, velat ifrågasätta, om anledning funnes att öka posten, som är betecknad *förslagsvis*.

*Departementschefen.*

Med hänsyn till utgifterna under budgetåret 1949/50 för reseersättningar m. m. till försvarsattachéer anser jag mig böra tillstyrka viss höjning av försvarsstabens del av anslaget. Jag anser emellertid att höjningen i avvakten på ytterligare erfarenheter av medelsåtgången bör begränsas till 25 000 kronor. Såsom jag anför under nästföregående punkt böra här upptagas 10 000 kronor till undervisningsmateriel för viss studieverksamhet. Då jag räknar med att övriga begärda medelsökningar skola kunna inrymmas i anslaget utan att detsamma höjes, upptager jag här ifrågavarande del av anslaget, nu 420 000 kronor, till 455 000 kronor. Såsom närmare framgår av förutnämnda promemoria uppskattas medelsbehovet för omkostnaderna vid försvarsväsendets radioanstalt m. m. till 1 115 000 kronor. Motsvarande kostnader för innevarande budgetår ha beräknats till 990 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar jag således till  $(455\,000 + 1\,115\,000 =) 1\,570\,000$  kronor. Anslagshöjningen utgör 160 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 570 000 kronor.

**[26] 3. Försvarsstaben: Övningar.**

|                                    | Anslag | Nettoutgift |
|------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                      | 64 000 | 69 869      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 198).... | 74 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....            | 58 000 |             |

Från detta anslag bestridas kostnaderna för *dels* fältövningar eller (och) utbildningskurser för försvarsstabens personal samt personal, som genom stabens försorg krigsplaceras i särskilda befattningar, för vilka specialutbildning erfordras, *dels ock* vissa med försvarsväsendets radioanstalts verksamhet sammanhängande övningar. Medelsbehovet för förstnämnda ändamål torde i enlighet med förslag av chefen för försvarsstaben böra upptagas till oförändrat belopp, 7 500 kronor. På sätt framgår av förenämnda promemoria beräknar jag kostnaderna för de med radioanstaltens verksamhet sammanhängande övningarna till 50 500 kronor (nu 66 500 kronor). Det sammanlagda medelsbehovet skulle således utgöra  $(7\,500 + 50\,500 =) 58\,000$  kronor. Anslagsminskningen utgör 16 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Övningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 58 000 kronor.

**[27] 4. Försvarsstaben: Anskaffning av krigskartor.**

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 90 000 | 68 747      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 198) .... | 50 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 90 000 |             |

*Chefen för försvarsstaben* har hemställt, att anslaget höjes med 40 000 kronor, eller det belopp varmed anslaget för innevarande budgetår minskades med hänsyn till reservationsbehållning. Den vid utgången av budgetåret 1949/50 kvarstående relativt stora reservationen, omkring 99 000 kronor, hade uppkommit dels genom en tidigare eftersläpning i kartverkets framställning av eldledningskartor och dels genom att vissa åtgärder för förbättring av krigsberedskapen på kartområdet uppskjutits i avvaktan på att nya metoder, vilka beräknades avsevärt höja effektiviteten i fråga om krigskarteframställning, skulle kunna utnyttjas. Eftersläpningen i framställningen av eldledningskartor beräknades kunna inhämtas under innevarande budgetår. Vidare vore nyssnämnda metoder nu i huvudsak utprovade för svenska förhållanden. Detta komme att medföra betydande utgifter under hösten 1950. Någon reservation beräknades icke kvarstå på anslaget vid utgången av budgetåret 1950/51.

*Departementschefen.*

Enligt vad jag under hand inhämtat beräknas kostnaderna för framställning av kartor komma att avsevärt ökas. Jag vill med hänsyn främst härtill icke motsätta mig, att anslaget nu åter höjes till det belopp, 90 000 kronor, varmed det tidigare varit uppfört. Under erinran att anslagshöjningen utgör 40 000 kronor hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben*: *Anskaffning av krigskartor* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 kronor.

[28] 5. **Försvarsstaben: Anskaffning och underhåll av materiel.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 325 000 | 292 809     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 198) .. | 295 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 288 000 |             |

Av anslaget för innevarande budgetår avses 70 000 kronor för försvarsstaben.

Yrkande.

*Chefen för försvarsstaben* har föreslagit, att anslaget, såvitt avser försvarsstaben, minskas med 12 000 kronor.

|                                                             | Ökning   | Minskning |
|-------------------------------------------------------------|----------|-----------|
| 1. Underhåll av chiffereringsapparater .....                |          | 10 000    |
| 2. Anskaffning m. m. av reproduktionsapparater .....        |          | 4 000     |
| 3. Registrering och bearbetning av fotografiskt material .. | 2 000    |           |
|                                                             | 2 000    | 14 000    |
|                                                             | — 12 000 |           |

**Motiv.**

1. Från anslaget bestridas kostnaderna för underhåll m. m. av försvarets samtliga chiffreringsapparater. Liksom i äskandena för innevarande budgetår föreslår försvarsstabschefen i anledning härav, att för ändamålet även för anskaffning av chiffreringsapparater m. m. anvisas ett särskilt anslag under avdelningen D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål.

2. Till anskaffning m. m. av reproduktionsapparater har av det för budgetåret 1950/51 anvisade anslaget avsetts ett belopp av 7 000 kronor. För att fullfölja anskaffningen ha 9 000 kronor beräknats erforderliga. Sistnämnda belopp har ansetts kunna uppdelas på de tre närmast följande budgetåren med 3 000 kronor på ett vart av dem.

3. För nästa budgetår ha 10 000 kronor beräknats erforderliga för ifrågasvarande ändamål. Av anslaget för budgetåret 1950/51 ha för ändamålet avsetts 8 000 kronor.

**Yttrande.**

*Försvarets civilförvaltning* har ansett, att kostnaderna för chiffreringsapparater borde bestridas i samma ordning som hittills.

**Departementschefen.**

I likhet med civilförvaltningen anser jag, att kostnaderna för underhåll av chiffreringsapparater allttjämt böra bestridas från förevarande anslag. Jag kan därför icke tillstyrka, att särskilt anslag anvisas för detta ändamål. Chefen för försvarsstaben har i medelsäskandena därjämte föreslagit särskilda anslagsmedel för vissa förbindelse- och spaningsändamål. På tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1950/51 har delvis för samma ändamål anvisats ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor. Jag finner därför icke anledning föreslå särskilda anslagsmedel för ändamålet för nästa budgetår.

Jag föreslår, att förevarande anslag för försvarsstabens del, i enlighet med förslaget i övrigt, upptages med 68 000 kronor. Såsom framgår av den under försvarsstabens avlöningsanslag omnämnda promemorian beräknar jag medelsbehovet under förevarande anslag för försvarsväsendets radioanstalt till 220 000 kronor (nu 225 000 kronor). Anslaget bör således upptagas med (68 000 + 220 000 =) 288 000 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 7 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Anskaffning och underhåll av materiel*  
för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 288 000 kronor.

**Armén.****Avlöningar m. m. till fast anställd personal.****[29] 6. Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.**

|                                   | Anslag      | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-------------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 113 500 000 | 116 269 208 |
| 1950/51 (statsliggaren s. 198) .. | 116 000 000 |             |
| 1951/52 (beräknat belopp) .....   | 119 000 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har framlagt vissa förslag till personalförändringar vid armén, marinen och flygvapnet. Med hänsyn till dessa personalförändringar och under beaktande av belastningen på försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag för budgetåret 1949/50 har civilförvaltningen yrkat anslag med för armén 117 500 000 kronor, för marinen 47 400 000 kronor och för flygvapnet 48 650 000 kronor. Ett flertal utredningsförslag föreligga, som innebära förändringar i personalorganisationerna vid försvarsgrenarna. Sålunda har 1949 års försvarsutredning föreslagit vissa indragningar av fredsförband. Marinens underofficerssakkunniga väntas framlägga förslag rörande underofficerspersonalen vid marinen. Ett förslag har framlagts om överförande till civilmilitär anställning av viss underofficerspersonal vid flygvapnet. Slutlig ställning till dessa förslag har i avvaktan på remissbehandling och ytterligare överväganden ännu icke kunnat tagas. Försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag torde därför i statsverkspropositionen få upptagas med allenast beräknade belopp. Med utgångspunkt från civilförvaltningens beräkningar och med beaktande av föreliggande förslag rörande maskinistpersonalen vid försvaret föreslår jag, att anslagen nu beräknas, för armén till 119 000 000 kronor, för marinen till 47 800 000 kronor och för flygvapnet till 50 000 000 kronor. Till sistnämnda båda anslag återkommer jag i det följande. I detta sammanhang hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 119 000 000 kronor.

**[30] 7. Armén: Avlöningar till personal å övergångsstat.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 88 000 | 111 032     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 203) .. | 70 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 70 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har med hänsyn till beräknad minskning av antalet på övergångsstat kvarstående beställningshavare hemställt, att anslaget minskas med 18 000 kronor. Då belastningen på anslaget under de senast förflutna budgetåren med omkring 20 000 kronor överstigit medelsanvisningen, anser jag mig emellertid böra förorda, att anslaget för nästa

budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till personal å övergångsstat* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

[31] 8. **Armén: Avlöningar till personal å reservstat.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 340 000 | 1 422 700   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 203) .. | 1 340 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 1 400 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Med hänsyn till belastningen på anslaget under budgetåret 1949/50 torde anslagsbeloppet emellertid böra höjas. Jag förordar, att anslaget höjes med 60 000 kronor till 1 400 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

[32] 9. **Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 2 300 000 | 2 451 823   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 204) .. | 2 600 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 2 700 000 |             |

Enligt 1942 års försvarsbeslut skulle arméns reservofficerskader årligen nyrekryteras med 220 fänrikar. Efter framställning av chefen för armén har Kungl. Maj:t den 25 augusti 1950 medgivit, att under år 1951 finge såsom fänrikar i reserven antagas reservofficersaspiranter till ett antal av högst 250.

Jag avser att vid anmälan senare denna dag av frågor om utgifter på tilläggsstat för budgetåret 1950/51 föreslå Kungl. Maj:t inhämta riksdagens medgivande att år 1951 till reservofficerare antaga högst 300 värnpliktiga, vilka åren 1948—1950 med godkännande vitsord genomgått officersutbildning men på grund av platsbrist icke tidigare kunnat antagas, samt att ytterligare höja det antal reservofficerare som årligen må antagas till 350.

Ifrågavarande utökning av antalet reservofficerare kommer att medföra ökade kostnader under förevarande anslag för budgetåret 1951/52. Med beaktande härav föreslår jag, att anslaget höjes med 100 000 kronor till 2 700 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 700 000 kronor.

[33] 10. **Armén: Rekryteringskostnader.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 125 000 | 136 624     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 205) .. | 125 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 125 000 |             |

Yrkande.

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget höjes med 12 000 kronor.

|                                        | Ökning       |
|----------------------------------------|--------------|
| 1. Ökning av antalet nyanställda ..... | 7 000        |
| 2. Officersrekryteringen .....         | 5 000        |
|                                        | <hr/> 12 000 |

Motiv.

1. Med en manskapsrekrytering om 1 000 man och kostnader för rekrytering av 50 kronor och för anställningspenningar av 75 kronor för man beräknas medelsbehovet för nämnda ändamål till 125 000 kronor, vilket med 7 000 kronor överstiger vad som därför avsetts i anslaget för budgetåret 1950/51.

2. För utgivande av rekryteringsbroschyr, bidrag till kontaktmän vid förbanden m. m. har beräknats ett belopp av 12 000 kronor, vilket med 5 000 kronor överstiger det belopp som hittills anvisats till upplysningsverksamhet för officersrekryteringen.

*Departementschefen.*

Jag är icke beredd att utan ytterligare erfarenheter av anslagsbelastningen tillstyrka att detta anslag höjes och förordar därför att detsamma uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor.

[34] 11. Armén: Ekiperingsersättningar.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 650 000 | 1 635 120   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 206) .. | 1 650 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 1 725 000 |             |

Nu gällande grunder för ekiperingshjälp åt reservpersonal vid armén framgå av statsliggaren. I dessa grunder förutsätter jag för nästa budgetår ingen ändring.

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Med hänsyn till den ökning av antalet reservofficerare som jag i annat sammanhang föreslagit (se punkt 32) förordar jag, att anslaget höjes med 75 000 kronor till 1 725 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Ekiperingsersättningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 725 000 kronor.

[35] 12. Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal.

|                                   | Anslag     | Nettoutgift |
|-----------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 13 000 000 | 13 922 616  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 206) .. | 13 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 11 000 000 |             |

## Yrkande.

*Försvarets civilförvaltning* har hemställt, att anslaget höjes med 800 000 kronor.

|                                                                                                                                   | Ökning    | Minskning |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| 1. Ändrad förrådsdisponering, repetitionsövningar krigsförbandsvis, ändrad krigsorganisation m. m.; ökning med 109 arbetare ..... | 600 000   |           |
| 2. Omläggning av tygmateriel och vård av ammunition i provisoriska förråd .....                                                   | 330 000   |           |
| 3. Förkortad remontutbildning; minskning med 17 arbetare .....                                                                    |           | 100 000   |
| 4. Minskning med 5 helårsanställda arbetare i eldnings-tjänst .....                                                               |           | 30 000    |
|                                                                                                                                   | 930 000   | 130 000   |
|                                                                                                                                   | + 800 000 |           |

## Motiv.

1. Antalet arbetare i förrådstjänst vid truppförband och skolor har för budgetåret 1950/51 upptagits till 1 150. Förändringar i förrådsdisponeringen ha måst vidtagas för att höja krigsberedskapen och minska mobiliseringstiderna. Det nya systemet med repetitionsövningar krigsförbandsvis föranleder ökad användning av materiel, som kräver översyn och förrådsuppläggning efter övningarna. Genom förändringarna i krigsorganisationen tillföras ett stort antal förband nya materielmängder. Det behov av extra arbetskraft som av här angivna skäl föreligger vid förbanden beräknas till 100 man. Därutöver har en ökning av normalbehovet av arbetare med 9 man, avsedda för arbete i smörj- och tvätthallar, ansetts erforderlig.

2. Civilförvaltningen har räknat med att från förevarande anslag skulle bestridas jämväl kostnaderna för avlönande av följande nu från sakanslag avlönade personal, nämligen vissa för omläggning av tygmateriel erforderliga arbetare samt arbetare anställda för vård av ammunition i provisoriska förråd.

3. Antalet nedgår från 68 innevarande budgetår till 51.

4. Civilförvaltningen har — i avvaktan på resultatet av pågående undersökningar rörande personalbehovet vid försvarets maskinanläggningar — räknat med att antalet helårsanställda eldare skall kunna minskas med 5.

*Departementschefen.*

Enligt vad jag under hand inhämtat från statens organisationsnämnd kan normalbehovet av förrådsarbetare vid förbanden m. m. numera beräknas till 1 100 man. I detta antal är inräknat erforderligt antal arbetare för tvätt- och smörjhallar samt för vård av ackumulatorer. Om för försvarsområdenas behov beräknas oförändrat antal arbetare, 170 man, och remontskötare beräknas till föreslaget antal, 51 man, samt även för nästa budgetår beräknas 510 ersättare för ekonomivärnpliktiga, skulle behovet av arbetare för budgetåret 1951/52 uppgå till (1 100 + 170 + 51 + 510 =) avrundat 1 830 man. Medels-

anvisningen för budgetåret 1950/51 grundade sig på ett antal av 1 900 man. Då jag kan tillstyrka oförändrad medelsanvisning för budgetåret 1951/52, skulle alltså inom anslagsramen finnas utrymme för ytterligare 70 man. Om de ändamål, för vilka arméchefen beräknat ytterligare 100 man erforderliga, icke kunna tillgodoses med de ena tillgång på 70 man, blir det nödvändigt att öka antalet värnpliktiga för handräckningstjänst för att för ändamålet frigöra såsom ersättare för ekonomivärnpliktiga anställda arbetare. I fråga om sättet för att tillgodose behovet av personal i ekonomitjänst vid armén får jag jämväl erinra om vad jag inledningsvis under punkt 1 anfört därom. Kostnaderna för arbetare, avsedda för omläggning av tygmateriel och för vård av ammunition i provisoriska förråd, torde allttjämt få bestridas av saksanslag.

Enligt föreliggande förslag beträffande maskinistpersonalen m. fl. vid försvaret skola kollektivavtalsanställda arbetare, med undantag av säsonganställda, överföras till tjänstemannaanställning. Ehuru slutlig ställning ännu icke tagits till detta förslag, beräknar jag i enlighet med förslaget, under detta anslag, i fråga om eldarpersonal endast medel för säsonganställda arbetare i eldningstjänst till ett antal motsvarande 709 arbetsmånader. Personalreserven för eldningstjänst torde, likaledes i enlighet med förslaget, böra ökas från 15 till 25 man. Kostnadsminskningen under anslaget har beräknats till 1 980 000 kronor, vilket jag anser mig kunna godtaga.

I enlighet med vad jag sålunda anfört upptager jag anslaget för nästa budgetår till (13 000 000 — 1 980 000 =) i runt tal 11 000 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 2 000 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 000 kronor.

### Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

#### [36] 13. Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                  | 19 000 000 | 20 893 695  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 207) | 20 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....        | 23 600 000 |             |

#### Yrkande.

*Försvarets civilförvaltning* har hemställt, att anslaget höjes med 3 600 000 kronor.

|                                        | Ökning             |
|----------------------------------------|--------------------|
| 1. Ökat antal tjänstgöringsdagar ..... | 1 825 048          |
| 2. Ökat antal premieberättigade .....  | 220 000            |
| 3. Omräkning .....                     | 1 542 520          |
|                                        | 3 587 568          |
|                                        | Avrundat 3 600 000 |

## Motiv.

## 1. Kostnadsökningen beräknas sålunda.

|                     | Tjänstgöringsdagar<br>1950/51 | Tjänstgöringsdagar<br>1951/52 | Ökning  | För 1950/51 be-<br>räknad genom-<br>snittskostnad för<br>man och dag | Summa     |
|---------------------|-------------------------------|-------------------------------|---------|----------------------------------------------------------------------|-----------|
| Första tjänstgöring |                               |                               |         |                                                                      |           |
| m. m. ....          | 9 100 000                     | 9 377 450                     | 277 450 | 1,55                                                                 | 430 048   |
| Repetitionsövningar | 1 200 000                     | 2 100 000                     | 900 000 | 1,55                                                                 | 1 395 000 |
|                     |                               |                               |         |                                                                      | 1 825 048 |

Beräkningen av genomsnittskostnaden för man och dag är gjord på grundval av medelsanvisningen till penningbidrag för budgetåret 1950/51.

2. Ökningen har beräknats med ledning av uppgifter från chefen för armén angående antalet till premier berättigade värnpliktiga.

3. Med ledning av civilförvaltningens beräkning av kostnaderna för penningbidrag under budgetåret 1951/52 kan genomsnittskostnaden för man och dag beräknas till 1,66 kronor, eller 11 öre mera än vad som inrymmes i anslaget för budgetåret 1950/51. Detta föranleder en höjning av anslaget med  $[(9\,377\,450 + 2\,100\,000) \times 0,11 =] 1\,262\,520$  kronor.

Till premier ha för budgetåret 1950/51 upptagits 4 000 000 kronor. Exakt beräknade efter uppgivet antal premieberättigade skulle kostnaderna ha upptagits till ett 280 000 kronor högre belopp.

Omräkningen av anslaget uppgår sålunda till  $(1\,262\,520 + 280\,000 =) 1\,542\,520$  kronor.

I skrivelse den 2 mars 1950 har *chefen för försvarsstaben* efter samråd med försvarets civilförvaltning hemställt att den enligt 27 § 1 mom. första stycket kungörelsen om värnpliktsavlöning (SFS 1945:881) för värnpliktig utgående begravningshjälpen, 400 kronor, måtte höjas till 500 kronor. Det har nämligen synts chefen för försvarsstaben skäligt, att nämnda begravningshjälp utgår med samma belopp som enligt 49 § statens allmänna avlöningsreglemente gäller för personal i statens tjänst i allmänhet.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot den föreslagna höjningen av begravningshjälpen för värnpliktiga. Frågan har synts statskontoret vara av beskaffenhet att böra underställas riksdagens prövning.

*Departementschefen.*

Även jag anser det skäligt, att den för värnpliktig utgående begravningshjälpen höjes till 500 kronor eller till samma belopp som gäller för personal i statens tjänst i allmänhet. Jag tillstyrker alltså förslaget härom.

Civilförvaltningens beräkning av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har jag funnit mig kunna godtaga. Anslaget bör därför uppföras med 23 600 000 kronor, vilket innebär en anslagsökning med 3 600 000 kronor.

I detta sammanhang får jag erinra, att Kungl. Maj:t, i syfte att tillgodose behovet av befäl m. m. vid repetitionsövningar krigsförbandsvis vid armén, den 16 juni 1950 medgivit, att icke tjänstgöringsskyldig personal må efter eget åtagande tagas i anspråk för tjänstgöring vid dylika övningar. Med-

givandet avser personal på övergångsstat, reservstat, avgångsstat, disponibilitetsstat, i reserven och över stat samt värnpliktiga ävensom krigsfrivillig manlig personal och kvinnlig krigstjänstpersonal samt vid krigsmakten tjänstgörande icke krigsfrivilliga medlemmar av frivilliga, för rikets försvar avsedda organisationer. Bestämmelser ha också meddelats angående förmåner till dylik personal, enligt vilka i tillämpliga fall samma löneförmåner utgå som vid obligatorisk tjänstgöring eller eljest under tjänstgöring vid försvaret. Till manlig krigsfrivillig personal utgå förmåner som till värnpliktiga. Kostnaderna för dessa förmåner skola bestridas, i fråga om kvinnlig personal av samma medel som motsvarande kostnader för värnpliktiga och i fråga om övrig personal av samma medel som motsvarande kostnader för till författningsenlig tjänstgöring inkallad personal av samma eller motsvarande personalkategori.

Det kan icke nu bedömas i vilken omfattning dylik frivillig tjänstgöring kan komma att äga rum. Jag räknar dock icke med att vederbörliga anslag skola i nämnvärd grad påverkas av utgifter i anledning av dylik tjänstgöring.

Åberopande vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva att den för värnpliktig utgående begravningshjälpén må höjas till 500 kronor;

b) till *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 23 600 000 kronor.

#### [37] 14. Armén: Familjebidrag.

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                  | 5 900 000 | 6 449 352   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 207) | 6 600 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....        | 8 300 000 |             |

I annat sammanhang ämnar jag anmäla förslag om proposition till riksdagen angående ändringar i familjebidragsförordningen. Med detta förslag avser jag, att statsmakternas vid 1950 års riksdag fattade beslut om provisorisk förhöjning av familjepénningen skall fullföljas med en slutlig reglering av familjepénningen och med de övriga förbättringar av familjebidragsförmånerna, varom försvarets socialbyrå avgivit förslag. Den provisoriska förhöjningen av familjepénningen beräknades föranleda merkostnader för familjebidrag om en miljon kronor, vilket belopp inräknades i anslagen för budgetåret 1950/51. Samtliga de av socialbyrån föreslagna förbättringarna ha, på grundval av det för budgetåret 1950/51 beräknade antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga, beräknats föranleda merkostnader om sammanlagt 2 miljoner kronor. Vid bifall till mitt förslag om ytterligare förbättringar av familjebidragsförmånerna böra familjebidragsanslagen höjas med sammanlagt ytterligare en miljon kronor. Detta belopp bör fördelas med 800 000 kronor på arméns och 100 000 kronor på ett vart av marinens och flygvapnets anslag.

Försvarets civilförvaltning har beräknat familjebidragsanslagen för budgetåret 1951/52 till 7 500 000 kronor för armén, 1 100 000 kronor för marinen och 1 000 000 kronor för flygvapnet. Med godtagande i och för sig av denna beräkning upptager jag för samma budgetår familjebidragsanslagen till 8 300 000 kronor för armén, 1 200 000 kronor för marinen och 1 100 000 kronor för flygvapnet.

Sedan budgetåret 1946/47 har under detta anslag beräknats ett belopp av 50 000 kronor till särskild hjälpverksamhet till förmån för de värnpliktiga och deras familjer. Denna medelsanvisning tillkom på initiativ av riksdagen, som överlät åt Kungl. Maj:t att besluta bl. a. om vilken myndighet, försvarets socialbyrå eller rikets landshövdingar, som skulle omhändervä denna hjälpverksamhet.

Såsom jag anförde vid anmälan i det föregående under försvarsstabens avlöningsanslag av frågan om personaltjänsten inom försvaret har försvarets personalbehandlingsutredning föreslagit, att visst belopp, 10 000 kronor, av nämnda medel till särskild hjälpverksamhet till förmån för de värnpliktiga och deras familjer skulle få disponeras vid förbanden för lån och bidrag till värnpliktiga i brådskande fall.

Chefen för försvarsstaben har i särskild framställning hemställt, att redan för innevarande budgetår måtte få användas 7 500 kronor av förenämnda medel för ändamål som avses med personalbehandlingsutredningens förslag i ämnet.

Försvarets socialbyrå har ifrågasatt huruvida icke lägerkassemedel borde tagas i anspråk för denna hjälpverksamhet men har, om detta icke vore möjligt, icke något att erinra mot att medel från anslagsposten till särskild hjälpverksamhet till förmån för de värnpliktiga och deras familjer utnyttjas för ändamålet.

Försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd har tillstyrkt förslaget.

Jag anser mig kunna tillstyrka, att, på sätt personalbehandlingsutredningen och chefen för försvarsstaben föreslagit, medel ställas till förfogande för de personalvårdande organen för hjälpverksamhet vid förbanden. För ändamålet kan lämpligen förenämnda anslagspost anlitas. Hjälpverksamhet kan i detta fall komma att omhändervävas av annan myndighet än riksdagen avsett, när beslut om medelsanvisning ursprungligen fattades. Det kan också visa sig lämpligt att hjälp som lämnas icke strängt begränsas till sådana hjälpbehov som må ha varit avsedda med riksdagens beslut. Med hänsyn härtill anser jag att riksdagen bör beredas tillfälle att yttra sig över förslaget, innan beslut i ärendet meddelas.

I det följande återkommer jag till frågorna om anslag för marinen och flygvapnet. I detta sammanhang får jag, åberopande det anförda och under erinran, att anslagshöjningen utgör 1 700 000 kronor, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Familjebidrag* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 8 300 000 kronor.

## Sjukvård.

## [38] 15. Armén: Sjukvård.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 000 000 | 1 563 527   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 208) .. | 1 125 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 1 125 000 |             |

Försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag ha under en följd av år avsevärt överskridits. Överskridandena ha föranletts huvudsakligast av att remisstandvården på grund av brist på tandläkare vid försvarets tandpolikliniker blivit av mycket stor omfattning. Av följande sammanställning framgå för budgetåret 1949/50 anvisade anslag, nettoutgifterna under samma budgetår, fördelade på utgifter för remisstandvård och för övriga ändamål, samt för budgetåret 1950/51 anvisade anslag. Frånsett kostnaderna för remisstandvård ha stora merutgifter uppkommit under marinens anslag för budgetåret 1949/50, väsentligen beroende på att under nämnda budgetår från anslaget utbetalats ersättning enligt samarbetsavtal till Blekinge läns landsting för vård av militärpatienter på länslasarettet i Karlskrona under budgetåren 1945/50 (jfr prop. 1949:1, bil. 6, punkt 76). I sammanställningen har medtagits den på budgetåret 1949/50 belöpande delen av kostnaderna för denna ersättning.

|                  | Anslag<br>1949/50 | Nettoutgift<br>1949/50 | varav för      |                  | Anslag<br>1950/51 |
|------------------|-------------------|------------------------|----------------|------------------|-------------------|
|                  |                   |                        | remisstandvård | övriga ändamål   |                   |
| Armén .....      | 1 000 000         | 1 563 527              | 364 510        | 1 199 017        | 1 125 000         |
| Marinen .....    | 600 000           | 1 119 632              | 89 247         | 1 030 385        | 600 000           |
| Flygvapnet ..... | 275 000           | 456 375                | 169 877        | 286 498          | 275 000           |
|                  | <b>1 875 000</b>  | <b>3 139 534</b>       | <b>623 634</b> | <b>2 515 900</b> | <b>2 000 000</b>  |

De på grund av remisstandvården uppkommande merkostnaderna å sjukvårdsanslagen motsvaras till väsentlig del av minskade utgifter under anslagen till försvarets tandvård. Av skäl som jag anfört senast vid anmälan till 1949 års statsverksproposition (bil. 6, punkt 37) av arméns sjukvårdsanslag böra icke heller för nästa budgetår nämnda förhållanden föranleda, att sjuk- och tandvårdsanslagen beräknas efter ändrade grunder.

Försvarets sjukvårdsstyrelse har föreslagit, att samtliga sjukvårdsanslag för nästa budgetår uppföras med oförändrade belopp. Ämbetsverket har därvid erinrat om att förenämnda samarbetsavtal numera blivit i vissa avseenden jämkat till kronans fördel. Jag anser mig kunna godtaga sjukvårdsstyrelsens förslag.

Åberopande det anförda får jag, såvitt avser sjukvårdsanslaget för armén, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Sjukvård* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 125 000 kronor.

## Reseersättningar m. m.

## [39] 16. Armén: Reseersättningar m. m.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 6 000 000 | 7 868 275   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 210) .. | 6 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 9 000 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har med hänsyn till belastningen på anslaget under budgetåret 1949/50 räknat med att anslaget måste höjas. Civilförvaltningen har dock på grund av att vissa utgifter under anslaget numera maximerats och med hänsyn till de allmänna sparsamhetsdirektiv som utfärdats begränsat sig till att föreslå en anslagshöjning med 1 000 000 kronor.

## Departementschefen.

Även jag anser, att det bör vara möjligt att med iakttagande av sparsamhet väsentligt begränsa utgifterna under detta anslag, utan att därför tjänstens krav behöva eftersättas. Jag anser mig dock, med hänsyn främst till att ett betydligt större antal värnpliktiga kommer att vara i tjänst under budgetåret 1951/52 än som var fallet under budgetåret 1949/50, icke kunna räkna med att utgifterna skola kunna hållas inom den av civilförvaltningen beräknade ramen. För min del vill jag föreslå en anslagshöjning med 2 500 000 kronor till 9 000 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Armén: Reseersättningar m. m. för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 000 kronor.

## Expenser m. m.

## [40] 17. Armén: Bränsle m. m.

|                                   | Anslag     | Nettoutgift |
|-----------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 9 800 000  | 10 484 480  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 211) .. | 10 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 9 500 000  |             |

## Yrkande.

Arméförvaltningen (skr. <sup>19</sup>/s 1950) har hemställt, att anslaget minskas med 350 000 kronor.

|                                          | Ökning    | Minskning |
|------------------------------------------|-----------|-----------|
| 1. Minskade bränslekostnader .....       |           | 700 000   |
| 2. Ökade kostnader för renhållning ..... | 350 000   |           |
|                                          | 350 000   | 700 000   |
|                                          | — 350 000 |           |

## Motiv.

1. Minskningen föranledes huvudsakligen av övergång till billigare bränslesorter.

2. Ökningen har beräknats med ledning av anslagsbelastningen under de tre sistförflutna budgetåren.

*Departementschefen.*

För egen del förutsätter jag, att ett anslag om 9 500 000 kronor skall vara till fyllest. Anslagsminskningen utgör 500 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Bränsle m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 9 500 000 kronor.

**[41] 18. Armén: Telefon m. m.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 750 000 | 799 010     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 213) .. | 750 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 800 000 |             |

Enligt beslut den 22 juni 1950 har Kungl. Maj:t medgivit, att det för budgetåret 1949/50 anvisade anslaget finge överskridas med högst 60 000 kronor.

Arméförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 60 000 kronor.

Jag föreslår, att anslaget höjes med 50 000 kronor till 800 000 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Telefon m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

**[42] 19. Armén: Övriga expenser m. m.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 500 000 | 522 427     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 213) .. | 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 500 000 |             |

Arméförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 25 000 kronor. Ämbetsverket har anfört bland annat, att den effektiviserade utbildningen jämte ett stort antal nya kurser för befälets fortsatta utbildning medfört ökad åtgång av expensmateriel samt att priserna på kontorsmateriel, främst papper, ävensom fraktkostnaderna stigit.

Med hänsyn till alltjämt förefintlig reservation under anslaget, vid utgången av budgetåret 1949/50 i runt tal 68 000 kronor, samt nödvändigheten av att nedbringa statsutgifterna kan jag icke tillstyrka, att anslaget höjes, utan föreslår oförändrat anslagsbelopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

**Mathållning m. m.****[43] 20. Armén: Mathållning.**

|                                   | Anslag     | Nettoutgift |
|-----------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 18 000 000 | 22 610 805  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 213) .. | 20 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 25 700 000 |             |

Yrkande.

*Arméförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 6 600 000 kronor.

|                                        | Ökning             |
|----------------------------------------|--------------------|
| 1. Ökat antal tjänstgöringsdagar ..... | 3 560 000          |
| 2. Prishöjningar .....                 | 2 565 000          |
| 3. Omräkning .....                     | 470 000            |
|                                        | <hr/> 6 595 000    |
|                                        | Avrundat 6 600 000 |

Motiv.

1. Kostnadsökningen beräknas sålunda.

| 1950/51    | Tjänstgöringsdagar<br>1951/52 | Ökning    | För 1950/51<br>beräknad<br>dagskostnad | Summa<br>kr |
|------------|-------------------------------|-----------|----------------------------------------|-------------|
| 11 500 000 | 13 500 000                    | 2 000 000 | 1,78                                   | 3 560 000   |

Av ökningen i antalet tjänstgöringsdagar belöpa i runt tal 270 000 på första tjänstgöring, 900 000 på repetitionsövningar, 200 000 på fast anställd personal, 190 000 på normalt icke portionsberättigad personal och 440 000 på den förlängning av utbildningstiden för gruppchefer, varmed arméförvaltningen räknat.

Av dagskostnadsbeloppet utgöra 1 krona 60 öre kostnad för normalportion och återstoden, 18 öre, övriga mathållningskostnader.

2. Kostnadsökningen beräknas enligt följande.

| Antalet tjänst-<br>göringsdagar<br>för 1951/52 | Beräknad dagskostnad |         |        | Summa<br>kr |
|------------------------------------------------|----------------------|---------|--------|-------------|
|                                                | 1950/51              | 1951/52 | Ökning |             |
| 13 500 000                                     | 1,78                 | 1,97    | 0,19   | 2 565 000   |

Av dagskostnadsbeloppet för budgetåret 1951/52 utgöra 1 krona 75 öre kostnad för normalportion och återstoden, 22 öre, övriga mathållningskostnader.

3. Beloppet motsvarar det belopp, varmed det i 1950 års statsverksproposition framräknade medelsbehovet under detta anslag avrundades nedåt till jämnt anslagsbelopp.

*Departementschefen.*

Jag har icke funnit anledning till erinran i och för sig mot den av arméförvaltningen verkställda beräkningen av det antal tjänstgöringsdagar, som bör läggas till grund för medelsanvisningen under detta anslag. I det antal tjänstgöringsdagar arméförvaltningen räknat med, 13 500 000, ingå emellertid i runt tal 440 000 tjänstgöringsdagar för förlängd gruppchefsutbildning åt värnpliktiga. Enligt vad jag i det föregående anført inräknar jag icke särskilda medel för dylik utbildning i anslagen för nästa budgetår. Till grund för anslagsberäkningen bör därför läggas ett antal tjänstgöringsdagar av (13 500 000 — 440 000 =) 13 060 000.

Liksom arméförvaltningen anser jag mig böra för nästa budgetår räkna med en portionskostnad av 1 krona 97 öre. Anslaget bör alltså uppföras

med  $(13\,060\,000 \times 1,97 =)$  i runt tal 25 700 000 kronor, vilket skulle innebära en anslagshöjning med 5 700 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Armén: *Mathållning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 25 700 000 kronor.

[44] 21. Armén: Furagering.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 5 000 000 | 3 729 520   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 214) .. | 4 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 3 500 000 |             |

*Arméförvaltningen* har hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 4 000 000 kronor, vilket i förhållande till åskandena för budgetåret 1950/51 innebär en minskning med 700 000 kronor. Minskningen hänför sig till minskat antal hästunderhållsdagar. Anslaget beräknas enligt följande grunder.

Foderpriser: havre 27,5 öre/kg, hö 13 öre/kg, halm 4,5 öre/kg.

|                                                                                                      | Hästunder-<br>hållsdagar | Öreskostnad<br>för dag | Summa<br>kr |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|------------------------|-------------|
| Normalfoderstat 1 jämte normalströstaten<br>(stam- och ackordridhästar) .....                        | 1 025 495                | 223                    | 2 286 854   |
| Normalfoderstat 2 jämte normalströstaten<br>(stam- och ackorddraghästar samt vissa<br>remonter)..... | 709 505                  | 236                    | 1 674 432   |
| Övriga furageringskostnader .....                                                                    | 1 605 100                | 5                      | 80 255      |
| Gräsbetesration (vid remontdepåerna) .....                                                           | 55 000                   | 100                    | 55 000      |
| Hundföda .....                                                                                       | —                        | —                      | 59 600      |
|                                                                                                      |                          |                        | 4 156 141   |

Avrundat 4 000 000

Av det till hundföda avsedda beloppet utgöra 16 600 kronor beräknad ersättning till fodervärd för utackorderade valpar och skyddshundar, vilka kostnader f. n. bestridas av anslaget Armén: Hundväsendet.

*Departementschefen.*

Jag finner icke anledning föreslå ändrad redovisning av kostnader för ersättning till fodervärd för utackorderade hundar. Dessa kostnader böra alltså bestridas av anslaget till hundväsendet.

Nettoutgifterna under förevarande anslag uppgingo under budgetåret 1949/50 till endast i runt tal 3 700 000 kronor. Med hänsyn härtill och till den reducering av stamhästbeståndet med omkring 1 500 hästar som beslutats av 1950 års riksdag och redan till väsentlig del genomförts torde det vara tillfyllest att för budgetåret 1951/52 uppföra anslaget med 3 500 000 kronor, vilket skulle innebära en anslagsminskning med 500 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Armén: *Furagering* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

## Intendenturmateriel m. m.

## [45] 22. Armén: Beklädnad m. m.

|                                             | Anslag     | Nettoutgift |
|---------------------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                               | 8 000 000  | 14 753 217  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 214) <sup>1</sup> | 11 600 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....                     | 15 000 000 |             |

Yrkande.

Arméförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 5 985 000 kronor.

|                                              | Ökning           |
|----------------------------------------------|------------------|
| 1. Ändrat antal tjänstgöringsdagar .....     | 1 466 000        |
| 2. Ändrade beräkningsgrunder .....           | 3 220 000        |
| 3. Engångsanskäffning av viss materiel ..... | 1 299 000        |
|                                              | <u>5 985 000</u> |

Motiv.

1. Beräkningen av kostnadsökningen framgår av följande sammanställning.

|                                              | Antal tjänstgöringsdagar<br>1950/51 | 1951/52    | Ökning resp.<br>minskning | För 1950/51<br>beräknad<br>dagskostnad | Summa<br>kr        |
|----------------------------------------------|-------------------------------------|------------|---------------------------|----------------------------------------|--------------------|
| Manskap med<br>rätt till fri<br>beklädnad .. | 11 200 000                          | 13 000 000 | + 1 800 000               | 0,87                                   | + 1 566 000        |
| Furirer .....                                | 1 250 000                           | 1 000 000  | — 250 000                 | 0,40                                   | — 100 000          |
|                                              |                                     |            |                           |                                        | <u>+ 1 466 000</u> |

I sammanställningen angivna dagskostnadsbelopp ha av arméförvaltningen framräknats med utgångspunkt i det för budgetåret 1950/51 anvisade anslaget.

2. Beräkningen av kostnadsökningen framgår av följande sammanställning.

|                                              | Tjänstgö-<br>ringsdagar<br>1951/52 | För 1950/51<br>beräknad<br>dagskostnad | För 1951/52<br>beräknad<br>dagskostnad | Ökning av<br>dagskost-<br>naden | Summa<br>kr      |
|----------------------------------------------|------------------------------------|----------------------------------------|----------------------------------------|---------------------------------|------------------|
| Manskap med<br>rätt till fri<br>beklädnad .. | 13 000 000                         | 0,87                                   | 1,10                                   | 0,23                            | 2 990 000        |
| Furirer .....                                | 1 000 000                          | 0,40                                   | 0,63                                   | 0,23                            | 230 000          |
|                                              |                                    |                                        |                                        |                                 | <u>3 220 000</u> |

Arméförvaltningen hade i anslagsäskandena för budgetåret 1950/51 beräknat dagskostnaden för manskap med rätt till fri beklädnad till 1 krona 45 öre men, med hänsyn till att vid beredskapstidens slut befintligt överskott av persedlar beräknats kunna i begränsad utsträckning tagas i bruk under budgetåret, ansett dagskostnaden kunna begränsas till 1 krona. Antalet tjänstgöringsdagar budgetåren 1948/49 och 1949/50 hade varit större än det antal som legat till grund för medelsanvisningen. Anslagen för nämnda budgetår hade på grund härav i verkligheten utgått med endast 54 respektive 63 öre per man och tjänstgöringsdag mot vid anslagsberäkningen förut-

<sup>1</sup> Varav 500 000 kronor på tilläggsstat.

satta 85 öre. Knappheten på anslagsmedel hade redan medfört att under budgetåret 1949/50 ur beredskapslagret måst uttagas materialier till ett betydande värde för att möjliggöra nytillverkning av för fredstjänsten oundgängligen erforderliga beklädnadspersedlar. Detta hade medfört en sänkning av beredskapen, vilken genom motsvarande åtgärder komme att ytterligare sjunka, om anslaget icke höjdes i erforderlig grad. Med hänsyn härtill och till den stora nedgången i materielltillgången kunde arméförvaltningen icke räkna med att dagskostnaden under budgetåret 1951/52 skulle kunna begränsas till 1 krona. För att förhindra ytterligare försämring av materiellaget vore det önskvärt, att hela det av ämbetsverket beräknade dagskostnadsbeloppet 1 krona 45 öre lades till grund för anslagsberäkningen. Emellertid föreläge alltjämt överskott på viss materiel, vilket möjliggjorde att tills vidare kunde anstå med nyanskaffning av främst marsch- och vinter-skodon. Sakligt sett borde med beaktande härav till grund för anslagets beräkning läggas en dagskostnad av 1 krona 25 öre. Arméförvaltningen ansåge sig dock av statsfinansiella skäl böra räkna med en dagskostnad av endast 1 krona 10 öre.

3. I skrivelse den 11 augusti 1949 hemställde arméförvaltningen om ett särskilt anslag för budgetåret 1950/51 till engångsanskaffning av viss beklädnadsmateriel i anledning av ändrad krigsorganisation (jfr. prop. 1950: 1, bil. 6, s. 67). Anskaffningen, som beräknats kosta omkring 4 000 000 kronor, hade synts ämbetsverket kunna efter angelägenhetsgrad fördelas på fem år, varför ämbetsverket för budgetåret 1950/51 äskade 800 000 kronor för ändamålet. Enligt vad ämbetsverket beräknat kunde emellertid av det för samma budgetår anvisade anslaget endast 151 000 kronor avses för här avsedd materielanskaffning. För budgetåret 1951/52 erfordrades därför minst en av de beräknade årskvoterna jämte skillnaden mellan en dylik kvot och det i anslaget för budgetåret 1950/51 ingående beloppet, eller (800 000 + 800 000 — 151 000 =) i runt tal 1 450 000 kronor.

#### *Departementschefen.*

Såsom jag i det föregående anført beräknar jag för nästa budgetår icke särskilda medel för förlängd gruppehfsutbildning för värnpliktiga. Då arméförvaltningen beräknat i runt tal 440 000 tjänstgöringsdagar för dylik utbildning, skulle det antal tjänstgöringsdagar för manskap med rätt till fri beklädnad, som bör läggas till grund för medelsanvisningen under anslaget, utgöra (13 000 000 — 440 000 =) 12 560 000.

Vad angår det anmälda medelsbehovet för engångsanskaffning av beklädnadsmateriel får jag erinra om att 1950 års riksdag på tilläggsstat för innevarande budgetår (prop. 1950:251) anvisat ett reservationsanslag av 500 000 kronor till Armén: Beklädnad m. m., vilket anslag är avsett för engångsanskaffning varom här är fråga.

Det är mig alltjämt icke möjligt att förorda, att anslaget upptages till hela det belopp som skulle erfordras för att täcka medelsbehovet enligt av arméförvaltningen angiven beräkningsgrund. Jag föreslår, att anslaget upp-

föres med 15 000 000 kronor, innebärande en anslagsökning med 3 900 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kronor.

[46] 23. *Armén: Inventarier m. m.*

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 850 000 | 2 125 934   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 215) .. | 2 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 2 300 000 |             |

Yrkande.

*Arméförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 395 000 kronor.

|                                                                                      | Ökning        |
|--------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Ökat behov av expeditionsinventarier till följd av ändrad krigsorganisation ..... | 45 000        |
| 2. Ändrat antal tjänstgörings-(underhålls-)dagar .....                               | 264 000       |
| 3. Omräkning .....                                                                   | 86 000        |
|                                                                                      | <hr/> 395 000 |

Motiv.

1. På grund av ändrad krigsorganisation förefunnes en brist på expeditionsinventarier för fältbruk på 1 000 expeditionslådor och 300 kassaskrin till en beräknad kostnad av i runt tal 45 000 kronor. Denna materiel borde med hänsyn till försvarsberedskapens krav snarast beställas i och för leverans under budgetåret 1951/52.

2. Beräkningen av kostnadsökningen framgår av följande sammanställning.

|                     | Tjänstgörings- (underhålls-) dagar 1950/51 | Tjänstgörings- (underhålls-) dagar 1951/52 | Ökning resp. minskning i antalet tjänstgörings- (underhålls-) dagar | Dagskostnad | Summa kr         |
|---------------------|--------------------------------------------|--------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|-------------|------------------|
| Inventarier         | 11 200 000                                 | 13 000 000                                 | + 1 800 000                                                         | 0,06        | + 108 000        |
| Förplägnadsmateriel |                                            |                                            |                                                                     |             |                  |
| för manskap....     | 11 200 000                                 | 13 500 000                                 | + 2 300 000                                                         | 0,07        | + 161 000        |
| för hästar.....     | 2 316 000                                  | 1 790 000                                  | — 526 000                                                           | 0,01        | — 5 260          |
|                     |                                            |                                            |                                                                     |             | <hr/> + 263 740  |
|                     |                                            |                                            |                                                                     |             | Avrundat 264 000 |

I det för budgetåret 1951/52 uppskattade antalet tjänstgöringsdagar för beräkning av kostnaderna för förplägnadsmateriel för manskap äro inberäknade 500 000 tjänstgöringsdagar för normalt icke portionsberättigad personal.

3. I förhållande till det såsom medelsbehov under anslaget för budgetåret 1950/51 framräknade beloppet minskades anslagsbeloppet med hänsyn till förefintlig reservation.

*Departementschefen.*

Det antal tjänstgöringsdagar för manskap, som arméförvaltningen räknat med, kan, med hänsyn till att jag icke beräknar medel för förlängd gruppchefsutbildning, minskas med i runt tal 440 000. Då jag i övrigt icke funnit anledning till erinran mot arméförvaltningens anslagsberäkning, skulle medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår utgöra  $[2\,000\,000 + 395\,000 - 440\,000 \times (0,06 + 0,07) =] 2\,337\,800$  kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 2 300 000 kronor.

Jag får alltså, under erinran om att anslagshöjningen utgör 300 000 kronor, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Inventarier m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 2 300 000 kronor.

[47] 24. **Armén: Tvätt.**

|                                    | Anslag    | Nettoutgift |
|------------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                      | 1 000 000 | 1 740 825   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 217).... | 1 700 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....            | 2 000 000 |             |

*Arméförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 500 000 kronor. Beräkningen av medelsbehovet framgår av följande sammanställning.

|                                       | Antal tjänstgöringsdagar | Tvättgodsmängd per tjänstgöringsdag, kg | Pris per kg | Summa kr           |
|---------------------------------------|--------------------------|-----------------------------------------|-------------|--------------------|
| Vattentvätt                           |                          |                                         |             |                    |
| vid förbandens tvättinrättningar..... | 7 150 000                | 0,5                                     | 0,18        | 643 500            |
| vid centrala tvättanstalter .....     | 5 850 000                | 0,5                                     | 0,39        | 1 140 750          |
| Kemisk tvätt .....                    | 13 000 000               | 0,1                                     | 0,37        | 481 000            |
|                                       |                          |                                         |             | <u>2 265 250</u>   |
|                                       |                          |                                         |             | Avrundat 2 200 000 |

I de angivna priserna för vattentvätt vid förbandens tvättinrättningar ingå icke, såsom vid de centrala anstalterna, kostnader för värme, vatten och belysning samt vissa administrationskostnader.

*Departementschefen.*

Såsom av det föregående framgår beräknar jag icke medel för förlängd gruppchefsutbildning under nästa budgetår. Med hänsyn härtill och i avvaktan på ytterligare erfarenheter av anslagsbelastningen föreslår jag, att anslaget uppföres med 2 000 000 kronor. Anslagsökningen utgör 300 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Tvätt* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

### Övningar m. m.

#### [48] 25. Armén: Övningar m. m.

|                                   | Anslag     | Nettoutgift |
|-----------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 16 100 000 | 17 514 949  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 217) .. | 19 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 22 500 000 |             |

#### Yrkande.

*Arméförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 5 920 000 kronor.

|                                                      | Ökning    | Minskning   |
|------------------------------------------------------|-----------|-------------|
| 1. Gruppchefsutbildning .....                        | 700 000   |             |
| 2. Effektivisering av utbildningen .....             | 300 000   |             |
| 3. Ökad motorisering .....                           | 300 000   |             |
| 4. Förbandsövningar under första tjänstgöringen .... |           | 400 000     |
| 5. Vissa tjänstgöringstraktamenten .....             | 45 000    |             |
| 6. Fortsatt befälsutbildning.....                    | 345 000   |             |
| 7. Repetitionsövningar vid förbanden .....           | 3 880 000 |             |
| 8. Arméfälttjänstövning .....                        | 2 150 000 |             |
| 9. Minskade drivmedelspriser .....                   |           | 2 050 000   |
| 10. Särskilda utbildningskurser .....                | 540 000   |             |
| 11. Studier vid utländska arméer.....                | 110 000   |             |
|                                                      | 8 370 000 | 2 450 000   |
|                                                      |           | + 5 920 000 |

#### Motiv.

1. Arméförvaltningen har räknat med att utbildningstiden för värnpliktiga, som uttagits till gruppchefsutbildning, kan komma att ökas med två månader under budgetåret 1951/52.

2. En grundlig inventering uppges ha visat, att ytterligare komplettering av utbildningsanordningarna på övningsfälten behöves för att effektivisera utbildningen.

3. Ökningen, som helt hänför sig till drivmedel, föranledes av ökat antal hjultraktorer samt ökad körtid och större drivmedelsförbrukning per traktor än tidigare beräknats.

4. Särskilda medel beräknas icke för förbandsövningar under första tjänstgöringen. Här angivet belopp hänför sig till drivmedel.

5. Utgifter för traktamenten åt regementschef, som utan att leda övning inspekterar utbildningen, ha tidigare bestritts av anslaget till reseersättningar men anses nu böra överflyttas till övningsanslaget.

6. Tillgänglig reservationsbehållning har beräknats kunna under budgetåret 1950/51 utnyttjas för att delvis täcka det till 845 000 kronor beräknade

medelsbehovet för ifrågavarande ändamål. Motsvarande möjlighet har icke ansetts föreligga under budgetåret 1951/52.

7. Arméförvaltningen har räknat med att repetitionsövningarna skola omfatta 70 000 man under budgetåret 1951/52 mot omkring 40 000 man under innevarande budgetår. Av de beräknade merkostnaderna härför, 3 880 000 kronor, belöpa 2 000 000 kronor på inlejdning av motorfordon, 690 000 kronor på drivmedel, 100 000 kronor på målflygning och återstoden på övriga övningskostnader.

8. Arméfälttjänstövning av större omfattning för krigsförband avses att anordnas under budgetåret 1951/52. Utöver i anslaget för budgetåret 1950/51 för dylikt ändamål inräknade medel erfordras härför 2 150 000 kronor, varav 1 000 000 kronor kostnader för inlejdning av motorfordon och återstoden drivmedel och övriga övningskostnader.

9. Kostnadsminskningen föranledes av sänkningen av skatt på drivmedel och är beräknad på övningsverksamhet av den omfattning som är möjlig med anvisade medel för budgetåret 1950/51.

10. Det faktiska medelsbehovet för särskilda utbildningskurser m. m. beräknas erfarenhetsmässigt till 2 000 000 kronor, eller 500 000 kronor mera än som för ändamålet anvisats för budgetåret 1950/51. 40 000 kronor hänföra sig till kostnader för traktamenten vid central sjukvårdsutbildning i Kristianstad och Revingehed, vilka kostnader enligt Kungl. Maj:ts beslut skola bestridas av detta anslag.

11. För att följa utvecklingen på det militära området är det angeläget att svenska officerare beredes tillfälle till studier vid utländska arméer.

#### Yttrande.

*Försvarets civilförvaltning* har erinrat, att regementschef (motsvarande) och högre chef, som utan att leda övning inspekterar underlydande förband, icke anses deltaga i övning med trupp. Då inspektionerna få anses direkt sammanhängande med övningarna i fråga, har civilförvaltningen emellertid i samråd med försvarsgrensförvaltningarna beslutat, att uppkommande rese- och traktamentskostnader vid inspektionsresorna numera skola bestridas av övningsanslag. Civilförvaltningen har intet att erinra mot arméförvaltningens förslag i denna del.

Civilförvaltningen har ifrågasatt om icke kostnaderna för utomlandsresor för personal inom försvaret, vilka för närvarande bestridas från ett flertal anslag, borde, i den mån de icke avse materielanskaffningar, utgå av ett nytt anslag, förslagsvis benämnt Utlandsstudier. Anslaget till resestipendier skulle då utgå.

#### *Departementschefen.*

Såsom jag i det föregående anført beräknar jag icke medel för förlängd gruppehufsutbildning av värnpliktiga. Jag har däremot i likhet med arméför-

valtningen utgått från att repetitionsövningar skola fullgöras av omkring 70 000 man.

Om den faktiska anslagsbelastningen för budgetåret 1949/50, omkring 17,5 miljoner kronor, lägges till grund för en jämförelse och hänsyn toges till minskade drivmedelskostnader på grund av skattesänkningen, innebär arméförvaltningens yrkande för budgetåret 1951/52 en höjning med omkring 10 miljoner kronor. Härav belöper omkring 0,5 miljon kronor på gruppchefsutbildning. Under budgetåret 1949/50 voro repetitionsövningarna av mycket begränsad omfattning och avsågo huvudsakligen omskolning av äldre värnpliktiga. Kostnaderna för repetitionsövningar krigsförbandsvis i nu beräknad omfattning ingå alltså praktiskt taget helt i den begärda anslagsökningen, efter avdrag för gruppchefsutbildningen omkring 9,5 miljoner kronor. De ökade kostnaderna kunna uppskattas fördela sig med 7 miljoner kronor på repetitions- och arméfälttjänstövningar och återstoden på utbildningsanordningar, kursverksamhet, målflygningar m. m.

Jag har intet att erinra mot att kostnaderna för resor och traktamenten i samband med inspektioner av övningar i enlighet med civilförvaltningens föreskrifter bestridas av övningsanslaget. Medel ha redan tidigare anvisats för sådana utbildningsanordningar som möjliggöra en effektivare värnpliktsutbildning. Det är angeläget att de ytterligare kompletteringar på området utföras som äro erforderliga. Resor för studier utomlands beslutas av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. Liksom hittills bör därvid också beslutas vilka anslagsmedel som skola tagas i anspråk för ändamålet. Jag biträder icke civilförvaltningens förslag, att särskilt anslag anvisas för utomlandsstudier.

Innan erfarenheter vunnits av kostnader för repetitionsövningar krigsförbandsvis, är det svårt att med någon säkerhet bedöma medelsbehovet under anslaget. Till en del äro de merkostnader som föranledas av den ökade övningsverksamheten av automatisk natur. I icke oväsentlig grad kunna dock utgifterna påverkas av det sätt på vilket övningarna utföras. Det är givetvis ett önskemål, att dessa övningar kunna försiggå under så fältmässiga former som det är möjligt under fredsförhållanden. Av kostnadsskäl kan dock detta önskemål icke helt tillgodoses.

Vid avvägningen mellan försvarets olika utgiftsändamål har jag bedömt det icke möjligt att för arméns övningar avse större medelsanvisning än 22 500 000 kronor. Detta innebär i förhållande till medelsförbrukningen under budgetåret 1949/50, om hänsyn toges till skattesänkningen på drivmedel, en höjning med omkring 7 miljoner kronor. Jag förutsätter, att det skall vara möjligt att utan väsentlig begränsning genomföra övningsprogrammen inom ramen för denna anslagsanvisning.

Aberopande det anförda och under erinran att anslagshöjningen utgör 3 000 000 kronor hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Övningar m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 22 500 000 kronor.

## [49] 26. Armén: Drivmedelsförråd m. m.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 750 000 | 1 090 070   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 218) .. | 750 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 750 000 |             |

Yrkande.

Arméförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 665 000 kronor.

|                                        | Ökning    | Minskning |
|----------------------------------------|-----------|-----------|
| 1. Brandbevakning .....                | 8 000     |           |
| 2. Viss materielanskaffning m. m. .... | 670 500   |           |
| 3. Minskade svinnkostnader .....       |           | 14 613    |
| 4. Omräkning .....                     | 1 113     |           |
|                                        | 679 613   | 14 613    |
|                                        | + 665 000 |           |

Motiv.

1. Under den eldfarliga delen av året måste särskilda brandvakter anställas vid drivmedelsanläggningarna. En brand i en anläggnings närhet, som finge tillfälle att sprida sig till anläggningen, skulle få katastrofala följder icke blott för själva anläggningen med dess tekniska apparatur och lager utan även för den omgivande trakten med dess bebyggelse. Behovet av särskild brandvakt hade numera ytterligare accentuerats därigenom att förrådsförlagarna icke längre vore bosatta inom själva anläggningarnas områden.

2. Av kostnadsökningen belöpa 60 000 kronor på omgalvanisering av 2 000 bensinfat, 180 000 kronor på ersättningsanskaffning av dylika fat, 315 500 kronor på nyanskaffning av bensindunkar och i runt tal 115 000 kronor på nyanskaffning av motordrivna pumpar. De ifrågavarande medelsbehoven ha av arméförvaltningen närmare motiverats i särskild skrivelse den 15 augusti 1950.

3. Med hänsyn till det för budgetåret 1951/52 beräknade lägre bensinpriset ha svinnkostnaderna beräknats komma att nedgå.

4. Ökningen föranledes av löneklassuppflyttningar.

Departementschefen.

Elhuru jag finner de i förenämnda skrivelse den 15 augusti 1950 avsedda anskaffningarna m. m. vara ur beredskapssynpunkt mycket angelägna, har det icke varit mig möjligt att för nästa budgetår avse särskilda medel för ändamålet. Enligt min mening torde det böra undersökas, huruvida icke ifrågavarande medelsbehov helt eller delvis kan tillgodoses inom ramen för lämnade bemyndiganden att utlägga beställningar på tygmateriel m. m. Den omständigheten att det här formellt sett är fråga om intendenturmateriel synes mig nämligen med hänsyn till materielens natur icke behöva utesluta att nämnda utväg användes.

Jag föreslår, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 750 000 kronor, och räknar därvid med att från anslaget skola i huvudsak i den omfattning arméförvaltningen angivit bestridas kost-

nader för erforderliga brandvakter vid drivmedelsanläggningarna under den eldfarliga delen av året. Frågan om de grunder, efter vilka arvoden till dessa brandvakter skola bestämmas, bör prövas av Kungl. Maj:t.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

### Anskaffning och vård av hästar m. m.

#### [50] 27. Armén: Remontering.

|                                      | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                        | 800 000 | 966 186     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 218) ..... | 300 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....              | 600 000 |             |

Yrkande.

*Arméförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 1 900 000 kronor.

|                                                               | Ökning             |
|---------------------------------------------------------------|--------------------|
| 1. Ökad remontering av kallblodiga ackorddraghästar .....     | 336 000            |
| 2. Ökad utackordering av ridhästar och reservstamhästar ..... | 2 000              |
| 3. Ökad utackordering av varmblodiga draghästar .....         | 44 820             |
| 4. Minskad utrangering av hästar .....                        | 18 000             |
| 5. Omräkning .....                                            | 1 494 850          |
|                                                               | 1 895 670          |
|                                                               | Avrundat 1 900 000 |

#### Motiv.

1. För att remontera det till 8 784 hästar uppgående ackorddraghästbeståndet erfordras, med 10 % remontering, normalt 878 hästar. I anslagsberäkningarna för budgetåret 1950/51 begränsades detta antal till 790 hästar, enär 88 varmblodiga hästar beräknades kunna från remontdepå överföras till ackorddraghästar. Arméförvaltningen har ansett det erforderligt att under budgetåret 1951/52 inköpa 1 000 kallblodiga hästar eller 210 hästar mera än som beräknats för budgetåret 1950/51. Antalet hästar som behöver utrangeras vore nämligen alltfjämt betydligt större än som motsvarande beräknad normal kassationsprocent beroende på den ojämna hästanskaffningen under beredskapsåren. Medelinköpspriset för kallblodiga hästar har arméförvaltningen beräknat till oförändrat 1 600 kronor. Merutgifterna för anskaffning av kallblodiga ackordhästar uppgå sålunda till  $(210 \times 1\,600 =)$  336 000 kronor.

2. Vid anslagsberäkningarna för budgetåret 1950/51 förutsattes 500 ackordridhästar och reservstamhästar kunna utackorderas. Antalet har uppgått till 700, vilket bör beräknas för budgetåret 1951/52. Kostnaderna för utackordering beräknas liksom tidigare till 10 kronor per häst och år, varför kost-

nadsökningen vid utackordering av ytterligare 200 hästar uppgår till  $(200 \times 10 =)$  2 000 kronor.

3. Under budgetåret 1951/52 beräknas 343 varmblodiga draghästar vara utackorderade eller 166 hästar mera än de för budgetåret 1950/51 beräknade 177. Ersättning till fodervärd beräknas oförändrad till 250 kronor för häst och år. Kostnadsökningen för utackordering av varmblodiga draghästar uppgår då till  $(166 \times 250 =)$  41 500 kronor. Ackordavgifter (20 kronor för häst och år) inflyta icke för varmblodiga draghästar, varför inkomsterna av ackordavgifter i förhållande till beräkningarna för budgetåret 1950/51 minska med  $(166 \times 20 =)$  3 320 kronor. Kostnaderna för utackordering av hästar öka härigenom med tillhoppa  $(41\,500 + 3\,320 =)$  44 820 kronor.

4. Antalet stamhästar och ackordhästar, som skola utrangeras under budgetåret 1951/52, beräknas minska från  $290 + 700$  under budgetåret 1950/51 till  $454 + 500$  eller med 36. Medelslaktpriset beräknas till oförändrat 500 kronor. Inkomsterna vid försäljning av utrangerade hästar minska då med  $(36 \times 500 =)$  18 000 kronor.

5. Anslaget för budgetåret 1950/51 upptogs till netto 300 000 kronor, varvid förutsattes, att tillgängliga reservationsmedel skulle disponeras för att i övrigt täcka medelsbehovet under anslaget. I staten för anslaget ha utgifterna, med avdrag för beräknade inkomster av försäljningar och ackordavgifter, upptagits till 1 897 118 kronor och som uppbördsmedel redovisats reserverade medel från tidigare budgetår med 1 597 118 kronor. Utgifterna under anslaget hade emellertid beräknats 102 268 kronor för högt. Anslagshöjningen för budgetåret 1951/52 kan därför minskas med sistnämnda belopp.

#### *Departementschefen.*

Till fullföljande av den enligt beslut av 1948 års riksdag (prop. nr 206, s. 313—323) inledda begränsningen av arméns hästbestånd beslöts vid 1950 års riksdag (prop. nr 110, s. 63—73; statsutsk. utl. nr 147; rd. skr. nr 282) enligt förslag av chefen för armén, att arméns stamhästbestånd skulle ytterligare minskas med 1 515 hästar, varav 1 418 ridstamhästar och 97 dragstamhästar. Härefter skulle återstå 2 552 ridstamhästar och 377 dragstamhästar, motsvarande det beräknade behovet av dylika hästar för fredsutbildningsarbetet. Avvecklingen av de övertaliga hästarna beräknade arméchefen skola ske i två etapper. Intill den 1 juli 1951 skulle hela den föreslagna minskningen av antalet dragstamhästar genomföras och antalet ridstamhästar reduceras med 1 053. Återstående 365 övertaliga ridstamhästar skulle avvecklas senast till den 1 april 1952.

För att efter genomförandet av denna ytterligare begränsning av stamhästbeståndet kunna tillgodose merbehovet av ridhästar vid bl. a. kavalleriets repetitionsövningar beslöts att införa en ny kategori ackordhästar — ackordridhästar. Det erforderliga antalet dylika hästar, av arméchefen beräknat till 500, skulle åstadkommas genom att till denna hästkategori överföra motsvarande antal övertaliga ridstamhästar. I den mån det kunde visa sig möj-

ligt att utackordera flera av de övertaliga ridstamhästarna skulle Kungl. Maj:t äga meddela beslut om att ackordridhästbeståndet övergångsvis skulle kunna givas den större omfattning, som svarade mot möjligheterna till utackordering. Såsom av det föregående framgår ha 700 övertaliga hästar kunnat placeras såsom ackordridhästar.

Den beslutade ytterligare reduceringen av stamhästbeståndet har visat sig kunna genomföras i avsevärt snabbare takt än arméchefen ursprungligen beräknade. Sålunda hade redan hösten 1950 det antal stamhästar avvecklats som beräknats för tiden intill den 1 juli 1951. Detta beror i huvudsak på att antalet icke tjänstedugliga hästar, som måst kasseras till slakt, befunnits vara större än tidigare beräknats samt därpå att ackordridhästbeståndet övergångsvis kunnat givas större omfattning än som motsvarar fredsbehovet.

Genom de förenämnda åtgärderna har arméns årliga remonteringsbehov nedgått från 500 till omkring 350 hästar. Vid anmälan av propositionen 1950: 110 anförde jag emellertid, att detta antal kunde komma att stiga något, om det skulle visa sig möjligt och lämpligt att, i motsats till vad som förutsatts, även på länge sikt vidmakthålla hela det för K 4 avsedda antalet ackordridhästar, 200, med varmblodiga hästar. Arméchefen hade nämligen, huvudsakligen med hänsyn till befarade utackorderingssvårigheter, föreslagit, att beträffande 150 av sistnämnda hästar övergång efter hand skulle ske till nordsvensk ras.

Med hänsyn till hästuppfödarnas intressen beslöt riksdagen, att remonteringen till och med år 1953 skulle uppehållas vid samma nivå som tidigare, d. v. s. omkring 500 hästar per år. Härigenom uppkommande överskott av hästar förutsattes skola avyttras, i den mån hästarna icke kunde utackorderas såsom draghästar. Med hänsyn till de icke oväsentliga merkostnader, som systemet med varmblodiga ackorddraghästar medför och vilka merkostnader jag ansåg i princip icke böra belasta fjärde huvudtiteln, var jag vid anmälan av propositionen 1950: 110 icke beredd förorda, att efter 1953 större antal remonter skulle inköpas än som erfordrades för att tillgodose remonteringen enligt arméchefens förslag, eller omkring 350. Statsutskottet intog i sitt förenämnda av riksdagen godkända utlåtande nr 147 samma ståndpunkt. Utskottet förutsatte därvid, att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följde den inverkan på betingelserna för den varmblodiga hästaveln, som den minskade remonteringen kunde medföra, och, därest så med hänsyn till landets beredskap prövades erforderligt, föresloge riksdagen de åtgärder, som kunde vara ägnade att tillförsäkra landet en tillräcklig reserv av hästar. Frågan huruvida särskilda åtgärder i nämnda syfte böra vidtagas överväges f. n. Om därvid förslag i ämnet finnes böra föreläggas riksdagen, torde fråga härom senare få anmälas.

De inköpspriser på hästar och försäljningspriser på utrangerade hästar, som arméförvaltningen utgått från vid anslagsberäkningen för budgetåret 1951/52, överensstämmer med de priser, som legat till grund för medelsanvisningen för budgetåret 1950/51, och kunna av mig godtagas.

Jag kan icke förorda, att remontering av ackorddraghästar under budgetåret 1951/52 sker i större omfattning än att de inköpta kallblodiga hästarna jämte de övertaliga varmblodiga remonter, som under budgetåret skola tillföras ackorddraghästbeståndet, komma att uppgå till 878 hästar, motsvarande 10 % remontering av ackorddraghästbeståndet. Då nämnda varmblodiga remonter beräknats till 149, böra alltså för budgetåret 1951/52 till ackorddraghästar inköpas  $(878 - 149 =) 729$  kallblodiga hästar eller 271 hästar mindre än arméförvaltningen föreslagit.

Då jag i övrigt icke funnit anledning till erinran i och för sig mot arméförvaltningens anslagsberäkning, skulle medelsbehovet under anslaget uppgå till  $(300\,000 + 1\,900\,000 - 271 \times 1\,600 =)$  i runt tal 1 765 000 kronor. Jag har emellertid inhämtat, att av föreliggande reservationsbehållning under anslaget, vid utgången av budgetåret 1949/50 omkring 3 150 000 kronor, i runt tal 1 000 000 kronor kunna utnyttjas för att nedbringa medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1951/52. Då vidare omkring 200 000 kronor beräknas inflyta under budgetåret 1950/51 för exporterade remonter, skulle anslaget för budgetåret 1951/52 kunna uppföras med ett belopp av  $(1\,765\,000 - 1\,000\,000 - 200\,000 =)$  565 000 kronor. Jag föreslår, att anslagsbeloppet avrundas uppåt till 600 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 300 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Remontering* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

[51] 28. *Armén: Uttagning av hästar och hästfordon m. m.*

|                                      | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                        | 100 000 | 84 919      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 220) ..... | 100 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....              | 100 000 |             |

I enlighet med förslag av arméförvaltningen förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Uttagning av hästar och hästfordon m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[52] 29. *Armén: Veterinärvård.*

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 190 000 | 269 981     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 220) .. | 170 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 160 000 |             |

Yrkande.

*Arméförvaltningen* har hemställt, att anslaget minskas med 4 000 kronor.

|                                                        | Ökning   | Minskning |
|--------------------------------------------------------|----------|-----------|
| 1. Minskning av antalet hästar .....                   |          | 14 430    |
| 2. Ökade kostnader för veterinärvård.....              | 10 740   |           |
| 3. Ökat antal underhållsdagar för hundar .....         | 1 590    |           |
| 4. Minskade kostnader för skyddsympning av hundar .... |          | 2 250     |
|                                                        | 12 330   | 16 680    |
|                                                        |          | — 4 350   |
|                                                        | Avrundat | 4 000     |

## Motiv.

1. Antalet hästunderhållsdagar minskar med 195 000 till 1 790 000. Kostnaden per häst och underhållsdag har för budgetåret 1950/51 beräknats till 7,4 öre.

2. Verkliga vårdkostnaden för häst och underhållsdag vid nuvarande prisnivå har visat sig vara 11,3 öre. På grund av att överskottsmateriel från beredskapstiden funnits tillgänglig har det belopp om 7,4 öre, varmed hittills räknats, icke behövt överskridas. Överskottsmaterielen beräknas vara förbrukad före budgetåret 1951/52 utom såvitt avser hästskor. Arméförvaltningen räknar med hänsyn härtill med ett dagskostnadsbelopp av 8 öre för budgetåret 1951/52, d. v. s. en ökning med 0,6 öre.

3. Ökningen hänför sig till ökad verksamhet vid arméhundväsendet.

4. Antalet hundar, som behöva skyddsympas, har beräknats nedgå.

## Departementschefen.

Såsom framgår av vad jag anför i det följande vid behandlingen av arméns anslag till hundväsendet räknar jag icke för nästa budgetår med någon ökning av antalet hundar. Då jag i övrigt anser mig kunna i huvudsak godtaga arméförvaltningens beräkningar, upptager jag anslaget för nästa budgetår med ett nedåt avrundat belopp av 160 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 10 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Veterinärvård* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kronor.

## [53] 30. Armén: Hundväsendet.

|                                  | Anslag | Nettoutgift |
|----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                    | 50 000 | 57 504      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 221).. | 50 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....          | 50 000 |             |

Arméförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 21 000 kronor. Härvid har ämbetsverket räknat med att kostnaderna för utackordering av unghundar och skyddshundar, beräknade till 16 600 kronor, skola överföras till anslaget Armén: Furagering. För de ändamål, som f. n. tillgodoses med anslaget till hundväsendet, har alltså arméförvaltningen räknat med en kostnadsökning av 37 600 kronor. Denna ökning är i huvudsak föranledd av att en relativt stor nyanskaffning för att ersätta överåriga hundar och

för att tillgodose ett ökat behov av bevakningshundar beräknats bli erforderlig under nästa budgetår samt därav att kostnaderna för transporter av hundar beräknats stiga. Till en mindre del föranledes ökningen av att ökade kostnader beräknats för deltagande i utställningar och brukshundsprov. Härvid har arméförvaltningen räknat med att till vardera av cheferna för arméhundväsendet och arméhundskolan skulle, i likhet med vad som gällde för ledamot av remonteringsnämnd, utöver vederbörlig traktamentsersättning utgå arvode med 10 kronor per dag för högst fyrtio dagar per budgetår, vilka använts i och för hundutställningar och brukshundsprov.

Försvarets civilförvaltning har framhållit, att de förenämnda arvoden som utginge till ledamot av remonteringsnämnd närmast syntes ha karaktären av sammanträdesarvoden och icke vore att betrakta som tillägg till utgående tjänstgöringstraktamenten. Civilförvaltningen erinrade om att till ledamot av remonteringsnämnd kunde utses annan person än statstjänsteman. Då här ifrågavarande uppdrag i samband med hundutställningar och brukshundsprov åvilade vederbörande såsom tjänsteåligganden, syntes det icke kunna ifrågakomma att bereda dem särskild ersättning härför, en anordning som i realiteten skulle innebära en förstärkning av gällande traktamentsersättningsbelopp.

#### Departementschefen.

Vid behandlingen i det föregående av furageringsanslaget har jag räknat med att förenämnda utackorderingskostnader alltjämt skola bestridas från förevarande anslag. I frågan om särskild ersättning till cheferna för arméhundväsendet och arméhundskolan för uppdrag i samband med hundutställningar och brukshundsprov delar jag civilförvaltningens uppfattning och kan därför icke tillstyrka, att medel beräknas för detta ändamål. Någon höjning av anslaget är jag icke för närvarande beredd tillstyrka utan förordar att detsamma uppföres med oförändrat belopp.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hundväsendet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

#### Tygmateriel m. m.

##### [54] 31. Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                  | 30 000 000 | 21 734 932  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 221) | 30 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....        | 85 000 000 |             |

I anledning av förslag i 1949 års statsverksproposition och vid 1949 års riksdag väckta motioner bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att under budgetåret 1949/50 utlägga beställningar å tygmateriel inom en kostnadsram av 125 000 000 kronor.

På förslag av Kungl. Maj:t i 1950 års statsverksproposition fastställde riksdagen motsvarande bemyndigande för budgetåret 1950/51 till 70 000 000 kronor. Härjämte har riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1950: 251 angående forcering av vissa materielanskaffningar för försvaret m. m. medgivit utläggande av ytterligare beställningar å tygmateriel m. m. under budgetåret 1950/51 inom en kostnadsram av 34 000 000 kronor.

Följande bemyndigandeplan har fastställts för de för budgetåret 1950/51 lämnade bemyndigandena å  $(70\,000\,000 + 34\,000\,000 =)$  104 000 000 kronor.

|                                                       |             |
|-------------------------------------------------------|-------------|
| Komplettering och förnyelse av tygmateriel m. m. .... | 75 615 000  |
| Ammunition för övningar .....                         | 21 000 000  |
| Forskning och försök.....                             | 7 240 000   |
| Viss materielanskaffning för försvarsstaben .....     | 145 000     |
| Summa kronor                                          | 104 000 000 |

I sin skrivelse rörande medelsbehovet för budgetåret 1951/52 har *arméförvaltningen* hemställt att ämbetsverket måtte bemyndigas att under budgetåret utlagga beställningar å tygmateriel m. m. inom en ram av 152 000 000 kronor och att för bestridande av likvider, hänförliga till tidigare lämnade bemyndiganden och till bemyndiganden som nu äskas för budgetåret 1951/52, måtte anvisas 65 000 000 kronor.

Sedermera har arméförvaltningen i skrivelse den 28 november 1950 framhållit i huvudsak följande. I anledning av överbefälhavarens principförslag hösten 1950 om åtgärder till omedelbar förstärkning av försvarsberedskapen hade arméförvaltningen i skrivelse den 27 september 1950 framlagt förslag om nya bemyndiganden redan under innevarande budgetår å 33 800 000 kronor, avseende anskaffningsobjekt som inrymdes i ämbetsverkets äskanden för budgetåret 1951/52. Arméförvaltningen hade därvid förklarat sin avsikt vara att framdeles inkomma med förslag om tilläggsäskanden för budgetåret 1951/52 inom ramen för det belopp, omkring 35 000 000 kronor, varmed de tidigare ingivna äskandena kunde minskas genom överflyttning till tilläggsstat för budgetåret 1950/51. I proposition till 1950 års riksdags höstsession (nr 251) hade Kungl. Maj:t föreslagit nya bemyndiganden å tilläggsstat till tygmateriel inom en ram av 34 000 000 kronor. Därest förslaget bifölles syntes anskaffningsbehov till motsvarande belopp kunna tillgodoses tidigare än vid avgivandet av äskandena för budgetåret 1951/52 beräknats. Det hade då framstått som synnerligen angeläget att andra anskaffningsobjekt till ett sammanlagt belopp av 34 000 000 kronor, vilka bedömdes vara mycket angelägna men främst med hänsyn till det allmänna statsfinansiella läget likväl måst ställas tillbaka för de i äskandena för budgetåret 1951/52 anmälda, nu kunde upptagas såsom tilläggsäskande för budgetåret 1951/52. Arméförvaltningen har under åberopande av det anförda hemställt att, oavsett det utvidgade bemyndigande som av Kungl. Maj:t föreslagits i förenämnda proposition till höstrikdagen, såsom beställningsbemyndigande för anskaffning av tygmateriel m. m. under budgetåret 1951/52 måtte upptagas oförändrat 152 000 000 kro-

nor. Ämbetsverket har icke ansett erforderligt att på grund av detta tilläggs-  
 äskande förorda högre betalningsanslag för budgetåret 1951/52 än tidigare  
 uppgivna 65 000 000 kronor.

Vidare har arméförvaltningen i skrivelse den 28 november 1950 hemställt,  
 att ämbetsverket måtte medgivas att för anskaffning av viss radarutrustning  
 disponera 11 000 000 kronor av behållning under anslaget 1946/47 IV. C. 41  
 Armén: Anskaffning av tygmateriel, vilken behållning icke erfordrades för  
 ursprungligen avsett ändamål. Ifrågavarande radaranskaffning har beräknats  
 draga en kostnad av 13 000 000 kronor. Till anskaffningen har hänsyn icke  
 tagits vid framläggandet av äskandena i skrivelsen rörande medelsbehovet för  
 budgetåret 1951/52. Genom beslut den 15 december 1950 har Kungl. Maj:t  
 bifallit denna hemställan.

Sammanfattningsvis må här framhållas att, sedan 1950 års riksdags vår-  
 session fastställt bemyndiganderamen för arméns tygmaterielanskaffning för  
 budgetåret 1950/51 till 70 000 000 kronor, arméförvaltningen således framställt  
 äskanden om nya bemyndiganden eller omdispositioner av behållningar å  
 (152 000 000 + 34 000 000 + 11 000 000 =) 197 000 000 kronor. Av dessa äskan-  
 den ha (34 000 000 + 11 000 000 =) 45 000 000 kronor blivit tillgodosedda  
 genom riksdagens beslut om tilläggsbemyndigande för budgetåret 1950/51 och  
 genom Kungl. Maj:ts beslut den 15 december 1950. I följande tablå lämnas en  
 sammanfattning rörande tillgodosedda och kvarstående äskanden (beloppen  
 i tusental kronor).

|                                                            | Totalt<br>äskande | Tillgodosett | Kvarstående<br>äskande |
|------------------------------------------------------------|-------------------|--------------|------------------------|
| 1. Komplettering och förnyelse av tyg-<br>materiel m. m.   |                   |              |                        |
| Vapenmateriel m. m. ....                                   | 46 850            | 12 950       | 33 900                 |
| Ammunition m. m. ....                                      | 35 400            | 9 950        | 25 450                 |
| Motorfordonsmateriel m. m. ....                            | 29 820            | 7 600        | 22 220                 |
| Övrig fordonsmateriel m. m. ....                           | 1 500             | 500          | 1 000                  |
| Signalmateriel m. m. (radar) ....                          | 44 000            | 13 500       | 30 500                 |
| Fältarbets- och bromateriel.....                           | 5 400             | —            | 5 400                  |
| Ersättning av avgången materiel.....                       | 2 000             | —            | 2 000                  |
| Materiel för rationalisering av arméns<br>utbildning ..... | 730               | —            | 730                    |
| Forceringskostnader .....                                  | —                 | 500          | — 500                  |
| 2. Ammunition för övningar.....                            | 23 300            | —            | 23 300                 |
| 3. Forskning och försök .....                              | 7 500             | —            | 7 500                  |
| 4. Materielanskaffning för försvarsstaben                  | 500               | —            | 500                    |
|                                                            | 197 000           | 45 000       | 152 000                |

Beträffande de olika anskaffningar som innefattas i arméförvaltningens  
 äskande för nästa budgetår har ämbetsverket framhållit följande.

I fråga om *komplettering och förnyelse av tygmateriel* hade ämbetsverket  
 grundat sina framställningar för budgetåren 1949/50 och 1950/51 på särskilt

uppgjorda materielplaner, »materielplan 1948» och »materielplan 1949», upptagande de anskaffningar som vid tidpunkterna för respektive äskanden i första hand syntes bära tillgodoses för fyllandet av brister i utrustningen och förnyelse av arméns materielbestånd. I äskandena upptogs dock icke hela de i materielplanerna ingående beloppen utan endast värdet av de anskaffningar som framstodo som mest angelägna. Ämbetsverket har vidare framhållit, att under år 1950 synnerligen omfattande utredningar verkställes för 1949 års försvarsutredning rörande kostnaderna för täckandet av bristerna i arméns utrustning och för en av teknikens utveckling betingad förnyelse med modern materiel. Någon särskild »materielplan 1950» hade arméförvaltningen med hänsyn härtill saknat anledning utarbета. De nu begärda bemyndigandena avsåge i huvudsak anskaffningar vilka med hänsyn till arméns krigsduglighet måste anses vara synnerligen angelägna. Sålunda omfattade de modern eldledningsinstrumentering såsom komplement till pågående modernisering av luftvärnets pjäsbestånd, påbörjande av förnyelsen av markartilleriets pjäsmateriel samt ersättning av vissa delar av den hårt förslitna motorfordonsparken.

Beträffande *anskaffning av ammunition för övningsändamål* har för att ett godtagbart resultat av utbildningen av värnpliktiga under första tjänstgöringen och av den fast anställda personalen skall kunna ernås beräknats ett belopp av 17 000 000 kronor. För repetitionsövningar beräknas 5 000 000 kronor. Härjämte har för täckning av vissa genom krigsmaterielverket verkställda planeringsköp upptagits 1 300 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för övningsammunition ha således beräknats till tillhopa (17 000 000 + 5 000 000 + 1 300 000 =) 23 300 000 kronor.

För *forskning och försök* har arméförvaltningen för vidmakthållande av pågående verksamhet beräknat det belopp som erfarenhetsmässigt visat sig erforderligt, eller 7 500 000 kronor.

Slutligen har arméförvaltningen för *viss materielanskaffning för försvarsstaben* beräknat ett belopp av 500 000 kronor.

Beträffande den närmare innebörden av arméförvaltningens förslag torde få hänvisas till de handlingar som komma att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

### *Departementschefen.*

Vid anmälan av propositionen 1950: 251 angående forcering av vissa materielanskaffningar för försvaret m. m. framhöll jag, att enligt från förvaltningsmyndigheterna införskaffade uppgifter värdet av materiel, som inom ramen för givna bemyndiganden och disponibla reservationer å äldre anslag avsågs skola anskaffas men icke levererats, den 1 juli 1950 uppgick till omkring 1 330 000 000 kronor. Av detta belopp belöpte å arméns tygmateriel inemot 380 000 000 kronor. Härtill kommer det vid höstsessionen beslutade nya bemyndigandet å 34 000 000 kronor. Till jämförelse må nämnas att medelförbrukningen för tygmaterielanskaffning under budgetåret 1949/50 uppgick

till allenast omkring 64 000 000 kronor och att för innevarande budgetår betalningsutfallet även med hittills såsom trolig bedömd forcering av leveranserna beräknas stiga endast till omkring 100 000 000 kronor. Med hänsyn till dessa förhållanden och med beaktande jämväl av det statsfinansiella läget synes en viss återhållsamhet vid utmätandet av nya bemyndiganden vara motiverad. Jag får härutinnan hänvisa till vad inledningsvis anförts rörande försvarskostnadernas utveckling under de närmaste budgetåren. Härtill komma de avvägningsspörsmål som ingå i det åt 1949 års försvarsutredning lämnade utredningsuppdraget. När jag likväl anser mig böra för budgetåret 1951/52 förordade väsentligt ökade bemyndiganden i förhållande till bemyndigandena för innevarande budgetår — vilka, bortsett från det under höstsessjonen lämnade bemyndigandet, uppgingo till 70 000 000 kronor — får detta ses mot bakgrunden av det utrikespolitiska läget, behovet av att nya beställningar utläggas hos industrierna såsom en följd av forceringen av pågående leveranser samt slutligen önskvärdheten av att tillvarataga förefintliga möjligheter att från utlandet erhålla materielleveranser.

Jag förordar att beställningsbemyndigandet i fråga om arméns tygmateriel för budgetåret 1951/52 fastställas till 110 000 000 kronor. Jag har därvid räknat med att för anskaffning av ammunition för övningar erfordras 23 000 000 kronor. Övriga av arméförvaltningen anmälda behov — anskaffning och förnyelse av tygmateriel m. m., forskning och försök samt materielanskaffning för försvarsstaben — skulle då kunna tillgodoses inom en ram av (110 000 000 — 23 000 000 =) 87 000 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att på förslag av arméförvaltningen besluta om den närmare dispositionen av berörda belopp.

Vid bifall till de nu förordade förslagen komma de av arméförvaltningen i petitan för budgetåret 1951/52 och sedermera framställda förslagen om materielanskaffning till ett värde av 197 000 000 kronor att kunna tillgodoses till ett belopp av (45 000 000 + 110 000 000 =) 155 000 000 kronor.

På de anslagsmedel som anvisats för att likvidera materielanskaffning enligt lämnade bemyndiganden funnos vid utgången av budgetåret 1949/50 vissa besparingar. Dessa reservationer komma att till större delen förbrukas under budgetåret 1950/51. Anslaget måste därför för nästa budgetår avsevärt ökas för att möta väntade likvider. Jag förutsätter att en forcering av utelöpande beställningar blir nödvändig även under budgetåret 1951/52. En uppskattning har givit vid handen att, därest hänsyn toges till snabbare medelsförbrukning på grund av forceringar av leveranser, anslaget bör uppföras med ett belopp av 85 000 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med i det föregående angivna grunder medgiva utläggande av beställningar å tygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 110 000 000 kronor;

b) till *Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 000 kronor.

**[55] 32. Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.**

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                  | 39 800 000 | 41 167 177  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 222) | 41 100 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....        | 42 100 000 |             |

*Arméförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 2 700 000 kronor. Anledningen till denna höjning är att ämbetsverket för budgetåret 1951/52 räknat med repetitionsövningar i ökad omfattning. *Arméförvaltningen* har emellertid framhållit, att kostnaderna för underhåll av tygmateriel m. m. visade en tydlig tendens att stiga, varmed följde risk att med oförändrad medelstilldelning underhållet icke kunde i erforderlig grad tillgodoses. Åtgärder hade vidtagits i syfte att rationalisera och effektivisera materielvärden och kontrollen beträffande vissa materielslag, som vore särskilt dyrbara i drift. I avvaktan på de resultat, som kunde bli en följd härav, och under beaktande av det statsfinansiella läget hade arméförvaltningen ansett sig kunna stanna vid ett äskande på 43 800 000 kronor.

*Departementschefen.*

Då jag såsom av det föregående framgår räknar med repetitionsövningar i föreslagen omfattning under nästa budgetår, torde det vara erforderligt att anslaget höjes. Jag anser mig emellertid icke kunna förorda större anslagsökning än med 1 000 000 kronor till 42 100 000 kronor.

Av anslaget torde alltjämt övergångsvis få bestridas kostnaderna för besiktning av motorbåtar (jfr prop. 1949: 1, bil. 6, punkt 54).

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 42 100 000 kronor.

**[56] 33. Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 160 000 | 111 380     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 222) .. | 160 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 100 000 |             |

*Arméförvaltningen* har föreslagit, att anslaget minskas med 35 000 kronor, enär enligt vunna erfarenheter i fråga om militär förbesiktning av uttagna fordon viss inskränkning i förbesiktningens omfattning kunde ske för budgetåret 1951/52.

För egen del föreslår jag, med beaktande av belastningen på anslaget för budgetåret 1949/50, att anslaget begränsas till 100 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 60 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

**Fastigheter.****[57] 34. Armén: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond.**

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                  | 19 614 000 | 18 359 093  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 223) | 19 263 000 |             |
| 1951/52 (beräknat belopp)....  | 21 000 000 |             |

Fortifikationsförvaltningen har avgivit förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1951/52. Enär prövningen av förslaget icke kan slutföras, innan statsverkspropositionen avlätes, torde jag få framdeles i särskild ordning anmäla frågan om proposition i ämnet. Med hänsyn här till böra anslagen till ersättning till fastighetsfonden i riksstatsförslaget upptagas med allenast beräknade belopp. Anslagen kunna härvid preliminärt beräknas till 21 000 000 kronor för arméns delfond, 8 000 000 kronor för marinens delfond, 14 000 000 kronor för flygvapnets delfond och 10 000 000 kronor för befästningars delfond. Jag återkommer i det följande till hemställen beträffande övriga anslag och hemställer i detta sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 21 000 000 kronor.

**[58] 35. Armén: Ersättning till Norrtälje stad.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1948/49 .....                     | 125 000 | —           |
| 1949/50 .....                     | 62 000  | 186 750     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 224) .. | 62 000  |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 62 500  |             |

Sedan i anledning av riksdagens beslut Kungl. Maj:t uppdragit åt fortifikationsförvaltningen att träffa överenskommelse med Norrtälje stad rörande ersättning för täckande av de utgifter, som staden åsamkats till följd av förskjutning av tidpunkten för Stockholms luftvärnsregementes omförläggning till staden, har genom ett mellan förvaltningen och Norrtälje stad den 15 juli och den 4 augusti 1949 träffat avtal ersättningen bestämts att utgå med ett årligt belopp av 62 250 kronor, räknat fr. o. m. den 1 juli 1947 intill dess att regementets omförläggning ägt rum. För ersättningsens utbetalande för tiden den 1 juli 1947 — den 30 juni 1951 har riksdagen anvisat reservationsanslag av tillhoppa 249 000 kronor (jfr prop. 1950: 1, bil. 6, s. 84 f.).

*Fortifikationsförvaltningen* har hemställt, att till ersättning åt staden för tiden den 1 juli 1951 — den 30 juni 1952 måtte för budgetåret 1951/52 anvisas ett reservationsanslag av 62 250 kronor.

*Departementschefen.*

Då det icke synes möjligt att genomföra regementets omförläggning under budgetåret 1951/52, böra medel ställas till förfogande för ersättning till sta-

den även för tiden den 1 juli 1951 — den 30 juni 1952. Jag föreslår, att för ändamålet anvisas ett reservationsanslag av 62 500 kronor för budgetåret 1951/52.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Ersättning till Norrtälje stad* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 62 500 kronor.

### Hemvärn.

[59] 36. *Armén: Hemvärnets avlöningar.*

|                                    | Anslag  | Nettoutgift |
|------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                      | 336 000 | 316 390     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 224).... | 336 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....            | 336 000 |             |

*Försvarets civilförvaltning* har hemställt, att anslaget höjes med 3 000 kronor till 339 000 kronor. Ökningen hänför sig till omräkning av medelsbehovet med hänsyn till löneklassförändringar m. m.

Vidare föreslår civilförvaltningen en ny tjänst för kontorsbiträde i Ca 8 jämlikt grunderna för reglerad beföringsgång för biträdespersonal.

Civilförvaltningen har ansett sig icke böra räkna med bifall till ett av rikshemvärnschefen med tillstyrkan av chefen för armén framställt förslag om att från och med nästa budgetår slutligt genomföra ett alltsedan budgetåret 1948/49 provisoriskt tillämpat system med särskilda tillsynsmän för vissa hemvärnsförråd. Bifall till förslaget hade beräknats medföra en merkostnad under förevarande anslag av 120 000 kronor. Å andra sidan skulle emellertid härvid uppkomma en kostnadsminskning med omkring 25 000 kronor under hemvärnets omkostnadsanslag, från vilket anslag kostnaderna för de provisoriska åtgärderna f. n. bestridas (jfr. prop. 1950: 1, bil. 6, s. 86)

### *Departementschefen.*

Jag är liksom civilförvaltningen icke beredd förorda, att det prövade systemet med särskilda tillsynsmän för vissa hemvärnsförråd nu slutligt genomföres. Den nuvarande provisoriska anordningen torde därför böra tillämpas även under nästa budgetår.

I enlighet med civilförvaltningens förslag räknar jag med att en ny ordinarie kontorsbiträdestjänst tillkommer i utbyte mot en biträdestjänst för skriv- och kontorsgöromål.

Någon höjning av anslaget torde med hänsyn till belastningen icke vara erforderlig. Jag upptager därför anslaget till oförändrat belopp, 336 000 kronor, med den fördelning på anslagsposter som framgår av förslaget till avlöningsstat i det följande.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) på personalförteckningen för hemvärnnet uppföra ytterligare en tjänst för kontorsbiträde i lönegrad Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för hemvärnet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

### Avlöningsstat.

#### Utgifter:

|                                                                                           |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ....                          | 56 000  |
| 2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i> .....      | 57 000  |
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 237 000 |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | 11 000  |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 15 000  |
| Summa kronor                                                                              | 376 000 |

#### Särskilda uppbördsmedel:

|                                         |         |
|-----------------------------------------|---------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | 40 000  |
| Nettoutgift kronor                      | 336 000 |

c) till *Armén*: *Hemvärnets avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 336 000 kronor.

### [60] 37. Armén: Hemvärnets omkostnader.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50.....                      | 500 000 | 469 575     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 225) .. | 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag).....            | 475 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget höjes med 10 000 kronor till 510 000 kronor. Højningen hänför sig till kostnaderna för reseersättningar. Med hänsyn till att belastningen på anslaget för budgetåret 1949/50 utgjort endast i runt tal 470 000 kronor kan jag icke förorda att anslaget höjes. Jag anser mig i stället kunna utgå från att medelsbehovet under anslaget skall kunna tillgodoses inom ett belopp av 475 000 kronor och föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår uppföres med nämnda belopp. Anslagsminskningen utgör 25 000 kronor. I anslutning till vad jag anfört vid behandlingen av hemvärnets avlöningsanslag förutsätter jag, att kostnaderna för vissa provisoriska åtgärder för förrådsvård, i runt tal 25 000 kronor, även under nästa budgetår skola bestridas av förevarande anslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén*: *Hemvärnets omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 475 000 kronor.

### [61] 38. Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50.....                      | 400 000 | 755 985     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 226) .. | 250 000 |             |
| 1951/52 (förslag).....            | 250 000 |             |

*Arméförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 150 000 kronor, d. v. s. det belopp varmed anslaget för innevarande budgetår nedräknats med hänsyn till reservationsbehållningen under anslaget.

Enligt beslut av 1947 års riksdag (statsverksprop., bil. 6, s. 137, rd. skr. nr 4) må hemvärnsfonden årligen åtnjuta bidrag med högst 8 500 kronor för vård och underhåll av hemvärnets stridsskola, vilket bidrag alltsedan budgetåret 1949/50 utgår av förevarande anslag. Med utnyttjande av hemvärnsfonden avses att under innevarande budgetår för en kostnad av 120 000 kronor uppföra ett antal nybyggnader av trä, vilka beräknats draga en årlig underhållskostnad av 2 procent av byggnadskostnaden, eller i runt tal 2 500 kronor. *Arméförvaltningen* har därför föreslagit, att det årliga bidraget till hemvärnsfonden inom ramen för det äskade anslagsbeloppet höjes till (8 500 + 2 500 =) 11 000 kronor.

#### *Departementschefen.*

Under detta anslag föreligger alltså en betydande reservation, vid utgången av budgetåret 1949/50 i runt tal 807 000 kronor. Denna reservation, som är större än vad som kan anses vara normalt för ett anslag av denna art, bör i första hand avarbetas. Jag anser mig med hänsyn härtill böra förorda, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 250 000 kronor.

Liksom under innevarande budgetår bör ur anslaget även under nästa budgetår utgå bidrag till hemvärnsfonden för underhåll av hemvärnets stridsskola. Med hänsyn till vad *arméförvaltningen* anfört har jag intet att erinra mot att bidragsbeloppet höjes till 11 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

#### [62] 39. *Armén: Hemvärnets övningar.*

|                                                | Anslag    | Nettoutgift |
|------------------------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                                  | 975 000   | 1 013 019   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 226) .. <sup>1</sup> | 1 175 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....                        | 1 175 000 |             |

Yrkande.

*Arméförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 200 000 kronor till 1 275 000 kronor.

|                                                    | Ökning         |
|----------------------------------------------------|----------------|
| 1. Ökade transport- och instruktörskostnader ..... | 125 000        |
| 2. Övningar i spräng- och mintjänst .....          | 75 000         |
|                                                    | <u>200 000</u> |

<sup>1</sup> Varav 100 000 kronor på tilläggsstat.

## Motiv.

1. Ökningen erfordras för att övningsverksamheten skall kunna bedrivas programenligt.

2. Enligt beslut den 21 oktober 1949 medgav Kungl. Maj:t, att för budgetåret 1949/50 ett belopp av högst 114 000 kronor finge av arméns övningsanslag disponeras för hemvärnsövningar i spräng- och mintjänst. Erforderliga medel för dylika övningar under budgetåret 1951/52, beräknade till 75 000 kronor, ha ansetts böra bestridas av hemvärnets övningsanslag.

*Departementschefen.*

Efter förslag i propositionen 1950:251 har riksdagen på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisat 100 000 kronor för övningar vid hemvärdnet. Jag anser mig icke kunna förorda, att anslaget för nästa budgetår uppföres med högre belopp än som sålunda anvisats för hemvärnets övningar under innevarande budgetår, eller 1 175 000 kronor. I förhållande till det på riksstaten anvisade anslaget innebär detta en anslagshöjning med 100 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Armén: Hemvärnets övningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 1 175 000 kronor.

## [63] 40. Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 2 500 000 | 2 615 256   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 226) .. | 2 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 2 500 000 |             |

Arméförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 600 000 kronor, avseende kostnader för övningsammunition.

I nuvarande statsfinansiella läge kan jag icke tillstyrka att anslaget höjes. Jag förordar därför, att detsamma för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor.

## Bidrag och understöd.

I ett den 18 oktober 1950 dagtecknat betänkande (SOU 1950: 38) har kommittén för frivilligt försvarsarbete redovisat resultatet av sitt utredningsarbete och framlagt förslag rörande den frivilliga försvarsverksamheten. Förslagen gå ut på att åstadkomma en bättre samordning av den frivilliga försvarsverksamheten och en enhetligare statlig ledning av densamma. Där så lämpligen kan ifrågakomma, skall det frivilliga försvarsarbetet utvidgas så att det kan i större utsträckning än nu sker tillgodose behov av frivillig

personal även inom andra delar av riksförsvaret än krigsmakten. Bidrag till verksamheten förutsättas fördensfull skola fördelas mellan flera huvudtitlar. Kommittén föreslår ändrade grunder för beräkningen av statsbidragen, vilket skulle möjliggöra att direkt avpassa anslagsanvisningar efter den utbildningsvolym som är önskvärd eller möjlig. Förhöjning av nu utgående bidrag föreslås i vissa fall. Kommittén har framlagt beräkningar av bidrag till frivilligt försvarsarbete, som grunda sig på, såvitt gäller skyttet, uppskattat antal till skytterörelserna anslutna skyttar, och, i övrigt, det antal deltagare i de olika grenarna av frivilligt försvarsarbete, som ur totalförsvarets synpunkt för närvarande maximalt erfordras för att vid fullt genomförd organisation kontinuerligt ersätta personalavgångar. Till en verksamhet med en på angivet sätt beräknad maximal utbildningsvolym har kommittén beräknat på fjärde huvudtiteln belöpande bidrag som med 2 782 000 kronor överstiga vad som för ändamålet anvisats i anslag på riksstaten för budgetåret 1950/51. Härutöver beräknas, för verksamhet som är gemensam för riksförsvaret, bidrag från andra huvudtitlar med sammanlagt 680 000 kronor.

Kommitténs betänkande är för närvarande föremål för remissbehandling. Det är icke möjligt att framlägga förslag till innevarande års riksdag i anledning av betänkandet.

På tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1950/51 har riksdagen anvisat anslag till utökning av centralförbundets för befälsutbildning och lottorganisationens verksamhet. Vid avvägningen av anslagen för olika försvarsändamål för budgetåret 1951/52 har jag icke, bortsett från en mindre höjning av skytteanslaget, funnit det möjligt att för de olika frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet föreslå högre bidrag än vad som i riksstaten och på tilläggsstat anvisats för budgetåret 1950/51. Omfattningen av dessa organisationers verksamhet under nästa budgetår är sålunda bestämd, såvitt den är beroende av statsbidrag. Behandlingen i det följande av anslagen till frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m., frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, frivilliga djursjukvården i krig och frivilliga skytteväsendets befrämjande samt lottorganisationen grundar jag på de förslag som framlagts i medelsäskandena, och jag bortser alltså helt från kommittéförslaget.

[64] 41. **Armén: Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.**

|                                    | Anslag                 | Nettoutgift |
|------------------------------------|------------------------|-------------|
| 1949/50 .....                      | 1 400 000              | 1 346 177   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 226).... | <sup>1</sup> 2 075 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....            | 2 000 000              |             |

Från anslaget utgå bidrag till Centralförbundet för befälsutbildning samt följande organisationer, nämligen Frivilliga automobilkåren, Frivilliga motorcykelkåren, Frivilliga radioorganisationen, Svenska brukshundklubben och Sveriges kvinnliga bilkårers riksförbund.

<sup>1</sup> Varav 675 000 kronor på tilläggsstat.

Yrkande.

*Försvarets civilförvaltning* har hemställt, att anslaget med hänsyn till ökad utbildningsverksamhet höjes med 170 000 kronor. Av höjningen, som helt avser centralförbundets verksamhet, belöpa 70 000 kronor på utbildning och daglöner samt 100 000 kronor på ammunition.

Motiv.

Såsom bidrag till Centralförbundet för befälsutbildning avses enligt gällande stat för anslaget bl. a. 760 000 kronor till befälsutbildning, inklusive luftbevakningsutbildning och bidrag till Frivilliga radioorganisationen, samt 466 000 kronor till förnödenheter och materiel m. m., varav 300 000 kronor till ammunition. Centralförbundet har föreslagit att bidragen till befälsutbildning och till ammunition höjas med 140 000 kronor respektive 200 000 kronor samt till stöd för förslaget framhållit i huvudsak följande.

På grund av befälsutbildningsrörelsens starka utveckling hade en balans av cirka 50 000 kronor uppstått i förbundets räkenskaper. Endast genom ianspråktagande till det yttersta av förbundets egna tillgångar och ett restriktivt förfaringssätt hade bristen kunnat hållas så låg som angivits. En följd av den ekonomiska situationen hade blivit, att icke alla som anmälde sig till frivillig utbildning kunde tagas emot och rörelsen började stagnera på grund av brist på förnödenheter, främst ammunition. Då den frivilliga befälsutbildningsrörelsen vore sammankopplad med förordnandesystemet för värnpliktigt befäl, gällde anslagsfrågorna i detta fall i själva verket bibehållandet av de värnpliktigas militära användbarhet. Denna måste anses vara av väsentlig betydelse för hela krigsorganisationen, enär cirka 80 procent av befälet vid de lägre förbanden utgjordes av värnpliktiga. Skulle det lyckas centralförbundet att föra den frivilliga befälsutbildningsrörelsen ytterligare framåt och mottaga den alltmer ökade strömmen av elever, måste ökade statsanslag anses ofrånkomliga.

Chefen för armén har med hänsyn till att utrustningen med automatvapen väsentligt utökats vid flertalet förband i den nya krigsorganisation, som vore under genomförande, samt till den stegrade utbildningsfrekvensen ansett det nödvändigt, att centralförbundets bidrag till ammunitionsanskaffning ökas på sätt centralförbundet föreslagit. Arméchefen har även i övrigt tillstyrkt centralförbundets förslag till ökad medelsanvisning.

Civilförvaltningen har anfört, att den frivilliga befälsutbildningsrörelsen i fråga om behovet av statsbidrag intoge en viss särställning i förhållande till övriga frivilliga försvarsorganisationer, enär centralförbundets utbildningsverksamhet inginge som ett led i utbildningen av värnpliktigt befäl. Med hänsyn till den begränsning av värnpliktstiden, som genomförts under år 1950, måste den frivilliga vidareutbildningen och repetitionsutbildningen enligt civilförvaltningens mening tillmätas vidgad betydelse. Det skulle, anför civilförvaltningen, vara synnerligen beklagligt, om icke det intresse, som från det värnpliktiga befälets sida visats för denna utbildning, kunde helt tillvaratagas. Av vad centralförbundet anfört framginge, att utbildningskostnaderna icke i större utsträckning än vad redan vore fallet kunde täckas av centralförbundets egna tillgångar eller på frivillig väg anskaffade medel. Med hänsyn härtill har civilförvaltningen ansett, att den frivilliga befäls-

utbildningsrörelsen måste tillerkännas visst företräde vid bedömandet av frågan om ytterligare statsbidrag för det frivilliga försvarsarbetet. I första hand syntes det med hänsyn till vad chefen för armén anført få anses nödvändigt, att förbundets ammunitionsanslag höjdes till åtminstone 400 000 kronor. Även i vad avser statsbidraget för utbildningskostnader i allmänhet måste enligt civilförvaltningens mening en höjning anses starkt befogad. 1945 års försvarskommitté hade på sin tid räknat med att statsbidraget för detta ändamål från och med budgetåret 1951/52 skulle höjas till 1 150 000 kronor. Man kunde icke heller bortse från att den ekonomiska situation, i vilken centralförbundet numera befunne sig till följd av att förbundet under de sistförflutna budgetåren påtagit sig oberäknat stor ekonomisk belastning för utbildningskostnader, i längden måste bli hindrande för förbundets verksamhet. Civilförvaltningen tillstyrkte fördenskull, att bidraget till utbildningskostnader höjdes till det belopp, som av ämbetsverket föreslogs för innevarande budgetår, d. v. s. 830 000 kronor.

#### *Departementschefen.*

Jag får erinra om att 1950 års riksdag till förstärkning av förevarande anslag på tilläggsstat för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 675 000 kronor, avsett att möjliggöra viss intensifiering av utbildningsverksamheten (jfr. prop. 1950: 251). Tillhoppa ha alltså för samma budgetår till de med anslaget avsedda ändamålen anvisats (1 400 000 + 675 000 =) 2 075 000 kronor. Jag anser mig böra för budgetåret 1951/52 förorda en medelsanvisning under anslaget av sådan storlek att utbildningsverksamheten under budgetåret kan bedrivas i ungefärligen samma utsträckning som under innevarande budgetår. Jag föreslår, att anslaget uppföres med 2 000 000 kronor, vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade rikstatsanslaget skulle innebära en anslagshöjning med 600 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

#### [65] 42. *Armén: Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.*

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 48 000 | 27 133      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 228) .... | 48 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 40 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Med hänsyn till reservationsbehållningen under anslaget, vid utgången av budgetåret 1949/50 i runt tal 40 000 kronor, föreslår jag emellertid, att anslaget minskas med 8 000 kronor till 40 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

## [66] 43. Armén: Frivilliga djursjukvården i krig.

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 11 000 | 11 000      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 228) .... | 11 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 11 000 |             |

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga djursjukvården i krig* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 11 000 kronor.

## [67] 44. Armén: Frivilliga skytteväsendets befrämjande.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 440 000 | 1 453 404   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 229) .. | 1 440 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 1 500 000 |             |

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget disponeras 1 395 000 kronor för det allmänna gevärsskyttet, 35 000 kronor för Svenska pistol-skytteförbundet och 10 000 kronor för Svenska sportskytteförbundet.

Vederbörande skytteorganisationer ha för nästa budgetår hemställt om ökade statsbidrag med tillhoppa 783 100 kronor, varav 730 000 kronor till det allmänna gevärsskyttet, 28 100 kronor till pistolskytteförbundet och 25 000 kronor till sportskytteförbundet. Av den för allmänna gevärsskyttet begärda ökningen avses 200 000 kronor till underhåll av skjutbanor.

*Försvarets civilförvaltning* har, oaktat enligt ämbetsverkets mening skäl funnes för anslagshöjning, icke ansett sig böra upprepa av ämbetsverket tidigare framställda förslag om höjning av anslaget, innan frågan om skytte-rörelsens betydelse för försvaret blivit mera allmänt klarlagd genom kommittén för frivilligt försvarsarbete. Civilförvaltningen har därför räknat med oförändrat anslag under nästa budgetår.

*Departementschefen.*

Såsom jag inledningsvis under rubriken Bidrag och understöd anført har det vid avvägningen mellan anslagen för olika försvarsändamål i stort sett icke varit möjligt att till bidrag till frivilliga försvarsorganisationer föreslå högre anslag än som anvisats för budgetåret 1950/51. Jag har dock ansett mig böra i fråga om det frivilliga skyttet göra ett undantag härvidlag, i det att jag, för att i någon mån tillgodose behovet av medel till underhåll av det allmänna gevärsskyttets skjutbanor, föreslår en höjning av anslaget med 60 000 kronor.

Enligt tidigare gällande bestämmelser ha kvinnliga skyttar inom skytte-rörelsen icke varit anslagsberättigande. Numera gäller emellertid enligt fastställt skjutprogram för det frivilliga skytteväsendet, att såsom anslagsbe-rättigande må upptagas även kvinnlig skytt i åldern 15—47 år, som för-

bundit sig till tjänstgöring vid krigsmakten. Någon anslagshöjning i anledning härav har icke ifrågasatts.

Jag föreslår alltså, att anslaget uppföres med 1 500 000 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga skytteväsendets befrämjande* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

[68] 45. **Armén: Understöd åt vissa föreningar m. m.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 22 000 | 22 000      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 231) .. | 22 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 22 000 |             |

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Understöd åt vissa föreningar m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 22 000 kronor.

[69] 46. **Armén: Bidrag till badinrättning i Boden.**

Såsom bidrag till uppförande av en kommunal badinrättning i Boden, avsedd jämväl för militär personal, anvisades för budgetåret 1944/45 under fjärde huvudtiteln ett reservationsanslag av 300 000 kronor (prop. 1944: 185, s. 190, rd. skr. 1944: 321, punkt 26). Anläggningen skulle förläggas i anslutning till en av riksdagen beslutad men vid ifrågavarande tid ännu icke påbörjad central tvätt- och reparationsanstalt i Boden för försvaret.

Kungl. Maj:t godkände sedermera den 12 april 1946 en mellan försvarets fabriksstyrelse och Bodens stad den 20 och den 24 augusti 1945 träffad överenskommelse angående villkoren för utbetalning till staden av nämnda bidrag. I denna överenskommelse förutsattes, att staden skulle uppföra badinrättningen samtidigt med att den centrala tvätt- och reparationsanstalten uppfördes. Kungl. Maj:t meddelade därjämte byggnadstillstånd för tvätt- och reparationsanstalten. Byggnadstillstånd för badinrättningen meddelades emellertid först den 27 augusti 1948.

I skrivelse den 23 november 1949 har Bodens stad genom *Bodens badhuskommitté* hemställt om ytterligare 300 000 kronor såsom bidrag till bestridande av kostnader för badinrättningen och därvid anfört i huvudsak följande.

Huvuddelen av badinrättningen vore avsedd att brukas gemensamt av kronan och staden, medan en mindre del av inrättningen bestode av lokaler som vore att anse som stadens egna. Kostnaderna för den gemensamma delen av badinrättningen komme, enligt vad som framginge av tillgängliga anbudshandlingar, att uppgå till 1 397 341 kronor. Motsvarande kostnader hade, enligt stadens till grund för förenämnda överenskommelse liggande utredning, beräknats till 795 000 kronor. Kostnadsökningen — (1 397 341 — 795 000 =) 602 341 kronor — hade enligt stadens mening föränletts av att byggnadstillstånd icke erhöles inom tid, som förutsatts enligt överenskommelsen. Då

sålunda grunden för överenskommelsen icke kunnat från kronans sida uppfyllas, borde den fördyring av byggnadskostnaderna, som därigenom uppstått, ersättas av kronan med belopp motsvarande åtminstone 50 % av fördyringen eller i runt tal 300 000 kronor. I enlighet härmed skulle kostnaderna för den gemensamma delen av badinrättningen fördelas mellan kronan och staden så, att på kronan belöpte  $(300\,000 + 300\,000 =)$  600 000 kronor och på staden  $(1\,397\,341 - 600\,000 =)$  797 341 kronor. I samband därmed ville kommittén framhålla, att för stadens del tillkomme vissa ytterligare kostnader för mark m. m., som uppginge till 103 021 kronor för den gemensamma badinrättningen.

*Försvarets fabriksstyrelse* har i yttrande den 25 april 1950 erinrat att, enligt propositionen 1944: 185, anläggningskostnaderna för badinrättningen från kronans sida beräknats till 650 000 kronor mot av Bodens stad beräknade 750 000 kronor. Fabriksstyrelsen har vitsordat, att uppförandet av badinrättningen för staden medfört kostnader, vilka väsentligt överstege de kostnader, varmed räknats vid avvägningen av statsbidragets storlek. De av staden till grund för ökat statsbidrag nu angivna kostnaderna för den gemensamma badinrättningen, 1 397 341 kronor, har emellertid av styrelsen, på sätt närmare framgår av skrivelsen, med utgångspunkt från den storleksordning på inrättningen som förutsatts vid statsbidragets bestämmande, ansetts böra minskas med 86 500 kronor till 1 310 841 kronor.

Fabriksstyrelsen har i anslutning därtill anfört i huvudsak följande.

Såvitt fabriksstyrelsen kan bedöma, äro de ökade anläggningskostnaderna betingade av dels de normala prisstegringar, som förekommit, sedan statsmakterna togo ställning till projektet, dels en standardhöjning i jämförelse med vad som förutsattes vid sistnämnda tidpunkt, dels ock att stadens möjligheter att upphandla för badinrättningen försvårats därigenom att inrättningen på grund av försenat byggnadstillstånd icke kunde uppföras samtidigt som tvättanstalten. En ytterligare anledning till anläggningskostnadernas ökning kan vara, att de kostnadsberäkningar, som förelägo vid förhandlingarna mellan kronan och staden, voro för låga.

Vad först beträffar de normala prisstegringarna uppgå dessa enligt byggnadsstyrelsens indexberäkningar för den tidrymd, varom här är fråga, till 23 %. Det synes fabriksstyrelsen rimligt att dessa prisstegringar, i den mån desamma hänföra sig till den del av anläggningskostnaderna, som motsvaras av kronans bidrag, få bäras av kronan. Å andra sidan torde det vara klart, att prisstegringen i övrigt skall bäras av staden. Borträknar man den del av statsbidraget, 25 000 kronor, vilken såsom framgår av förenämnda proposition motsvarar kostnaderna för tomt, skulle den normala prisstegringen för kronans del bli  $\frac{23}{100} (300\,000 - 25\,000 =)$  63 250 kronor. Utgår man från den av kronan vid 1944 års riksdag beräknade anläggningskostnaden, 650 000 kronor, skulle motsvarande prisstegring för stadens del bli  $\frac{23}{100} (650\,000 - 275\,000 =)$  86 250 kronor. Om man bortser från de normala prisstegringarna blir kostnadsökningen sålunda  $(1\,310\,841 - 650\,000 - 63\,250 - 86\,250 =)$  511 341 kronor.

Tillgängligt arbetsmaterial från kalkylernas uppgörande före riksdagsbeslutet år 1944 är icke tillfyllest för ett bedömande av i vad mån sistnämnda del av kostnadsökningen, 511 341 kronor, hänför sig till standardhöjning. I den mån ökningen är betingad härav, synas några skäl icke föreligga för en förhöjning av statsbidraget. Upphandlingarna för badinrättningen ha för-

dyrats genom att densamma på grund av försenat byggnadstillstånd icke kunnat utföras samtidigt med tvättanstalten. Styrelsen anser starka skäl föreligga för ett bidrag från kronans sida till täckande av de härigenom förorsakade kostnadsstegringarna, till den del de motsvara kronans andel i badinrättningen. Dessa kostnader skulle kronan även ha åsamkats, om en badinrättning hade uppförts enbart för tillgodoseende av det militära badbehovet.

Sammanfattningsvis har fabriksstyrelsen framhållit, att enligt styrelsens mening ett förhöjt statsbidrag borde utgå. I första hand borde detta motsvara den del av den normala prisstegringen, vilken hänfördes till statsverkets andel i badinrättningen eller 63 250 kronor. Bidragets storlek i övrigt vore med hänsyn till ovissheten om anledningen till kostnadsökningen svårbedömbär. Det syntes emellertid styrelsen som om ett tilläggsbidrag av i sin helhet lägst 200 000 kronor men ej överstigande 250 000 kronor vore skäligt.

*Bodens badhuskommitté* har i anledning av fabriksstyrelsens förenämnda yttrande i skrivelse den 17 maj 1950 vidhållit sina till grund för ökat statsbidrag framlagda kostnadsberäkningar beträffande den gemensamma badinrättningen.

*Statens sakrevision* har i yttrande den 13 november 1950 hänvisat till en utredning i ärendet, som utförts av två av sakrevisionen anlitade utredningsmän. Resultatet av utredningen har sammanfattats i en i november 1950 dagtecknad, med sakrevisionens yttrande överlämnad promemoria. Sakrevisionen har i anslutning till utredningens förslag förordat, att Bodens stad — utöver tidigare statsbidrag — beredes ersättning för de merkostnader staden åsamkats för badinrättningen med i ett för allt 175 000 kronor.

Av promemorian inhämtas i huvudsak följande.

Vid utredningen hade framkommit, att kronan och staden varken vid de förberedande förhandlingarna, vid tidpunkten för riksdagens beviljande av statsbidrag eller vid överenskommelsens undertecknande varit ense om storleken av de blivande byggnadskostnaderna för hela badhuset eller dess gemensamma del. De i propositionen 1944:185 angivna, av kronan respektive staden gjorda beräkningarna av anläggningskostnaderna utgjorde endast approximativa uppskattningar. Något skriftligt material rörande den närmare utformningen av badinrättningen i dess helhet eller den gemensamma delen, på basis varav den tänkta standarden skulle kunna bedömas eller en hållbar kostnadsberäkning göras, funnes icke. Vid bestämmande av det beviljade statsbidragets storlek syntes icke ha avsetts, att kronan skulle bidraga till anläggningskostnaderna med någon bestämt angiven procentuell andel utan bidraget syntes i stället vara avsett såsom ett engångsbidrag. Varken de ursprungliga kostnadsberäkningarna eller principen med en procentuell fördelningsgrund syntes därför böra tagas till utgångspunkt för en lösning. Utredningsmännen hade i stället velat bedöma frågan med stöd av förenämnda proposition och riksdagsbeslut, den av parterna träffade överenskommelsen samt vissa under utredningen framkomna fakta, ägnade att belysa vad som verkligen varit parternas avsikt, för att på så sätt söka få utrönt stadens och kronans rättigheter och skyldigheter i deras inbördes förhållande, vad parterna förbrutit och vad som därför nu borde åvila dem. Särskild vikt syntes

därvid även böra fästas vid de förhandlingar, som föregått statsmakternas beslut och överenskommelsens träffande.

Med denna utgångspunkt hade utredningsmännen funnit, att av båda parterna syntes ha förutsatts, att tvätt- och reparationsanstalten samt badinrättningen skulle uppföras samtidigt. Härför förutsattes, enligt utredningsmännen, emellertid att byggnadstillstånd beviljades för båda byggnadsföretagen samtidigt eller i nära anslutning. Allt talade enligt utredningsmännens mening också för att överenskommelsen mellan kronan och staden byggde på en snar och samtidig byggnadstillståndsgivning. Utredningsmännen ansåge, att kronan bure ansvaret för den fördröjda byggnadstillståndsgivningen. Genom denna försening hade staden icke kunnat uppföra badhuset samtidigt med tvätt- och reparationsanstalten och hade otvivelaktigt förorsakats vissa merkostnader icke blott för den gemensamma delen av anläggningen utan även för stadens egen del av badhuset. I enlighet härmed syntes kronan böra, utöver redan beviljat statsbidrag, lämna staden bidrag för *dels* uppkommen kostnadsökning till följd av det fördröjda byggnadstillståndet, *dels ock* uppkommen merkostnad till följd av att badinrättningen icke uppförts samtidigt med tvätt- och reparationsanstalten.

Vad först anginge beräkningen av kronans bidrag till staden i anledning av det fördröjda byggnadstillståndet hade utredningsmännen, då någon exakt kostnadskalkyl över badinrättningen icke förelegat, utgått från de slutliga byggnadskostnaderna för hela badinrättningen. Av en jämförelse med de ritningar som förelegat vid riksdagsbehandlingen framginge att den uppförda inrättningens volym väsentligt överstege volymen enligt ritningarna. Volymökningen uppginge till 27 % för hela inrättningen och 6 % för den gemensamma delen därav. Kostnaderna för hela inrättningen hade av utredningsmännen beräknats till 1 730 313 kronor, innebärande en reducering med 152 521 kronor av motsvarande, av staden beräknade kostnader. Med hänsyn till den av staden vidtagna ökningen av hela inrättningens volym, vilken ökning icke kunde accepteras av kronan, hade ytterligare kostnadsreducering med 368 313 kronor till 1 362 000 kronor ansetts böra ske. För att vidare kunna beräkna den kostnadsökning, som uppstått på grund av inträffad prisstegring, hade utredningsmännen sökt bestämma, under vilken tidsperiod staden hade kunnat uppföra badinrättningen, om byggnadstillstånd för densamma beviljats samtidigt som byggnadstillstånd för tvätt- och reparationsanstalten, d. v. s. den 12 april 1946. Badinrättningen hade i huvudsak färdigställts 25 månader efter det byggnadstillstånd för densamma beviljats. Med ungefär motsvarande tidsåtgång borde, om byggnadstillstånd för badinrättningen beviljats samtidigt som för anstalten, badinrättningen ha varit färdig omkring den 12 maj 1948. I det föregående uppskattad byggnadskostnad för hela badinrättningen med reducerad volym, 1 362 000 kronor, hade utredningsmännen ansett skulle ha uppgått till 1 238 000 kronor om inrättningen uppförts under tiden september 1946—maj 1948. I enlighet härmed ansåge utredningsmännen kronans bidrag i ifrågavarande hänseende böra bestämmas till (1 362 000 — 1 238 000 =) 124 000 kronor. Någon reducering av denna kostnad på grund av viss standardhöjning på badinrättningen ansåges icke böra ske.

Vad härefter anginge kronans bidrag till staden för merkostnad till följd av att badinrättningen icke uppförts samtidigt med tvätt- och reparationsanstalten hade utredningsmännen uppskattat denna merkostnad till högst fyra procent av förenämnda belopp av 1 238 000 kronor eller sålunda till 50 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda angivits hade utredningsmännen föreslagit, att kronans ifrågavarande bidrag till staden bestämdes till (124 000 + 50 000 =) i runt tal 175 000 kronor.

*Departementschefen.*

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har staten hittills bidragit med 300 000 kronor för uppförande av en för såväl civila som militära behov avsedd badinrättning i Boden. I enlighet med vad som förutsatts vid bidragets beviljande har badinrättningen uppförts i anslutning till den numera färdigställda tvätt- och reparationsanstalten i Boden. Vid anmälan av anslagsfrågan i propositionen 1944: 185 framhöll min företrädare i ämbetet, att det av ekonomiska skäl syntes lämpligt, att badanläggningen utfördes samtidigt med tvätt- och reparationsanstalten. Så har emellertid icke kunnat ske. Byggnadstillstånd har sålunda icke beviljats för badanläggningen förrän cirka två och ett halvt år efter det dylikt tillstånd meddelats för tvätt- och reparationsanstalten. Bodens stad har ansett sig berättigad till ytterligare statsbidrag för de merkostnader, som genom dröjsmålet åsamkats staden vid uppförande av badanläggningen.

De i ärendet hörda myndigheterna äro ense om att ytterligare statsbidrag bör utgå till staden, dock med ett i förhållande till stadens yrkande reducerat belopp. Av myndigheterna, som vid beräkningen av bidragets storlek utgått från olika beräkningsgrunder, har fabriksstyrelsen föreslagit ett bidrag av högst 250 000 kronor medan sakrevisionen ansett ett bidrag av 175 000 kronor skäligt.

Den omständigheten att byggnadstillstånd för badinrättningen kunnat meddelas först vid en senare tidpunkt än då dylikt tillstånd lämnades för tvätt- och reparationsanstalten kan enligt min mening icke grunda någon rätt för staden att erhålla ersättning för fördyring som uppkommit till följd därav. Emellertid synes det med hänsyn till förutsättningarna för ett samgående mellan kronan och staden i förevarande angelägenhet likväl skäligt att kronan genom bidrag täcker en del av merkostnaderna. Enligt den av sakrevisionen ombesörjda utredningen belöpa sig dessa merkostnader till omkring 175 000 kronor. Jag förordar, att staden till bestridandet av byggnadskostnaderna nu erhåller ett bidrag av 125 000 kronor. Det sålunda förordade statsbidraget synes — i likhet med det tidigare beviljade bidraget — böra anvisas under fjärde huvudtiteln såsom reservationsanslag.

Äberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Bidrag till badinrättning i Boden* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

**Marinen.****Avlöningar m. m. till fast anställd personal.****[70] 47. Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.**

|                                   | Anslag     | Nettoutgift |
|-----------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 47 000 000 | 46 776 987  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 232)... | 47 200 000 |             |
| 1951/52 (beräknat belopp).....    | 47 800 000 |             |

Under hänvisning till vad jag anfört i det föregående vid behandlingen av arméns motsvarande anslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen*: *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 47 800 000 kronor.

**[71] 48. Marinen: Avlöningar till personal å övergångsstat.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 175 000 | 145 026     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 235) .. | 160 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 100 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har med hänsyn till beräknad minskning av antalet på övergångsstat kvarstående beställningshavare hemställt, att anslaget minskas med 35 000 kronor till 125 000 kronor. För egen del anser jag anslaget kunna minskas med 60 000 kronor till 100 000 kronor och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Avlöningar till personal å övergångsstat* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

**[72] 49. Marinen: Avlöningar till personal å reservstat.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 60 000 | 72 921      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 235) .. | 60 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 70 000 |             |

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår med hänsyn till belastningen under budgetåret 1949/50 höjes med 10 000 kronor till 70 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

**[73] 50. Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 800 000 | 783 826     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 235) .. | 700 000 |             |
| 1951/52 (förslag).....            | 700 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget med hänsyn till belastningen under budgetåret 1949/50 höjes med 100 000 kronor. Jag får erinra om att anslaget för innevarande budgetår nedräknades med 100 000 kronor med hänsyn till belastningen under budgetåret 1948/49, i runt tal 600 000 kronor. Utan ytterligare erfarenheter av anslagsbelastningen är jag icke beredd förorda, att anslaget ånyo höjes. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

[74] 51. **Marinen: Rekryteringskostnader.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 75 000  | 130 981     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 236) .. | 90 000  |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 120 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 160 000 kronor. Med hänsyn till anslagsbelastningen torde anslaget böra höjas. Jag föreslår dock, att denna höjning begränsas till 30 000 kronor och att anslaget i enlighet härmed uppföres med 120 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kronor.

[75] 52. **Marinen: Ekiperingersättningar.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 700 000 | 705 627     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 237) .. | 700 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 700 000 |             |

Gällande grunder för nu utgående ekiperingshjälp till reservpersonal framgå av statsliggaren. I dessa grunder förutsätter jag ingen ändring för nästa budgetår. I samband med ett förslag om rätt för marinläkarstipendiat att vinna inträde i reserven har fråga uppkommit om ekiperingshjälp vid sådan anställning i reserv liksom också om samma förmån åt fältläkarstipendiat som vinner inträde i fältläkarkårens reserv. Jag är icke beredd att nu taga ställning till denna fråga.

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Ekiperingersättningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

[76] 53. **Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 450 000 | 1 660 018   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 237) .. | 1 930 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 1 515 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget höjes med 140 000 kronor. Ökningen har angivits bero på att anslaget för innevarande budgetår visat sig vara för lågt beräknat.

#### Departementschefen.

Jag får erinra om att förevarande anslag från och med innevarande budgetår höjdes med icke mindre än 480 000 kronor. Höjningen föranleddes huvudsakligen av att den personal, som enligt medgivande av Kungl. Maj:t anställes såsom ersättare för vissa underofficerare m. fl., i betydligt större omfattning än tidigare beräknats hade visat sig vara kollektivavtalsavlönad. Enligt vad jag under hand inhämtat skulle även det nu avgivna förslaget om ytterligare höjning av anslaget i huvudsak vara föranlett av nämnda förhållande. I avvaktan på ytterligare erfarenheter av anslagsbelastningen är jag emellertid icke icke nu beredd att under anslaget beräkna ytterligare medel för ändamålet.

Enligt föreliggande förslag beträffande maskinistpersonalen m. fl. vid försvaret skola kollektivavtalsanställda eldare, med undantag av de säsonganställda, överföras till tjänstemannaanställning. Ehuru slutlig ställning ännu icke tagits till detta förslag, beräknar jag i enlighet med förslaget, under detta anslag, i fråga om eldarpersonal endast medel för säsonganställda arbetare i eldningstjänst till ett antal motsvarande 133 arbetsmånader. Kostnadsminskningen under anslaget har beräknats till 415 000 kronor vilket jag anser mig kunna godtaga. Jag upptager därför anslaget för nästa budgetår till (1 930 000—415 000 =) 1 515 000 kronor.

I likhet med vad som gäller för innevarande budgetår bör Kungl. Maj:t äga medgiva överskridande av det antal anställda, varpå anslagsberäkningarna grundats, om detta skulle visa sig erforderligt på grund av att tillgången på fast anställd militär personal blir mindre än som i anslagsberäkningarna förutsatts.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 515 000 kronor.

#### Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

##### [77] 54. Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 3 800 000 | 4 338 182   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 238) .. | 4 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 4 350 000 |             |

Yrkande.

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget ökas med 350 000 kronor.

|                                        | Ökning         |
|----------------------------------------|----------------|
| 1. Ökat antal tjänstgöringsdagar ..... | 205 400        |
| 2. Ökat antal premieberättigade .....  | 120 000        |
| 3. Omräkning .....                     | 24 600         |
|                                        | <u>350 000</u> |

**Motiv.**

1. Antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga uppskattas till 2 259 456, vilket antal med 107 328 överstiger det antal tjänstgöringsdagar som låg till grund för medelsanvisningen för budgetåret 1950/51.

2. Ökningen har beräknats med ledning av uppgifter från chefen för marinen angående antalet till premier berättigade värnpliktiga.

*Departementschefen.*

Jag har intet att erinra mot civilförvaltningens anslagsberäkning och tillstyrker därför, att anslaget höjes med 350 000 kronor till 4 350 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 4 350 000 kronor.

**[78] 55. Marinen: Familjebidrag.**

|                                     | Anslag    | Nettoutgift |
|-------------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 1 000 000 | 1 065 000   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 238) .... | 1 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 1 200 000 |             |

Under återopande av vad jag anført vid behandlingen i det föregående av arméns motsvarande anslag och under erinran, att höjningen av förevarande anslag utgör 200 000 kronor, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Familjebidrag* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

**Sjukvård.****[79] 56. Marinen: Sjukvård.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50.....                      | 600 000 | 3 256 110   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 238) .. | 600 000 |             |
| 1951/52 (förslag).....            | 600 000 |             |

Åberopande vad jag anført vid behandlingen av motsvarande anslag för armén hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Sjukvård* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

**Reseersättningar m. m.****[80] 57. Marinen: Reseersättningar m. m.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 300 000 | 2 198 941   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 238) .. | 1 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 2 000 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har ansett, att belastningen på anslaget under budgetåret 1949/50 nödvändiggjorde en höjning av anslaget. Av samma skäl som anförts vid behandlingen av motsvarande anslag för armén har civilförvaltningen begränsat sig till att föreslå en höjning med 400 000 kronor till 1 900 000 kronor. Med hänsyn till att överbelastningen på anslaget främst hänför sig till utgifter för de värnpliktigas färdkostnader, beträffande vilka ingripande i begränsande syfte icke är möjligt, kan jag icke räkna med att utgifterna skola kunna hållas nere i sådan grad som civilförvaltningen förutsatt. Jag föreslår att anslaget uppföres med 2 000 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 500 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Marinen: Resersättningar m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

### Expenser m. m.

#### [81] 58. *Marinen: Bränsle m. m.*

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 3 000 000 | 3 743 887   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 239) .. | 3 100 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 3 500 000 |             |

Marinförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 300 000 kronor. Ämbetsverket har grundat anslagsberäkningen på tillgänglig statistik över den faktiska bränsleförbrukningen under senare år.

Med hänsyn till belastningen på anslaget under budgetåret 1949/50, i runt tal 3 740 000 kronor, anser jag den av marinförvaltningen föreslagna anslagshöjningen otillräcklig. I avvaktan på ytterligare erfarenheter av medelsåtgången torde emellertid anslagshöjningen för nästa budgetår kunna begränsas till 400 000 kronor och anslaget alltså uppföras med 3 500 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Marinen: Bränsle m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

#### [82] 59. *Marinen: Telefon m. m.*

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 460 000 | 445 343     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 239) .. | 460 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 460 000 |             |

Yrkande.

*Marinförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 20 000 kronor.

|                                     | Ökning       |
|-------------------------------------|--------------|
| 1. Telefonabonnemang .....          | 10 000       |
| 2. Telefonsamtal och telegram ..... | 10 000       |
|                                     | <hr/> 20 000 |

**Motiv.**

1. Ökningen föranledes av att yrkesskolorna vid marinens underofficersskola utvidgats, att nya abonnemang av påkopplingsstolpar tillkommit samt att vissa återinkopplade telefonförbindelser för kustartilleribatterier övertagits av telegrafverket.

2. Ökad möjlighet har ansetts bära beredas varv och kustartilleriförsvaret att använda telefoner för att de med erforderlig snabbhet skola kunna handlägga ärenden med leverantörer, varv och verkstäder.

*Departementschefen.*

Enligt beslut den 14 april 1950 har Kungl. Maj:t medgivit, att anslaget för budgetåret 1949/50 må överskridas med högst 10 000 kronor. För nämnda budgetår har alltså ställts till förfogande ett belopp av 470 000 kronor. Med beaktande av anslagsbelastningen under samma budgetår, i runt tal 445 000 kronor, anser jag mig emellertid för budgetåret 1951/52 kunna räkna med oförändrat anslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Telefon m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 460 000 kronor.

**[83] 60. Marinen: Övriga expenser m. m.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 185 000 | 192 512     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 240) .. | 210 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 210 000 |             |

Marinförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 60 000 kronor till engångsanskaffning av expeditionsmateriel för att täcka vissa brister i marinens beredskapsförråd av sådan materiel. Ämbetsverket har framhållit, att det icke vore möjligt att, såsom förutsatts i 1950 års statsverksproposition, anlita förevarande anslag för dylik anskaffning om anslaget icke uppräknades för detta ändamål.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget kan jag alltjämt icke beräkna särskilda medel under anslaget för den ifrågasatta engångsanskaffningen och föreslår därför att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 210 000 kronor.

**Mathållning.****[84] 61. Marinen: Mathållning.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 8 500 000 | 8 820 140   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 240) .. | 8 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 8 800 000 |             |

Yrkande.

Marinförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 600 000 kronor.

|                                                    | Ökning           | Minskning |
|----------------------------------------------------|------------------|-----------|
| 1. Förändringar i antalet tjänstgöringsdagar ..... |                  | 190 600   |
| 2. Prishöjningar .....                             | 887 000          |           |
|                                                    | 887 000          | 190 600   |
|                                                    | + 696 400        |           |
|                                                    | Avrundat 600 000 |           |

Motiv.

1. Beräkningen av kostnadsminskningen framgår av följande sammanställning.

|                  | Tjänstgöringsdagar<br>1950/51 | Tjänstgöringsdagar<br>1951/52 | Ökning resp.<br>minskning | För 1950/51<br>beräknad<br>dagskostnad | Summa<br>kr      |
|------------------|-------------------------------|-------------------------------|---------------------------|----------------------------------------|------------------|
| Landportion .... | 1 947 800                     | 2 336 920                     | + 389 120                 | 1,78                                   | + 692 633        |
| Skeppsportion .. | 1 402 500                     | 1 142 250                     | — 260 250                 | 2,30                                   | — 598 575        |
| Mässpennyngar    |                               |                               |                           |                                        |                  |
| officerare ..... | 84 000                        | 78 000                        | — 6 000                   | 5,20                                   | — 31 200         |
| underofficerare  | 234 000                       | 189 000                       | — 45 000                  | 4,70                                   | — 211 500        |
| högboatsmän ..   | 61 000                        | 60 000                        | — 1 000                   | 1,50                                   | — 1 500          |
| furirer .....    | 295 000                       | 241 000                       | — 54 000                  | 0,75                                   | — 40 500         |
|                  |                               |                               |                           |                                        | — 190 642        |
|                  |                               |                               |                           |                                        | Avrundat 190 600 |

2. Kostnadsökningen beräknas sålunda.

|                  | Tjänstgörings-<br>dagar 1951/52 | För 1950/51<br>beräknad<br>dagskostnad | För 1951/52<br>beräknad<br>dagskostnad | Ökning<br>av dags-<br>kostnaden | Summa<br>kr      |
|------------------|---------------------------------|----------------------------------------|----------------------------------------|---------------------------------|------------------|
| Landportion .... | 2 336 920                       | 1,78                                   | 1,92                                   | 0,14                            | 327 169          |
| Skeppsportion .. | 1 142 250                       | 2,30                                   | 2,72                                   | 0,42                            | 479 745          |
| Mässpennyngar    |                                 |                                        |                                        |                                 |                  |
| officerare ..... | 78 000                          | 5,20                                   | 5,50                                   | 0,30                            | 23 400           |
| underofficerare  | 189 000                         | 4,70                                   | 5,00                                   | 0,30                            | 56 700           |
|                  |                                 |                                        |                                        |                                 | 887 014          |
|                  |                                 |                                        |                                        |                                 | Avrundat 887 000 |

I den landportionskostnad av 1 krona 78 öre, som lades till grund för medelsanvisningen för budgetåret 1950/51, beräknades 1 krona 60 öre motsvara kostnaden för normalportionen och återstoden, 18 öre, övriga mathållningskostnader. Av den landportionskostnad av 1 krona 92 öre, varmed marinförvaltningen räknat för budgetåret 1951/52, har 1 krona 72 öre angivits utgöra kostnaden för normalportionen och återstoden, 20 öre, övriga mathållningskostnader.

Kostnaderna för utfodring av marinens bevakningshundar har marinförvaltningen ansett kunna bestridas från förevarande anslag utan att hänsyn därtill behövde tagas vid anslagsberäkningen.

*Departementschefen.*

Ehuru jag icke har något i och för sig att erinra mot de av marinförvaltningen tillämpade beräkningsgrunderna, föreslår jag att anslaget för nästa budgetår i avvaktan på ytterligare erfarenheter av medelsförbrukningen uppföres med 8 800 000 kronor, i runt tal motsvarande anslagsbelastningen under budgetåret 1949/50. Jag får alltså, under erinran att anslagshöjningen utgör 300 000 kronor, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Mathållning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 8 800 000 kronor.

**Intendenturmateriel m. m.****[85] 62. Marinen: Beklädnad m. m.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 2 800 000 | 4 236 007   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 242) .. | 4 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 5 000 000 |             |

**Yrkande.**

*Marinförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 1 695 000 kronor.

|                                                              | Ökning             |
|--------------------------------------------------------------|--------------------|
| 1. Ändrat antal tjänstgöringsdagar .....                     | 154 124            |
| 2. Prishöjningar .....                                       | 1 141 280          |
| 3. Fyllande av brister i flottans beklädnadsutrustning ..... | 300 000            |
| 4. Anskaffning av viss klädsel för strid .....               | 100 000            |
|                                                              | <u>1 695 404</u>   |
|                                                              | Avrundat 1 695 000 |

**Motiv.**

1. Beräkningen av kostnadsökningen framgår av följande sammanställning.

|                         | Tjänstgöringsdagar<br>1950/51 | Tjänstgöringsdagar<br>1951/52 | Ökning resp.<br>minskning | För 1950/51<br>beräknad<br>dagskostnad | Summa<br>kr      |
|-------------------------|-------------------------------|-------------------------------|---------------------------|----------------------------------------|------------------|
| <b>Manskap med rätt</b> |                               |                               |                           |                                        |                  |
| till fri beklädnad      | 2 847 100                     | 3 006 100                     | + 159 000                 | 1,03                                   | + 163 770        |
| Furirer .....           | 578 600                       | 560 400                       | — 18 200                  | 0,53                                   | — 9 646          |
|                         |                               |                               |                           |                                        | <u>+ 154 124</u> |

2. Prishöjningarna beräknas sålunda.

|                         | Tjänstgöringsdagar<br>1951/52 | För 1950/51<br>beräknad<br>dagskostnad | För 1951/52<br>beräknad<br>dagskostnad | Ökning av<br>dagskostnaden | Summa<br>kr        |
|-------------------------|-------------------------------|----------------------------------------|----------------------------------------|----------------------------|--------------------|
| <b>Manskap med rätt</b> |                               |                                        |                                        |                            |                    |
| till fri beklädnad ..   | 3 006 100                     | 1,03                                   | 1,35                                   | 0,32                       | 961 952            |
| Furirer .....           | 560 400                       | 0,53                                   | 0,85                                   | 0,32                       | 179 328            |
|                         |                               |                                        |                                        |                            | <u>+ 1 141 280</u> |

3. I särskild skrivelse den 12 augusti 1949 hemställde marinförvaltningen om ett reservationsanslag för budgetåret 1950/51 av 300 000 kronor

till engångsanskaffning av beklädnad m. m. samt om bemyndigande att därutöver utlägga beställningar på sådan materiel inom en kostnadsram av 1 945 000 kronor. Framställningen motiverades med angelägenheten av att täcka beräknade brister i utrustnings-, ersättnings- och underhållsbehov av beklädnad och annan personlig utrustning samt övrig intendenturmateriel, som normalt bekostas av anslaget till beklädnad m. m. Vid anmälan till 1950 års statsverksproposition av anslaget Marinen: Beklädnad m. m. (bil. 6, punkt 83) kunde departementschefen icke tillstyrka framställningen i fråga. Det syntes enligt departementschefen böra eftersträvas att efter hand täcka de av marinförvaltningen åberopade materielbristerna med anlitande av tillgängliga medel under nyssnämnda anslag.

I särskild skrivelse den 14 augusti 1950 har marinförvaltningen, under framhållande bl. a. att någon möjlighet att inom överskådlig tid täcka bristerna med anlitande av medel för det ordinarie beklädnadsunderhållet icke funnes, hemställt, att ett belopp av 300 000 kronor beräknades under anslaget Marinen: Beklädnad m. m. för budgetåret 1951/52 för att i första hand användas för att minska de brister, som funnes i flottans beklädnadsutrustning.

4. En utredning angående klädsel för strid på flottans fartyg har givit vid handen, att med hänsyn till de nya stridsmedlen särskilda persedlar, som icke ingå i den normala beklädnadsutrustningen, erfordras för att under strid skydda personalen mot flam, gaser, radioaktiv strålning m. m. Försök med dylik stridsklädsel pågå för närvarande. Såvitt marinförvaltningen nu kan bedöma bör anskaffning ske av eldskyddsimpregnerade huvor för skydd av nacke och hals samt eldskyddsimpregnerade handskar (vantar) med långa skaft ävensom knivar av särskild typ. Kostnaderna för erforderlig mängd av denna materiel komma enligt preliminära beräkningar att uppgå till omkring 300 000 kronor. Med hänsyn till nödvändigheten att iakttaga återhållsamhet med materielanskaffningar ävensom svårigheterna att anskaffa all materiel under ett år har marinförvaltningen för budgetåret 1951/52 ansett sig böra begränsa sitt äskande till 100 000 kronor.

#### *Departementschefen.*

Med tillämpning av marinförvaltningens beräkningsgrunder skulle, bortsett från engångsanskaffningar, anslagsbehovet utgöra  $(4\,000\,000 + 1\,695\,000 - 300\,000 - 100\,000 =) 5\,295\,000$  kronor. Med hänsyn till det ekonomiska läget och med beaktande jämväl av föreliggande reservation å anslaget, vid utgången av budgetåret 1949/50 i runt tal 2 700 000 kronor, kan jag emellertid icke förorda att anslaget för nästa budgetår uppföres med högre belopp än 5 000 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 1 000 000 kronor. Det bör vara möjligt att inom ramen för det förhöjda anslaget i viss omfattning täcka brister i beklädnadsutrustningen och anskaffa stridsbeklädnad.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor.

[86] 63. **Marinen: Inventarier m. m.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 880 000 | 1 085 622   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 243) .. | 880 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 880 000 |             |

Yrkande.

*Marinförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 79 000 kronor.

|                                                                         | Ökning          | Minskning |
|-------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----------|
| 1. Ändrat antal tjänstgöringsdagar .....                                | 2 330           |           |
| 2. Ändrade beräkningsgrunder .....                                      | 56 730          |           |
| 3. Ökade kostnader för anskaffning och underhåll av viss materiel ..... | 26 900          |           |
| 4. Omräkning .....                                                      |                 | 6 660     |
|                                                                         | 85 960          | 6 660     |
|                                                                         | + 79 300        |           |
|                                                                         | Avrundat 79 000 |           |

Motiv.

1. Beräkningen av kostnadsökningen framgår av följande sammanställning.

|                                                            | Tjänstgöringsdagar |           | ökning<br>resp.<br>minskning | För 1950/51<br>beräknad<br>dagskostnad | Summa<br>kr |
|------------------------------------------------------------|--------------------|-----------|------------------------------|----------------------------------------|-------------|
|                                                            | 1950/51            | 1951/52   |                              |                                        |             |
| Inventarier och för-<br>plägnadsmateriel..                 | 3 673 000          | 3 719 000 | + 46 000                     | 0,13                                   | + 5 980     |
| Serviseffekter och<br>duktyg till fartygs-<br>mässar ..... | 714 000            | 568 000   | — 146 000                    | 0,025                                  | — 3 650     |
|                                                            |                    |           |                              |                                        | + 2 330     |

2. Beräkningen av kostnadsökningen framgår av följande sammanställning.

|                                                                                              | Tjänstgörings-<br>dagar 1951/52 | Dags-<br>kostnad<br>1950/51 | Dags-<br>kostnad<br>1951/52 | Ökning av<br>dags-<br>kostnaden | Summa<br>kr |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|-----------------------------|-----------------------------|---------------------------------|-------------|
| Inventarier och förplägnads-<br>materiel .....                                               | 3 719 000                       | 0,13                        | 0,14                        | 0,01                            | 37 190      |
| Serviseffekter och duktyg till<br>fartygsmässar<br>officerare och underoffi-<br>cerare ..... | 267 000                         | 0,025                       | 0,07                        | 0,045                           | 12 015      |
| högbåtsmän och furirer..                                                                     | 301 000                         | 0,025                       | 0,05                        | 0,025                           | 7 525       |
|                                                                                              |                                 |                             |                             |                                 | 56 730      |

3. Av kostnadsökningen belöpa 10 000 kronor på anskaffning och underhåll av möbler och därmed jämförliga inventarier för expeditioner och övriga lokaler ävensom gymnastikmateriel, 2 500 kronor på underhåll av förplägnadsmateriel vid marinens depåmatinrättningar samt 2 400 kronor på an-

skaffning och underhåll av musikmateriel, för vilka ändamål i anslaget för innevarande budgetår såsom fasta belopp beräknats respektive 140 000, 50 000 och 18 000 kronor. Återstoden av kostnadsökningen, 12 000 kronor, hänför sig till de kostnader för anskaffning och underhåll av för fredsbruk avsedd förplägnadsmateriel vid s. k. gemensamma m. fl. mässar i land, som kunna uppkomma med anledning av Kungl. Maj:ts beslut den 17 februari 1950 med vissa ekonomiska bestämmelser beträffande mässar och markenterier vid försvarsväsendet m. m.

4. Beloppet utgör skillnaden mellan det för budgetåret 1950/51 anvisade anslaget och det belopp, 873 400 kronor, till vilket medelsbehovet under anslaget, exakt beräknat, skulle ha uppgått vid tillämpning av samma beräkningsgrunder, som lågo till grund för anslagsberäkningen för budgetåret 1949/50.

#### *Departementschefen.*

Med hänsyn till de avsevärda reservationer, som alltjämt förefinnas på detta anslag, vid utgången av budgetåret 1949/50 i runt tal 560 000 kronor, anser jag det icke erforderligt att höja anslaget för nästa budgetår utan föreslår, att detsamma uppföres med oförändrat belopp. Härmed har jag icke tagit ställning till de ändringar i grunderna för anslagets beräkning, från vilka marinförvaltningen utgått. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Inventarier m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 880 000 kronor.

#### [87] 64. *Marinen: Tvätt.*

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 550 000 | 683 958     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 244) .. | 550 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 650 000 |             |

Marinförvaltningen har med hänsyn till belastningen på anslaget under budgetåret 1949/50 hemställt, att detsamma höjes med 60 000 kronor. Anslagsbelastningen ger emellertid vid handen, att anslaget bör uppräknas med avsevärt större belopp. I avvaktan på ytterligare erfarenheter av medelsåtgången förordar jag dock, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 650 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 100 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Tvätt* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

#### **Övningar m. m.**

#### [88] 65. *Marinen: Övningar m. m.*

|                                   | Anslag     | Nettoutgift |
|-----------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 15 000 000 | 14 615 608  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 244) .. | 16 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 16 500 000 |             |

## Yrkande.

*Marinförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 1 000 000 kronor.

|                                                          | Ökning          |
|----------------------------------------------------------|-----------------|
| 1. Krigsförberedelsearbete m. fl. diverse utgifter ..... | 275 000         |
| 2. Ökad rekrytering m. m.....                            | 250 000         |
| 3. Repetitionsövningar vid kustartilleriet .....         | 305 000         |
| 4. Höjda bränslepriser .....                             | 50 000          |
| 5. Ökade kostnader för målflygning m. m. ....            | 120 000         |
|                                                          | <hr/> 1 000 000 |

## Motiv.

1. I medelsäskandena för budgetåret 1950/51 beräknade marinförvaltningen 275 000 kronor för krigsförberedelsearbete, stridsledningsspel, fartygsuttagningskommissionens verksamhet, iordningställande av militärsjömärken och strömmätningstationer m. m. Genom att begärd anslagsökning icke beviljades kunna kostnaderna för dessa ändamål icke i beräknad omfattning inrymmas i anslaget.

2. Marinförvaltningen har motiverat anslagsökningar på grund av gynnsammare rekrytering under posterna allmänna övningskostnader för flottan, här uppskattad till 25 000 kronor, de fasta utbildningsanstalterna, 65 000 kronor, och särskilda utbildningskurser m. m., 160 000 kronor. Som skäl för sistnämnda kostnadsökning har även anförts behovet av ytterligare specialutbildning på grund av den snabba utvecklingen av nya hjälpmedel och vapen.

3. På grund av att anslagsökning för budgetåret 1950/51 icke beviljats i begärd omfattning måste de ordinarie övningarna vid kustartilleriet inskränkas för att repetitionsövningar skola kunna genomföras i avsedd omfattning.

4. Marinförvaltningen har beräknat drivmedelspriserna utan att beakta beslutad skattesänkning på bensin och angivit kostnadsökning på grund av i vissa fall höjda bränslepriser.

5. Till följd av nytt avtal om målflygning ha de fasta kostnaderna för dylik flygning ökat. Dessutom kräves ökad medelsanvisning för moderna vingmål.

*Departementschefen.*

Marinens övningsanslag höjdes för budgetåret 1950/51 med 1 500 000 kronor för att täcka de merkostnader som uppkommo genom prisökningar på drivmedel i anledning av devalveringen av den svenska valutan. Marinförvaltningen har nu begärt ytterligare anslagshöjning med 1 miljon kronor. Om man tar hänsyn till skattesänkningen på bensin, reduceras denna höjning något.

Med hänsyn till att nettoutgifterna under anslaget för budgetåret 1949/50 endast uppgingo till omkring 14,6 miljoner kronor torde någon höjning av anslaget icke vara erforderlig för att övningarna skola kunna bedrivas i stort sett i den omfattning som planerats. Jag föreslår därför, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Övningar m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 16 500 000 kronor.

[89] 66. *Marinen: Drivmedelsförråd m. m.*

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 750 000 | 591 576     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 245) .. | 650 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 600 000 |             |

Marinförvaltningen har hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Med hänsyn till belastningen på anslaget för budgetåret 1949/50 torde anslaget emellertid kunna minskas med 50 000 kronor till 600 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[90] 67. *Marinen: Materialförråd m. m.*

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 325 000 | 346 849     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 246) .. | 375 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 375 000 |             |

*Marinförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 25 000 kronor. Ökningen föranledes av att den ersättning som utgår till verkstadsförråden vid Stockholms och Karlskrona örlogsvarv för omkostnadspålägg, vilka icke uttagas vid leverans av materialutredning till andra materialförråd, fartyg och övriga förband m. m., visat sig uppgå till högre belopp än tidigare beräknats. Genom brev den 28 januari 1949 och den 28 april 1950 har Kungl. Maj:t medgivit, att vederbörlig under förevarande anslag för budgetåren 1948/49 respektive 1949/50 uppförd anslagspost finge för här avsett ändamål överskridas med högst 35 000 kronor respektive högst 50 000 kronor.

Vidare har marinförvaltningen upprepat i särskild skrivelse den 12 augusti 1949 gjord framställning om att ett reservationsanslag av 600 000 kronor måtte anvisas till engångsanskaffning av materialutredning för att täcka viss brist i beredskapslager beträffande krigsviktig och inom landet svåranskaffbar eller sparsamt förekommande materiel, som är lagringsduglig och med säkerhet kan inrymmas i tillgängliga förrådslokaler.

*Departementschefen.*

Jag får erinra om att detta anslag för innevarande budgetår uppräknades med 50 000 kronor för engångsanskaffning av viss förrådsinredning. Med hänsyn härtill anser jag mig kunna utgå från att de av marinförvaltningen nu anmälade ökade kostnaderna för ersättning till örlogsvarvens verkstadsförråd under nästa budgetår skola kunna rymmas inom ramen för oförändrat anslag. Särskild medelsanvisning till engångsanskaffning av materialutredning kan jag alltjämt icke tillstyrka.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Materialförråd m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 375 000 kronor.

**[91] 68. Marinen: Hundbevakningstjänsten.**

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 15 000 | 13 044      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 246) .... | 10 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 7 000  |             |

Marinförvaltningen har hemställt, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp. Enär i anslaget för budgetåret 1950/51 är inräknat ett belopp av 3 000 kronor för engångsanskaffning av hundkojor och en relativt stor reservation förefinnes, torde emellertid anslaget för nästa budgetår kunna minskas till 7 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 3 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Marinen: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 kronor.

**Flytande materiel, artillerimateriel m. m.****[92] 69. Marinen: Fartygsbyggnader.**

|                                             | Anslag     | Nettoutgift |
|---------------------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                               | 30 000 000 | 35 414 864  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 246) <sup>1</sup> | 40 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....                     | 60 000 000 |             |

Från detta anslag bestridas kostnader för dels nybyggnad av fartyg, dels modernisering av fartyg och dels försöksverksamhet avseende fartygsmateriel, allt enligt planer som årligen fastställas av Kungl. Maj:t på grundval av riksdagens beslut.

**NYBYGGNADSPROGRAMMET.**

Med stöd av beslut av 1947—1950 års riksdagar har Kungl. Maj:t den 28 april 1950 fastställt följande plan för nybyggnad av fartyg till en kostnad av 145 310 000 kronor.

**Nybyggnadsplan.***Flottan:*

|                                                 |            |             |
|-------------------------------------------------|------------|-------------|
| 1. Tio mindre torpedbåtar .....                 | 11 250 000 |             |
| 2. Två hjälpminsvepare .....                    | 600 000    |             |
| 3. Två modifierade landskapsjagare .....        | 83 000 000 |             |
| 4. Tre ubåtar av ny typ .....                   | 30 000 000 |             |
| 5. Färdigställande av en större torpedbåt ..... | 2 400 000  |             |
| 6. En torpedbärgningsbåt .....                  | 300 000    |             |
| 7. Sex mindre minsvepare av ny typ .....        | 12 000 000 |             |
| 8. Trängfartyg m. m. ....                       | 1 600 000  | 141 150 000 |

<sup>1</sup> Därav å tilläggsstat 10 000 000 kronor.

*Kustartilleriet:*

|                                            |           |             |
|--------------------------------------------|-----------|-------------|
| 1. En vedettbåt och två minutläggare ..... | 4 100 000 |             |
| 2. Tre minarbetsbåtar .....                | 60 000    | 4 160 000   |
| Summa kronor                               |           | 145 310 000 |

I nybyggnadsplanen angivna kostnader för de olika objekten utgöra i vissa fall icke totalkostnad, i det att marinförvaltningen för vissa objekt därutöver disponerar medel, som anvisats före budgetåret 1947/48, då nuvarande anslags-system började att tillämpas beträffande förevarande anslag.

Enligt beslut av 1950 års riksdag vid dess höstsession (prop. nr 251; rd. skr. nr 413) har nybyggnadsplanen utökats med 1 500 000 kronor för anskaffning av ubåtsbatterier.

Marinförvaltningen har föreslagit att beslut nu fattas om utökning av marinen's nybyggnadsprogram med nya objekt för en total kostnad av 113 370 000 kronor enligt följande.

*Flottan:*

|                                                           |            |
|-----------------------------------------------------------|------------|
| Två modifierade landskapsjagare (prisläge 1/7 1949) ..... | 83 000 000 |
| Två ubåtsjaktfartyg (prisläge 1/7 1949) .....             | 22 000 000 |
| Två mindre minsvepare av ny typ (prisläge 1/7 1950) ..... | 4 400 000  |

*Kustartilleriet (prisläge 1/7 1949):*

|                          |           |
|--------------------------|-----------|
| Två minutläggare .....   | 3 050 000 |
| Sex minarbetsbåtar ..... | 120 000   |

*Gemensamt:*

|                                             |                                 |
|---------------------------------------------|---------------------------------|
| Trängfartyg m. m. (prisläge 1/7 1950) ..... | 800 000                         |
|                                             | <u>Summa kronor 113 370 000</u> |

Härjämte har marinförvaltningen anmält, att kostnaderna för de i nybyggnadsplanen upptagna minsveparna av ny typ till följd av prisstegringar under tiden den 1 juli 1948 — den 1 juli 1950 komme att öka med 200 000 kronor per fartyg eller med tillhopa 1 200 000 kronor.

Beträffande marinförvaltningens motiveringar till de föreslagna anskaffningarna torde få hänvisas till de handlingar som komma att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott. Här må emellertid framhållas följande.

I fråga om behovet av nybyggnad av jagare har marinförvaltningen framhållit, att ersättningsbyggnad för jagarna Malmö och Karlskrona borde komma i gång så att icke framdeles ersättningsbyggnad av fyra jagare måste igångsättas samtidigt för att vidmakthålla nuvarande jagarbestånd. En sådan koncentration av ersättningsbyggandet anses med hänsyn till belastningen på berörda industrier vara synnerligen olämplig. Genom en jämnare fördelning av nybyggnadsverksamheten erbjudas även förbättrade möjligheter att följa den tekniska utvecklingen.

För den föreslagna nybyggnaden av ubåtsjaktfartyg har i första hand åberopats vikten av att ubåtsjakten effektiviseras. Ett för innevarande budgetår framlagt förslag om byggande av fyra ubåtsjaktfartyg har av statsmakterna avvisats med hänsyn till att beslut om större organisationsändringar icke

borde fattas så länge försvarsutredningens arbete pågår. Marinförvaltningen har nu anført att anskaffningen av dessa fartyg delvis är att anse som ersättningsbyggnad för kustjagare. Med hänsyn till att de två äldsta fartygen av denna typ avsetts skola utgå ur linjeflottan åren 1955 och 1956 har marinförvaltningen med beaktande av det statsfinansiella läget föreslagit att beslut f. n. meddelas om byggande av i varje fall två av de tidigare föreslagna fyra ubåtsjaktfartygen. Ett ytterligare uppskjutande av frågan kommer enligt marinförvaltningens mening att minska flottans möjligheter att utföra de uppgifter, som kunna komma att åligga densamma.

Beträffande behovet av nybyggen av minsvepare har marinförvaltningen åberopat vad därom anförts i 1949 års statsverksproposition (bil. 6, s. 146). Ambetsverket har nu framhållit, att under budgetåret 1951/52 borde påbörjas byggandet av ytterligare två minsvepare, vilka beräknats draga en kostnad av 2,2 miljoner kronor per styck enligt prisläget den 1 juli 1950.

Genom anskaffandet av två för kustartilleriet avsedda minutläggare skulle ersättning kunna erhållas för två av de fem minutläggare, vilka med hänsyn till sin ålder och sitt bristfälliga tillstånd borde utrangeras inom den närmaste 10-årsperioden. Minarbetsbåtarna erfordrades för snabbare och effektivare minutläggning inom kustartilleriet. Inalles erfordrades i första hand nio dylika båtar, av vilka tre kunde beställas enligt 1950 års riksdagsbeslut. Återstående sex båtar borde nu anskaffas.

Det för trängfartyg äskade beloppet avses närmast för anskaffning av en bogserbåt för Karlskrona örlogsvarv.

#### MODERNISERINGSPROGRAMMET.

Genom beslut av 1947—1950 års riksdagar har godkänts ett program för modernisering av marinens fartyg till en totalkostnad av 81 450 000 kronor, varav 4 800 000 kronor enligt beslut vid 1950 års höstsession. Moderniseringsprogrammet i dess omfattning före beslutet vid 1950 års riksdags höstsession framgår av härefter följande sammanställning (moderniseringsplan).

#### Moderniseringsplan.

##### *Flottan:*

|                                  |            |            |
|----------------------------------|------------|------------|
| 1. Stadsjagare .....             | 16 660 000 |            |
| 2. Större minsvepare .....       | 9 620 000  |            |
| 3. Ubåtar .....                  | 24 720 000 |            |
| 4. Ehrensköld-jagare .....       | 5 800 000  |            |
| 5. Modifierade stadsjagare ..... | 8 500 000  |            |
| 6. Landskapsjagare .....         | 3 300 000  |            |
| 7. Kustubåtar .....              | 7 650 000  |            |
| 8. Minsvepare M/39 .....         | 180 000    | 76 430 000 |

##### *Kustartilleriet:*

|                           |         |         |
|---------------------------|---------|---------|
| 1. Färjan Vaxholmen ..... | 70 000  |         |
| 2. Vedettbåtar .....      | 150 000 | 220 000 |

Summa kronor 76 650 000

Enligt 1950 års riksdags beslut vid dess höstsession har det tidigare fastställda moderniseringsprogrammet utökats med följande poster.

|                                                     |           |
|-----------------------------------------------------|-----------|
| 1. Modernisering av äldre torpedbåtsmotorer .....   | 500 000   |
| 2. Diverse moderniseringsarbeten m. m. ....         | 2 500 000 |
| 3. Förberedelser för ombyggnad av hjälpfartyg ..... | 300 000   |
| 4. Forceringskostnader .....                        | 1 500 000 |
| <hr/>                                               |           |
| Summa kronor 4 800 000                              |           |

Inom ramen för dessa program har marinförvaltningen hittills bemyndigats utlagga beställningar för högst 54 270 000 kronor, varav 6 200 000 kronor enligt beslut vid 1950 års riksdags höstsession. Av förstnämnda belopp hänföra sig 6 420 000 kronor till medel från kontot Besparingar å äldre anvisningar.

Marinförvaltningen har i sina medelsäskanden för budgetåret 1951/52 föreslagit, att det tidigare fastställda programmet utökas med nya objekt inom en sammanlagd kostnad (prisläge  $\frac{1}{7}$  1950) av 4 270 000 kronor enligt följande.

*Flottan:*

|                                                 |           |
|-------------------------------------------------|-----------|
| Modernisering av äldre torpedbåtsmateriel ..... | 1 100 000 |
|-------------------------------------------------|-----------|

*Kustartilleriet:*

|                                                              |         |
|--------------------------------------------------------------|---------|
| Ombyggnad från kol- till oljeeldning å två vedettbåtar ..... | 170 000 |
|--------------------------------------------------------------|---------|

*Gemensamt:*

|                                          |           |
|------------------------------------------|-----------|
| Diverse moderniseringsarbeten m. m. .... | 3 000 000 |
| <hr/>                                    |           |
| Summa kronor 4 270 000                   |           |

Marinförvaltningen har härjämte anmält, att kostnaderna för de i den hittills godkända moderniseringsplanen ingående arbetena komme att till följd av prisstegringar under tiden den 1 juli 1949—den 1 juli 1950 öka med 3 917 000 kronor.

Marinförvaltningen har hemställt, att för fullföljande av moderniseringsprogrammet bemyndigande måtte utverkas till ett belopp av 22 270 000 kronor, varav 18 000 000 kronor avse tidigare godkänt program och återstoden, 4 270 000 kronor, det av marinförvaltningen nu förordade utökade programmet.

Till stöd för förslagen om utökning av moderniseringsprogrammet har marinförvaltningen anført i huvudsak följande.

I samband med utrangering av äldre motortorpedbåtar bleve ett antal motorer frigjorda. För att öka möjligheterna till rationellt underhåll genom utbytessystem borde dessa äldre motorer moderniseras till samma utförande som de nyare.

I det tidigare fastställda moderniseringsprogrammet hade endast till en ringa del kunnat inrymmas av underlydande myndigheter anmälda behov av smärre moderniseringar av fartyg och materiel. Som exempel på dylika moderniseringar kunde nämnas installation av radar- och hydroakustisk materiel å vissa fartyg, isförstärkningar, omläggning av elektriska kabelsystem, kompletteringsarbeten för erhållande av ökat brandskydd, stabilitetsförbättrande åtgärder å vissa fartyg, vissa skrovmoderniseringar ur skyddssynpunkt, modernisering av vissa trängfartyg samt modernisering av artilleritransportfärjor och vissa transportbåtar för kustartilleriet.

Den vid 1950 års riksdags höstsession beslutade utökningen av det tidigare gällande moderniseringsprogrammet omfattar delvis ändamål som upptagits i marinförvaltningens nyssberörda äskanden. Sålunda har ett belopp av 500 000 kronor avsetts för modernisering av torpedbåtsmotorer, för vilket ändamål marinförvaltningen i de ordinarie medelsäskandena beräknat 1 100 000 kronor. Återstående medelsbehov för detta ändamål utgör alltså (1 100 000 — 500 000 =) 600 000 kronor. Det för diverse moderniseringsarbeten m. m. upptagna beloppet om 2 500 000 kronor avser delvis samma ändamål som avses med motsvarande post i de ordinarie äskandena. Marinförvaltningen har emellertid räknat med att kunna i mån av medel utföra, utöver i medelsäskandena avsedda ändamål, viss modernisering av kustjagare för att höja dessa fartygs stridsvärde.

#### FÖRSÖKSVERKSAMHET AVSEENDE FARTYGS MATERIEL.

För försöksverksamhet lämnade bemyndiganden uppgå till och med budgetåret 1949/50 till omkring 5 400 000 kronor. För budgetåret 1950/51 ha ytterligare bemyndiganden lämnats å tillhoppa 3 300 000 kronor, varav 300 000 kronor enligt beslut vid 1950 års riksdags höstsession.

Marinförvaltningen har hemställt, att beställningsbemyndigandet för nästa budgetår måtte bestämmas till 3 000 000 kronor.

Marinförvaltningen har beräknat behovet av betalningsmedel under budgetåret 1951/52 för att täcka såväl redan lämnade beställningsbemyndiganden som de nu äskade till 62 000 000 kronor.

#### *Departementschefen.*

Vad först angår *marinens nybyggnadsprogram* kan jag i likhet med vad fallet var föregående år icke tillstyrka, att beslut nu fattas om nybyggnad av vare sig ytterligare jagare eller ubåtsjaktfartyg.

Marinförvaltningens förslag i övrigt avser nybyggnad av två mindre minsvepare, två minutläggare, sex minarbetsbåtar samt trängfartyg för en sammanlagd kostnad av 8 370 000 kronor. Även i fråga om dessa ändamål nödgas jag föreslå en viss begränsning. Jag förordar, att i planen inräknas 5 300 000 kronor. Härav belöpa 920 000 kronor på minarbetsbåtar och trängfartyg. Huruvida därutöver skola byggas minsvepare eller minutläggare eller eventuellt ett fartyg av vardera typen synes böra ytterligare utredas. Därvid bör bl. a. undersökas huruvida icke livslängden för de nuvarande minsveparna kan förlängas genom anskaffning av ett antal reservmotorer. Skulle en närmare undersökning visa att så är fallet, torde den ifrågavarande posten få tagas i anspråk för anskaffning av dylika motorer.

Enligt vad marinförvaltningen upplyst ha kostnaderna för de minsvepare som redan upptagits i nybyggnadsprogrammet ökats med omkring 10 %, och kostnadsramen för nybyggnader måste därför ökas med 1 200 000 kronor.

Totalt stiga kostnaderna för marinens nybyggnadsprogram vid bifall till vad jag förordat med  $(5\,300\,000 + 1\,200\,000 =)$  6 500 000 kronor.

Vad härefter angår *marinens moderniseringsprogram* må till en början framhållas, att kostnaderna för hittills av riksdagen i princip godkända arbeten beräknas komma att till följd av prisstegringar öka med omkring 3 920 000 kronor.

För fortsatt modernisering av torpedbåtsmotorer torde i överensstämmelse med marinförvaltningens förslag böra beräknas 600 000 kronor. Jag har heller intet att erinra mot att för ombyggnad av ytterligare ett antal vedettbåtar vid kustartilleriet upptages ett belopp av 170 000 kronor.

Vad slutligen angår det av marinförvaltningen äskade beloppet av 3 000 000 kronor för diverse moderniseringsarbeten m. m. får jag erinra att enligt beslut vid 1950 års riksdags höstsession lämnats beställningsbemyndigande för dylikt ändamål om 2 500 000 kronor. En viss minskning av det av marinförvaltningen dessförinnan begärda beloppet torde därför vara motiverad. Jag föreslår, att för ändamålet upptages ett belopp av 1 500 000 kronor.

Det av statsmakterna hittills godkända moderniseringsprogrammet har kostnadsberäknats till 81 450 000 kronor. Inberäknat förenämnda merkostnader för prisstegring skulle vid bifall till av mig förordade förslag totalkostnaderna stiga med  $(3\,920\,000 + 600\,000 + 170\,000 + 1\,500\,000 =)$  6 190 000 kronor till 87 640 000 kronor.

Inom det sålunda förordade moderniseringsprogrammet äger marinförvaltningen enligt hittills lämnade bemyndiganden utlägga beställningar intill ett belopp av omkring 54 000 000 kronor. Marinförvaltningen har nu hemställt om bemyndigande att utlägga ytterligare beställningar inom ramen för det utökade programmet intill ett belopp av 22 270 000 kronor. Med hänsyn till de avsevärda beställningsbemyndiganden som enligt vad inledningsvis anförts redan föreligga och med beaktande av det statsfinansiella läget anser jag mig emellertid böra förorda, att beställningsbemyndigandet begränsas till 15 500 000 kronor.

För *försöksverksamhet* tillstyrker jag marinförvaltningens förslag om ett beställningsbemyndigande på 3 000 000 kronor.

De beställningsbemyndiganden jag enligt det föregående tillstyrkt uppgå till sammanlagt 25 000 000 kronor, varav 18 500 000 kronor till moderniseringar och försöksverksamhet.

Enligt preliminära beräkningar torde under anslaget tillgänglig betalningsreserv komma att till större delen förbrukas under innevarande budgetår. Med beaktande härav uppskattar jag medelsbehovet under nästa budgetår till 60 000 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 30 000 000 kronor i förhållande till det å riksstaten för innevarande budgetår ursprungligen anvisade anslaget.

De sammanlagda kostnaderna för godkänt nybyggnadsprogram samt för moderniseringsprogram och försöksverksamhet inom ramen för givna bemyndiganden, som vid utgången av innevarande budgetår icke täckas av anslags-

medel, uppgå till 108 360 000 kronor. Vid bifall till de för nästa budgetår framställda förslagen komma per den 30 juni 1952 dessa icke täckta kostnader att nedgå med 35 000 000 till 73 360 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna utökning av nybyggnadsprogrammet för marinens fartyg i den omfattning som i det föregående angivits;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med i det föregående angivna grunder medgiva utläggande av beställningar i fråga om modernisering av marinens fartyg och försöksverksamhet avseende fartygsmateriel inom en kostnadsram av 18 500 000 kronor;

c) till *Marinen: Fartygsbyggnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 000 kronor.

[93] 70. **Marinen: Anskaffning av artillerimateriel m. m.**

|                                             | Anslag     | Nettoutgift |
|---------------------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                               | 20 000 000 | 13 376 442  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 248) <sup>1</sup> | 20 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....                     | 45 000 000 |             |

För anskaffning av artillerimateriel m. m. beviljade 1949 års riksdag ett reservationsanslag av 20 000 000 kronor samt bemyndigade riksdagen tillika Kungl. Maj:t att därutöver medgiva utläggande av beställningar inom en ram av 30 000 000 kronor.

På förslag av Kungl. Maj:t i 1950 års statsverksproposition fastställde riksdagen i samband med övergången till ett renodlat bemyndigandesystem den ram, inom vilken nya bemyndiganden fingo utläggas under budgetåret 1950/51, till 30 000 000 kronor. Härjämte har riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1950: 251 angående forcering av vissa materielanskaffningar för försvaret m. m. medgivit utläggande av ytterligare beställningar å artillerimateriel m. m. under budgetåret 1950/51 inom en kostnadsram av 6 000 000 kronor.

I sin skrivelse rörande medelsbehovet för budgetåret 1951/52 har *marinförvaltningen* hemställt att ämbetsverket måtte erhålla bemyndigande att under budgetåret 1951/52 utlägga beställningar å artillerimateriel m. m. inom en ram av 46 000 000 kronor och att till bestridande av likvider, hänförliga till tidigare och för budgetåret 1951/52 äskade bemyndiganden, måtte anvisas 55 000 000 kronor.

I sin skrivelse den 27 september 1950 i anledning av överbefälhavarens principförslag om åtgärder till förstärkning av försvarsberedskapen äskade marinförvaltningen för budgetåret 1950/51 ett tilläggsbemyndigande å

<sup>1</sup> Därav å tilläggsstat 10 000 000 kronor.

6 500 000 kronor. Beloppet angavs avse åtgärder som snabbt kunde medföra en förstärkning av marinens beredskap, varför det icke vore att betrakta som ett förskott på äskandena för budgetåret 1951/52.

I skrivelse den 28 november 1950 har marinförvaltningen hemställt att få redan under innevarande budgetår utlägga beställningar i utlandet å viss teknisk materiel till ett värde av 23 300 000 kronor, därav 15 550 000 kronor i angelägenhetsgrad I och 7 750 000 kronor i angelägenhetsgrad II. För ifrågasvarande ändamål har ämbetsverket hemställt att få taga i anspråk ett till marinens täckningsanslag hänförligt belopp under förevarande anslag om 3 000 000 kronor, vilket icke erfordrades för ursprungligen avsett ändamål. Vidare har marinförvaltningen hemställt att för ifrågasvarande beställningar få tillfälligt under innevarande budgetår omdisponera *dels* bemyndigande å 7 000 000 kronor under anslaget Marinen: Fartygsbyggnader, vilket bemyndigande avsetts för nybyggnad av en undervattensbåt av ny typ men icke beräknades behöva utnyttjas förrän under budgetåret 1951/52, *dels ock* bemyndiganden om tillhopa 5 500 000 kronor under anslaget Marinen: Anskaffning av artilleriemateriel m. m., vilka bemyndiganden likaledes behövde utnyttjas först under budgetåret 1951/52. För återstoden (23 300 000 — 3 000 000 — 7 000 000 — 5 500 000 =) 7 800 000 kronor har marinförvaltningen äskat nytt bemyndigande. Ifrågasvarande anskaffningsprogram har marinförvaltningen icke medräknat vid uppgörandet av äskandena för budgetåret 1951/52.

Genom beslut den 15 december 1950 har Kungl. Maj:t medgivit marinförvaltningen att för ifrågasvarande ändamål disponera medel om 3 000 000 kronor samt, tillfälligt under budgetåret 1950/51, bemyndiganden å tillhopa (7 000 000 + 5 500 000 =) 12 500 000 kronor.

Sammanfattningsvis må här framhållas att, sedan riksdagen våren 1950 fastställt bemyndiganderamen för marinens artilleriematerielanskaffning för budgetåret 1950/51 till 30 000 000 kronor, marinförvaltningen således framställt önskemål om ytterligare materielanskaffning inom en ram av (46 000 000 + 6 500 000 + 23 300 000 =) 75 800 000 kronor och att av dessa önskemål (6 000 000 + 3 000 000 =) 9 000 000 kronor slutligt och 12 500 000 kronor temporärt blivit tillgodosedda genom riksdagens beslut om tilläggsbemyndigande för budgetåret 1950/51 och genom Kungl. Maj:ts beslut den 15 december 1950. I följande tablå lämnas en sammanfattning rörande tillgodosedda och kvarstående äskanden (beloppen i tusental kronor).

|                       | Totalt<br>äskande | Tillgodosett | Kvarstående<br>äskande |
|-----------------------|-------------------|--------------|------------------------|
| Flottan .....         | 39 595            | 9 000        | 66 800                 |
| Kustartilleriet ..... | 24 845            |              |                        |
| Gemensamt .....       | 11 360            |              |                        |
| Summa                 | 75 800            | 9 000        | 66 800                 |

Beträffande den närmare innebörden av marinförvaltningens förslag torde få hänvisas till de handlingar som komma att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

*Departementschefen.*

De skäl som under anslaget till arméns tygmateriel m. m. (punkt 54) åberopats för en viss begränsning vid utmätandet av nya beställningsbemyndiganden gälla i tillämpliga delar jämväl beträffande anskaffning av artilleriemateriel för marinen. Jag förordar att marinens beställningsbemyndigande i fråga om artilleriemateriel för budgetåret 1951/52 fastställas till 42 000 000 kronor men förutsätter därvid, att av det nya beställningsbemyndigandet 7 000 000 kronor, som enligt vad i det föregående anförts under innevarande budgetår tillfälligt överförts till artilleriematerielanslaget från anslaget till marinens fartygsbyggnader, återförs till sistnämnda anslag.

Med den begränsning av bemyndiganderamen som jag förordar torde en omprövning böra verkställas beträffande vilka anskaffningar som i första hand böra komma till stånd. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av marinförvaltningen, meddela beslut härutinnan. Jag förutsätter vidare, att Kungl. Maj:t äger att i samband med att dispositionsplan fastställs för det nya bemyndigandets utnyttjande vidtaga omdispositioner i fråga om äldre bemyndiganden, om detta skulle visa sig erforderligt.

Vad betalningsanslaget angår räknar jag med att tillgängliga medel på anslaget komma att förbrukas under innevarande budgetår. Det torde därför bli nödvändigt att avsevärt öka anslaget för nästa budgetår. Jag föreslår, att anslaget upptages med 45 000 000 kronor. Anslagsökningen utgör 35 000 000 kronor i förhållande till det på riksstaten för budgetåret 1950/51 ursprungligen anvisade anslaget.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med i det föregående angivna grunder medgiva utläggande av beställningar å artilleriemateriel m. m. inom en kostnadsram av 42 miljoner kronor;

b) till *Marinen: Anskaffning av artilleriemateriel m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 45 000 000 kronor.

**[94] 71. Marinen: Underhåll av fartyg m. m.**

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                  | 25 300 000 | 26 230 652  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 249) | 26 300 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....        | 27 300 000 |             |

**Yrkande.**

*Marinförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 6 640 000 kronor.

|                                                                    | Ökning      | Minskning |
|--------------------------------------------------------------------|-------------|-----------|
| 1. Nya underhållsarbeten m. m. ....                                | 5 698 000   |           |
| 2. Ökade lönekostnader .....                                       | 740 000     |           |
| 3. Övriga merkostnader .....                                       | 1 802 000   |           |
| 4. Under budgetåret 1950/51 slutförda underhållsarbeten m. m. .... |             | 1 600 000 |
|                                                                    | 8 240 000   | 1 600 000 |
|                                                                    | + 6 640 000 |           |

**Motiv.**

1. Den beräknade kostnadsökningen fördelar sig på objekt enligt följande sammanställning:

|                                                                                               | Kronor  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| Generalöversyn av jagaren Klas Horn .....                                                     | 450 000 |
| Generalöversyn av tre kustjagare .....                                                        | 750 000 |
| Generalöversyn av och batteribyte på ubåten Sjölejonet .....                                  | 600 000 |
| Generalöversyn av övningsfartyget Prins Carl .....                                            | 300 000 |
| Generalöversyn av trängfartyget Sprängaren .....                                              | 70 000  |
| Generalbesiktning av minfartyget Clas Fleming och minsveparen<br>Snapphanen .....             | 63 000  |
| Underhåll av från armén överförda landstigningsfarkoster .....                                | 40 000  |
| Underhållsarbeten på stridsfartygen .....                                                     | 575 000 |
| Underhållsarbeten på träng- och övningsfartyg .....                                           | 130 000 |
| Underhållsarbeten på transport- och båtmateriel .....                                         | 120 000 |
| Underhållsarbeten på materiel för hjälpfartyg och marinens kust-<br>bevakningsstationer ..... | 110 000 |
| Underhållsarbeten på samt inspektioner och avprovningar av ammu-<br>nition .....              | 500 000 |
| Omkostnader för nyupprättat centralförråd för telemateriel .....                              | 30 000  |
| Reparation av elektriska ledningsnätet på vissa fartyg .....                                  | 350 000 |
| Vissa ändrings- och förbättringsarbeten .....                                                 | 700 000 |
| Underhållsarbeten på kustartilleriets materiel .....                                          | 910 000 |
| <hr/>                                                                                         |         |
| Summa kronor 5 698 000                                                                        |         |

2. Av ökningen hänföra sig 600 000 kronor till ökade ackordskostnader på grund av s. k. löneglidning samt 140 000 kronor till nyinrättade tjänster och löneklassuppflyttningar.

3. Av kostnadsökningen hänföra sig 275 000 kronor till utrustning av moderniserade fartyg, 500 000 kronor till underhåll av moderniserade fartyg, 200 000 kronor till underhåll av motortorpedbåtar och 550 000 kronor till underhåll av kustartilleriets materiel. Återstoden av ökningen, 277 000 kronor, hänför sig till för marinen gemensamma kostnader såsom haverikostnader m. m.

4. Motsvarar kostnaderna för vissa större arbeten, för vilka medel inrymts i anslaget för budgetåret 1950/51, nämligen 450 000 kronor till generalöversyn av en stadsjagare, 150 000 kronor till generalöversyn av minsvepare samt 1 000 000 kronor till reparation av stålgjutgoodsarmatur i högtrycksångledningar och elektriska ledningsnäten på vissa fartyg.

Marinförvaltningen har vidare hemställt, att för budgetåret 1951/52 måtte anvisas ett särskilt reservationsanslag av 140 000 kronor till viss beredskapsplanering. Härav avses till planering av krigsreparationstjänsten 15 000 kronor, till normalie- och standardiseringsarbeten 35 000 kronor, till hjälpfartygsplanering 10 000 kronor, till planering av krigsersättningsbyggnad 15 000 kronor samt till utarbetande av krigsmaterielplaner, krigsindustriplaner och krigsbered-

skapsöversikter m. m. 65 000 kronor. Marinförvaltningen har framhållit, bl. a., att här avsedda beredskapsplaneringsarbeten hittills på grund av personalbrist och andra ofrånkomliga arbeten varit av mycket ringa omfattning. Ämbetsverket räknade med att i större utsträckning kunna avse personal för dylika arbeten under kommande budgetår, under förutsättning att särskilda medel härför ställdes till förfogande.

*Departementschefen.*

Jag anser mig icke kunna biträda marinförvaltningens hemställan om särskilda anslagsmedel för beredskapsplanering. Utgifter för dylika ändamål torde tills vidare få bestridas av underhållsanslaget så långt detta lämnar tillgång därtill.

Förevarande anslag höjdes av riksdagen för budgetåret 1950/51 med 1 000 000 kronor för att möjliggöra vissa brådskande och ur säkerhetssynpunkt nödvändiga arbeten av engångskaraktär.

Även om det skulle vara önskvärt, att de av marinförvaltningen föreslagna översyns- och underhållsåtgärderna kunde helt genomföras utan omgång, är det mig icke möjligt att i rådande statsfinansiella läge tillstyrka en anslagshöjning av den storlek marinförvaltningen föreslagit. Jag anser mig böra begränsa mig till att föreslå, att anslaget höjes med ytterligare 1 000 000 kronor till 27 300 000 kronor och förutsätter därvid, att det skall vara möjligt att med de medel som därmed komma att stå till förfogande tillgodose de mest trängande behoven av underhållsarbeten.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Underhåll av fartyg m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 27 300 000 kronor.

[95] 72. **Marinen: Anskaffning av lyftkran.**

För budgetåret 1950/51 har anvisats ett engångsanslag för anskaffning av en lyftkran för den utökade Oscars-dockan vid Karlskrona örlogsvärv.

Genom beslut den 5 december 1947 medgav Kungl. Maj:t, att marinförvaltningen för anskaffning av en ny lyftkran för Gustaf V:s docka finge av omhänderhavande medel förskjuta ett belopp av högst 390 000 kronor. Sedermera anmälde marinförvaltningen i skrivelse den 23 december 1949 att i samband med installation av kranen utförts vissa byggnadstekniska arbeten m. m. till en kostnad av omkring 144 000 kronor, vilken kostnad bokförts under marinverkstädernas i Stockholm driftomkostnader för verksamhetsåret 1948/49. Marinförvaltningen hemställde, att anskaffningskostnaden måtte få slutligt bestridas från marinverkstädernas maskinersättningskonto. Sedan riksräkenskapsverket i ett häröver avgivet utlåtande anfört, att här avsedda kostnader, tillhoppa 533 900 kronor, rätteligen borde bestridas, i vad avsåge byggnadsarbeten från investeringsanslag under försvarets fastighetsfond och i vad avsåge övriga kostnader från anslag på driftbudgeten, uppdrog Kungl. Maj:t den 21 april 1950 åt marinförvaltningen att — med

beaktande av vad riksräkenskapsverket anfört — i samband med medels-  
äskandena inkomma med förnyat förslag i ämnet.

I medelsäskandena för budgetåret 1951/52 har *marinförvaltningen* hem-  
ställt, att på driftbudgeten måtte anvisas ett reservationsanslag av 415 200  
kronor för anskaffning av lyftkranen. Marinförvaltningen hade hemställt hos  
fortifikationsförvaltningen, att sistnämnda ämbetsverk måtte beräkna medel  
under kapitalbudgeten för att bestrida kostnaderna för de byggnadsarbeten,  
som erfordrats i samband med kranens uppmontering, 118 700 kronor.

#### *Departementschefen.*

I enlighet med vad riksräkenskapsverket framhållit böra kostnaderna för  
ifrågavarande lyftkran slutligt bestridas från anslag på riksstaten. Då jag  
icke funnit anledning till erinran mot den av marinförvaltningen angivna  
fördelningen av kostnaderna på drift- och kapitalbudgeterna, beräknar jag  
i förevarande sammanhang ett anslagsbelopp av 415 000 kronor. Till frågan  
om anvisande av medel för byggnadsarbetena återkommer jag vid behand-  
lingen av anslagsfrågor under kapitalbudgeten.

Äberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå  
riksdagen

att till *Marinen: Anskaffning av lyftkran* för budgetåret 1951/52  
anvisa ett reservationsanslag av 415 000 kronor.

#### [96] 73. *Marinen: Anskaffning av vissa maskiner m. m.*

*Marinförvaltningen* har hemställt, att för budgetåret 1951/52 måtte anvisas  
medel till anskaffning av maskiner m. m. för marinens verkstadsanläggningar  
och därvid anfört i huvudsak följande.

Efter örlogsvarvens omorganisation 1945 skedde ersättningsanskaffning  
av arbetsmaskiner, verktyg m. m. vid marinverkstäderna genom ianspråk-  
tagande av medel på dessa verkstäders maskinersättningskonto samt vid  
Göteborgs örlogsvarv och kustartilleriförsvarens verkstadsanläggningar tills-  
vidare med anlåtande av dessa anläggningars driftsmedel.

Trots den komplettering av maskinparken som ägt rum under beredskaps-  
tiden och den successiva förnyelsen av maskinuppsättningen genom ersätt-  
ningsanskaffningen vore maskinerna dock alltjämt i många avseenden för-  
åldrade och i behov av komplettering. Härtill hade också bidragit den under  
och efter kriget mycket snabba tekniska utvecklingen av arbetsmaskiner och  
verkstadstekniska anordningar för att nedbringa verkstädernas tillverknings-  
kostnader, bl. a. innebärande förenkling av arbetsmetoder och övergång i  
allt större omfattning från manuellt arbete till maskinarbete.

Då denna modernisering av de verkstadstekniska hjälpmedlen i stor  
utsträckning genomförts eller vore under genomförande inom privatindustrien,  
syntes det marinförvaltningen angeläget, att även marinens varv och verk-  
städer gäves möjlighet att följa med i utvecklingen, så att deras standard i  
här omnämnt avseende hölles på någorlunda samma nivå som inom privat-  
industrien.

Marinförvaltningen har i skrivelsen närmare angivit de maskiner m. m.,  
som i första hand borde anskaffas. Det sammanlagda medelsbehovet för

denna anskaffning beräknas till omkring 3 000 000 kronor, varav 1 700 000 kronor för marinverkstäderna i Karlskrona, 1 000 000 kronor för marinverkstäderna i Stockholm, 160 000 kronor för Göteborgs örlogsvarv och 140 000 kronor för kustartilleriförsvarens verkstadsanläggningar. Marinförvaltningen har beräknat att för budgetåret 1951/52 ett belopp av 1 000 000 kronor erfordras för att påbörja anskaffningen.

*Riksräkenskapsverket* har anfört, att kostnaderna för den föreslagna kompletteringen och moderniseringen av maskinparken vid marinens verkstadsanläggningar borde, i den mån anskaffningarna komme att medföra en ökning av maskinparkens kapacitet, i enlighet med marinförvaltningens förslag bestridas från ett för ändamålet anvisat anslag under fjärde huvudtiteln.

#### *Departementschefen.*

En förutsättning för att driften vid marinens verkstadsanläggningar skall kunna drivas rationellt är att maskinparken förnyas och moderniseras i takt med den tekniska utvecklingen. Jag tillstyrker marinförvaltningens förslag, att för budgetåret 1951/52 anvisas ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor för att påbörja av ämbetsverket avsedd maskinanskaffning, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Anskaffning av vissa maskiner m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

### **Fastigheter.**

#### **[97] 74. Marinen: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond.**

|                                    | Anslag    | Nettoutgift |
|------------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                      | 6 746 000 | 6 379 611   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 250).... | 6 445 000 |             |
| 1951/52 (beräknat belopp).....     | 8 000 000 |             |

Under återopande av vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 8 000 000 kronor.

**Bidrag och understöd.****[98] 75. Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren.**

|                                    | Anslag  | Nettoutgift |
|------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50.....                       | 255 000 | 227 742     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 250).... | 255 000 |             |
| 1951/52 (förslag).....             | 255 000 |             |

Chefen för marinen har med hänsyn till angelägenheten av att verksamheten vid sjövärnsskåren skulle kunna effektivt bedrivas i den omfattning 1945 års försvarskommitté förutsatt hemställt, att anslaget höjes till 300 000 kronor. Försvarets civilförvaltning åter har med hänsyn till direktiven för budgetarbetet föreslagit oförändrat anslag under nästa budgetår.

Jag biträder civilförvaltningens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 255 000 kronor.

**[99] 76. Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 19 000 | 18 516      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 250) .. | 19 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 18 600 |             |

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Emellertid har enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 juni 1950 arvudet till sekreteraren i maritima ungdomsrådet från och med budgetåret 1949/50 sänkts från 1 000 kronor till 600 kronor för år. Jag förordar därför, att anslaget nu minskas med 400 kronor till 18 600 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 18 600 kronor.

**[100] 77. Marinen: Understöd åt föreningar m. m.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 23 000 | 21 250      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 251) .. | 23 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 23 000 |             |

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Understöd åt föreningar m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 23 000 kronor.

## Flygvapnet.

### Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

#### [101] 78. Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

|                                   | Anslag     | Nettoutgift |
|-----------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 46 500 000 | 49 289 396  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 251) .. | 48 200 000 |             |
| 1951/52 (beräknat belopp).....    | 50 000 000 |             |

Under hänvisning till vad jag anført i det föregående vid behandlingen av arméns motsvarande anslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 50 000 000 kronor.

#### [102] 79. Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat.

|                                    | Anslag | Nettoutgift |
|------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                      | 18 000 | 18 494      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 254).... | 18 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....            | 18 000 |             |

Flygvapnets reservstat omfattar för närvarande beställningar för 1 överstelöjtnant och 1 kapten, båda i intendenturbefattning, samt 1 flygläkare av 1. graden.

Yrkande.

*Försvarets civilförvaltning* har hemställt, att anslaget höjes med 20 500 kronor.

|                                 | Ökning |
|---------------------------------|--------|
| 1 överstelöjtnant .....         | 7 837  |
| 1 major .....                   | 6 800  |
| 1 kapten .....                  | 4 466  |
| Flygtillägg .....               | 990    |
| Tjänstgöringstraktamenten ..... | 400    |
|                                 | 20 493 |

Avrundat 20 500

Motiv.

Chefen för flygvapnet har i anslutning till ett av 1948 års riksdag (prop. 206; rd. skr. nr 369) fattat principbeslut angående omfattningen av flygvapnets reservstat föreslagit, att reservstaten för nästa budgetår utökas med de i tabblån angivna beställningarna, samtliga avsedda för flygande officerare. Till stöd härför har flygvapenchefen framhållit, att reservstatsbeställningarna vore avsedda för kvalificerade befattningar i krigsorganisationen och att beställningarna därför borde inrättas så snart lämpligen kunde ske. Genom att nu påbörja reservstatens utbyggnad med flygande personal kunde därjämte en

viss önskvärd föryngning uppnås bland de regementsofficerare, som biträdde flottiljcheferna i flygutbildningen. Det befodringsstopp som blivit följden av personalorganisationens snabba utbyggnad kunde också därigenom i någon mån motverkas.

*Departementschefen.*

Jag anser mig icke heller för nästa budgetår kunna tillstyrka någon ökning av flygvapnets reservstat. Anslaget kan därför upptagas med oförändrat belopp. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 kronor.

[103] 80. **Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv.**

|                                      | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                        | 650 000 | 520 164     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 254) ..... | 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....              | 500 000 |             |

*Försvarets civilförvaltning* har hemställt om oförändrat anslag.

*Chefen för flygvapnet* har i skrivelse den 12 juli 1950 avgivit förslag om utbildning av reservofficerare i luftbevakningstjänst vid flygvapnet. Till stöd för förslaget har flygvapenchefen anfört i huvudsak följande.

Det preliminärt beräknade behovet av reservofficerare i luftbevaknings- och stridsledningstjänst (luftbevakningstjänst) hade vid 1948 års försvarsbeslut avsetts skola under luftbevakningens uppsättningsperiod täckas bl. a. genom att taga i anspråk befintliga reservofficerare ur de tre försvarsgrenarna. I viss utsträckning hade så redan skett och avsåges ske även i fortsättningen. F. n. funnos av denna kategori 77 reservofficerare, till största delen värnpliktsavgångna. Den personal som på detta sätt tillförts eller kunde komma att tillföras luftbevakningen vore emellertid till övervägande delen ursprungligen utbildad för annan tjänst än luftbevakningstjänst. Den hade därför — även om tjänstbarheten i viss utsträckning kunde förbättras genom om skolning under repetitionsövningar och genom frivillig utbildning — med nuvarande krav på luftbevakningspersonalen begränsad användbarhet i luftbevakningstjänst och bedömdes endast i ringa omfattning kunna användas i ett flertal numera tillkomna betydelsefulla tjänstegrenar inom luftbevakningen, bl. a. radartjänst.

I olika sammanhang hade såväl riksdagen som chefen för försvarsdepartementet understrukt betydelsen av att luftbevakningen moderniserades så snart sig göra läte. Härför krävdes bl. a. väl utbildad personal, förtrogen med den organisation och utrustning, som nu successivt infördes vid luftbevakningen.

Chefen för flygvapnet föreslår därför, att reservanställda officerare i luftbevakningstjänst i fortsättningen rekryteras även från reservofficersaspiranter, som genomgått erforderlig utbildning. Dylik utbildning borde igångsättas fr. o. m. sommaren 1951. Med hänsyn till föreliggande personalbrister och nödvändigheten av att snabbt täcka dessa föreslås, att antalet reservofficersaspiranter för de närmaste åren bestämmes till högst 40.

Utbildningen av reservofficerare föreslås i avvaktan på närmare erfarenheter skola omfatta förberedande utbildning under ca 3 månader med början i juni månad och i omedelbar följd därmed fortsatt utbildning under ca 12 månader, reservofficerskurs, första perioden, under ca 3 månader under därpå följande sommarhalvår samt i omedelbar anslutning härtill eller under näst följande sommarhalvår reservofficerskurs, andra perioden, under ca 1½ månad. Utbildningen förutsättes skola samordnas med utbildningen av befälsvärnpliktiga i luftbevakningstjänst.

I fråga om tjänstgöringsskyldighet, avlönings- och pensionsförmåner m. m. föreslås bestämmelserna i reservbefälskungörelsen för flygvapnet (SFS 1943: 817) rörande reservofficerare i marktjänst äga motsvarande tillämpning för reservofficerare i luftbevakningstjänst. Med hänsyn till den avsedda tjänstgöringens art anses det bästa utbytet som regel uppnås, om repetitionsövning uppdelas i omgångar. I avvaktan på ytterligare erfarenheter föreslås, att repetitionsövning för här ifrågasvarande nyanställda reservofficerare får fullgöras i högst tre omgångar. Ökade rese- och traktamentskostnader kunna uppstå genom denna uppdelning. Dessa merkostnader anses emellertid väl motiverade av att bättre utbyte av tjänstgöringen vinnes härigenom och av att en på sådant sätt ordnad tjänstgöring i regel torde vara mera förmånlig för den enskilde i hans civila värv, vilket underlättar rekryteringen.

Premie föreslås skola utgå till reservofficersaspirant i luftbevakningstjänst i likhet med vad som gäller för reservintendentsaspirant vid flygvapnet.

Kostnaderna under budgetåret 1951/52 för ifrågasvarande aspirantutbildning har chefen för flygvapnet uppskattat till i runt tal 90 000 kronor, varav omkring 78 000 kronor i direkta värnpliktskostnader och 12 000 kronor i lärararvoden. Flygvapenchefen framhåller dock att dessa kostnader endast i ringa grad innebära en ökning av de sammanlagda försvarskostnaderna, enär de som enligt förslaget skulle undergå aspirantutbildning ändå skulle ha fullgjort värnpliktstjänstgöring.

*Försvarets civilförvaltning* har icke haft annat att erinra mot förslaget än beträffande premiernas storlek. Till reservintendentsaspirant utgår premie om tillhoppa 3 000 kronor för tjänstgöring om 22½ månader. Då utbildningen för reservofficersaspiranter i luftbevakningstjänst beräknats till sammanlagt 19½ månader, har ämbetsverket ifrågasatt, huruvida icke premierna till aspiranter i luftbevakningstjänst borde utgå med något mindre belopp.

*Statens lönenämnd* har avgivit förslag i fråga om storleken av premie till reservofficersaspirant i luftbevakningstjänst. Lönenämnden har därvid använt samma beräkningsgrund som tillämpats av 1948 års värnpliktskommitté och som även chefen för flygvapnet tillämpat i ett den 4 juli 1950 avgivet förslag beträffande premier till befälsvärnpliktiga i luftbevakningstjänst. Denna beräkningsgrund bygger på tjänstgöringstid och premiebelopp för befälsutbildning vid armén. För en tjänstgöringstid utöver första tjänstgöringen för värnpliktiga i allmänhet av sex månader, underofficersutbildning, utgår där en premie av 1 000 kronor medan tjänstgöring därut-

över om ytterligare sex månader för officersutbildning premieras med 2 000 kronor. I enlighet härmed beräknas premiebeloppet med 1 000 kronor för de första överskjutande sex månaderna och en sjättedel av 2 000 kronor för varje månad därutöver. Då den föreslagna tjänstgöringstiden för utbildning till reservofficer i luftbevakningstjänst omfattar sammanlagt  $19\frac{1}{2}$  månader, har lönenämnden föreslagit, att premien till reservofficersaspiranter i luftbevakningstjänst vid flygvapnet bestämmes till  $(1\,000 + 4\frac{1}{2} \times \frac{1}{6} \times 2\,000) = 2\,500$  kronor.

#### *Departementschefen.*

Det är även enligt min uppfattning nödvändigt att flygvapnets behov av reservanställda officerare för luftbevakningsorganisationen för framtiden i möjligaste mån fyllas med personal som från början utbildats för luftbevakningstjänsten. Jag vill därför tillstyrka chefens för flygvapnet förslag, att här avsedda reservofficerare i fortsättningen rekryteras även från för ändamålet utbildade reservofficersaspiranter. Såsom av det föregående framgår har det antal aspiranter, som under de närmaste åren behöva antagas, beräknats till 40 per år.

Vad chefen för flygvapnet föreslagit i fråga om utbildnings- och tjänstgöringsförhållandena för ifrågavarande reservofficerare torde kunna godtagas. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela erforderliga föreskrifter härutinnan. De bestämmelser rörande avlönings- och pensionsförmåner m. m., som gälla för nuvarande reservofficerare vid flygvapnet böra givetvis tillämpas även på här avsedda reservofficerare.

Vad angår storleken av den utbildningspremie, som bör utgå för utbildning till reservofficer i luftbevakningstjänst, får jag erinra om att Kungl. Maj:t den 24 november 1950 (SFS nr 581) i kungörelsen om värnpliktsavlöning infört föreskrift att premie till värnpliktig i luftbevakningstjänst, som med godkännande vitsord genomgått för sådan värnpliktig anordnad underofficers- och officersutbildning, skall utgå med sammanlagt 1 500 kronor, vilket belopp chefen för flygvapnet föreslagit. Jag föreslår att premie till här ifrågavarande reservofficersaspirant bestämmes till det av lönenämnden föreslagna beloppet, 2 500 kronor.

Anslaget till avlöningar till personal i flygvapnets reserv påverkas icke under nästa budgetår av vad i det föregående föreslagits. De merkostnader som vid bifall till förslaget uppkomma på andra flygvapnets anslag äro icke så stora att särskild hänsyn behöver tagas till dem vid anslagsberäkningarna.

Jag förordar, att förevarande anslag i enlighet med civilförvaltningens förslag uppföres med oförändrat belopp.

Äberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna vad jag i det föregående föreslagit i fråga om aspirantutbildning av reservofficerare i luftbevakningstjänst samt om premie för dylik utbildning;

b) till *Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[104] 81. **Flygvapnet: Rekryteringskostnader.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 75 000 | 81 461      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 255) .. | 90 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 90 000 |             |

Genom beslut den 1 september 1950 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att yrkesgrenen stamflygförare vid flygvapnet från och med den 1 oktober 1950 skall benämnas fältflygare.

*Chefen för flygvapnet* har framhållit, att rekryteringen av fältflygare hittills utfallit dåligt, vilket vore ägnat att inge allvarliga farhågor. Det dåliga rekryteringsresultatet berodde enligt flygvapenchefens uppfattning i huvudsak på att tillräcklig upplysnings- och rekryteringsverksamhet icke kunnat bedrivas i brist på erforderliga medel härför. Kostnaderna för anställning av fältflygare — anställningspenningar oräknade — hade under senare tid uppgått till cirka 110 kronor per inkallad yngling men borde ökas till 130 kronor. Motsvarande kostnader för rekrytering av signalister och trupputbildare har chefen för flygvapnet angivit till 60 kronor. Rekryteringsunderlaget har flygvapenchefen angivit till 935 man för fältflygare och tillhopa 330 för signalister och trupputbildare. För upplysningsverksamhet för officersrekrytering har flygvapenchefen äskat 20 000 kronor och till försvarets civilförvaltnings disposition 5 000 kronor. Det sammanlagda behovet av rekryteringsmedel uppgår med dessa beräkningsgrunder till 166 350 kronor, vilket i förhållande till för budgetåret 1950/51 anvisade medel för ändamålet, 82 000 kronor, skulle innebära en ökning med 84 350 kronor.

Kostnaderna för anställningspenningar har chefen för flygvapnet beräknat till i runt tal 34 000 kronor efter 455 anställda och 75 kronor per anställd. Motsvarande belopp i staten för budgetåret 1950/51 är 8 000 kronor.

*Försvarets socialbyrå* har anfört, att utgifter för upplysningsverksamhet rörande manskapsrekryteringen borde belasta socialbyråns omkostnadsanslag. Den genomsnittliga rekryteringskostnaden för sökande till anställning såsom fältflygare har socialbyrån med beaktande härav uppskattat till 110 kronor. Mot chefens för flygvapnet beräkning av kostnaderna för rekrytering av signalister och trupputbildare har socialbyrån icke haft något att erinra.

*Försvarets civilförvaltning* har med beaktande av de alltmer försämrade rekryteringsmöjligheterna för flygvapnet ansett det ofrånkomligt att höja anslagsposten till rekryteringsmedel. Med hänsyn till den återhållsamhet som i nuvarande läge måste iakttagas har ämbetsverket upptagit medelsbehovet under posten i fråga till 116 000 kronor och därvid utgått från att för officersrekrytering skulle kunna avses det av chefen för flygvapnet här för beräknade beloppet 20 000 kronor. Civilförvaltningen har godtagit flygvapenchefens beräkning av kostnaderna för anställningspenningar. Ämbets-

verket har alltså angivit det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till (116 000 + 34 000 =) 150 000 kronor.

*Departementschefen.*

Detta anslag höjdes för budgetåret 1950/51 med 15 000 kronor, huvudsakligen på grund av ökade kostnader för rekrytering av fältflygare. I avvaktan på ytterligare erfarenheter av medelsbehovet är jag icke nu beredd att föreslå ytterligare höjning av anslaget. Jag utgår härvid från att i ett oförändrat anslag skola kunna inrymmas utgifter för officersrekrytering utöver vad som härför kunnat avses i staten för anslaget för innevarande budgetår. Jag föreslår alltså, att anslaget för budgetåret 1951/52 utgår med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

[105] 82. **Flygvapnet: Ekiperingsersättningar.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 700 000 | 742 493     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 255) .. | 700 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 740 000 |             |

Gällande grunder för nu utgående ekiperingshjälp till reservpersonal framgå av statsliggaren. I dessa grunder förutsätter jag ingen ändring för nästa budgetår.

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget höjes med 75 000 kronor till 775 000 kronor. Höjningen föranledes av föreslagna förändringar i flygvapnets personalorganisation och belastningen på anslaget under budgetåren 1948/49 och 1949/50. För egen del är jag i avvaktan på ytterligare erfarenheter av anslagsbelastningen icke beredd förorda, att anslaget uppföres med högre belopp än 740 000 kronor, vilket skulle innebära en anslagshöjning med 40 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Ekiperingsersättningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 740 000 kronor.

[106] 83. **Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 750 000 | 780 242     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 255) .. | 750 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 200 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Enligt föreliggande förslag beträffande maskinistpersonalen vid försvaret skola kollektivavtalsanställda eldare, med undantag av de säsonganställda, överföras till tjänstemannaanställning. Ehuru slutlig ställning till detta förslag ännu icke tagits, beräknar jag i enlighet med förslaget, under detta anslag, i fråga om eldarpersonal endast medel för säsonganställda arbetare i eldningstjänst till ett antal motsvarande 260 arbetsmånader. Kostnadsminskningen under anslaget har beräknats till 550 000 kronor, vilket jag anser mig kunna godtaga. Jag upptager därför anslaget till (750 000—550 000 =) 200 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

### Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

#### [107] 84. Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 3 500 000 | 3 411 180   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 256) .. | 4 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 3 700 000 |             |

Yrkande.

*Försvarets civilförvaltning* har hemställt, att anslaget minskas med 50 000 kronor.

|                                                                              | Ökning       | Minskning     |
|------------------------------------------------------------------------------|--------------|---------------|
| 1. Minskat antal tjänstgöringsdagar .....                                    |              | 75 500        |
| 2. Omräkning .....                                                           | 43 900       |               |
| 3. Minskat antal premieberättigade .....                                     |              | 20 000        |
| 4. Förändringar beträffande antalet till flygtillägg m. m. berättigade ..... | 35 000       |               |
| Avrundning .....                                                             |              | 33 400        |
|                                                                              | <hr/> 78 900 | <hr/> 128 900 |
|                                                                              |              | — 50 000      |

Motiv.

1. Minskningen framgår av följande sammanställning.

| 1950/51   | Tjänstgöringsdagar<br>1951/52 | minskning | För 1950/51<br>beräknad genom-<br>snittskostnad för<br>man och dag | Summa<br>kr |
|-----------|-------------------------------|-----------|--------------------------------------------------------------------|-------------|
| 2 241 915 | 2 196 150                     | 45 765    | 1,65                                                               | 75 500      |

Genomsnittskostnaden för man och dag är beräknad efter det belopp som i anslaget för budgetåret 1950/51 avsetts för penningbidrag.

2. Höjningen beräknas sålunda.

| Tjänstgöringsdagar<br>1951/52 | Beräknad genomsnittskostnad för man och dag<br>1950/51 | Ökning<br>1951/52 | Summa<br>kr |
|-------------------------------|--------------------------------------------------------|-------------------|-------------|
| 2 196 150                     | 1,65                                                   | 1,67              | 0,02        |
|                               |                                                        |                   | 43 900      |

Uppskattningen av genomsnittskostnaden för budgetåret 1951/52 grundar sig på civilförvaltningens beräkning av utgifterna för penningbidrag under nämnda budgetår.

3 och 4. Kostnadsförändringarna ha beräknats med ledning av uppgifter angående antalet till premier respektive flygtillägg berättigade.

#### Departementschefen.

Jag har intet att erinra i och för sig mot civilförvaltningens anslagsberäkning. Med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1949/50 anser jag mig emellertid böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår begränsas till 3 700 000 kronor, vilket skulle innebära en anslagsminskning med 300 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 700 000 kronor.

#### [108] 85. Flygvapnet: Familjebidrag.

|                                     | Anslag    | Nettoutgift |
|-------------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 1 000 000 | 1 064 406   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 256) .... | 1 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 1 100 000 |             |

Under återopande av vad jag anförte vid behandlingen i det föregående av arméns motsvarande anslag och under erinran, att höjningen av förevarande anslag utgör 100 000 kronor, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Familjebidrag* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

#### Sjukvård.

#### [109] 86. Flygvapnet: Sjukvård.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 275 000 | 456 375     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 256) .. | 275 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 275 000 |             |

Återopande vad jag anförte vid behandlingen av motsvarande anslag för armén hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Sjukvård* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 275 000 kronor.

**Reseersättningar m. m.****[110] 87. Flygvapnet: Reseersättningar m. m.**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                  | 1 200 000 | 1 691 963   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 257) | 1 250 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....        | 1 500 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har ansett en höjning av anslaget nödvändig med hänsyn till belastningen på anslaget under budgetåret 1949/50. Under hänvisning till vad ämbetsverket anfört vid behandlingen av arméns motsvarande anslag har ämbetsverket föreslagit, att anslaget höjes med 250 000 kronor till 1 500 000 kronor. Jag anser mig böra biträda civilförvaltningens förslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

**Expenser m. m.****[111] 88. Flygvapnet: Bränsle m. m.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 4 800 000 | 3 676 914   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 257) .. | 4 200 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 3 700 000 |             |

Yrkande.

*Flygförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 200 000 kronor.

|                         | Ökning        |
|-------------------------|---------------|
| 1. Bränsle .....        | 160 000       |
| 2. Ökad städvolym ..... | 40 000        |
|                         | <hr/> 200 000 |

Motiv.

1. Bränslebehovet för nästa budgetår beräknas till 32 000 normalton och medelpriset per ton till 80 kronor. Kostnaderna härför, 2 560 000 kronor, överstiga med 160 000 kronor det belopp som för budgetåret 1950/51 beräknats för samma ändamål.

2. Ökningen föranledes av ökad utbildningsverksamhet vid F 2 m. m.

*Departementschefen.*

Att döma av anslagsbelastningen under budgetåret 1949/50 är någon anslagshöjning icke erforderlig. Jag föreslår i stället, att anslaget minskas med 500 000 kronor till 3 700 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Bränsle m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 700 000 kronor.

**[112] 89. Flygvapnet: Telefon m. m.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 000 000 | 942 230     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 258) .. | 1 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 1 100 000 |             |

Yrkande.

*Flygförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 220 000 kronor.

|                                                  | Ökning    | Minskning |
|--------------------------------------------------|-----------|-----------|
| 1. Kostnader för luftbevakningen .....           | 229 500   |           |
| 3. Indragning av en teleprinterförbindelse ..... |           | 6 690     |
|                                                  | + 222 810 |           |
| Avrundat                                         | 220 000   |           |

Motiv.

1. Anslaget beräknades av flygförvaltningen för budgetåret 1949/50 till 1 200 000 kronor, varav 230 000 kronor till luftbevakningen. På grund av att behållning på anslaget tidigare uppkommit och av att beräkningen av merkostnaderna i anledning av luftbevakningens överförande till flygvapnet betraktades såsom osäkra uppfördes emellertid anslaget för nämnda budgetår med allenast 1 000 000 kronor (prop. 1949: 1, bil. 6, s. 172 o. f.). Med hänsyn främst till alltjämt rådande osäkerhet beträffande av luftbevakningen föranlett ökat medelsbehov hemställde flygförvaltningen om samma medelsanvisning för budgetåret 1950/51.

De merkostnader under anslaget som föranledas av att luftbevakningen överförts till flygvapnet ha nu kunnat närmare specificeras. Flygförvaltningen har beräknat dessa kostnader för budgetåret 1951/52 till 259 500 kronor, eller 229 500 kronor mera än vad som tidigare inräknats i anslaget.

3. En teleprinterförbindelse har indragits fr. o. m. den 1 januari 1950.

*Departementschefen.*

Jag anser, att anslagshöjningen tills vidare bör begränsas till 100 000 kronor, varför anslaget bör upptagas till 1 100 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Telefon m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

**[113] 90. Flygvapnet: Övriga expenser m. m.**

|                                     | Anslag  | Nettoutgift |
|-------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 120 000 | 196 348     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 258) .... | 120 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 120 000 |             |

Yrkande.

*Flygförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 70 000 kronor.

|                                                             | Ökning       |
|-------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. Engångsanskaffning av vissa expeditionsmaterialier ..... | 20 000       |
| 2. Omräkning .....                                          | 50 000       |
|                                                             | <hr/> 70 000 |



Av dagskostnadsbeloppet för 1951/52 utgöra 1 krona 72 öre kostnad för normalportion och 20 öre övriga mathållningskostnader. Den på detta anslag redovisade nettoinkomsten av försäljning av portioner till enskilda utgör ett tillägg av 30 procent till normalportionspriset, vilket tillägg avser att täcka kostnaderna för matens tillredning och servering samt förplägnadsutredning.

3. Det med tillämpade beräkningsgrunder framräknade medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1950/51 nedräknades med här angivet belopp till jämn anslagssumma.

#### Departementschefen.

Ehuru jag icke funnit anledning till erinran i och för sig mot flygförvaltningens anslagsberäkning, förordar jag, att anslaget i avvaktan på ytterligare erfarenheter av anslagsbelastningen, för budgetåret 1949/50 i runt tal 4 080 000 kronor, uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Mathållning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 4 300 000 kronor.

#### Intendenturmateriel m. m.

##### [115] 92. Flygvapnet: Beklädnad m. m.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 2 300 000 | 4 026 739   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 261) .. | 3 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 3 000 000 |             |

#### Yrkande.

*Flygförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 1 150 000 kronor.

|                                           | Ökning      | Minskning |
|-------------------------------------------|-------------|-----------|
| 1. Minskat antal tjänstgöringsdagar ..... |             | 80 000    |
| 2. Prishöjningar .....                    | 660 000     |           |
| 3. Lottabeklädnad .....                   | 270 000     |           |
| 4. Luftbevakningen .....                  | 300 000     |           |
|                                           | 1 230 000   | 80 000    |
|                                           | + 1 150 000 |           |

#### Motiv.

1. Beräkningen av kostnadsminskningen framgår av följande sammanställning.

|                                           | 1950/51   | Tjänstgöringsdagar<br>1951/52 | minskning | För 1950/51<br>beräknad<br>dagskostnad | Summa<br>kr |
|-------------------------------------------|-----------|-------------------------------|-----------|----------------------------------------|-------------|
| Manskap med rätt<br>till fri beklädnad .. | 2 579 000 | 2 516 000                     | 63 000    | 0,92                                   | 57 960      |
| Furirer .....                             | 397 485   | 350 628                       | 46 857    | 0,45                                   | 21 085      |
|                                           |           |                               |           |                                        | 79 045      |

## 2. Prishöjningen beräknas sålunda.

|                                           | Tjänstgörings-<br>dagar för<br>1951/52 | Beräknad dagskostnad |         |        | Summa<br>kr    |
|-------------------------------------------|----------------------------------------|----------------------|---------|--------|----------------|
|                                           |                                        | 1950/51              | 1951/52 | Ökning |                |
| Manskap med rätt<br>till fri beklädnad .. | 2 516 000                              | 0,92                 | 1,15    | 0,23   | 578 680        |
| Furirer .....                             | 350 628                                | 0,45                 | 0,68    | 0,23   | 80 644         |
|                                           |                                        |                      |         |        | <u>659 324</u> |

3. Till anskaffning av beklädnad för lottor har i anslaget för budgetåret 1950/51 inräknats ett belopp, som här — räknat efter förhållandet mellan äskad och medgiven anslagshöjning — uppskattas till 225 000 kronor. Flygförvaltningen har anfört, att rekryteringen av lottor för mobiliseringsbehov skedde i sådan omfattning att under den närmaste femårsperioden måste anskaffas ytterligare minst 1 500 omgångar lottautrustningar per år. Årligen måste även ske nyanskaffning av 300 omgångar i ersättning för försliten beklädnad. Varje omgång beräknas kosta 275 kronor. Kostnaderna för 1 800 omgångar lottautrustning skulle alltså uppgå till 495 000 kronor, eller 270 000 kronor mera än som, enligt vad nyss sagts, uppskattningsvis ingår i anslaget för 1950/51.

4. För engångsanskaffning av beklädnadsmateriel för luftbevakningsförband har ett belopp av 1 450 000 kronor beräknats erforderligt. Flygförvaltningen har föreslagit, att materielen anskaffas under en femårsperiod. För nästa budgetår har för ändamålet beräknats 300 000 kronor.

*Departementschefen.*

Den betydande reservationsbehållning som alltjämt föreligger på detta anslag, vid utgången av budgetåret 1949/50 i runt tal 5 400 000 kronor, synes mig tyda på att materielanskaffningen icke kan genomföras i den takt som vid anslagsanvisningarna avsetts. Denna reservationsbehållning bör i första hand upparbetas. Jag kan icke tillstyrka, att anslaget höjes för nästa budgetår. Anskaffningarna av lottabeklädnad och beklädnadsmateriel för luftbevakningsförband torde få utsträckas över längre tid än flygförvaltningen räknat med.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

[116] 93. **Flygvapnet: Inventarier m. m.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 400 000 | 670 017     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 262) .. | 400 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 500 000 |             |

Yrkande.

Flygförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 544 000 kronor.

|                                                     | Ökning           | Minskning |
|-----------------------------------------------------|------------------|-----------|
| 1. Minskat antal tjänstgöringsdagar .....           |                  | 8 190     |
| 2. Utbyggnad av flygvapnets krigsförband m. m. .... | 180 000          |           |
| 3. Inventarier för nya lokaler .....                | 37 000           |           |
| 4. Förnyelse av expeditionsinventarier .....        | 20 000           |           |
| 5. Förbättrad belysning vid flygförbanden .....     | 80 000           |           |
| 6. Ökade kostnader för musikmateriel .....          | 8 000            |           |
| 7. Omräkning .....                                  | 227 270          |           |
|                                                     | 552 270          | 8 190     |
|                                                     | + 544 080        |           |
|                                                     | Avrundat 544 000 |           |

Motiv.

1. Kostnadsminskningen beräknas sålunda.

|                        | Antal tjänstgöringsdagar (motsvarande) |           | Dags-    | Summa      |
|------------------------|----------------------------------------|-----------|----------|------------|
|                        | 1950/51                                | 1951/52   | kostnad  | kr         |
| Inventarier.....       | 2 579 000                              | 2 516 000 | — 63 000 | 0,06 3 780 |
| Förplägnadsmateriel .. | 2 979 000                              | 2 916 000 | — 63 000 | 0,07 4 410 |
|                        |                                        |           |          | 8 190      |

2. Till följd av beslutad utbyggnad av flygvapnets krigsförband under de senaste åren ha svårigheter förefunnits att inom ramen av ordinarie årsanslag dels täcka det nytillkomna behovet av krigsförplägnadsmateriel dels underhålla befintlig materiel. För att avhjälpa nuvarande brist i krigsutrustningen erfordras 80 000 kronor. Underhållskostnaderna för samtlig krigsförplägnadsmateriel ökas med 15 000 kronor för år. Förband som äro baserade vid depåerna kunna vid krigstillfälle icke med säkerhet påräkna utspisning i ordinarie lokaler, varför behov uppstått av komplettering av förplägnadsutredningen. Kostnaderna för denna komplettering beräknar flygförvaltningen till 85 000 kronor. För anskaffning och underhåll av krigsförplägnadsmateriel erfordrades således tillhoppa (80 000 + 15 000 + 85 000 =) 180 000 kronor.

3. Under budgetåret 1951/52 beräknas följande nybyggnader komma att tagas i bruk, nämligen trafikledartorn vid F 4, F 5, F 6 och F 8 samt flygtjänstlokaler för vardera en division vid F 8 och F 9. Nyanskaffning av inventarier för nämnda lokaler beräknas draga en kostnad av 6 000 kronor per trafikledartorn och 6 500 kronor per flygtjänstlokal eller tillhoppa ( $4 \times 6\,000 + 2 \times 6\,500 =$ ) 37 000 kronor.

4. Flygförvaltningen har ansett större nyanskaffning böra ske av kontorsmaskiner, främst dupliceringsapparater, för lokalförbanden för en beräknad kostnad av 20 000 kronor. Ett flertal i bruk varande maskiner beräknades nämligen ha använts så länge, att det icke kunde anses förenligt med god ekonomi att bibehålla dem.

5. Det har ansetts ofrånkomligt att anskaffa förbättrad belysning vid arbetsplatserna vid flygförbanden, främst i hangarer, samt i vissa verkstads- och undervisningslokaler. Kostnaderna beräknas till 20 000 kronor per förband

eller för flygvapnet i dess helhet till 400 000 kronor. Omändringen har ansetts böra ske i etapper under en femårsperiod, varvid årskostnaden beräknats till 80 000 kronor.

6. Ett flertal instrument vid flygvapnets musikkårer ha beräknats numera vara så förslitna, att de måste ersättas under budgetåret 1951/52. Medelsanvisningen till musikmateriel har därför ansetts böra höjas från 2 000 kronor till 3 000 kronor per musikkår.

7. Det av flygförvaltningen för innevarande budgetår äskade anslaget nedräknades avsevärt med hänsyn till förefintlig reservationsbehållning. Det i tablån upptagna beloppet motsvarar skillnaden mellan vad flygförvaltningen äskade för innevarande budgetår och vad som för samma budgetår anvisats.

#### *Departementschefen.*

En betydande reservationsbehållning, omkring 570 000 kronor, föreligger alltjämt på detta anslag. Denna bör i första hand upparbetas.

Förnyelse av expeditoinsinventarier och musikmateriel i större omfattning än nuvarande anslag medger äro utgiftsändamål som torde få i nuvarande statsfinansiella läge anstå. För att övriga anmälda medelsbehov skola kunna i någon mån tillgodoses föreslår jag, att anslaget höjes med 100 000 kronor till 500 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Inventarier m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

#### [117] 94. **Flygvapnet: Tvätt.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 360 000 | 456 043     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 263) .. | 450 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 450 000 |             |

I enlighet med förslag av flygförvaltningen förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Tvätt* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

#### **Övningar m. m.**

#### [118] 95. **Flygvapnet: Övningar m. m.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 3 300 000 | 3 120 681   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 264) .. | 3 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 3 500 000 |             |

## Yrkande.

*Flygförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 240 000 kronor.

|                               | Ökning           |
|-------------------------------|------------------|
| 1. Flygteknikerkurs .....     | 43 500           |
| 2. Vissa uttagningsprov ..... | 51 000           |
| 3. Omräkning .....            | 148 000          |
|                               | 242 500          |
|                               | Avrundat 240 000 |

## Motiv.

1. Medlen, vari ingå 3 000 kronor för lärararvoden, avses för kompletteringskurs vid flygvapnets centrala skolor för hjälptekniker, som ifrågakomma för befordran till flygtekniker.

2. Proven avses att med tillhjälp av psykologer från centrala värnpliktsbyrån anordnas vid flygvapnets centrala skolor för uttagning av elever i mästareutbildning. Av medlen beräknas 7 000 kronor för arvoden till psykologer.

3. I medelsäskandena för innevarande budgetår hemställde flygförvaltningen om en anslagshöjning med 395 000 kronor (prop. 1950: 1, bil. 6, s. 136 f.). Anslaget höjdes emellertid med endast 200 000 kronor. Av återstoden av den äskade anslagshöjningen, 195 000 kronor, har, sedan vissa numera icke aktuella medelsbehov — nämligen 14 000 kronor för kurs i förvaltnings-tjänst för flygingenjörer, 8 000 kronor för förberedande utbildning av flygtekniker till mästare och 25 000 kronor för utbildning av specialflygläkare — frånräknats, ett belopp av 148 000 kronor angivits alltjämt vara erforderligt.

*Departementschefen.*

Att döma av medelsförbrukningen under detta anslag de senaste budgetåren är någon höjning av anslaget utöver den som skedde för budgetåret 1950/51 icke erforderlig. Reservationsbehållningen vid utgången av budgetåret 1949/50, i runt tal 525 000 kronor, torde också medgiva, att även nytilkommande utgiftsändamål tillgodoses inom ett anslagsbelopp av 3 500 000 kronor. Jag föreslår därför, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Övningar m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kronor.

## [119] 96. Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten.

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 000  | 20 114      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 265) .. | 18 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 18 000 |             |

I enlighet med förslag av flygförvaltningen förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 18 000 kronor.

**Flygmateriel m. m.****[120] 97. Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.**

|                                             | Anslag      | Nettoutgift |
|---------------------------------------------|-------------|-------------|
| 1949/50 .....                               | 110 000 000 | 150 890 854 |
| 1950/51 (statsliggaren s. 265) <sup>1</sup> | 180 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....                     | 185 000 000 |             |

Anskaffning av flygmateriel regleras från och med budgetåret 1948/49 av bemyndiganden för flygförvaltningen att utlägga beställningar å materiel inom en av riksdagen maximerad kostnadsram. Denna kostnadsram är på visst sätt angiven i förhållande till en tidsbestämd plan för kontinuerlig ersättningsanskaffning av flygmateriel (anskaffningsplan). Planen överses varje år i samband med prövningen av äskanden om medel för materielanskaffning. För varje budgetår utverkar Kungl. Maj:t riksdagens bemyndigande att medgiva utläggande av beställningar å flygmateriel m. m. inom ramen för ett belopp, som i princip motsvarar vad som förutses komma att bindas genom beställningar under det närmaste budgetåret. Anslaget till anskaffning av flygmateriel m. m. avser endast att reglera medelsförbrukningen för materielanskaffningarna och beräknas därför till belopp som motsvarar det väntade betalningsutfallet under det budgetår, för vilket anslaget anvisas.

Kostnaderna för anskaffningsplanen för sjuårsperioden 1950/57 ha i 1950 års statsverksproposition (bil. 6, s. 141) angivits till 1 197,6 miljoner kronor. I detta belopp ha dock icke inräknats de merkostnader, av flygförvaltningen angivna till 7,6 miljoner kronor, som föranletts av beslutet om devalvering av den svenska valutan hösten 1949. Icke heller har hänsyn tagits till att utbetalningarna under budgetåret 1948/49 med 21,7 miljoner kronor understigit den årskvot som i tidigare gällande anskaffningsplan beräknats för nämnda budgetår. Då i kostnadsramen böra inräknas kostnader för prisstegringar och ramen vidare bör tillgodoräknas belopp, som under tidigare år icke kunnat utnyttjas, bör kostnadsramen för perioden 1950/57 rätteligen angivas till  $(1\,197,6 + 7,6 + 21,7 =) 1\,226,9$  miljoner kronor. Bemyndiganderamen för budgetåret 1950/51 omfattar, efter den utökning med 8 miljoner kronor som beslutats vid 1950 års riksdags höstsession, 238 miljoner kronor. Flygmaterielanslaget för samma budgetår uppgår till, inklusive anvisning å tilläggsstat, 180 miljoner kronor.

*Flygförvaltningen* har i sina medelsäskanden för budgetåret 1951/52 hemställt, att gällande kostnadsram för anskaffningsplanen måtte utökas med tillhoppa 5,6 miljoner kronor, varav 5,0 miljoner kronor för modernisering av luftbevakningen och 0,6 miljoner kronor för anskaffning av maskeringsmateriel för flygplan. I fråga om det för luftbevakningen avsedda beloppet har ämbetsverket framhållit, att detta belopp motsvarar det medelsbehov, som — i av-

<sup>1</sup> Därav på tilläggsstat 45 000 000 kronor.

vaktan på resultatet av försvarsutredningens arbete — anses erforderligt för att under budgetåret 1951/52 kunna fullfölja luftbevakningens modernisering i beslutad omfattning och under de teletekniska minimikrav, som äro en förutsättning för att den beslutade organisationen skall bli effektiv.

Flygförvaltningen har hemställt om ett beställningsbemyndigande för budgetåret 1951/52 om 159 miljoner kronor och om ett betalningsanslag av 185 miljoner kronor.

Överbefälhavaren har ansett angeläget att luftbevakningens utbyggnad och modernisering genomföres så snabbt som möjligt.

#### *Departementschefen.*

Enligt beslut av 1950 års riksdag vid dess höstsession har flygförvaltningen bemyndigats att under budgetåret 1950/51 utlägga beställningar för fortsatt modernisering av luftbevakningen inom ramen för ett belopp av 8 miljoner kronor. Beslutet innebär, att de åtgärder, som flygförvaltningen enligt sina medelsäskanden för budgetåret 1951/52 avsett att igångsätta under nämnda budgetår, i stället kunna påbörjas under innevarande budgetår. Enligt flygförvaltningens nyss berörda medelsäskanden skulle av det för luftbevakningens modernisering äskade bemyndigandebeloppet 3 miljoner kronor kunna rymmas inom gällande kostnadsram för anskaffning av flygmateriel m. m. Enligt vad som numera under hand upplysts från ämbetsverket kan emellertid förenämnda bemyndigandebelopp om 8 miljoner kronor icke till någon del rymmas inom kostnadsramen. Det synes därför erforderligt, att denna uppräknas med angivna belopp, 8 miljoner kronor.

De anmälda merkostnaderna för anskaffning av maskeringsmateriel torde däremot böra bestridas inom den fastställda kostnadsramen. Jag får framhålla, att merkostnaderna icke uppgå till en halv promille av den för löpande sjuårsperiod gällande ramen.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och med beaktande av belastningen på anslaget under budgetåret 1949/50 kommer kostnadsramen för sjuårsperioden 1951/58 att sluta på 1 227,2 miljoner kronor enligt omstående sammanställning (beloppen i miljoner kronor).

I skrivelse den 28 september 1950 i anledning av överbefälhavarens principförslag om åtgärder till förstärkning av försvarsberedskapen hemställde chefen för flygvapnet och flygförvaltningen bl. a. om nytt beställningsbemyndigande för budgetåret 1950/51 om 24,7 miljoner kronor för anskaffning av nattjaktplan. Myndigheternas förslag härutinnan innebar dels en tidigareläggning inom gällande kostnadsram för budgetåren 1950/57 av anskaffning av flygplan, dels ock att flygvapnets kostnadsram under nämnda period skulle utökas med 24,7 miljoner kronor för inköp av ytterligare flygplan.

Vid anmälan av propositionen 1950: 251 tillstyrkte jag förslaget om anskaffning inom kostnadsramen av moderna nattjaktplan. Däremot var jag icke beredd förorda anskaffning av flygplan utöver kostnadsramen.

Statsutskottet biträdde i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 227 för-

|                                                                                                            | Outnytt-<br>jade<br>belopp<br>under<br>tidigare<br>budgetår | 1950/51 | 1951/52 | 1952/53 | 1953/54 | 1954/55 | 1955/56 | 1956/57 | 1957/58 | Summa   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| 1950 års kostnads-<br>ram (budgetåren<br>1950/57)                                                          |                                                             |         |         |         |         |         |         |         |         |         |
| Årskostnader ....                                                                                          | —                                                           | 145·9   | 155·1   | 159·1   | 159·2   | 159·2   | 159·2   | 159·2   | —       | 1 096·9 |
| Engångskostnader <sup>1</sup>                                                                              | —                                                           | 20·2    | 20·2    | 20·1    | 20·1    | 20·1    | —       | —       | —       | 100·7   |
| Merkostnad på<br>grund av valuta-<br>devalvering ....                                                      | —                                                           | 7·6     | —       | —       | —       | —       | —       | —       | —       | 7·6     |
| Outnyttjat belopp<br>för budgetåret<br>1948/49 .....                                                       | 21·7                                                        | —       | —       | —       | —       | —       | —       | —       | —       | 21·7    |
|                                                                                                            | 21·7                                                        | 173·7   | 175·3   | 179·2   | 179·3   | 179·3   | 159·2   | 159·2   | —       | 1 226·9 |
| Minskning med<br>första årskvoten<br>i 1950 års kost-<br>nadsram och ök-<br>ning med en års-<br>kvot ..... | —                                                           | -173·7  | —       | —       | —       | —       | —       | —       | 159·2   | -14·5   |
| Merkostnad för mo-<br>dernisering av<br>luftbevakningen                                                    | —                                                           | —       | 8·0     | —       | —       | —       | —       | —       | —       | 8·0     |
| Outnyttjat belopp<br>för budgetåret<br>1949/50 .....                                                       | 6·8                                                         | —       | —       | —       | —       | —       | —       | —       | —       | 6·8     |
| 1951 års kostnads-<br>ram (budgetåren<br>1951/58) .....                                                    | 28·5                                                        | —       | 183·3   | 179·2   | 179·3   | 179·3   | 159·2   | 159·2   | 159·2   | 1 227·2 |

<sup>1</sup> På grund av vissa leveransförseningar ha de i 1950 års kostnadsram redovisade engångskostnaderna fördelats jämnt på budgetåren 1950/55 i stället för, enligt tidigare beräkningar, med varierande belopp på budgetåren 1950/54.

slaget om nyanskaffning av nattjaktplan inom kostnadsramen. I anledning av ett motionsvis framfört förslag om nattjaktplansanskaffning jämväl utöver kostnadsramen i enlighet med myndigheternas förslag anförde utskottet, att utskottet icke ansåge sig utan vidare berett att nu medverka därtill. Utskottet framhöll emellertid, att utskottet ansåge självfallet, att Kungl. Maj:t, icke minst med tanke på den flygande personalens säkerhetskrav — antalet haverier och därvid inträffade dödsfall hade varit oroande många vid vår första nattjaktflottilj — hade sin uppmärksamhet riktad på frågan rörande möjligheterna att ytterligare komplettera beståndet av moderna och möjligast driftsäkra nattjaktplan.

Därest en undersökning skulle visa, att möjligheter föreligga att utöka anskaffningen av nattjaktplan utöver vad som i nyssnämnda proposition förutsetts, avser jag att ånyo anmäla frågan om anskaffning av här avsedda flygplan. I samband därmed får även ånyo, såsom inledningsvis anförts, övervägas frågan om luftbevakningens fortsatta modernisering.

Det av flygförvaltningen för budgetåret 1951/52 begärda beställningsbe-

myndigandet på 159 miljoner kronor kan med hänsyn till det av 1950 års riksdag vid dess höstsession lämnade bemyndigandet om 8 miljoner kronor minskas med sistnämnda belopp och nu upptagas till 151 miljoner kronor.

Behovet av betalningsmedel för likvidering av beställningar på flygmateriel m. m. under nästa budgetår uppskattar jag till 185 miljoner kronor.

Den anskaffningsplan, som bör fastställas från och med nästa budgetår att gälla för sjuårsperioden 1951/58, bör delgivas riksdagens vederbörande utskott, som jämväl bör beredas tillfälle att taga del av övriga handlingar i ärendet.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med vad i det föregående förordats medgiva utläggande av beställningar å flygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 151 miljoner kronor;

b) till *Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 185 000 000 kronor.

[121] 98. **Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.**

|                                      | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                        | 38 800 000 | 40 513 114  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 266) ..... | 44 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....              | 48 000 000 |             |

Yrkande.

*Flygförvaltningen* har hemställt, att anslaget höjes med 11 764 000 kronor.

Drivmedel.

|                                                       | Ökning    | Minskning |
|-------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| 1. Ökade drivmedelskostnader för flygplan .....       | 4 665 000 |           |
| 2. Ökade drivmedelskostnader för motorfordon m. m. .. | 180 000   |           |

Underhåll m. m.

|                                                                  |           |
|------------------------------------------------------------------|-----------|
| 3. Ökat flygmateriel- och motorfordonsbestånd m. m. ..           | 4 061 000 |
| 4. Anskaffning och underhåll av stålplank .....                  | 2 700 000 |
| 5. Ökade kostnader för flygförvaltningens verkstadsskola         | 40 000    |
| 6. Löneklassuppflyttningar .....                                 | 150 000   |
| 7. Minskat behov av undervisningsmateriel av teknisk natur ..... |           |

|              |        |
|--------------|--------|
|              | 32 000 |
| 11 796 000   | 32 000 |
| + 11 764 000 |        |

Motiv.

1. Flygförvaltningen har beräknat antalet flygtimmar till 161 400 mot för budgetåret 1950/51 beräknade 160 000 timmar.

Med utgångspunkt i den av flygningarnas omfattning givna bränsleförbrukningen och nedan angivna priser har flygförvaltningen beräknat drivmedelskostnaderna för flygplan sålunda:

|                     |                               |            |
|---------------------|-------------------------------|------------|
| Flygbensin 80 ..... | 700 000 liter à 22 öre kronor | 154 000    |
| » 100/130 .....     | 37 142 000 » » 25 » »         | 9 285 500  |
| Flygfotogen .....   | 43 423 000 » » 17 » »         | 7 381 900  |
|                     | 81 265 000 » » » »            | 16 821 400 |
| Flygmotorolja ..... | 1 423 000 » » 62 » »          | 882 260    |
|                     | Summa kronor                  | 17 703 660 |

För anskaffning av kylvätska till vätskekylda flygmotorer ha beräknats följande kostnader:

|                          |                               |         |
|--------------------------|-------------------------------|---------|
| Flygglykol NaMBT .....   | 10 000 liter à 250 öre kronor | 25 000  |
| Flygmotorkylvätska ..... | 100 000 » » 130 » »           | 130 000 |
|                          | Summa kronor                  | 155 000 |

Vidare har flygförvaltningen för anskaffning och omladdning av startrakter beräknat ett belopp av 2 100 000 kronor.

Tillhopa har alltså flygförvaltningen beräknat drivmedelskostnaderna för flygplan under nästa budgetår till  $(17\,703\,660 + 155\,000 + 2\,100\,000 =)$  19 958 660 kronor, vilket med i runt tal 4 665 000 kronor överstiger det belopp som för innevarande budgetår anvisats för ändamålet.

2. Kostnaderna för drivmedel till motorfordon samt flygfälts- och snöröjningsmateriel har flygförvaltningen, som beträffande drivmedelspriserna samrätt med arméförvaltningen, beräknat sålunda:

|                      |                                 |           |
|----------------------|---------------------------------|-----------|
| Bilbensin .....      | 4 019 700 liter à 47 öre kronor | 1 889 259 |
| Motorbrännolja ..... | 427 000 » » 37 » »              | 157 990   |
| » .....              | 15 000 » » 17 » »               | 2 550     |
| Smörjolja .....      | 70 500 » » 100 » »              | 70 500    |
|                      | Summa kronor                    | 2 120 299 |

Då vidare flygförvaltningen beräknat ett belopp av 60 000 kronor för drift av förhyrda motorfordon, skulle det sammanlagda medelsbehovet för drivmedel till motorfordon m. m. under nästa budgetår uppgå till  $(2\,120\,299 + 60\,000 =)$  2 180 299 kronor, vilket med i runt tal 180 000 kronor överstiger det belopp som för innevarande budgetår anvisats för ändamålet.

3. Kostnadsökningen har angivits vara betingad av i huvudsak följande faktorer, nämligen flygmaterielbeståndets ökning i anslutning till flygvapnets fortsatta utbyggnad, ökade underhållskostnader på grund av övergång till reaktionsdrivna flygplan samt tillkomsten av ytterligare ett antal motorfordon.

4. Flygförvaltningen har beräknat det sammanlagda medelsbehovet för nyanskaffning av stålplank för flygfält till omkring 10 700 000 kronor, vilken anskaffning föreslagits skola fördelas på fyra år. För budgetåret 1951/52 har flygförvaltningen för ändamålet äskat ett belopp av 2 500 000 kronor. Vidare har ämbetsverket för samma budgetår till underhåll av stålplank äskat ett belopp av 200 000 kronor.

5. Kostnadsökningen har angivits bero på dels att verkstadsskolan först

under innevarande budgetår nått full organisation dels ock att priserna för lärlingarnas inackordering ökat.

*Departementschefen.*

Förevarande anslag höjdes för budgetåret 1950/51 med 5 200 000 kronor, bl. a. av det skälet, att den svenska valutans nedskrivning förorsakade högre drivmedelspriser. Kostnaderna för dessa prisökningar hade angivits till omkring 3 000 000 kronor, varför den reella anslagsökningen kan sägas ha varit drygt 2 000 000 kronor.

Flygförvaltningen har nu yrkat en höjning av anslaget med nära 12 000 000 kronor. Den ökade materielmängd som tillföres flygvapnet vid förstärkningen av jaktflyget kommer givetvis att medföra ökade krav på underhållsmedel. Till kostnadsökningen bidrager också det förhållandet att materielen blivit allt mer komplicerad och att helt ny materiel numera ingår i organisationen. Ökad åtgång av drivmedel blir följd av att ökad flygtid kan uttagas allt eftersom flygvapnets personalorganisation utbygges. Övergången från propellerdrift till reaktionsdrift föranleder även ökade drivmedelskostnader. Inom anslagets ram bör slutligen beredas utrymme för underhåll av stålplank. Däremot synes nyanskaffning av stålplank icke i fortsättningen böra ske med anlitande av förevarande anslag. Dylik anskaffning bör i stället hänföras till anskaffning av flygmateriel m. m. och, i den mån så är möjligt, för nästa budgetår genomföras inom de för flygmaterielanskaffning gällande kostnads- och bemyndiganderamarna.

Jag kan icke finna, att utgiftsbelastningen hittills på detta anslag ger fog för en så kraftig höjning som flygförvaltningen föreslagit. Utgifterna under budgetåret 1949/50 stannade vid omkring 40,5 miljoner kronor. Därvid är att märka, att de ökade priserna på drivmedel till följd av krondevalveringen gjort sig gällande under större delen av nämnda budgetår. På anslaget finnas alltså vissa reservationsmedel, vid utgången av budgetåret 1949/50 omkring 7,3 miljoner kronor. Det synes mig med hänsyn härtill icke nödvändigt att höja anslaget i den omfattning som flygförvaltningen äskat. Ange- lägenheten att i nuvarande statsfinansiella läge begränsa statsutgifterna tvingar till återhållsamhet även i fråga om ett anslag som det förevarande.

Det är mig icke möjligt att tillstyrka större anslag för nästa budgetår till drift och underhåll av flygmateriel än 48 000 000 kronor. Med hänsyn till de omständigheter som jag i det föregående framhållit beträffande medelsbehovet utgår jag ifrån att denna begränsning i förhållande till äskandet icke skall i alltför hög grad behöva hämma flygvapnets verksamhet.

Under erinran att anslagshöjningen utgör 4 000 000 kronor hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 48 000 000 kronor.

**[122] 99. Flygvapnet: Drivmedelsförråd m. m.**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                  | 1 700 000 | 1 483 450   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 268) | 1 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....        | 1 500 000 |             |

Flygförvaltningen har hemställt, att anslaget höjes med 350 000 kronor. Höjningen har motiverats med att den beräknade årsförbrukningen av flyg-motorbränslen ökar från omkring 71,6 miljoner liter under budgetåret 1950/51 till omkring 81,0 miljoner liter under budgetåret 1951/52, vilket skulle med-föra en kostnadsökning med förenämnda belopp för frakter och transporter m. m.

Jag anser mig icke utan ytterligare erfarenhet av anslagsbelastningen böra föreslå att detta anslag höjes. Anslaget bör alltså uppföras med oför-ändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Flygvapnet: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

**Fastigheter.****[123] 100. Flygvapnet: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond.**

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                  | 12 826 000 | 12 267 189  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 268) | 12 826 000 |             |
| 1951/52 (beräknat belopp)....  | 14 000 000 |             |

Under återopande av vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riks-dagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flyg-vapnet: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets del-fond* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 14 000 000 kronor.

**Bidrag och understöd.****[124] 101. Flygvapnet: Understöd åt privatflyget.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 300 000 | 396 770     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 269) .. | 300 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 300 000 |             |

Förevarande anslag, som för varterdera av budgetåren 1946/47 och 1947/48 var uppfört med ett belopp av 390 000 kronor, minskades med beaktande av tillgängliga reservationer till 350 000 kronor för budgetåret 1948/49 och till 300 000 kronor fr. o. m. budgetåret 1949/50.

*Luftfartsstyrelsen*, som i ärendet samrått med chefen för flyg vapnet, har i enlighet med förslag av Svenska Aeroklubben hemställt, att anslaget höjes med 90 000 kronor, d. v. s. det belopp varmed anslaget tidigare nedräknats. Aeroklubben avsåge att bedriva sin verksamhet under nästa budgetår efter i huvudsak samma linjer som under tidigare budgetår. Luftfartsstyrelsen har särskilt framhållit, att segelflygets materielbestånd, vari statsmakterna sedan budgetåret 1943/44 investerat 1 259 000 kronor, givetvis vore i behov av en successiv förnyelse. Det borde icke heller förbises, att bristande tillgång på medel för förnyelse av materielen även kunde ha en ogynnsam inverkan på flygsäkerheten.

*Departementschefen.*

Jag kan under nuvarande förhållanden icke tillstyrka större medelsanvisning för detta ändamål än 300 000 kronor. Anslaget bör därför uppföras med oförändrat belopp för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flyg vapnet*: Understöd åt privatflyget för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

---

**D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål.****Sjökarteverket.****[125] 1. Sjökarteverket: Avlöningar.**

|                                      | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                        | 817 000 | 779 091     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 269) ..... | 813 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....              | 776 000 |             |

**Yrkande.**

*Styrelsen för sjökarteverket* (skr. <sup>24</sup>/<sub>8</sub>, <sup>12</sup>/<sub>9</sub> 1950) har hemställt, att anslaget minskas med 11 412 kronor.

|                                                                                                 | Ökning | Minskning |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------|
| 1. Nautiska avdelningen indrages.                                                               |        |           |
| 1 byrådirektör Ca 29 utgår .....                                                                |        | 16 752    |
| 1 byrådirektör Ca 31 (föreståndare för sjökortsavdelningen) — avdelningschef Ca 32 .....        | 504    |           |
| 1 byrådirektör Ca 29 (föreståndare för jordmagnetiska avdelningen) — avdelningschef Ca 32 ..... | 504    |           |
| 1 redaktör Ca 25 — Ca 27 .....                                                                  | 1 332  |           |
| 2. Omräkning.                                                                                   |        |           |
| Löneklassförändringar m. m. ....                                                                | 3 000  |           |
|                                                                                                 | 5 340  | 16 752    |
|                                                                                                 |        | — 11 412  |

**Motiv.**

1. Föreståndaren för sjökarteverkets nautiska avdelning, byrådirektör i Ca 29, har hos Kungl. Maj:t anhållit om avsked med förtidspension från sin tjänst med utgången av 1950. Om denna ansökning bifalles, föreslås, att den nautiska avdelningen indrages. Av de uppgifter som nu ankomma på denna avdelning skulle kontrollverksamheten över fartygslanternor, kompasser och andra nautiska instrument m. m. överföras till den jordmagnetiska avdelningen och utgivandet av tidskriften *Underrättelser för sjöfarande* och publikationen *Svensk Lots* anknytas till sjökortsavdelningen. Tjänsten som byrådirektör och föreståndare för nautiska avdelningen skulle därvid indragas.

Genom den föreslagna omorganisationen tillföras sjökortsavdelningen och den jordmagnetiska avdelningen nya omfattande och ansvarsfulla arbetsuppgifter. Verksstyrelsen, som tidigare hemställt om uppflyttning av föreståndaren för den jordmagnetiska avdelningen, nu i Ca 29, till Ca 31, föreslår nu ändrad löneställning för båda avdelningsföreståndarna. Styrelsen jämför dessa avdelningar med byråer inom centrala ämbetsverk och skulle närmast vara böjd att begära byrådirektörernas placering i den normala byråchefsgården. Med hänsyn till nu pågående arbete med en allmän lönerevision

har styrelsen emellertid begränsat sig till att äska uppflyttning av ifrågasvarande befattningar till lönegrad 32 med tjänstebenämning avdelningschef.

Ansvarig utgivare för tidskriften *Underrättelser för sjöfarande* är en redaktör i Ca 25. För kompetens som sådan kräves dels avlagd sjöofficers- eller sjökaptensexamen, dels ock att genom tjänstgöring vid sjökartverket eller annorledes hava ådagalagt lämplighet för till befattningen hörande arbeten. Av innehavaren av redaktörsbefattningen kräves ett betydande mått av praktiskt nautiskt kunnande. När löneställningen för denne redaktör bestämdes, syntes hänsyn ha tagits till tjänstens inplacering under chefen för nautiska avdelningen, vilken förutsattes skola så följa publikationen, att han kunde giva allmänna anvisningar rörande principerna för publikationens uppställning och sovringen av grundmaterialet till tidskriften.

I den föreslagna nya organisationen skulle redaktionen i administrativt hänseende redovisas under sjökortsavdelningen. Redaktörens arbetsuppgifter och hans ställning som ansvarig utgivare vore dock, anför styrelsen, av den art, att han i avseende å tidskriften måste intaga en betydligt mera självständig ställning i förhållande till avdelningschefen än befattningens inplacering i organisatoriskt avseende eljest gäve vid handen. Styrelsen har ansett, att lägre löneställning för redaktören än Ca 27 icke borde ifrågakomma.

#### Yttranden.

*Statens lönenämnd* har — under framhållande att den föreslagna omorganisationen knappast i och för sig utgjorde skäl för ändring av löneställningen för ifrågasvarande tjänster — ansett löneställningen böra prövas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté och har därför icke kunnat tillstyrka de föreslagna lönegradsuppflyttningarna.

*Statskontoret*, som icke haft något att erinra mot den föreslagna omorganisationen, har, då efter omorganisationen den jordmagnetiska avdelningen komme att tillföras nya arbetsuppgifter och med beaktande jämväl av de genom omorganisationen uppkommande besparingarna för statsverket, icke velat motsätta sig, att chefen för jordmagnetiska avdelningen i lönehänseende jämställs med chefen för sjökortsavdelningen. Frågan om uppflyttning av tjänsterna för berörda båda avdelningschefer till 32 lönegraden har statskontoret ansett böra prövas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté. Den föreslagna uppflyttningen av tjänsten för redaktör till 27 lönegraden har statskontoret ansett motiverad med hänsyn till att chefen för sjökortsavdelningen vid inlemmande i avdelningen av redaktionen för tidskriften *Underrättelser för sjöfarande* icke kan förutsättas få tid att i samma utsträckning som chefen för nautiska avdelningen mera i detalj leda arbetet med publikationen.

#### *Departementschefen.*

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen förutsättes för genomförande av den av styrelsen för sjökartverket föreslagna omorganisationen, att före

ståndaren för nautiska avdelningen, i enlighet med ingiven ansökning, beviljas avsked med förtidspension från sin tjänst med utgången av 1950. Kungl. Maj:t har numera bifallit berörda ansökning. Enligt styrelsens förslag skulle vidare vid en indragning av nautiska avdelningen dennas arbetsuppgifter överföras till jordmagnetiska avdelningen och sjökortsavdelningen, vilket skulle motivera förbättrad löneställning för vissa befattningshavare.

Jag har intet att erinra mot att tjänsten för föreståndare för nautiska avdelningen indrages. Ej heller har jag något att erinra mot att nautiska avdelningens nuvarande arbetsuppgifter fördelas mellan jordmagnetiska avdelningen och sjökortsavdelningen i huvudsak i enlighet med styrelsens förslag. Vad härefter angår de i anslutning till omorganisationen föreslagna förbättrade löneställningarna för vissa befattningshavare förordar jag, i likhet med statskontoret, att tjänsten för föreståndare för jordmagnetiska avdelningen uppflyttas till 31 lönegraden. Övriga förslag om lönegradsuppflyttningar kan jag icke biträda.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet anfört förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde avlöningskostnaderna vid sjökarteverket böra minskas med 19 600 kronor, vilket belopp bör frändragas anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit beräknar jag anslaget för budgetåret 1951/52 till 776 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med 15 528 kronor för en ny byrådirektörstjänst i Ca 31 och minskas med 30 048 kronor, avseende två byrådirektörstjänster i Ca 29 som utgå. Posten minskas alltså med i runt tal 15 000 kronor och upptages med (420 000 — 15 000 =) 405 000 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 1 668 kronor för löneklassuppflyttningar samt minskas med förenämnda belopp av 19 600 kronor. Posten minskas alltså med i runt tal 18 000 kronor till (226 000 — 18 000 =) 208 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg minskas med 4 000 kronor till (77 660 — 4 000 =) 73 660 kronor.

Posterna Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 8 340 kronor, samt Särskilda löneförmåner, 81 000 kronor, upptagas med oförändrade belopp.

Anslagsminskningen utgör 37 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) på personalförteckningen för sjökarteverket uppföra ytterligare en tjänst för byrådirektör i lönegrad Ca 31 och ur förteckningen utesluta två tjänster för byrådirektör i lönegrad Ca 29;
- b) fastställa följande avlöningsstat för sjökarteverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

|                                                                          |         |
|--------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....        | 405 000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av<br>Kungl. Maj:t ..... | 8 340   |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                   | 208 000 |
| 4. Särskilda löneförmåner, <i>förslagsvis</i> .....                      | 81 000  |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                             | 73 660  |
| Summa kronor 776 000                                                     |         |

c) till *Sjökarteverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 776 000 kronor.

[126] 2. **Sjökarteverket: Omkostnader.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 300 000 | 313 577     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 270) .. | 300 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 300 000 |             |

I enlighet med förslag av styrelsen för sjökarteverket torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjökarteverket*: *Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[127] 3. **Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 620 000 | 626 064     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 271) .. | 620 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 620 000 |             |

I enlighet med förslag av styrelsen för sjökarteverket torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjökarteverket*: *Mättnings- och rekognosceringsverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 620 000 kronor.

[128] 4. **Sjökarteverket: Bidrag till internationella hydrografiska byrån.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 15 000 | 23 692      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 271) .. | 15 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 15 000 |             |

I enlighet med förslag av styrelsen för sjökarteverket bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjökarteverket*: *Bidrag till internationella hydrografiska byrån* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

**Krigsarkivet.****[129] 5. Krigsarkivet: Avlöningar.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 141 000 | 141 427     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 272) .. | 151 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 153 000 |             |

Yrkande.

*Krigsarkivarien* (skr. <sup>25</sup>/s 1950) har hemställt, att anslaget höjes med 8 400 kronor.

|                                                    | Ökning  | Minskning |
|----------------------------------------------------|---------|-----------|
| 1. Arkivarie Ce 26 — förste arkivarie Ca 29 .....  | 3 889   |           |
| • 2. Omräkning.                                    |         |           |
| Löneklassuppflyttningar .....                      | 1 677   |           |
| Reglerad befordringsgång för amanuenspersonal..... | 2 952   |           |
| Avrundning .....                                   |         | 118       |
|                                                    | 8 518   | 118       |
|                                                    | + 8 400 |           |

Motiv.

1. Tjänsten för arkivarie i Ce 26 har inrättats fr. o. m. budgetåret 1950/51 i utbyte mot en befattning för arkivofficer med arvode motsvarande lön i löneklassen 1: 29 (prop. 1950: 1, bil. 6, s. 148; statsutsk. utl. 4; riksd. skr. 4). *Krigsarkivarien* hade i sina medelsäskanden för nämnda budgetår föreslagit, att berörda arkivarietjänst hänfördes till Ca 29. Till stöd för nu framlagt förslag om högre lönegradsplacering och ordinariesättning av tjänsten åberopas i huvudsak tidigare framförda skäl.

Yttranden.

*Statskontoret* har vidhållit sin i tidigare utlåtande i ämnet uttalade mening, att med hittills tillämpad organisation och arbetsfördelning inom krigsarkivet mera kvalificerade arbetsuppgifter tillförts förste arkivarien än övriga sektionsföreståndare. Då i nuvarande läge förutsättningar icke syntes föreligga för en organisationsändring, innebärande en standardförbättring, och en omvärdering av ifrågavarande sektionsföreståndares löneställning utan ändrad fördelning av arbetsuppgifterna närmast syntes böra prövas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté, har statskontoret avstyrkt *krigsarkivariens* förslag om förbättrad löneställning för förenämnda arkivarietjänst.

*Krigsarkivarien* har i förnyat yttrande vidhållit sin hemställan.

*Departementschefen.*

I sitt förenämnda, av riksdagen godkända utlåtande har riksdagens statsutskott uttalat, att det förefölle utskottet, som om arbetsuppgifterna för innehavaren av nu ifrågavarande arkivarietjänst vore i stort sett likvärdiga med dem, som ankomme på förste arkivarier i riksarkivet, vilka vore placerade i 29 lönegraden. Det syntes därför med fog kunna ifrågasättas, om

icke jämställdhet även i lönehänseende dessa befattningshavare emellan vore berättigad. Utskottet förutsatte, att denna fråga bleve av Kungl. Maj:t föremål för närmare överväganden vid anslagsäskandena till ett kommande år.

Med hänsyn till den stränga sparsamhet med löneutgifter som alltjämt måste iakttagas anser jag mig förhindrad att för nästa budgetår framlägga förslag om ändrad lönegradsplacering för arkivarietjänsten. Krigsarkivariens förslag i övrigt har icke givit mig anledning till erinran.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet förut denna dag anfört vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde avlöningskostnaderna vid krigsarkivet böra minskas med 4 000 kronor, vilket belopp bör frändragas anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit beräknar jag anslaget för budgetåret 1951/52 till 153 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med 700 kronor för löneklassuppflyttningar till  $(42\,400 + 700 =) 43\,100$  kronor.

Posten Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar minskas med 3 300 kronor, motsvarande lönekostnaderna för ett kvartal till en arkivofficer i 1:29, som nu avgått, till  $(38\,200 - 3\,300 =) 34\,900$  kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 3 384 kronor för löneklassuppflyttningar m. m. och med 2 844 kronor, motsvarande lönekostnaderna för ett kvartal för en arkivarietjänst i Ce 26, samt minskas med förenämnda belopp om 4 000 kronor. Posten ökas alltså med i runt tal 2 300 kronor till 80 900 kronor.

Posten Rörligt tillägg minskas med 100 kronor till  $(18\,400 - 100 =) 18\,300$  kronor.

Inkomstposten Pensionsmedel minskas med 2 400 kronor till  $(26\,600 - 2\,400 =) 24\,200$  kronor.

Anslagsökningen utgör 2 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för krigsarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

#### Avlöningsstat.

##### *Utgifter:*

|                                                                                      |        |
|--------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ....                     | 43 100 |
| 2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i> ..... | 34 900 |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                               | 80 900 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                         | 18 300 |
| <hr/>                                                                                |        |
| Summa kronor 177 200                                                                 |        |

##### *Särskilda uppbördsmedel:*

|                                         |        |
|-----------------------------------------|--------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | 24 200 |
| <hr/>                                   |        |
| Nettoutgift kronor 153 000              |        |

b) till *Krigsarkivet: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 153 000 kronor.

[130] 6. **Krigsarkivet: Omkostnader.**

|                                      | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                        | 38 000 | 26 487      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 272) ..... | 25 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....              | 25 000 |             |

I enlighet med förslag av krigsarkivarien förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

[131] 7. **Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.**

|                                      | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                        | 1 900  | 2 443       |
| 1950/51 (statsliggaren s. 273) ..... | 1 900  |             |
| 1951/52 (förslag) .....              | 1 900  |             |

I enlighet med förslag av krigsarkivarien förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 1 900 kronor.

**Armémuseum.**

[132] 8. **Armémuseum: Avlöningar.**

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 90 000 | 87 271      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 273) .... | 90 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 89 000 |             |

Yrkande.

*Styresmannen för armémuseum* (skr. 23/6 1950) har, med tillstyrkan av armémusei nämnd, hemställt, att anslaget höjes med 13 500 kronor.

|                                                                                                                                       | Ökning       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. Personalförändringar.                                                                                                              |              |
| Kanslibiträde Ce 11 — kansliskrivare Ce 15.....                                                                                       | 1 224        |
| 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål .....                                                                                         | 4 728        |
| Arvodesbefattning, löneklass 1: 29, för pensionerad officer (militär-assistent) i stället för arvodestjänst för extra assistent ..... | 1 468        |
| 2. Extra visningsvakter .....                                                                                                         | 4 320        |
| 3. Löneklassförändringar m. m. ....                                                                                                   | 1 760        |
|                                                                                                                                       | <hr/> 13 500 |

Vid bifall till det av chefen för civildepartementet framlagda förslaget beträffande den lägre personalen vid museer och därmed jämförliga institutioner (Bil. 2. För flera huvudtitlar gemensamma frågor) ökas medelsbehovet under anslaget med i runt tal 1 150 kronor.

|                                                           | Ökning      |
|-----------------------------------------------------------|-------------|
| 1 biträde för textilvården Ca 10 — preparator Ca 13 ..... | 276         |
| 1 vaktmästare Ca 9 — förste museivakt Ca 11 .....         | 576         |
| 1 vaktmästare Ca 9 — hantverkare Ca 10 .....              | 300         |
|                                                           | <hr/> 1 152 |

#### Motiv.

1. Förslagen innebära en upprepning av tidigare förslag i styresmannens medelsäskanden under anslaget för budgetåret 1950/51, dock att i dessa äskanden kansliskrivartjänsten föreslagits skola ordinariesättas (prop. 1950: 1, bil. 6, s. 151). Kanslibiträdet tjänstgör såsom kassaredogörare och föreståndare för museets expedition.

2. Tre av arméförvaltningens tygavdelning tidigare disponerade salar i museibyggnaden ha ställts till armémuseets förfogande. För bevakning av planerade utställningar i dessa salar erfordras två extra visningsvakter.

#### Yttrande.

*Försvarets civilförvaltning* har tillstyrkt förslagen om att uppflytta en kanslibiträdestjänst till befattning för kansliskrivare i Ce 15 samt att inrätta en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

Beträffande förslaget om utbyte av en tjänst för extra assistent med arvode mot en arvodesbefattning, löneklasse 1:29, för pensionerad officer har civilförvaltningen framhållit, att, enligt instruktionen för armémuseum den 21 december 1949, det ankommer å intendenten och militärassistenten att med avseende å de delar av museets samlingar, som styresmannen bestämmer, inför denne ansvara för och efter dennes anvisningar leda det museala arbetet samt deltaga i det vetenskapliga forskningsarbetet jämte utarbetandet av kartoteket. Då sålunda militärassistenten numera i fråga om arbetet inom museet givits en ställning motsvarande intendentens, vill civilförvaltningen icke motsätta sig det föreslagna utbytet.

Mot förslaget om ytterligare medel för anställande av visningsvakter har civilförvaltningen intet att erinra.

#### Departementschefen.

I anslutning till förenämnda förslag av chefen för civildepartementet föreslår jag, att från och med budgetåret 1951/52 vid armémuseum inrättas en preparatorstjänst i Ca 13 och en tjänst för hantverkare i Ca 10 i utbyte mot en biträdestjänst för textilvården i Ca 10 och en vaktmästartjänst i Ca 9. Vidare föreslår jag, att en tjänst för expeditionsvakt i Ca 9, på vars innehavare ankomma vissa uppgifter beträffande ledningen av vaktmästarpersonalen och dess fördelning till tjänstgöring, uppflyttas till förste museivakt i Ca 11. Beträffande en nu befintlig tjänst för rustmästare i Ca 17

som förutsatts skola utbytas mot tjänst i Ca 14, bör gälla, att löneställningen skall omprövas av Kungl. Maj:t, när tjänsten blir vakant. I övrigt räknar jag för nästa budgetår icke med några personalförändringar vid museet. Ej heller räknar jag med ytterligare medel för extra visningsvakter under förevarande anslag.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet anfört förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde avlöningskostnaderna vid armémuseum böra minskas med 2 500 kronor, vilket belopp bör frändragas anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal.

Anslaget beräknar jag för budgetåret 1951/52 till 89 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med  $(252 + 516 + 264 =)$  i runt tal 1 000 kronor för uppflyttningar i lönegrad av ett biträde för textiltvården och två vaktmästare. Posten upptages sålunda till  $(59\,800 + 1\,000 =)$  60 800 kronor.

Posten Avlöningar till icke-ordinarie personal ökas med 500 kronor för löneklassuppflyttningar m. m. samt minskas med förenämnda belopp av 2 500 kronor. Posten minskas alltså med 2 000 kronor till  $(23\,000 - 2\,000 =)$  21 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg upptages till oförändrat belopp, 7 200 kronor.

Anslagsminskningen utgör 1 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) på personalförteckningen för armémuseum uppföra tjänster för en preparator i lönegrad Ca 13, en förste museivakt i lönegrad Ca 11 och en hantverkare i lönegrad Ca 10 samt ur förteckningen avföra tjänster för ett biträde för textiltvården i lönegrad Ca 10 och två vaktmästare i lönegrad Ca 9;

b) fastställa följande avlöningsstat för armémuseum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

|                                                                  |        |
|------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .... | 60 800 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                 | 21 000 |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                     | 7 200  |
| Summa kronor 89 000                                              |        |

c) till *Armémuseum: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 89 000 kronor.

[133] 9. **Armémuseum: Omkostnader.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 10 000 | 10 093      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 273) .. | 20 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 20 000 |             |

Yrkande.

Styresmannen för armémuseum har hemställt, att anslaget höjes med 7 000 kronor.

|                                 | Ökning      |
|---------------------------------|-------------|
| Bindning av böcker m. m. ....   | 2 000       |
| Utökning av samlingarna .....   | 1 000       |
| Tillfälliga utställningar ..... | 4 000       |
|                                 | <hr/> 7 000 |

Förslagen ha tidigare framställts i försvarets civilförvaltnings medelsäskanden under anslaget för budgetåret 1950/51 (prop. 1950: 1, bil. 6, s. 153).

Yttrande.

Försvarets civilförvaltning har tillstyrkt styresmannens förslag.

Departementschefen.

Den föreslagna uppräknigen av anslaget kan jag alltjämt icke biträda utan räknar för nästa budgetår med oförändrad medelsanvisning under anslaget. Vid museet inflytande inträdesavgifter m. m. böra såsom för närvarande få användas för ändamål avseende museets verksamhet.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armémuseum: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

[134] 10. **Armémuseum: Samlingars konservering m. m.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 11 100 | 11 096      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 274) .. | 11 100 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 10 000 |             |

Styresmannen för armémuseum har hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. För egen del föreslår jag, att anslaget begränsas till 10 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 1 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armémuseum: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

**Försvarets forskningsanstalt.**

[135] 11. **Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar.** 12. **Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader.** 13. **Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet.** 14. **Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning.** Dessa anslag äro för innevarande budgetår uppförda med respektive 1 310 000 kronor, 215 000 kronor, 5 400 000 kronor och 250 000 kronor.

§ 1 Försvarets forskningsanstalt har i sin skrivelse rörande medelsbehovet för nästa budgetår hemställt, att anslagen upptagas med respektive 2 400 000 kronor, 280 000 kronor, 7 800 000 kronor och 520 000 kronor. I dagarna har inkommit framställning om ytterligare medel för utvecklingsforskning i fråga om elektronrör. Här må vidare framhållas, att jag vid anmälan av medelsäskandena under kapitalbudgeten för tillgodoseende av forskningsanstaltens lokalbehov ämnar föreslå, att för ändamålet avsett anslag uppföres i riksstaten med allenast beräknat belopp. Då således vissa ytterligare överväganden erfordras innan slutliga förslag kunna framläggas i fråga om forskningsanstaltens medelsbehov i olika avseenden torde förenämnda till driftbudgeten hänförliga anslag få i statsverkspropositionen upptagas med allenast beräknade belopp. Jag föreslår att anslagen beräknas till respektive 1 310 000, 235 000, 5 900 000 och 250 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1951/52 beräkna

a) till *Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar* ett förslagsanslag av 1 310 000 kronor;

b) till *Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader* ett förslagsanslag av 235 000 kronor;

c) till *Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet* ett reservationsanslag av 5 900 000 kronor; samt

d) till *Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning* ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

### Försvarets socialbyrå.

#### [136] 15. Försvarets socialbyrå: Avlöningar.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 170 000 | 148 925     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 276) .. | 172 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 169 000 |             |

Yrkande.

*Styrelsen för försvarets socialbyrå* (skr. <sup>23</sup>/s 1950) har hemställt, att anslaget höjes med 6 000 kronor.

|                                       | Ökning      |
|---------------------------------------|-------------|
| 1. Lönerreglering.                    |             |
| 2 assistenter Ce 19 — Ce 22 .....     | 2 256       |
| 2. Ordinariesättningar.               |             |
| 1 assistent Ce 19 — Ca 19 .....       | —           |
| 1 kansliskrivare Ce 15 — Ca 15 .....  | —           |
| 3. Löneklassuppflyttningar m. m. .... | 3 744       |
|                                       | <hr/> 6 000 |

Motiv.

1. Vid socialbyrån finnas för närvarande tre assistentbefattningar i Ce 19. Av assistenterna äro två självständigt föredragande i familjebidrags- och värnpliktslåneärenden inför värnpliktshjälpsdelegationen och ordföranden i socialbyråns styrelse. Arbetsuppgifterna äro i betydande utsträckning av natur att normalt böra handläggas av byråsekreterare och kräva i första hand praktisk erfarenhet av socialvårdsarbete.

2. Assistenten handlägger rekryterings- och civilanställningsärenden. Kansli-skrivaren tjänstgör såsom socialbyråns registrator. Permanent behov av dessa båda tjänster har ansetts föreligga.

*Departementschefen.*

Jag kan icke tillstyrka förslaget om förbättrad löneställning för två assistenter. Ej heller kan jag biträda förslaget om ordinariesättning av tjänsterna för en assistent och en kansliskrivare. Styrelsens förslag i övrigt har icke givit mig anledning till erinran.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet anfört förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde avlöningskostnaderna vid socialbyrån böra minskas med i runt tal 4 700 kronor, vilket belopp bör frändragas anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Socialbyråns avlöningsanslag för budgetåret 1951/52 beräknar jag till 169 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med 600 kronor för löneklassuppflyttningar m. m. till (22 000 + 600 =) 22 600 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 2 000 kronor för löneklassuppflyttningar och minskas med förenämnda belopp om 4 700 kronor. Posten minskas alltså med 2 700 kronor till (124 000 — 2 700 =) 121 300 kronor.

Posten Rörligt tillägg minskas med 900 kronor till (16 100 — 900 =) 15 200 kronor.

Posterna Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, 8 200 kronor, och Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 7 200 kronor, samt inkomstposten Pensionsmedel, 5 500 kronor, upptagas med oförändrade belopp.

Anslagsminskningen utgör 3 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets socialbyrå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

*Utgifter:*

- |                                                                                      |        |
|--------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                    | 22 600 |
| 2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning,<br><i>förslagsvis</i> ..... | 8 200  |

|                                                                                           |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 7 200   |
| 4. Avlöningar till övrig icke ordinarie personal .....                                    | 121 300 |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 15 200  |
| Summa kronor                                                                              | 174 500 |

*Särskilda uppbördsmedel:*

|                                         |         |
|-----------------------------------------|---------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | 5 500   |
| Nettoutgift kronor                      | 169 000 |

b) till *Försvarets socialbyrå*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 169 000 kronor.

**[137] 16. Försvarets socialbyrå: Omkostnader.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 105 000 | 102 488     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 277) .. | 105 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 105 000 |             |

Styrelsen för försvarets socialbyrå har hemställt, att anslaget höjes med 13 000 kronor för ökad upplysningsverksamhet för manskapsrekryteringen. Som motiv härför har anförts, att tillströmningen av anställningssökande till krigsmakten ånyo minskat, samt att de former, vari upplysningsverksamheten måste bedrivas, numera ställa sig dyrare än tidigare.

För egen del är jag icke beredd att för nästa budgetår föreslå ökad medelsanvisning under anslaget. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets socialbyrå*: *Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 105 000 kronor.

**[138] 17. Försvarets socialbyrå: Vissa civilanställningsåtgärder.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 550 000 | 452 751     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 277) .. | 350 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 425 000 |             |

Styrelsen för försvarets socialbyrå har hemställt, att anslaget höjes med 95 000 kronor. Styrelsen har härvid anført, att anspråken på ekonomisk civilanställningshjälp icke kunde antagas bli avsevärt mindre under budgetåret 1951/52 än under budgetåret 1949/50, samt att det kunde förutsättas, att kostnaderna för fältflygarnas civilanställningsutbildning komme att stiga på grund av ökningen av antalet beställningshavare, som äga rätt till dylik utbildning.

*Departementschefen.*

Av anförda skäl finner jag en höjning av detta anslag nödvändig. I avvaktan på närmare erfarenheter av medelsbehoven för här ifrågavarande

ändamål föreslår jag dock, att höjningen begränsas till 75 000 kronor. Anslaget bör alltså upptagas till 425 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets socialbyrå: Vissa civilanställningsåtgärder* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 425 000 kronor.

### Försvarets läroverk.

#### [139] 18. Försvarets läroverk: Avlöningar.

|                                      | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                        | 660 000 | 642 623     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 278) ..... | 687 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....              | 585 000 |             |

#### Yrkande.

*Försvarets civilförvaltning* har, i anledning av förslag av styrelsen för försvarets läroverk, hemställt, att anslaget minskas med 66 000 kronor.

Anslagsförändringarna kunna, enligt under hand lämnade uppgifter, beräknas på följande sätt.

|                                              | Ökning | Minskning |
|----------------------------------------------|--------|-----------|
| 1. Minskat antal läsavdelningar.             |        |           |
| 4 adjunkter Cg 21 .....                      |        | 35 500    |
| Timarvoden .....                             |        | 50 400    |
| 2. Förlängning av läsåret .....              | 2 200  |           |
| 3. Ökning av kompletteringskurser m. m. .... | 4 800  |           |
| 4. Nya tjänster m. m.                        |        |           |
| 1 lektor Ca 30 .....                         | 14 600 |           |
| 2 adjunkter Ca 26 .....                      | 23 700 |           |
| Timarvoden .....                             |        | 25 900    |
| 5. Omräkning .....                           | 500    |           |
|                                              | 45 800 | 111 800   |
|                                              |        | — 66 000  |

#### Motiv.

1. Antalet läsavdelningar vid försvarets läroverk under budgetåret 1951/52 har beräknats till 28 mot för innevarande budgetår 32. I anledning härav beräknas antalet undervisningstimmar per vecka minska med 120 för heltidslärare, motsvarande 4 lärare, och 140 för timlärare. Med ett timarvode av 12 kronor och 30 veckors läsår skulle kostnaderna för timarvoden minska med 50 400 kronor.

2. I anslutning till förslag av försvarets skolutredning i dess i november 1949 avgivna betänkande med förslag angående försvarets läroverks organisation har räknats med en förlängning av läsåret till 32 veckor mot för inne-

varande budgetår 30 veckor, vilket medför en merkostnad i timarvoden av 2 200 kronor.

3. För vissa tillfälliga kompletteringskurser har räknats med 235 lektions-timmar mera än för innevarande budgetår. Härjämte har för vissa inträdes-prövningar beräknats ett belopp av 2 000 kronor.

4. Vid försvarets läroverk fullgöres för närvarande endast 56 % av under-visningen av ordinarie lärarkrafter. Motsvarande procenttal vid de allmänna läroverken utgör 90. Styrelsen för försvarets läroverk har därför funnit en utökning av antalet ordinarie lärare vid försvarets läroverk med två lektorer och sju adjunkter erforderlig. En dylik utökning skulle innebära, att 75 % av undervisningen vid läroverket komme att fullgöras av ordinarie lärare. Med hänsyn till beräknad nedgång i antalet elever vid läroverket har styrelsen emellertid ansett sig böra nu föreslå att allenast en lektors- och två adjunkts-tjänster inrättas. Vid bifall härtill kunna kostnaderna för timarvoden beräknas minska med 25 900 kronor. — Civilförvaltningen har för egen del ifrågasatt, om det i nuvarande läge kan anses tillrådligt att inrätta nya ordinarie tjänster vid försvarets läroverk. Med hänsyn till att förslaget tillstyrkts av skolöver-styrelsen har civilförvaltningen emellertid för nästa budgetår räknat med nämnda tjänster.

Styrelsen för läroverket har därutöver föreslagit, att en tjänst för kansli-biträde i Ce 11 uppflyttas till kontorist i Ce 13 och därvid särskilt åberopat det uppbördsmanansvar för bokförrådet som åvilade denne tjänsteman. Civilförvaltningen avstyrker förslaget.

#### Yttranden.

*Statskontoret* har avstyrkt förslaget om ökning av antalet ordinarie lärar-tjänster vid läroverket under hänvisning till att ett bifall till detta förslag skulle innebära ett föregripande av förenämnda skolutredning samt till att en nedgång i läroverkets elevantal beräknats inträda under nästa budgetår.

*Statens lönenämnd* har icke anfört erinran mot civilförvaltningens förslag.

#### *Departementschefen.*

Ståndpunkt har ännu icke tagits till försvarets skolutrednings förenämnda betänkande med förslag angående försvarets läroverks organisation. Jag räknar icke med att förslaget kommer att föranleda åtgärder som påverka medelsbehovet för budgetåret 1951/52 under läroverkets avlönings- och om-kostnadsanslag.

I likhet med statskontoret kan jag icke tillstyrka en utökning av antalet ordinarie lärartjänster vid läroverket. Ej heller kan jag tillstyrka högre löne-ställning för en kanslibiträdestjänst.

För timarvoden räknar jag för nästa budgetår med ett minskat medelsbehov av 45 600 kronor. I likhet med civilförvaltningen räknar jag vidare med en minskning med fyra adjunktstjänster i Cg 21.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet anfört förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde avlöningskostnaderna vid försvarets läroverk böra minskas med 18 700 kronor, vilket belopp bör frändragas anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Anslaget beräknar jag för budgetåret 1951/52 till 585 000 kronor enligt följande.

Anslagsposterna Avlöningar till ordinarie tjänstemän, 358 000 kronor, samt Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 4 600 kronor, upptagas till oförändrade belopp.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal minskas med 45 600 kronor för timarvoden och 31 700 kronor för fyra adjunktstjänster i Cg 21 ävensom med förenämnda belopp av 18 700 kronor. Posten minskas således med 96 000 kronor till (262 000 — 96 000 =) 166 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg minskas med 6 000 kronor till (62 400 — 6 000 =) 56 400 kronor.

Anslagsminskningen utgör 102 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för försvarets läroverk, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

#### Avlöningsstat.

|                                                                            |         |
|----------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...            | 358 000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t .....      | 4 600   |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..... | 166 000 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                               | 56 400  |
| Summa kronor                                                               | 585 000 |

b) till *Försvarets läroverk: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 585 000 kronor.

#### [140] 19. Försvarets läroverk: Omkostnader.

|                                      | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                        | 70 000 | 65 502      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 278) ..... | 69 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....              | 67 000 |             |

Yrkande.

*Försvarets civilförvaltning* har, i anledning av förslag av styrelsen för försvarets läroverk, hemställt att anslaget höjes med 5 500 kronor.

|                          | Ökning      | Minskning   |
|--------------------------|-------------|-------------|
| 1. Reseersättningar..... |             | 1 000       |
| 2. Studieresor m. m..... |             | 1 000       |
| 3. Expenser.....         | 7 500       |             |
|                          | <hr/> 7 500 | <hr/> 2 000 |
|                          |             | + 5 500     |

**Motiv.**

1. Styrelsen för försvarets läroverk har med anledning av ökade kostnader för resor till styrelsesammanträden föreslagit en uppräknig av anslagsposten med 200 kronor. Med hänsyn till att belastningen på anslagsposten under budgetåret 1949/50 uppgått till allenast i runt tal 1 500 kronor förordar emellertid civilförvaltningen, att anslagsposten minskas med 1 000 kronor.

2. Den föreslagna minskningen betingas av belastningen på anslagsposten under budgetåret 1949/50.

3. Av den föreslagna höjningen av anslagsposten avse 2 500 kronor golvboning m. m. och 5 000 kronor reparation av möbler m. m. Arméförvaltningen har förklarat sig icke vilja bestrida ifrågakvarande kostnader med medel till ämbetsverkets förfogande. Då kostnaderna anses icke böra bestridas av medel till viss försvarsgrens förfogande föreslås, att kostnaderna belasta nu förevarande anslag.

Härutöver har styrelsen för läroverket beräknat medel för fria läroböcker för eleverna vid läroverket. Med hänsyn till att denna fråga ännu icke slutligt lösts för de allmänna läroverken har civilförvaltningen icke kunnat tillstyrka, att medel anvisas för ändamålet.

**Yttrande.**

*Statskontoret* har med hänsyn till belastningen under budgetåret 1949/50 på anslagsposterna till reseersättningar och till studieresor m. m. förordat minskning av anslagsposten till reseersättningar med 1 000 kronor och av anslagsposten till studieresor m. m. med 2 000 kronor. Med hänsyn härtill anser sig statskontoret kunna förorda en uppräknig av anslagsposten till expenser med motsvarande belopp, 3 000 kronor.

**Departementschefen.**

Jag räknar för nästa budgetår icke med ökad medelsanvisning under anslaget utan föreslår, med godtagande av de anslagsminskningar som civilförvaltningen angivit, att anslaget minskas med 2 000 kronor till 67 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets läroverk: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 67 000 kronor.

### Försvarets brevskola.

#### [141] 20. Försvarets brevskola: Avlöningar.

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 76 000 | 63 916      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 279) .... | 80 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 85 000 |             |

#### Yrkande.

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget höjes med 14 000 kronor.

Ökning

#### 1. Personalförändringar.

|                                               |       |
|-----------------------------------------------|-------|
| 1 kansliskrivare Ce 15 .....                  | 7 392 |
| 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål ..... | 4 728 |

#### 2. Omräkning.

|                                    |              |
|------------------------------------|--------------|
| Löneklassuppflyttningar m. m. .... | 1 880        |
|                                    | <hr/> 14 000 |

#### Motiv.

1. Eleventalet vid skolan har vuxit i betydligt större omfattning än som från början beräknats. En av lärarna vid skolan tages helt i anspråk för studiekontakt med eleverna, kontakt med tryckerier och klichéanstalter samt för andra ärenden av administrativ natur. En avsevärd eftersläpning av kurserna har uppstått på grund av det ringa antalet lärare. En förstärkning av skolans personaluppsättning anses därför påkallad. För de administrativa arbetsuppgifterna föreslås, att vid skolan inrättas en tjänst för kansliskrivare i Ce 15, varigenom den lärare, som för närvarande handhar dessa sysslor, skulle kunna mera odelat ägna sig åt egentlig lärarverksamhet. Med hänsyn till ansvällningen av arbetsuppgifterna föreslås därjämte, att vid skolan inrättas en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

I skrivelse den 8 oktober 1949 har *Sveriges yngre läroverkslärares förening* hemställt, att tre extra ordinarie tjänster för civila lärare i 24 lönegraden överföras på ordinarie stat och därvid placeras i lägst 27 lönegraden, samt att en tidigare föreslagen ny tjänst för civil lärare placeras i Ce 27. Föreningen har därvid bl. a. framhållit, att lärartjänsterna vid brevskolan i viss utsträckning kunde anses jämförliga med gymnasielärartjänster, vilka förutsattes framdeles skola hänföras till lönegrader mellan 26 och 30.

*Civilförvaltningen* har i utlåtande den 31 augusti 1950 i likhet med *skolöverstyrelsen*, från vilken civilförvaltningen inhämtat yttrande, förordnat, att föreningens framställning överlämnas till 1949 års tjänsteförteckningskommitté för att av kommittén tagas under övervägande vid fullgörandet av det kommittén lämnade uppdraget.

*Departementschefen.*

I likhet med civilförvaltningen anser jag, att en förstärkning av den administrativa personalen vid försvarets brevskola är påkallad. Jag räknar dock icke med större personalökning än med ett kanslibitråde i Ce 11. I övrigt har civilförvaltningens beräkning av medelsbehovet under anslaget icke givit mig anledning till erinran.

Såsom civilförvaltningen och skolöverstyrelsen föreslagit bör den av Sveriges yngre läroverkslärares förening gjorda framställningen överlämnas till 1949 års tjänsteförteckningskommitté.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet anfört förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde brevskolans avlöningskostnader böra minskas med 2 200 kronor, vilket belopp bör från- dragas anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit beräknar jag anslaget för budgetåret 1951/52 till 85 000 kronor.

Anslagsposterna Avlöningar till ordinarie tjänstemän, 31 600 kronor, och Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 1 440 kronor, upptagas till oförändrade belopp.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 5 560 kronor för lönekostnader för ett kanslibitråde och med 1 140 kronor för löneklassuppflyttningar m. m. samt minskas med ovan angivna belopp av 2 200 kronor. Posten ökas sålunda med 4 500 kronor till (39 000 + 4 500 =) 43 500 kronor.

Posten Rörligt tillägg ökas med 500 kronor till (7 960 + 500 =) 8 460 kronor.

Anslagsökningen utgör 5 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets brevskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

|                                                                       |        |
|-----------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ....      | 31 600 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..... | 1 440  |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                | 43 500 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                          | 8 460  |
| Summa kronor                                                          | 85 000 |

- b) till *Försvarets brevskola*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

[142] 21. Försvarets brevskola: Omkostnader.

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 30 000 | 26 935      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 279) .. | 30 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 27 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. För egen del föreslår jag emellertid, med beaktande av anslagsbelastningen under budgetåret 1949/50, att anslaget upptages till 27 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 3 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets brevskola: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 27 000 kronor.

**Sjukvårdsmateriel m. m.**

[143] 22. Sjukvårdsmateriel.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 000 000 | 561 405     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 280) .. | 1 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 1 000 000 |             |

*Försvarets sjukvårdsstyrelse* (skr. <sup>15</sup>/<sub>8</sub> 1950) har beräknat medelsbehovet för budgetåret 1951/52 till i runt tal 1 220 000 kronor, d. v. s. en ökning i förhållande till budgetåret 1950/51 med 220 000 kronor.

Kostnaderna för fredssjukvårdsmateriel har sjukvårdsstyrelsen beräknat efter sammanlagt 29 537 000 tjänstgöringsdagar för all personal som är berättigad till fri sjukvård samt ett dagskostnadsbelopp av 1,5 öre till i runt tal 443 000 kronor.

Beträffande krigssjukvårdsmaterielen har med hänsyn till under senare år gjorda nyanskaffningar värdet av uppbörden uppräknats med 1 800 000 kronor till 48 000 000 kronor för armén, med 500 000 kronor till 4 500 000 kronor för marinen, med 150 000 kronor till 700 000 kronor för flygvapnet och med 2 000 000 kronor till 20 000 000 kronor för centralförråden. Vid omvärderingen har däremot icke räknats med nu gällande högre återanskaffningspriser. Beräkningsgrunden i övrigt är vissa procenttal av materielvärdena, nämligen 1 procent vid armén och marinen, 1,5 procent vid flygvapnet och 0,2 procent vid centrala förråd. Medelsbehovet har på så sätt beräknats till 575 500 kronor.

För prisstegringar har räknats med ett tillägg, motsvarande 20 procent av det beräknade anslagsbehovet.

*Departementschefen.*

Med hänsyn till den betydande reservation, som förefinnes på detta anslag — över 1 300 000 kronor vid utgången av budgetåret 1949/50 — och på grund av nödvändigheten att av statsfinansiella skäl allttjämt iakttaga åter-

hållsamhet vid anslagsäskandena anser jag mig böra föreslå oförändrat anslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

[144] 23. Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.

|                                                | Anslag    | Nettoutgift |
|------------------------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                                  | 2 500 000 | 1 415 642   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 281) .. <sup>1</sup> | 2 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....                        | 2 700 000 |             |

Vid anmälan till 1949 års statsverksproposition (bil. 6, punkt 143) av motsvarande anslagsfråga för budgetåret 1949/50 beräknade jag det sammanlagda medelsbehovet för anskaffning av sjukvårdsmateriel och läkemedel till 7 675 000 kronor. Jag räknade därvid med att kostnaderna för anskaffningen skulle fördelas på tre budgetår och föreslog, att för budgetåret 1949/50 2 500 000 kronor skulle anvisas, varvid emellertid försvarets sjukvårdsstyrelse borde bemyndigas att därutöver på en gång utlägga erforderliga beställningar inom en kostnadsram av 5 175 000 kronor. Riksdagen biföll detta förslag. Med stöd av bemyndigandet har Kungl. Maj:t medgivit sjukvårdsstyrelsen att utlägga beställningar å sjukvårdsmateriel och läkemedel inom angivna kostnadsram. Efter förslag i 1950 års statsverksproposition anvisade riksdagen för budgetåret 1950/51 ytterligare 2 500 000 kronor under detta anslag för att täcka utgifter som föranletts av bemyndigandet. Sedermera har riksdagen efter förslag i propositionen 1950: 251 på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisat 500 000 kronor till ytterligare engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.

*Försvarets sjukvårdsstyrelse* har hemställt, att 2 675 000 kronor måtte anvisas till likvidering under budgetåret 1951/52 av materielbeställningar, som utlagts med stöd av Kungl. Maj:ts förenämnda medgivande. Ämbetsverket har vidare hemställt, att 5 005 000 kronor måtte anvisas för anskaffning av ytterligare sjukvårdsmateriel. Av detta belopp avse 3 465 000 kronor anskaffningar för att fylla brister i utrustningsbehovet och 1 540 000 kronor en tredjedel av ett sammanlagt medelsbehov av 4 615 000 kronor för att på tre år fylla ytterligare brister i utrustnings- och ersättningsbehoven. Slutligen har ämbetsverket hemställt om bemyndigande att därutöver på en gång utlägga beställningar på sjukvårdsmateriel inom en kostnadsram av (4 615 000—1 540 000 =) 3 075 000 kronor.

*Departementschefen.*

Såsom i det föregående nämnts har riksdagen på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisat 500 000 kronor till engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m. Med hänsyn till det nuvarande ekonomiska

<sup>1</sup>) Därutöver på tilläggsstat 500 000 kronor.

läget kan jag icke förorda att därutöver anvisas ytterligare medel för nybeställningar av sjukvårdsmateriel.

För att likvidera de beställningar som utlagts med stöd av det sjukvårdsstyrelsen lämnade bemyndigandet återstå att anvisa 2 675 000 kronor. Jag föreslår, att anslaget för detta ändamål för nästa budgetår uppföres med 2 700 000 kronor. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 2 700 000 kronor.

### Försvarets sjukvårdsförråd.

#### [145] 24. Försvarets sjukvårdsförråd: Avlöningar.

|                                      | Anslag  |
|--------------------------------------|---------|
| 1950/51 (statsliggaren s. 281) ..... | 218 000 |
| 1951/52 (förslag) .....              | 218 000 |

Yrkande.

*Försvarets civilförvaltning* har, i anledning av förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse, hemställt, att anslaget höjes med 16 000 kronor.

#### 1. Personalförändringar.

Ökning

|                                                                   |       |
|-------------------------------------------------------------------|-------|
| 1 förrådsmästare Ce 16 .....                                      | 7 692 |
| 2 kollektivavtalsanställda förrådsarbetare — förrådsmän Ce 9..... | 552   |
| 1 apoteksbiträde Ce 6 .....                                       | 4 608 |

#### 2. Omräkning.

|                                    |        |
|------------------------------------|--------|
| Löneklassuppflyttningar m. m. .... | 3 148  |
|                                    | 16 000 |

Motiv.

1. Enligt plan för förrådsorganisationen skall det till centralförrådet i Stockholm för närvarande anslutna modellförrådet överflyttas till ämbetsbyggnaden på Gärdet för att ordnas såsom ett särskilt, sjukvårdsstyrelsen direkt underställt förråd. Sjukvårdsstyrelsen har ansett en särskild föreståndare och uppbördsman med ingående kännedom om sjukvårdsmaterielen vara erforderlig för modellförrådet, vars värde redan nu uppgår till avsevärt belopp och som enligt plan skall ytterligare kompletteras och utvidgas. I anslutning till detta förråd avses enligt sjukvårdsstyrelsen skola utföras en mångfald arbetsuppgifter, varmed föreståndaren måste vara behjälplig. Materielen i förrådet avses tjäna som demonstrationsobjekt vid kurser, föreläsningar o. d. rörande sjukvårdsmaterielen, dess förpackning, vård o. s. v. Erfarenheten har, framhåller sjukvårdsstyrelsen, givit vid handen, att styrelsen till sitt förfogande måste ha en i materieltjänsten kunnig och vederhäftig person, som kan vid truppförbanden (motsvarande) biträda med uppläggning av sjukvårdsmateriel och i samband därmed lämna av lokala för-

hållanden m. m. betingade direktiv för materiellvård m. m. Även för dessa uppgifter avses förrådets föreståndare tagas i anspråk. En del av förenämnda åligganden ha bittills tillagts förrådsvaktmästaren vid centralförrådet i Stockholm. Till följd härav har, framhåller sjukvårdsstyrelsen vidare, denne under långa tider icke varit i tillfälle att utföra sitt egentliga arbete såsom vaktmästare, vilket i hög grad försvårat och försenat förrådsarbetet. — För egen del har civilförvaltningen, då för modellförrådet givetvis måste avses en befattningshavare med speciella kvalifikationer, tillstyrkt att en förrådsmästartjänst i Ce 16 inrättas.

Förslaget om ändrad anställningsform för två kollektivavtalsanställda förrådsarbetare har framställts i tidigare medelsäskanden (1950: 1, bil. 6, s. 172).

Vid Sydkustens marindistrikt må under budgetåret 1950/51 finnas anställt ett apoteksbiträde i Cg 6 med avlöning från anslaget Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. Detta biträde, som sedan flera år tillbaka är anställt vid marindistriktet, är avsett för läkemedelscentralen i Karlskrona. Då avlöningskostnaderna för övrig personal vid läkemedelscentralerna bestridas från nu förevarande anslag, anses jämväl nämnda biträde böra avlönas från anslaget. Biträdestjänsten beräknas komma att erfordras under åtskilliga år framåt och bör därför upptagas såsom extra ordinarie.

Sjukvårdsstyrelsen hade härutöver föreslagit, att en arvodesbefattning för förrådsunderofficer i 20 löneklassen skulle uppföras i 21 löneklassen samt att en tjänst för förrådsförman i Ce 12 skulle inrättas i utbyte mot tjänst för förrådsman i Ce 9 (jfr 1950: 1, bil 6, s. 172 o. 173). Civilförvaltningen, som tidigare tillstyrkt det förstnämnda förslaget, har med hänsyn till direktiven för budgetarbetet nu icke räknat med att uppflyttningen kommer till stånd. Uppflyttningen av en förrådsman är civilförvaltningen alltjämt icke beredd tillstyrka.

Yttrande.

*Statens lönenämnd* har icke haft annan erinran mot civilförvaltningens förslag än att nämnden — i avvaktan på resultatet av 1948 års anställningsutrednings arbete — icke kunnat tillstyrka ändrad anställningsform för två kollektivavtalsanställda förrådsarbetare.

*Departementschefen.*

Förslaget att tjänsten för apoteksbiträde vid Sydkustens marindistrikt från och med budgetåret 1951/52 överföres från marinens allmänna avlöningsanslag till försvarets sjukvårdsförråds avlöningsanslag kan jag tillstyrka. Jag räknar därvid med att tjänsten upptages såsom extra ordinarie. Övriga förslag till personalförändringar under nu förevarande anslag kan jag icke biträda. Beräkningen i övrigt av medelsbehovet under anslaget har icke givit mig anledning till erinran.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet anfört förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde avlöningskostnaderna vid försvarets sjukvårdsförråd böra minskas med 5 900 kronor,

vilket belopp bör frändragas anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit beräknar jag anslaget för budgetåret 1951/52 till oförändrat 218 000 kronor.

Anslagsposterna Avlöningar till ordinarie tjänstemän, 24 700 kronor, Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, 31 800 kronor, samt Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 31 200 kronor, ävensom inkomstposten Pensionsmedel, 22 000 kronor, upptagas till oförändrade belopp.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 4 116 kronor för lönekostnader för ett apoteksbiträde i Ce 6 och med 2 136 kronor för löneklassuppflyttningar m. m. samt minskas med förenämnda belopp om 5 900 kronor. Posten ökas alltså med i runt tal 400 kronor till (130 400 + 400 =) 130 800 kronor.

Posten Rörligt tillägg minskas med 400 kronor till (21 900 — 400 =) 21 500 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets sjukvårdsförråd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

#### Avlöningsstat.

##### Utgifter:

|                                                                                           |                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ....                          | 24 700                     |
| 2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i> .....      | 31 800                     |
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 31 200                     |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | 130 800                    |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 21 500                     |
|                                                                                           | <hr/> Summa kronor 240 000 |

##### Särskilda uppbördsmedel:

|                                         |                                  |
|-----------------------------------------|----------------------------------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | 22 000                           |
|                                         | <hr/> Nettoutgift kronor 218 000 |

b) till *Försvarets sjukvårdsförråd*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 218 000 kronor.

#### [146] 25. Försvarets sjukvårdsförråd: Omkostnader.

|                                      |        |
|--------------------------------------|--------|
|                                      | Anslag |
| 1950/51 (statsliggaren s. 282) ..... | 50 000 |
| 1951/52 (förslag) .....              | 50 000 |

I enlighet med förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets sjukvårdsförråd*: *Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

### Garnisonssjukhusen.

#### [147] 26. Garnisonssjukhusen: Avlöningar.

| Anslag:                 | 1949/50             | 1950/51<br>(statsl. s. 282) | 1951/52<br>(förslag) |
|-------------------------|---------------------|-----------------------------|----------------------|
| Utgifter .....          | 3 500 000           | 3 567 000                   | 3 534 000            |
| Vårdavgifter m. m. .... | 3 100 000           | 3 100 000                   | 3 394 000            |
|                         | <u>Nettoanslag</u>  | <u>400 000</u>              | <u>467 000</u>       |
|                         |                     |                             | 140 000              |
| Belastning:             |                     |                             |                      |
| Utgifter .....          | 3 173 013           |                             |                      |
| Vårdavgifter .....      | 4 774 317           |                             |                      |
|                         | <u>Nettoinkomst</u> | <u>1 601 304</u>            |                      |

#### Yrkande.

*Försvarets civilförvaltning* har, i anledning av förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse, föreslagit, att anslaget minskas med 170 000 kronor.

|                                                                                                   | Ökning | Minskning |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------|
| 1. Ändrade löneställningar för läkarpersonal.                                                     |        |           |
| 1 bataljonsläkare, Karlsborg, Ca 25 — regementsläkare Ce 29 .....                                 | 2 712  |           |
| 4 underläkare, Skövde, Eksjö, Sollefteå och Boden, Cg 25 — förste underläkare Cg 26 .....         | 2 592  |           |
| 1 läkare, Boden, arvode motsvarande Ce 25 — underläkare Cg 25 .....                               | —      |           |
| 2. Ändrade löneställningar för köksföreståndare.                                                  |        |           |
| 1 köksföreståndare, Boden, Ce 14 — förste köksföreståndare Ce 19 .....                            | —      |           |
| 4 köksföreståndare, Karlsborg, Skövde, Eksjö och Sollefteå, Ce 10 — Ce 15 .....                   | —      |           |
| 1 biträdande köksföreståndare, Boden, Ce 9 — köksföreståndare Ce 15 .....                         | —      |           |
| 3. Utbyggnaden av garnisonssjukhuset i Boden.                                                     |        |           |
| 1 förste assistent Cg 21 .....                                                                    | 9 660  |           |
| Nya tjänster för ekonomibiträden, 1 Ce 3 och 4 Ce 2 tillkomma, 2 sjukvårdsbiträden Ce 3 utgå      | 11 628 |           |
| 4. Förändringar beträffande sjukvårdselever.                                                      |        |           |
| 30 elever från Svenska röda korsets sjuksköterskeskola i stället för 20 anställda sjukvårdselever | 73 530 |           |

|                                                                                  | Ökning  | Minskning |
|----------------------------------------------------------------------------------|---------|-----------|
| 5. Övriga personalförändringar m. m.                                             |         |           |
| 1 sjukgymnast, Boden, Ce 13.....                                                 | 6 816   |           |
| 1 sjukvårdsbiträde, Sollefteå, Cg 3.....                                         | 3 912   |           |
| Arvode till bibliotekarie.....                                                   | 1 000   |           |
| 3 biträden för skriv- och kontorsgöromål, Boden,<br>— kontorsbiträden Ca 8 ..... | —       |           |
| Löneklassuppflyttningar m. m. ....                                               | 12 150  |           |
| Ökade inkomster av vårdavgifter m. m. ....                                       |         | 294 000   |
|                                                                                  | 124 000 | 294 000   |
|                                                                                  |         | — 170 000 |

Vid bifall till de av chefen för civildepartementet framlagda förslagen beträffande försvarets maskinister samt rörande kuratorer m. fl. (Bil. 2. För flera huvudtitlar gemensamma frågor) kunna utgifterna under förevarande anslag minskas med i runt tal 4 000 kronor.

|                                                                   | Ökning | Minskning |
|-------------------------------------------------------------------|--------|-----------|
| 1 maskinist Ca 16, Boden, — vikariatslön Ca 19 .....              | 1 020  |           |
| 1 eldare av 1. klassen Ca 11, Boden, — vikariatslön Ca 13 .....   | 588    |           |
| 1 maskinist Cg 13, Boden, — Cg 15 .....                           | 576    |           |
| 2 eldare av 2. klass Ce 9, Eksjö och Sollefteå .....              |        | 10 512    |
| 1 reparatör Cg 11, Skövde .....                                   | 5 724  |           |
| 8 eldare Cg 10, 4 Boden, 3 Skövde, 1 Karlsborg.....               | 45 684 |           |
| 1 maskinist Ce 14, Skövde, — vikariatslön Ce 15 .....             | 276    |           |
| 1 eldare av 1. klass Ce 10, Karlsborg, — vikariatslön Ce 13 ..... | 816    |           |
| 2 eldare av 2. klass Ce 9, Boden, — vikariatslön Ce 11 ....       | 1 272  |           |
| Arbetarpersonal .....                                             |        | 50 000    |
| 1 social kurator Ca 15—Ca 17 .....                                | 600    |           |
|                                                                   | 56 556 | 60 512    |
|                                                                   |        | — 3 956   |

#### Motiv.

1. I tidigare medelsäskanden (1950:1, bil. 6, s. 176) har föreslagits, att bataljonsläkarbeställningen på kirurgiska avdelningen vid garnisonssjukhuset i Karlsborg i Ca 25 utbytes mot beställning för regementsläkare i Ca 29. Med hänsyn till ifrågasatt avveckling av sjukhuset föreslås emellertid nu, att regementsläkarbeställningen uppföres såsom extra ordinarie. Till stöd för förslaget om höjd löneställning har anförts, att ansvaret och arbetsuppgifterna på avdelningen kunna jämföras med dem, som åvila innehavarna av överläkartjänsterna på kirurgiska avdelningarna vid garnisonssjukhuset i Boden och karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar, vilka tjänster äro regementsläkarbeställningar i Ca 29. Civilförvaltningen tillstyrker förslaget. Civilförvaltningen har erinrat, att i överensstämmelse med förslag av 1941 års försvarsutredning regementsläkarbeställningar genom beslut av 1943 års riksdag inrättats vid samtliga garnisonssjukhus utom vid sjukhuset i Karlsborg, där enligt försvarsutredningens mening tjänsten såsom chefläkare kunde be-

stridas av regementsläkaren vid Karlsborgs luftvärnsregemente. I 1943 års statsverksproposition (IV. ht. s. 201) anförde föredragande departementschefen bland annat beträffande föreliggande fråga, att genom uppförande av regementsläkarbeställningar för garnisonssjukhusen den fördelen vunnes, att chefläkartjänsterna skildes från truppförbandsläkartjänsterna, vilket befunnits vara till gagn för sjukvården.

De båda vid garnisonssjukhuset i Skövde inrättade tjänsterna för underläkare i Cg 25 ha sedan lång tid tillbaka måst hållas vakanta i brist på sökande. Genom utbyte av den ena tjänsten mot tjänst för förste underläkare i Cg 26 skulle, enligt sjukvårdsstyrelsen, bättre rekryteringsmöjligheter skapas och därjämte överensstämmelse vinnas med förhållandena vid landstingssjukhus. Av enahanda skäl har sjukvårdsstyrelsen föreslagit utbyte jämväl vid garnisonssjukhusen i Eksjö, Sollefteå och Boden av underläkartjänster i Cg 25 mot tjänster för förste underläkare i Cg 26. Civilförvaltningen har tillstyrkt de föreslagna lönegradsuppflyttningarna.

Till en läkare vid reumatikeravdelningen vid garnisonssjukhuset i Boden må under budgetåret 1950/51 från arvodesposten utgå arvode motsvarande lönen i Ce 25 samt förmåner i övrigt som tillkomma tjänsteman i nämnda lönegrad. Enligt gällande avtal tillföres fjärde huvudtiteln ersättning av pensionsstyrelsen för lönekostnaderna för denne läkare. Sjukvårdsstyrelsen har nu föreslagit, att denne läkares arbetsuppgifter skulle ombesörjas av de på medicinska avdelningen placerade underläkarna, varigenom läkartjänsten vid reumatikeravdelningen skulle kunna indragas. Då sedan flera år tillbaka behov föreläge att förstärka läkarpersonalen vid sjukhusets barnavdelning, har sjukvårdsstyrelsen emellertid hemställt, att arvodestjänsten omvandlas till tjänst för underläkare i Cg 25 med placering vid barnavdelningen. För egen del tillstyrker civilförvaltningen förslaget. Med den föreslagna anordningen för bestridande av läkarvården vid reumatikeravdelningen anses den ersättning, som skall bestridas av pensionsstyrelsen, böra redovisas särskilt på garnisonssjukhusens avlöningsstat. Civilförvaltningen föreslår därför, att en post — beräknad till 19 000 kronor — förslagsvis benämnd Ersättning från pensionsstyrelsen för lön åt läkare vid reumatikeravdelningen, uppföres på staten.

2. Sjukvårdsstyrelsen har föreslagit, att ett antal tjänster för köksföreståndare och biträdande köksföreståndare vid garnisonssjukhusen uppflyttas i lönegrad. Civilförvaltningen har i anledning härav erinrat om att av civilförvaltningen framlagt förslag beträffande löneställningen för köksföreståndare inom försvaret enligt beslut av Kungl. Maj:t överlämnats till 1949 års tjänsteförteckningskommitté för att för kommittén vara tillgängligt vid fullgörandet av dess uppdrag. Med hänsyn härtill har civilförvaltningen för nästa budgetår utgått från oförändrad löneställning för försvarets samtliga köksföreståndare.

3. Någon förstärkning av den administrativa personalen har, trots utbygg-

naden av garnisonssjukhuset i Boden under senare år, icke kommit till stånd. Med hänsyn härtill föreslås, att en tjänst för förste assistent i Cg 21 inrättas, avsedd såsom biträde åt sjukhusintendenten.

Den föreslagna utökningen av antalet ekonomibiträden motiveras med sjukhusets utbyggnad. Om denna utökning genomföres, kunna två sjukvårdsbiträdestjänster i Ce 3 utgå.

4. Behovet av sjukvårdselever vid garnisonssjukhuset i Boden tillgodoses numera helt genom att elever från Svenska röda korsets sjuksköterskeskola i Norrbottens län tjänstgöra vid sjukhuset. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 21 april 1950 må dylik elev äga att för praktisk tjänstgöring i sluten vård vid garnisonssjukhuset uppbära ersättning med tre fjärdedelar av den begynnelse-lön som tillkommer vid sjukhuset anställt sjukvårdsbiträde, med avdrag dock för vederbörlig ersättning för naturaförmåner. Härav föranledda kostnader skola bestridas av avlöningsanslaget för garnisonssjukhusen och inräknas i garnisonssjukhusets vårdkostnadsunderlag. Särskilda sjukvårdselever skola icke längre anställas. Merkostnaderna för denna nya anordning uppgå till 73 530 kronor.

5. Till stöd för förslaget om att inrätta ytterligare en tjänst för sjukgymnast i Ce 13 vid garnisonssjukhuset i Boden, utöver de två som redan finnas där, åberopas arten av den beläggning som föreligger på sjukhuset med dess reumatologiska avdelning och barnbördsavdelning m. m.

Förslaget om att inrätta en tjänst för sjukvårdsbiträde i Cg 3 vid garnisons-sjukhuset i Sollefteå motiveras med att arbetet vid polikliniken ökat.

Vid sjukhuset i Boden finnes ett medicinskt bibliotek om cirka 900 band och ett lånebibliotek för patienterna om cirka 2 200 band. Kostnaderna för bibliotekarie vid patientbiblioteket — 350 kronor per år — ha hittills bestritts av lägerkassemedel. Handhavandet av det alltmer växande medicinska biblioteket kräver ovillkorligen tillgång till en utbildad fackman. För att anställa en dylik fackman har för nästa budgetår räknats med ett arvode av 1 000 kronor.

Ytterligare tre kontorsbiträdestjänster i Ca 8 erfordras fr. o. m. budgetåret 1951/52 för att bereda därtill berättigad biträdespersonal ordinarie anställning.

#### *Departementschefen.*

Förslaget om att utbyta bataljonsläkarbeställningen i Ca 25 vid garnisons-sjukhuset i Karlsborg mot en regementsläkarbeställning kan jag icke heller för nästa budgetår biträda. Ej heller kan jag i nuvarande läge tillstyrka förbättrad löneställning för fyra tjänster för underläkare i Cg 25 vid garnisons-sjukhusen i Skövde, Eksjö, Sollefteå och Boden.

Jag tillstyrker förslaget om att utbyta en arvodestjänst för läkare vid reumatikeravdelningen vid garnisonssjukhuset i Boden mot tjänst för underläkare i Cg 25 med placering vid sjukhusets barnavdelning samt den föreslagna anordningen med bestridandet av reumatikerläkarens arbetsuppgifter och redovisningen av medel som inflyta från pensionsstyrelsen.

Förslaget om att inrätta en assistenttjänst för biträde åt sjukhusintenden-

ten i Boden kan jag endast så tillvida biträda att jag för ändamålet räknar med en tjänst för kontorsskrivare i Cg 19. I likhet med civilförvaltningen räknar jag icke nu med ändrad löneställning för köksföreståndare. Jag kan heller icke tillstyrka förslaget om att under anslaget beräkna medel för arvode till bibliotekarie.

Såsom civilförvaltningen föreslagit böra jämlikt bestämmelserna om reglerad befordringsgång för viss biträdespersonal tillkomma tre för garnisonssjukhuset i Boden avsedda kontorsbiträdestjänster i Ca 8.

Det torde liksom hittills böra ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva behovet av extra och lägre extra ordinarie personal samt arbetarpersonal vid garnisonssjukhusen. Jag räknar med de merkostnader som civilförvaltningen angivit för förändringar beträffande sjukvårds elever. I övrigt räknar jag, bortsett från kostnaderna för förenämnda kontorsskrivare och för maskinistpersonal, i enlighet med civilförvaltningens förslag med ett ökat medelsbehov för här ifrågakvarande ändamål av i runt tal 23 000 kronor.

I anslutning till förenämnda av chefen för civildepartementet framlagda förslag beträffande försvarets maskinister och rörande kuratorer m. fl. räknar jag här med ett minskat medelsbehov av i runt tal 4 000 kronor.

Enligt beslut av 1948 års riksdag skola de vårdavgifter, som inflyta såsom ersättning för vård av civila patienter vid garnisonssjukhusen, redovisas såsom inkomster under garnisonssjukhusens avlönings- och omkostnadsanslag. I dylika inkomster beräknas 3 375 000 kronor.

Såsom framgår av propositionen 1949:88 (rd. skr. 152) kommer garnisonssjukhuset i Sollefteå att nedäggas. Detta har dock beräknats icke komma att ske förrän omkring den 1 juli 1953.

I anslutning till vad jag sålunda anført beräknar jag anslaget för budgetåret 1951/52 till 140 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med 14 980 kronor för ordinariesättning av tre tjänster för biträden för skriv- och kontorsgöromål, 6 000 kronor för löneklassuppflyttningar m. m., 1 440 kronor för löneförändringar beträffande maskinistpersonalen samt 540 kronor för lönegradsuppflyttning av kuratorstjänsten. Posten ökas alltså med i runt tal 23 000 kronor till (422 000 + 23 000 =) 445 000 kronor men kan med hänsyn till belastningen på posten under tidigare budgetår minskas till 400 000 kronor.

Posten Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar upptages till oförändrat belopp 72 000 kronor.

Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, minskas med 12 000 kronor, motsvarande arvode till reumatikerläkare, till (267 000 — 12 000 =) 255 000 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 10 800 kronor för en underläkare i Cg 25, 7 800 kronor för en kontorsskrivare i Cg 19, 63 800 kronor för elever från Svenska röda korsets sjuksköterskeskola, 39 100 kronor för löneförändringar beträffande maskinistpersonalen,

20 000 kronor för övrig extra och lägre extra ordinarie personal samt 10 500 kronor för löneklassuppflyttningar samt minskas med 14 980 kronor för ordinarie sättnings av tre biträden för skriv- och kontorsgöromål. Posten ökas alltså med i runt tal 137 000 kronor till (2 350 100 + 137 000 =) 2 487 100 kronor men kan med hänsyn till belastningen på posten under tidigare budgetår minskas till 2 400 000 kronor.

Posten Avlöningar till viss arbetarpersonal minskas med 50 000 kronor för minskning av arbetarpersonalen i anledning av förändringar beträffande maskinistpersonalen till (177 600 — 50 000 =) i runt tal 127 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg ökas med 1 700 kronor till (329 300 + 1 700 =) 331 000 kronor.

Inkomstposterna upptagas enligt följande: posten Pensionsmedel till oförändrat belopp 51 000 kronor, posten Vårdavgifter till (3 100 000 + 275 000 =) 3 375 000 kronor samt den nya posten Ersättning från pensionsstyrelsen för lön åt läkare vid reumatikeravdelningen vid garnisonssjukhuset i Boden till 19 000 kronor.

Anslagsminskningen utgör 327 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) på personalförteckningen för garnisonssjukhusen uppföra *dels* en tjänst för social kurator i lönegrad Ca 17 i utbyte mot en motsvarande tjänst i lönegrad Ca 15 *dels* och ytterligare tre tjänster för kontorsbiträde i lönegrad Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för garnisonssjukhusen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

#### Avlöningsstat.

##### *Utgifter:*

|                                                                                           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ....                          | 400 000   |
| 2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i> .....      | 72 000    |
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 255 000   |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                | 2 400 000 |
| 5. Avlöningar till viss arbetarpersonal, <i>förslagsvis</i> ....                          | 127 000   |
| 6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 331 000   |

Summa kronor 3 585 000

##### *Särskilda uppbördsmedel:*

|                                                                                                                                        |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                | 51 000    |
| Ersättning från pensionsstyrelsen för lön åt läkare vid reumatikeravdelningen vid garnisonssjukhuset i Boden, <i>förslagsvis</i> ..... | 19 000    |
| Vårdavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                 | 3 375 000 |

Nettoutgift kronor 140 000

c) till *Garnisonssjukhusen: Avlöningar* för budgetåret 1951/52  
anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kronor.

[148] 27. **Garnisonssjukhusen: Omkostnader.**

| Anslag:            | 1949/50                    | 1950/51<br>(statsl. s. 285) | 1951/52<br>(förslag) |
|--------------------|----------------------------|-----------------------------|----------------------|
| Utgifter.....      | 1 700 000                  | 1 800 000                   | 1 925 000            |
| Vårdavgifter ..... | 1 500 000                  | 1 500 000                   | 1 625 000            |
|                    | <b>Nettoanslag</b> 200 000 | 300 000                     | 300 000              |
| <b>Belastning:</b> |                            |                             |                      |
| Utgifter.....      | 1 763 691                  |                             |                      |
| Vårdavgifter ..... | 1 712 715                  |                             |                      |
|                    | <b>Nettoutgift</b> 50 976  |                             |                      |

Yrkande.

*Försvarets sjukvårdsstyrelse* har hemställt, att anslaget höjes med 75 000 kronor.

|                                                     | Ökning   | Minskning |
|-----------------------------------------------------|----------|-----------|
| Utbyggnaden av garnisonssjukhuset i Boden m. m..... | 200 000  |           |
| Förhöjda inkomster av vårdavgifter.....             |          | 125 000   |
|                                                     | + 75 000 |           |

Motiv.

Kostnadsökningarna hänföra sig i första hand till utbyggnaden av garnisonssjukhuset i Boden, varav fjärde byggnadsetappen beräknas vara avslutad under budgetåret 1951/52. Den fortgående allmänna stegringen av vårdkostnaderna, förorsakad av kostsammare vårdmetoder och läkemedel m. m., ha jämväl medfört ökat medelsbehov för garnisonssjukhusen. Kostnaderna för bränsle beräknas dock kunna minskas med 10 000 kronor.

*Departementschefen.*

I avvaktan på erfarenheter av den utgiftsökning som blir erforderlig i anledning av utbyggnaden av garnisonssjukhuset i Boden föreslår jag, att ökningen begränsas till 125 000 kronor, motsvarande den beräknade ökningen av inkomsterna. Jag föreslår därför oförändrat anslagsbelopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Garnisonssjukhusen: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[149] 28. **Garnisonssjukhusen: Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar.**

|                                    | Anslag  | Nettoutgift |
|------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50.....                       | 194 000 | 197 301     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 286).... | 230 000 |             |
| 1951/52 (förslag).....             | 230 000 |             |

Yrkande.

*Försvarets civilförvaltning* har, i anledning av förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse, hemställt, att förevarande anslag minskas med 46 000 kronor.

|                                  | Ökning | Minskning |
|----------------------------------|--------|-----------|
| 3 extra förste underläkare.....  |        | 48 384    |
| Löneklassförändringar m. m. .... | 2 384  |           |

— 46 000

#### Motiv.

Utöver den enligt personalstaterna avsedda läkarpersonalen finnas anställda fem extra läkare. Denna anordning tillkom ursprungligen till följd av att f. d. garnisonssjukhuset vid Hantverkargatan måste bibehållas på grund av den stora beläggningen av militära patienter under beredskapen. Då numera på såväl de egentliga garnisonsavdelningarna som avdelningarna inom förutvarande garnisonssjukhuset vårdas jämväl civila patienter, anser civilförvaltningen det principiellt oriktigt, att medel under fjärde huvudtiteln tagas i anspråk för lönekostnaderna för här avsedda läkare. Sjukvårdsstyrelsen har ansett de fem extra läkarna erforderliga jämväl under nästa budgetår. Styrelsen har icke haft något att erinra mot att tjänsterna överflyttas till karolinska sjukhusets stat men har framhållit, att två av dessa underläkare vore helt eller huvudsakligen avsedda för militära patienter. Med hänsyn härtill har civilförvaltningen föreslagit, att under fjärde huvudtiteln beräknades medel för allenast två extra förste underläkare för nästa budgetår.

#### Yttrande.

Statskontoret har erinrat om att karolinska sjukhuset för omkostnader m. m. för garnisonssjukvården icke erhåller bidrag från anslag under fjärde huvudtiteln. Mot bakgrunden härav borde enligt statskontorets mening den omständigheten, att vissa av de för garnisonssjukvården avsedda underläkarna i stor utsträckning anlitas för vård av civila patienter, icke böra tagas till intäkt för en fördelning av utgifterna för läkarnas avlönande mellan fjärde och elfte huvudtitlarna.

#### Departementschefen.

Kostnaderna för samtliga ifrågavarande extra läkare synas alltjämt böra belasta förevarande anslag. Jag vill erinra om att för anställande av dessa läkare särskilda medgivanden, gällande för ett budgetår i sänder, lämnats av Kungl. Maj:t, senast genom beslut den 1 september 1950. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles pröva i vad mån behovet av denna läkarförstärkning kommer att föreligga även efter utgången av budgetåret 1950/51.

Jag föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 230 000 kronor, och med samma fördelning på anslagsposter som i gällande avlöningsstat.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Garnisonssjukhusen: Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 230 000 kronor.

**Militärapoteket.****[150] 29. Militärapoteket: Avlöningar.**

| Anslag:         | 1949/50            | 1950/51<br>(statsl. s. 287) | 1951/52<br>(förslag) |
|-----------------|--------------------|-----------------------------|----------------------|
| Utgifter.....   | 355 000            | 350 000                     | 341 000              |
| Inkomster ..... | —                  | 80 000                      | 92 000               |
|                 | <b>Nettoanslag</b> | <b>270 000</b>              | <b>249 000</b>       |
| Belastning:     | 350 304            |                             |                      |

*Försvarets civilförvaltning* har, i anledning av förslag av chefen för militärapoteket, föreslagit, att anslaget minskas med 12 000 kronor, med vilket belopp den på apotekets avlöningsanslag belöpande andelen av överskott på förrådstitel beräknas stiga under budgetåret 1951/52.

Av chefen för militärapoteket framställda yrkanden om förhöjda löneställningar för chefsbefattningen, kassören vid apoteket samt viss förräds- och biträdespersonal har civilförvaltningen avstyrkt eller med hänsyn till budgetdirektiven ansett sig icke nu böra framföra.

*Departementschefen.*

Civilförvaltningens förslag om nedräkning av anslaget med 12 000 kronor i anledning av beräknad ökning av inflytande inkomster har icke givit mig anledning till erinran. I likhet med civilförvaltningen räknar jag under anslaget för budgetåret 1951/52 icke med förbättrad löneställning för personal vid militärapoteket.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet anfört förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde avlöningskostnaderna vid militärapoteket böra minskas med 9 400 kronor, vilket belopp bör frändragas anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Anslaget för budgetåret 1951/52 beräknar jag till 249 000 kronor enligt följande.

Anslagsposterna Avlöning till ordinarie tjänsteman, 17 400 kronor, och Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, 8 200 kronor, upptagas till oförändrade belopp.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal reduceras med förenämnda belopp av 9 400 kronor till (293 900 — 9 400 =) 284 500 kronor.

Posten Rörligt tillägg ökas med 400 kronor till (36 000 + 400 =) 36 400 kronor.

Av inkomstposterna upptagas posten Pensionsmedel till oförändrat belopp, 5 500 kronor, och posten Överskott på förrådstitel till (80 000 + 12 000 =) 92 000 kronor.

Anslagsminskningen utgör 21 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

Utgifter:

|                                                                                   |         |
|-----------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> .....                   | 17 400  |
| 2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i> ..... | 8 200   |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                            | 284 500 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                      | 36 400  |
| Summa kronor                                                                      | 346 500 |

Särskilda uppbördsmedel:

|                                                     |         |
|-----------------------------------------------------|---------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> .....             | 5 500   |
| Överskott på förrådstitel, <i>förslagsvis</i> ..... | 92 000  |
| Nettoutgift kronor                                  | 249 000 |

b) till *Militärapoteket*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 249 000 kronor.

[151] 30. Militärapoteket: Omkostnader.

| Anslag:         | 1949/50 | 1950/51<br>(statsl. s. 288) | 1951/52<br>(förslag) |
|-----------------|---------|-----------------------------|----------------------|
| Utgifter .....  | 54 000  | 71 000                      | 75 000               |
| Inkomster ..... | 53 000  | 16 000                      | 18 000               |
| Nettoanslag     | 1 000   | 55 000                      | 57 000               |

|                 |         |
|-----------------|---------|
| Belastning:     |         |
| Utgifter .....  | 91 296  |
| Inkomster ..... | 122 383 |
| Nettoinkomst    | 31 087  |

Yrkande:

*Försvarets sjukvårdsstyrelse* (skr. <sup>15</sup>/<sub>8</sub>, <sup>7</sup>/<sub>12</sub> 1950) har hemställt, att anslaget ökas med 2 300 kronor.

|                                              | Ökning  | Minskning |
|----------------------------------------------|---------|-----------|
| Vissa engångsanskaffningar under 1950/51..   |         | 14 000    |
| Övriga expenser .....                        | 2 000   |           |
| Ökade inkomster på förrådstitel .....        |         | 2 000     |
| Avgifter till apotekarpensioneringsfonden .. | 16 300  |           |
|                                              | 18 300  | 16 000    |
|                                              | + 2 300 |           |

Motiv.

För avgifter till apotekarnas pensioneringsfond ha under anslaget hittills beräknats 10 700 kronor årligen. Sedan den 1 juli 1948 gälla nya bestämmelser

i fråga om pensionering av apotekens farmaceutiska personal, enligt vilka väsentligt högre pensioner än tidigare tillförsäkrats denna personal. Medicinalstyrelsen har i anledning därav fastställt höjda pensionsavgifter. Medelsbehovet för ändamålet beräknas nu till 27 000 kronor årligen.

#### Departementschefen.

Jag har intet att erinra mot sjukvårdsstyrelsens förslag men förordar, att anslagshöjningen begränsas till 2 000 kronor. Anslaget bör därför, med utgifter om 75 000 kronor och inkomster om 18 000 kronor, upptagas till 57 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen  
att till *Militärapoteket: Omkostnader* för budgetåret 1951/52  
anvisa ett förslagsanslag av 57 000 kronor.

### Försvarets tandvård.

#### [152] 31. Försvarets tandvård: Avlöningar.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 025 000 | 845 147     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 288) .. | 1 037 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 1 030 000 |             |

#### Yrkande.

*Försvarets civilförvaltning* har, i anledning av förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse, hemställt, att anslaget höjes med 71 000 kronor.

|                                                                                         | Ökning       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. 5 poliklinikföreståndare Ce 21 .....                                                 | 45 180       |
| 2. Ordinariesättning av viss personal och ändrad tjänstebenämning<br>av tandläkare..... | —            |
| 3. Löneklassuppflyttningar m. m. ....                                                   | 25 820       |
|                                                                                         | <hr/> 71 000 |

#### Motiv.

1. Poliklinikföreståndare saknades f. n. vid arméns jägarskola, Norra Smålands regemente, Hallands regemente, Skånska trängregementet, garnisons-sjukhuset i Skövde och Linköpings garnison. En fr. o. m. budgetåret 1950/51 nytillkommen tjänst kunde disponeras för endera av dessa sex platser. Vid övriga fem tandpolikliniker måste tandvård meddelas i form av remiss-tandvård, om avtal därom kunde träffas. Detta medförde emellertid uppenbara olägenheter av organisatorisk och ekonomisk art. Enär remissstandvården måste meddelas restriktivt, hade personalen icke kunnat erhålla tandvård i avsedd omfattning. Under åberopande av det anförda har sjukvårdsstyrelsen föreslagit, att 5 nya tjänster för poliklinikföreståndare inrättas. — För egen del har civilförvaltningen, med hänsyn till de avsevärda kostnaderna för remissstandvård, tillstyrkt sjukvårdsstyrelsens förslag.

2. Sjukvårdsstyrelsen har upprepat tidigare framförda förslag dels att de

nuvarande tjänstebenämningarna tandvårdsinspektör, militärbefälstandläkare och poliklinikföreståndare måtte utbytas mot benämningarna försvarsövertandläkare, förste försvarstandläkare och försvarstandläkare av 1. graden, dels ock att befattningen för tandvårdsinspektör måtte ordinariesättas samt att de övriga tandläkare, som vid ingången av budgetåret 1951/52 fullgjort minst 3 års tjänst inom försvarets tandvård, måtte överföras till ordinarie anställning. Enär dessa frågor ansetts avhängiga av frågan om en gemensam tandläkarkår och slutlig ställning ännu icke tagits till sistnämnda fråga, anser sig civilförvaltningen alltjämt förhindrad tillstyrka sjukvårdsstyrelsens förslag.

#### Departementschefen.

Jag är icke beredd att nu biträda de föreslagna förändringarna beträffande tandläkarpersonalen. I detta sammanhang må erinras om att Kungl. Maj:t den 21 april 1950 medgivit, att tills vidare, dock längst intill den 1 juli 1951, finge anställas två extra poliklinikföreståndare i Cg 21, envar med placering till tjänstgöring å ort sjukvårdsstyrelsen prövade lämpligast. Medgivandet har lämnats för att bristen på extra tandläkare skulle kunna i någon mån motverkas. Av 20 arvodestjänster för extra tandläkare voro nämligen endast fyra besatta.

I anslutning till vad chefen för finansdepartementet anført förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde anslaget böra minskas med 31 600 kronor, varav 3 400 kronor belöpa på avlöningsförhöjning. Anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal minskas alltså med 28 200 kronor men bör höjas med 8 200 kronor för löneklassuppflyttningar och alltså upptagas till (940 000 — 20 000 =) 920 000 kronor.

Anslaget bör, av skäl som anförts vid behandlingen i det föregående av arméns sjukvårdsanslag, icke minskas med hänsyn till belastningen. Posten Rörligt tillägg bör därför upptagas till ett belopp, motsvarande 12 % av 920 000 kronor, eller i avjämnat tal 110 000 kronor. Posten ökas alltså med (110 000 — 97 000 =) 13 000 kronor.

Anslaget bör således upptagas till (920 000 + 110 000 =) 1 030 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 7 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets tandvård, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

#### Avlöningsstat.

|                                                                   |           |
|-------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .. | 920 000   |
| 2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | 110 000   |
| Summa kronor                                                      | 1 030 000 |

- b) till *Försvarets tandvård*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 030 000 kronor.

[153] 32. **Försvarets tandvård: Omkostnader.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 265 000 | 241 094     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 289) .. | 265 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 265 000 |             |

I enlighet med förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse och under hänvisning till vad jag vid anmälan av arméns sjukvårdsanslag anfört beträffande belastningen å tandvårdsanslagen föreslår jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets tandvård: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 265 000 kronor.

**Centrala värnpliktsbyrån.**

[154] 33. **Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar.**

|                                     | Anslag  | Nettoutgift |
|-------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 448 000 | 423 317     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 289) .... | 457 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 440 000 |             |

Yrkanden.

*Chefen för centrala värnpliktsbyrån* har föreslagit vissa personalförändringar vid byrån, vilka skulle medföra en anslagsökning av i runt tal 55 000 kronor.

*Försvarets civilförvaltning*, som ansett sig kunna endast delvis biträda dessa förslag, har föreslagit, att anslaget minskas med 4 000 kronor.

|                                                                                                                               | Ökning | Minskning |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------|
| 1. Personalförändringar.                                                                                                      |        |           |
| 1 psykolaborator Ce 30 — försvarspsykolog Ce 33 .....                                                                         | —      |           |
| 3 militärpsykologer Ce 30 .....                                                                                               | —      |           |
| 1 maskintekniker Ce 19 — Ce 22 .....                                                                                          | —      |           |
| 2 aktuarier (expeditionsofficerare) 1: 29—1: 31 .....                                                                         | —      |           |
| 1 expeditionsunderofficer 1: 20 — förvaltare Ma 6 ....                                                                        | —      |           |
| 1 montör Ce 12 i stället för kollektivavtalsanställd arbetare med avlöning från anslaget till adresseringsmaskiner m. m. .... | 7 092  |           |
| 5 biträden för skriv- och kontorsgöromål — kanslibiträden Ce 11 .....                                                         | —      |           |
| 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål .....                                                                                |        | 10 584    |
| 4 biträden för skriv- och kontorsgöromål — kontorsbiträden Ca 8 .....                                                         | —      |           |
| 2. Arvoden till sakkunniga vid personalprövningsdetaljen                                                                      | 3 820  |           |
| 3. Omräkning .....                                                                                                            |        | 4 328     |
|                                                                                                                               | 10 912 | 14 912    |
|                                                                                                                               |        | — 4 000   |

## Motiv.

1. Chefens för centrala värnpliktsbyrån yrkanden om förbättrade löneställningar för en psykolaborator och en maskintekniker samt om ökning av psykologpersonalen innebära en upprepning av tidigare förslag, dock att tjänsten för maskintekniker enligt nämnda förslag skulle uppflyttas till Ce 21 (1950: 1, bil. 6, s. 189).

Förslagen beträffande psykologpersonalen har civilförvaltningen alltjämt icke kunnat tillstyrka, enär dessa spörsmål syntes komma under bedömning av försvarets personalbehandlingsutredning.

I fråga om maskinteknikern har civilförvaltningen funnit det i och för sig rimligt, att tjänsten uppflyttas till 21 lönegraden, sedan nya maskiner nu komma att tillföras byrån samt maskinanläggningen kommit att utnyttjas jämväl för arbeten av annan och mera komplicerad karaktär än tidigare. Med hänsyn till budgetdirektiven är civilförvaltningen emellertid icke beredd att nu tillstyrka en dylik uppflyttning.

Vid centrala värnpliktsbyrån finnas sex befattningar för pensionerade officerare, tjänstgörande såsom aktuarier och expeditionsofficerare. I två av dessa befattningar utgå arvoden enligt löneklassen 1:31 och i de övriga fyra enligt löneklassen 1:29. Chefen för byrån har ansett, att samtliga dessa befattningar borde med hänsyn till arbetsuppgifter och ansvar vara förenade med arvode enligt löneklassen 1:31, men har av vissa skäl begränsat sig till att föreslå, att två av befattningarna nu uppflyttas till det högre arvodet. I yttrande över en av nämnde chef i skrivelse den 22 december 1949 gjord framställning i ämnet tillstyrkte civilförvaltningen, att två av nämnda befattningar uppflyttas. I nämnda sammanhang ifrågasatte civilförvaltningen om icke en allmän översyn rörande samtliga arvodesbefattningar vid försvaret borde komma till stånd i syfte att åstadkomma en utjämning av förefintliga ojämnheter. Civilförvaltningen har nu i medelsäskandena för budgetåret 1951/52 icke funnit anledning frångå sitt förenämnda yttrande men har, med hänsyn till lämnade direktiv för budgetarbetet, ansett sig icke böra räkna med att de föreslagna uppflyttningarna nu genomföras.

Till stöd för förslaget att utbyta arvodesbefattningen för expeditionsunderofficer i 1:20 mot beställning för förvaltare i Ma 6 har chefen för centrala värnpliktsbyrån anført, att innehavaren av befattningen i stort sett hade samma arbetsuppgifter som personalregistrator vid rationaliserat förband (förvaltare i Ma 6) men att befattningen ställde större krav på innehavaren i fråga om ansvar och arbetsprestation än vad som regelmässigt krävdes av en personalregistrator. Därtill komme, att arbetet vid centrala värnpliktsbyråns truppregister vore mera komplicerat än arbetet vid personaldetaljen inom ett rationaliserat förband. Ifrågavarande befattningshavare borde vidare kunna med full befogenhet tjänstgöra såsom vikarie för chefen för truppregisterdetaljen. Civilförvaltningen har funnit beaktansvärda skäl onekligen tala för bifall till förslaget. Då emellertid för närvarande viss försiktighet syntes böra iakttagas med att inrätta nya förvaltarbeställningar vid försvaret, är civilförvaltningen icke beredd att nu tillstyrka utbytet.

Förslaget om att uppföra en tjänst för montör i Ce 12 under nu förevarande anslag har framställts i tidigare medelsäskanden (1950: 1, bil. 6, s. 189) och tillstyrkes alltjämt av civilförvaltningen.

Till stöd för förslaget om att inrätta fem kanslibiträdestjänster i Ce 11 i utbyte mot fem tjänster för biträden för skriv- och kontorsgöromål har chefen för centrala värnpliktsbyrån åberopat de med tjänsterna förenade arbetsuppgifternas art och omfattning. För egen del har civilförvaltningen ansett, att arbetsuppgifterna för innehavarna av i varje fall vissa av de till uppflyttning föreslagna befattningarna vore av sådan art, att tjänsterna borde hänföras till Ce 11. Ämbetsverket ansåge sig dock icke böra nu räkna med att uppflyttningarna komme till stånd.

Under förutsättning av bifall till förslag under anslaget till adresseringsmaskiner m. m. att tillföra byråns hålkortsdetalj viss maskinell utrustning kunna två tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål indragas.

Ytterligare fyra tjänster för kontorsbiträden i Ca 8 äro erforderliga för att bereda därtill berättigad personal ordinarie anställning. Av de sammanlagt 23 biträden som härigenom skulle inneha ordinarie tjänster i Ca 8 äro 5 förordnade i högre extra ordinarie befattningar.

2. Behovet av medel till arvoden åt sakkunniga m. fl. vid centrala värnpliktsbyråns personalprövningsdetalj har för budgetåret 1951/52 uppskattats till 28 000 kronor, eller i runt tal samma belopp som för ändamålet stått till förfogande under budgetåret 1949/50. Under förevarande anslag har för budgetåret 1950/51 beräknats 24 180 kronor. Återstående belopp har hittills anvisats från fjärde huvudtiteln anslag till extra utgifter. Civilförvaltningen har i anledning härav tillstyrkt, att ytterligare 3 820 kronor anvisas under värnpliktsbyråns avlöningsanslag.

#### Yttrande.

Civilförvaltningens förslag har icke givit *statens lönenämnd* anledning till annan erinran än att nämnden — i avvaktan på resultatet av 1948 års anställningsutrednings arbete — avstyrkt förslaget om överföring till tjänstemannaanställning av en kollektivavtalsanställd montör.

#### *Departementschefen.*

I enlighet med chefens för centrala värnpliktsbyrån förslag förordar jag att arvodesbefattningen för expeditionsunderofficer i 1: 20 utbytes mot beställning för förvaltare i Ma 6. Övriga ifrågasatta löneförbättringar och personalförstärkningar vid värnpliktsbyrån kan jag, i likhet med civilförvaltningen, icke tillstyrka. I detta sammanhang må erinras om att Kungl. Maj:t den 20 januari 1950 medgivit, att vid värnpliktsbyrån finge tills vidare från och med den 1 februari 1950 anställas en militärpsykolog mot ett arvode av, i ett för allt, högst 1 100 kronor för månad, varjämte föreskrivits, att härav föranledda kostnader skulle tills vidare bestridas av fjärde huvudtiteln anslag till extra utgifter. Jag förutsätter, att denna anordning får

bibehållas tills vidare, intill dess att behovet av psykologpersonal kunnat slutligt prövas.

Jag räknar icke heller för budgetåret 1951/52 med befattning för montör under värnpliktsbyråns avlöningsanslag.

Under anslaget till adresseringsmaskiner m. m. avser jag att i det följande tillstyrka ökad medelsanvisning för budgetåret 1951/52 för utbyggnad av värnpliktsbyråns maskinpark. I anslutning därtill räknar jag med att två tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål under värnpliktsbyråns avlöningsanslag kunna indragas.

Förslaget om att inrätta ytterligare fyra ordinarie kontorsbiträdestjänster kan jag tillstyrka.

Vad beträffar frågan om arvoden till sakkunniga vid personalprövningsdetaljen ha, såsom framgår av det föregående, medel för ändamålet anvisats från såväl värnpliktsbyråns avlöningsanslag som fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter. Jag räknar för budgetåret 1951/52 med oförändrad medelsanvisning, 24 180 kronor, under värnpliktsbyråns avlöningsanslag.

Anslaget beräknar jag för budgetåret 1951/52 till 440 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med 19 990 kronor för ordinariesättning av fyra tjänster för biträden för skriv- och kontorsgöromål, 8 140 kronor för en förvaltarbeställning i Ma 6 och 6 100 kronor för omräkning i anslutning till civilförvaltningens förslag. Posten skulle alltså ökas med i runt tal 34 200 kronor till (99 900 + 34 200 =) 134 100 kronor men kan med hänsyn till belastningen under tidigare budgetår minskas till 130 000 kronor.

Posten Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar minskas med 8 140 kronor för en arvodesbefattning för expeditionsunderofficer i 1: 20 till (90 000 — 8 140 =) i avrundat tal 80 000 kronor.

Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptages till oförändrat belopp 24 900 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal minskas med 29 400 kronor för sex tjänster för biträden för skriv- och kontorsgöromål och 10 800 kronor för omräkning i anslutning till civilförvaltningens förslag. Posten minskas sålunda med 40 200 kronor till (254 200 — 40 200 =) 214 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg minskas med 2 400 kronor till (52 000 — 2 400 =) 49 600 kronor.

Inkomstposten Pensionsmedel minskas med 5 500 kronor till (64 000 — 5 500 =) 58 500 kronor.

Anslagsminskningen utgör 17 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) på personalförteckningen för centrala värnpliktsbyrån uppföra en beställning för förvaltare i lönegrad Ma 6 och ytterligare fyra tjänster för kontorsbiträde i lönegrad Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för centrala värnpliktsbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

*Utgifter:*

|                                                                                      |         |
|--------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ....                     | 130 000 |
| 2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i> ..... | 80 000  |
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t .....                | 24 900  |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                               | 214 000 |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                         | 49 600  |
| Summa kronor                                                                         | 498 500 |

*Särskilda uppbördsmedel:*

|                                         |         |
|-----------------------------------------|---------|
| Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i> ..... | 58 500  |
| Nettoutgift kronor                      | 440 000 |

c) till *Centrala värnpliktsbyrån*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 440 000 kronor.

[155] 34. **Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 80 000 | 88 404      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 290) .. | 84 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 90 000 |             |

**Yrkande.**

*Försvarets civilförvaltning* har, i anledning av förslag av chefen för centrala värnpliktsbyrån, hemställt, att anslaget höjes med 6 000 kronor.

**Motiv.**

Kungl. Maj:t har den 20 januari 1950 med hänsyn till den ökade personalprövningsverksamheten för budgetåret 1949/50 medgivit, att anslagsposten till reseersättningar överskrides med högst 6 500 kronor. Med beaktande av belastningen på anslagsposten för nämnda budgetår — i runt tal 26 000 kronor — föreslår civilförvaltningen, att anslagsposten uppräknas till 27 000 kronor för att möjliggöra en reseverksamhet av samma omfattning som för närvarande.

*Departementschefen.*

Jag tillstyrker civilförvaltningens förslag och hemställer, under erinran att anslagshöjningen utgör 6 000 kronor, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala värnpliktsbyrån*: *Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

[156] 35. Centrala värnpliktsbyrå: Adresseringsmaskiner m. m.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 100 000 | 117 846     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 290) .. | 126 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 133 000 |             |

Yrkande.

*Försvarets civilförvaltning* har, i enlighet med förslag av chefen för centrala värnpliktsbyrå, hemställt, att anslaget höjes med 18 000 kronor.

|                                                                        | Ökning   | Minskning |
|------------------------------------------------------------------------|----------|-----------|
| 1. Vård och underhåll av adressographmaskiner .....                    | 12 000   |           |
| Kostnaderna för lön åt en arbetare överförs till avlöningsanslag ..... |          | 6 000     |
| 2. Årskostnad för plåtsektioner, skyltkort, färgband och ryttare ..... | 10 000   |           |
| 3. Årskostnad för central hålkortsanläggning .....                     | 2 000    |           |
|                                                                        | 24 000   | 6 000     |
|                                                                        | + 18 000 |           |

Motiv.

1. Kostnaderna för vård och underhåll av adressographmaskiner beräknas för nästa budgetår till 40 000 kronor, innebärande ett ökat medelsbehov av 12 000 kronor. Vid bifall till förslaget under centrala värnpliktsbyråns avlöningsanslag om att under sistnämnda anslag inrätta en montörstjänst i stället för en kollektivavtalsanställd arbetare med avlöning från anslaget till adresseringsmaskiner m. m. kan höjningen begränsas till 6 000 kronor.

2. Det ökade medelsbehovet betingas främst av ändringar i krigsorganisationen, de krigsförbandsvisa repetitionsövningarna och devalveringen av den svenska valutan.

3. Såsom motiv för ökat medelsbehov under denna anslagspost åberopas nödvändigheten av att med hänsyn till kravet på mera omfattande statistiska utredningar rörande krigsmaktens personal utbygga värnpliktsbyråns maskinpark. Vid bifall till förslaget kunna, enligt vad som anförts under värnpliktsbyråns avlöningsanslag, två tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål under sistnämnda anslag indragas.

*Departementschefen.*

Vid behandlingen av värnpliktsbyråns avlöningsanslag har jag icke biträtt förslaget om att inrätta en montörstjänst under nämnda anslag. Jag räknar därför icke med den minskning av anslaget till adresseringsmaskiner m. m. som civilförvaltningen i anledning av nämnda förslag förutsatt. Däremot tillstyrker jag den ökning med 2 000 kronor av årskostnaderna för central hålkortsanläggning som är förutsättning för den av mig föreslagna minskningen av avlöningsanslaget med lönekostnaderna för två biträden för skriv- och kontorsgöromål.

I anledning av civilförvaltningens förslag i övrigt under nu förevarande anslag kan jag i nuvarande läge icke tillstyrka större höjning än 5 000 kronor. Jag föreslår således, att anslaget ökas med 7 000 kronor till 133 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala värnpliktsbyrån: Adresseringsmaskiner m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 133 000 kronor.

### Inskrivningsväsendet.

#### [157] 36. Inskrivningskostnader.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 400 000 | 386 516     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 290) .. | 400 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 500 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Det ändrade förfarande vid inskrivningsförrättningarna, som beslutats vid 1950 års riksdag och första gången tillämpats vid inskrivningsförrättningarna hösten 1950, kommer att medföra ökade kostnader under anslaget. Jag anser mig därför böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår ökas med 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inskrivningskostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

#### [158] 37. Inskrivningsrådet.

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 6 000  | 6 000       |
| 1950/51 (statsliggaren s. 291) .... | 6 000  |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 8 000  |             |

Yrkande.

*Försvarets civilförvaltning* har hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp samt att anslaget, som hittills varit obetecknat, uppföres såsom förslagsanslag.

Motiv.

Antalet till inskrivningsrådet inkommande ärenden ökade under budgetåret 1949/50 avsevärt. Då arvoden till rådets ledamöter och sekreterare enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser till viss del utgå i proportion till antalet sammanträdesdagar och ärenden, ökade jämväl kostnaderna för rådets verksamhet. Till bestridande av merkostnaderna har Kungl. Maj:t den 29 juni 1950 anvisat 1 952 kronor 90 öre från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter. Med hänsyn till arten av de utgifter, som bestridas av anslaget, och svårigheten att på förhand beräkna desamma anses anslaget böra uppföras såsom förslagsanslag. Betyggande kontroll över medelsför-

brukningen anses föreligga däri, att föreskrifter angående ersättning till rådets ledamöter och biträdande personal utfärdas av Kungl. Maj:t. Civilförvaltningen förutsätter, att de under anslaget uppförda anslagsposterna icke utan Kungl. Maj:ts medgivande må överskridas.

*Departementschefen.*

Jag kan icke tillstyrka, att anslaget uppföres såsom förslagsanslag. Jag anser mig i stället böra förorda, att anslaget — med bibehållande av sin natur av obetecknat anslag — för budgetåret 1951/52 ökas med 2 000 kronor och alltså upptages till 8 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inskrivningsrådet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 8 000 kronor.

**Vissa övriga gemensamma ändamål.**

[159] 38. Vissa specialundersökningar m. m.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 250 000 | 327 646     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 291) .. | 350 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 250 000 |             |

*Försvarets sjukvårdsstyrelse* (skr. 15/s 1950) har hemställt, att anslaget höjes med 15 000 kronor. Ökningen är hänförlig till ökat antal specialundersökningar av personal vid flygvapnet.

*Departementschefen.*

Av detta anslag utbetalas ersättning till medicinalstyrelsen för skärmbildsundersökningar av värnpliktiga m. fl. Ersättningen utgår enligt bestämmelser i regleringsbrevet för budgetåret 1950/51 efter en beräkningsgrund av 2 kronor för varje undersökt fall.

Genom beslut den 26 maj 1950 har Kungl. Maj:t beslutat att skärmbildsundersökning av värnpliktiga fr. o. m. budgetåret 1950/51 icke skall äga rum vid inskrivningsförrättningarna. Sjukvårdsstyrelsen har i anledning härav anmält, att ersättningen till medicinalstyrelsen för övriga skärmbildsundersökningar av värnpliktiga m. fl. i fortsättningen kan utgå efter en beräkningsgrund av en krona 50 öre för varje undersökt fall.

Med anledning av denna begränsning av skärmbildsundersökningarna och den minskade ersättningen kan anslaget minskas med 100 000 kronor. Med hänsyn till belastningen på anslaget för budgetåret 1949/50 synes anslaget icke behöva höjas med anledning av att antalet specialundersökningar vid flygvapnet öka. Jag föreslår därför, att anslaget uppföres med 250 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa specialundersökningar m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

[160] 39. **Personalvårdsverksamhet.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 125 000 | 106 017     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 291) .. | 125 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 125 000 |             |

**Yrkanden.**

*Försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd* (skr. <sup>12/6</sup> 1950) samt *chefen för försvarsstaben* (skr. <sup>20/9</sup> 1950) ha hemställt, att anslaget höjes med (71 450 + 18 000 =) 89 450 kronor.

|                                                                      | Ökning       |
|----------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. Bidrag till soldathemsverksamhet.....                             | 64 450       |
| 2. Bidrag till Kronprinsessan Victorias örlogshem i Karlskrona ..... | 5 000        |
| 3. Försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd .....              | 2 000        |
| 4. Kostnader för elevbibliotek vid vissa av krigsmaktens skolor..... | 18 000       |
|                                                                      | <hr/> 89 450 |

**Motiv.**

1. Förslag i enahanda syfte har framställts i tidigare medelsäskanden (1950: 1, bil. 6, s. 192). Förslaget motiveras huvudsakligen av soldathemmens allt större behov av ökade anslag för att deras gagnande verksamhet skall, samtidigt som inkomsterna minska, kunna fortsättas och i någon mån utvecklas.

2. Även detta förslag har tidigare framställts. Bidrag till örlogshemmets verksamhet har hittills utgått av manskapskassemedel. Därutöver erfordras bidrag av statsmedel för att hemmet skall kunna driva en verksamhet som svarar mot behovet av fritidssysselsättning för den stora manskapsstyrkan i Karlskrona.

3. De medel under anslaget, 10 000 kronor, som för budgetåret 1949/50 stått till nämndens förfogande, ha visat sig otillräckliga, främst beroende på att genom omorganisationen av nämnden antalet ledamöter utökats samt nämndens verksamhet utvidgats.

4. Kungl. Maj:t har den 28 april 1950 medgivit, att av anslagsposten Till Kungl. Maj:ts disposition må tagas i anspråk 15 000 kronor för att bestrida kostnader under budgetåret 1950/51 för elevbibliotek vid vissa av krigsmaktens skolor. Chefen för försvarsstaben har beträffande ifrågavarande elevbibliotek för budgetåret 1951/52 beräknat kostnaderna för bokinköp och arvoden till bibliotekarier till 18 000 kronor. Av detta belopp avse 2 000 kronor arvode till bibliotekarie vid försvarets läroverk och arméns underofficersskola, vilket arvode för budgetåret 1950/51 upptagits under försvarets läroverks avlöningsanslag med ett belopp av 1 600 kronor. Försvarsstabschefen har tillika hemställt, att medel för här avsedda elevbibliotek måtte för budgetåret 1951/52 upptagas såsom särskild anslagspost under anslaget till personalvårdsverksamhet.

Yttrande.

*Försvarets civilförvaltning* har framhållit, att anslaget till personalvårdsverksamhet i dess helhet vore synnerligen hårt belastat. Någon minskning av utgifterna inom den närmaste tiden syntes icke antaglig. Tvärtom syntes nya anspråk på statsbidrag uppkomma. Civilförvaltningen har därför funnit önskvärt, att anslaget höjes. Med hänsyn till det allmänna budgetläget förordas en till 25 000 kronor begränsad höjning av anslaget. I denna höjning borde då också inrymmas den höjning av kostnaderna för upplysnings- och personalvårdsnämndens egen verksamhet som kunde anses nödvändig.

Förslaget om bidrag till Kronprinsessan Victorias örlogshem i Karlskrona har civilförvaltningen avstyrkt. Ämbetsverket har härvid framhållit, bl. a., att inom en icke alltför avlägsen framtid en ny permittentlokal, till vilken riksdagen anvisat statsbidrag med 200 000 kronor, komme att på enskilt initiativ uppföras i Karlskrona, ävensom att staten iklätt sig betydande kostnader för fritidsläget vid Skönstavik. Enligt civilförvaltningens mening vore det icke sannolikt, att statsbidrag till örlogshemmet kunde vara påkallat, sedan den nya permittentlokalen färdigställts.

*Departementschefen.*

Jag kan ej heller för nästa budgetår tillstyrka någon förhöjning av detta anslag. Jag föreslår därför, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Personalvårdsverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

[161] 40. **Försvarsupplysning.**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                  | 150 000 | 144 041     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 292) | 150 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....        | 140 000 |             |

Yrkande.

*Chefen för försvarsstaben* har hemställt, att anslaget höjes med 4 000 kronor.

|                                                          | Ökning | Minskning |
|----------------------------------------------------------|--------|-----------|
| 1. Anordnande av pressbesök .....                        | 3 000  |           |
| 2. Undervisning i medborgarkunskap för värnpliktiga.     |        |           |
| Utbildningskurser för militära lärare i ämnet medborgar- |        |           |
| kunskap .....                                            |        | 12 000    |
| Läroböcker m. m. för värnpliktiga .....                  | 9 000  |           |
| Övriga utgifter .....                                    |        | 2 000     |
| 3. Prenumeration på vissa tidskrifter samt upplysnings-  |        |           |
| verksamhet i form av föreläsningar i inrikes- och utri-  |        |           |
| kespolitiska frågor .....                                | 6 000  |           |
|                                                          | 18 000 | 14 000    |
|                                                          |        | + 4 000   |

**Motiv.**

1. För att giva pressen en allsidig och korrekt information rörande militära förhållanden böra centralt ledda pressbesök vid de olika försvarsgrenarna anordnas. En ökad medelsanvisning av 3 000 kronor skulle möjliggöra fem till tio dylika besök.

2. Under budgetåret 1951/52 böra utbildningskurser för militära lärare i medborgarkunskap anordnas för omkring 250 man, fördelade på fyra kurser med en varaktighet av omkring 14 dagar. Kostnaderna för dessa kurser, utöver rese- och traktamentskostnader, ha beräknats till sammanlagt 20 000 kronor eller 12 000 kronor mindre än som för ändamålet anvisats för budgetåret 1950/51.

För att anskaffa litteratur samt undervisnings- och åskådningsmateriel har för nästa budgetår en medelsanvisning av 15 000 kronor ansetts erforderlig, vilket innebär en ökning med 9 000 kronor av motsvarande för budgetåret 1950/51 anvisat belopp.

Övriga utgifter under denna anslagspost beräknar försvarsstabschefen till 10 000 kronor mot för innevarande budgetår anvisade 12 000 kronor.

3. Ökad medelsanvisning har ansetts erforderlig för att bestrida höjda prenumerationskostnader samt för att bereda möjlighet att utbetala högre arvoden till föreläsare i inrikes- och utrikespolitiska frågor.

*Departementschefen.*

Med hänsyn till den reservation på anslaget av i runt tal 21 000 kronor, som förefanns vid utgången av budgetåret 1949/50, anser jag mig kunna föreslå, att anslaget för nästa budgetår begränsas med 10 000 kronor till 140 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsupplysning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

**[162] 41. Fritidsundervisning.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 185 000 | 177 212     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 293) .. | 185 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 170 000 |             |

Chefen för försvarsstaben har hemställt, att anslaget höjes med 15 000 kronor. Som skäl härför ha anförts fritidsundervisningens ökade betydelse samt ökade kostnader för timarvoden till lärare, som anlitas för ifrågavarande undervisning.

Med beaktande av att reservation på anslaget av i runt tal 36 600 kronor förefanns vid utgången av budgetåret 1949/50 anser jag mig kunna föreslå, att anslaget för budgetåret 1951/52 minskas med 15 000 kronor till 170 000 kronor. Jag vill i detta sammanhang erinra om att en av försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd gjord framställning angående förhöjd er-

sättning till här avsedda lärare m. m. överlämnats till försvarets skolutredning för att tagas under övervägande vid fullgörandet av utredningens uppdrag.

Vidare torde i detta sammanhang böra erinras om att Kungl. Maj:t genom beslut den 8 september 1950 godkänt ett av vederbörande myndigheter avgivet förslag till anordnande avgiftsfritt av arbetsterapi för sådana värnpliktiga och fast anställda av manskaps grad som vore elever i fritidsundervisning men vilka vårdades på sjukhus och därför vore förhindrade att åtnjuta fritidsundervisning, varvid förutsatts, att kostnader för anskaffning och underhåll av verktygsutrustning eller annan materiel för den avsedda arbetsterapien skulle bestridas av förevarande anslag.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fritidsundervisning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 170 000 kronor.

[163] 42. **Försvarsfilm.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 420 000 | 527 686     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 294) .. | 420 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 420 000 |             |

*Försvarets civilförvaltning* har hemställt, att anslaget, såvitt avser militär undervisningsfilm, höjes med 80 000 kronor. Försvarsgrenscheferna ha yrkat på en höjning av anslaget med 135 000 kronor. Civilförvaltningen har erinrat, att anslaget på grund av föreliggande reservationer för budgetåret 1949/50 minskades med 80 000 kronor och för budgetåret 1950/51 uppfördes med oförändrat belopp. Med civilförvaltningens förslag skulle anslaget komma att utgå med belopp som 1945 års försvarskommitté räknat med för den militära filmverksamheten. Civilförvaltningen anser en dylik höjning motiverad av den allt större betydelse filmen måste tillmätas för den militära utbildningen i och med att övningstiden för de värnpliktiga minskats.

*Chefen för försvarsstaben* har föreslagit oförändrad medelsanvisning till upplysnings- och propagandafilm.

*Departementschefen.*

Oaktat reservationsbehållningen under anslaget numera väsentligt minskats, kan jag i nuvarande ekonomiska läge icke tillstyrka ökad medelsanvisning under detta anslag för nästa budgetår.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsfilm* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 420 000 kronor.

[164] 43. Publikations- och blankettryck.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 900 000   | 989 861     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 294) .. | 1 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 1 000 000 |             |

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Publikations- och blankettryck* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[165] 44. Lottaorganisationen.

|                                   | Anslag               | Nettoutgift |
|-----------------------------------|----------------------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 370 000              | 312 165     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 294) .. | <sup>1</sup> 595 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 600 000              |             |

Överstyrelsen för Riksförbundet Sveriges lottakärer (skr. <sup>30/6</sup> 1950) har hemställt om ett anslag för budgetåret 1951/52 av 1 020 000 kronor. Av anslagshöjningen, i runt tal 650 000 kronor, belöpa på administration och upplysningsverksamhet 8 200 kronor, på utbildningskostnader 467 263 kronor samt på förnödenheter och materiel m. m. 174 524 kronor. Beräkningen av detta medelsbehov har överstyrelsen grundat på uppgifter från chefen för försvarsstaben och försvarsgrenscheferna om behovet av lottor vid krigsmakten. Överstyrelsen har också framhållit, att sedan budgetåret 1947/48 beviljade anslag till lottaorganisationen icke varit tillräckliga att täcka kostnaderna för utbildning av A-lottor eller att till någon del bestrida kostnaderna för utbildning av lottor i hemvärdnet. Ej heller ha anslagen varit tillräckliga att bestrida kostnaderna för full daglön till därtill berättigad personal.

Försvarets civilförvaltning har erinrat, att 1945 års försvarskommitté utifrån då beräknat behov av lottor beräknat statsbidraget till lottaorganisationen till 370 000 kronor. Sedermera hade behovet av lottor omprövats av de militära myndigheterna och befunnits avsevärt större än vad kommittén beräknat.

Civilförvaltningen har ansett, att alla möjligheter att utnyttja kvinnlig arbetskraft inom försvaret borde tillvaratagas med hänsyn till värnpliktsårgångarnas fortgående minskning. Det hade emellertid vid bedömandet av anslagsbehovet under de senaste åren ansetts tveksamt, huruvida — även med förhöjt statsbidrag — lottautbildningen inom den närmaste tiden kunde utvidgas i den omfattning som vore nödvändig för att genomföra det av överstyrelsen angivna utbildningsprogrammet. Om rekryteringen skulle ske helt på frivillighetens grund, syntes det sannolikt, att den måste fördelas över flera år, varigenom det årliga rekryteringsbehovet skulle bli mindre. Även om lottarekryteringen avsevärt ökats, hade den dock ännu icke nått

<sup>1</sup> Varav 225 000 kronor på tilläggsstat.

en sådan nivå, att det syntes rimligt att beräkna medelsbehovet för nästa budgetår med utgångspunkt från att hela det föreslagna utbildningsprogrammet då skulle kunna genomföras. Med hänsyn härtill ävensom till att frågorna om behovet av lottor, principerna för deras rekrytering och utbildning samt lottaorganisationens behov av statsbidrag vore under utredning genom kommittén för frivilligt försvarsarbete, har civilförvaltningen ansett sig i nuvarande läge icke kunna tillstyrka att anslaget höjes i enlighet med överstyrelsens förslag. Civilförvaltningen har emellertid ansett starka skäl tala för att söka utnyttja den ökade anslutningen till lottarörelsen för att i någon mån fylla den avsevärda brist på lottor, som för närvarande föreligger. Civilförvaltningen har därför föreslagit, att anslaget för budgetåret 1951/52 höjes till 425 000 kronor, eller med 55 000 kronor.

*Departementschefen.*

Som ett led i förstärkningen av den personella beredskapen har riksdagen (prop. 1950:251, skr. 413) för budgetåret 1950/51 anvisat ytterligare 225 000 kronor till lottaorganisationen. Den utökning av verksamheten under innevarande budgetår som härigenom möjliggöres ligger inom ramen för det utbildningsprogram som avses skola genomföras med de av överstyrelsen för budgetåret 1951/52 äskade medlen. Liksom beträffande hemvärnet och den frivilliga befälsutbildningsrörelsen vill jag även i fråga om lottarörelsen föreslå, att den utökning av verksamheten som möjliggjorts genom förstärkningsanslag för budgetåret 1950/51 bibehålles även för budgetåret 1951/52 genom att det ordinarie anslaget höjes med i stort sett samma belopp som anvisats på tilläggsstat. För lottarörelsens del betyder detta intill utgången av budgetåret 1951/52 ett tillskott av 450 000 kronor utöver vad som under senare tid årligen normalt anvisats för denna verksamhet. Överstyrelsen har yrkat en höjning av 650 000 kronor av anslaget för budgetåret 1951/52. I avvaktan på en prövning av de förslag som kommittén för frivilligt försvarsarbete framlagt i sitt betänkande — vilket såsom jag i det föregående anförte icke kommer att resultera i något förslag till 1951 års riksdag — kan jag icke tillstyrka större höjning av anslaget än som svarar mot det anvisade tilläggsstatsanslaget. Jag föreslår, att anslaget för budgetåret 1951/52 uppföres med ett avrundat belopp av 600 000 kronor, vilket innebär en höjning med 230 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lottaorganisationen* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

[166] 45. **Vissa förrådskostnader.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 750 000 | 1 439 093   |
| 1950 51 (statsliggaren s. 295) .. | 800 000   |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 250 000   |             |

På detta anslag avförs de särskilda merutgifter för förrådsvård m. m., som föranledas av att fredsförråden ännu icke hunnit färdigställas och som icke belasta ordinarie anslag under fjärde huvudtiteln.

*Chefen för armén* (skr. <sup>13</sup>/<sub>10</sub> 1950) har sammanställt beräkningarna av medelsbehoven under detta anslag och efter samråd med statens sakrevision beräknat utgifterna under anslaget för budgetåret 1951/52 till 980 000 kronor. Med avdrag för de reservationer som beräknas kvarstå på anslaget vid utgången av budgetåret 1950/51, 710 000 kronor, har arméchefen beräknat anslagsbehovet för budgetåret 1951/52 till 270 000 kronor.

*Departementschefen.*

För egen del anser jag, att anslagsbehovet för budgetåret 1951/52 bör kunna begränsas till 250 000 kronor. Anslagsminskningen utgör då 550 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa förrådskostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

---

## E. Diverse.

**[167] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 50 000 | 50 000      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 295) .. | 50 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 50 000 |             |

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor därom anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

**[168] 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 561 000 | 503 339     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 296) .. | 532 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 344 000 |             |

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor därom anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 344 000 kronor.

**[169] 3. Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond.**

|                                     | Anslag     | Nettoutgift |
|-------------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 7 337 000  | 8 164 152   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 296) .... | 7 982 000  |             |
| 1951/52 (beräknat belopp) .....     | 10 000 000 |             |

Under åberopande av vad jag anført vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 10 000 000 kronor.

**[170] 4. Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 500 000 | 385 347     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 296) .. | 400 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 400 000 |             |

I enlighet med förslag av försvarets fabriksstyrelse (skr. <sup>10</sup>/s 1950) torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[171] 5. Ersättning för automobils katt.

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 050 000 | 1 296 382   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 296) .. | 1 200 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 1 300 000 |             |

Arméförvaltningen har, med hänsyn till att fordonsbeståndet kan förväntas ha ökat under 1951, föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1 300 000 kronor. Jag biträder detta förslag och hemställer alltså, under erinran att anslagshöjningen utgör 100 000 kronor, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för automobils katt* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 300 000 kronor.

[172] 6. Ersättning för rustning och rotering.

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 40 000 | 34 154      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 296) .. | 40 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 40 000 |             |

Anslaget torde böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för rustning och rotering* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

[173] 7. Resestipendier.

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 25 000 | 24 254      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 296) .... | 25 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 25 000 |             |

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget höjes med 25 000 kronor. Jag anser mig icke kunna tillstyrka anslagshöjning utan föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Kostnaderna för resor, som sammanhånga med materielanskaffning m. m., böra liksom hittills bestridas av vederbörliga anskaffnings- m. fl. anslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

**[174] 8. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.**

|                                      | Anslag               | Nettoutgift |
|--------------------------------------|----------------------|-------------|
| 1949/50 .....                        | <sup>1</sup> 550 000 | 528 344     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 296) ..... | 300 000              |             |
| 1951/52 (förslag) .....              | 250 000              |             |

Försvarets civilförvaltning har föreslagit, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Medelstillgången under detta anslag har starkt begränsats redan för budgetåret 1950/51, under vilket anvisats 250 000 kronor mindre än vad som sammanlagt upptagits i anslag för budgetåret 1949/50. Det är ännu osäkert, om de medel som stå till förfogande under budgetåret 1950/51 skola visa sig tillräckliga. Anslagsbehovet för budgetåret 1951/52 är i viss grad beroende av huru stora kostnader försvarsutredningen kommer att draga. Jag anser mig dock kunna räkna med att ett anslag av 250 000 kronor skall vara tillfyllest för nästa budgetår. Anslagsminskningen skulle då utgöra 50 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

**[175] 9. Planering av allmänna arbeten.**

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 100    | 110 817     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 297) .... | 100    |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 100    |             |

Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört i fråga om planering av allmänna arbeten hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Planering av allmänna arbeten* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

**[176] 10. Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.**

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 25 000 | 35 192      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 297) .... | 25 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 25 000 |             |

Fortifikationsförvaltningen har beräknat medelsbehovet under budgetåret 1951/52 för utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. till 80 000 kronor, varav 50 000 kronor för utredningar och projektering rörande berg-rumsanläggningar, 10 000 kronor för andra byggnadsutredningar och 20 000 kronor för markutredningar. Jag kan icke tillstyrka någon höjning av detta

<sup>1</sup> Härav på tilläggsstat 175 000 kronor.

anslag utan föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[177] 11. **Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.**

|                                     | Anslag  | Nettoutgift |
|-------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 325 000 | 641 900     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 297) .... | 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 500 000 |             |

Belastningen på anslaget under budgetåren 1948/49 och 1949/50 uppgick till i runda tal 726 700 kronor respektive 642 000 kronor. Då de ersättningar som hänföra sig till skador under beredskapstiden kunna beräknas efter hand nedgå, torde, i enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning, anslaget kunna uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[178] 12. **Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 000  | 12 950      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 298) .. | 10 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 10 000 |             |

Hållpunkter saknas för bedömande i vad mån utgifter av beskaffenhet att böra avföras på anslaget komma att föreligga under budgetåret 1951/52. Belastningen på anslagen för budgetåren 1948/49 och 1949/50 uppgick till i runda tal 18 300 kronor respektive 13 000 kronor. Jag anser mig kunna för nästa budgetår räkna med oförändrad medelsanvisning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[179] 13. **Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig.**

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 30 000 | 28 085      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 298) .... | 28 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 26 000 |             |

Riksförsäkringsanstalten (skr. <sup>30</sup>/<sub>8</sub> 1950) har framhållit att en kostnadsökning på anslaget under nästa budgetår av omkring 3 500 kronor kunde emotas till följd av höjda ersättningsstillägg enligt grunder som beslutats vid 1950 års riksdag. Å andra sidan räknar anstalten med kostnadsminskning på grund av avgång bland livräntetagarna. Anstalten föreslår, att anslaget med hänsyn härtill minskas med 2 000 kronor.

Jag biträder riksförsäkringsanstaltens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig*, för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 kronor.

[180] 14. Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

|                                   | Anslag     | Nettoutgift |
|-----------------------------------|------------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 10 000 000 | 10 642 049  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 298) .. | 12 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 12 500 000 |             |

Riksförsäkringsanstalten och försvarets socialbyrå (skr. <sup>30</sup>/<sub>8</sub> 1950) ha hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Härvid har framhållits, att de från och med den 1 juli 1950 gällande nya bestämmelserna rörande här avsedda ersättningar komme att medföra en betydande höjning av ersättningsnivån. Beträffande kostnadsökningens storlek kunde tills vidare endast osäkra uppskattningar göras. Härtill komme ovissheten i fråga om omfattningen av särskilt de värnpliktigas tjänstgöring under nästa budgetår. Vid oförändrad längd i fråga om tjänstgöringstiderna vore någon minskning av kostnaderna att förvänta med hänsyn till den fortlöpande avgången av livräntetagare, som skadats under beredskapsåren. Under rådande förhållanden ansåges emellertid anslaget böra för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp. Härvid hade jämväl beaktats det bidrag — beräknat till ungefär samma belopp som utgått under budgetåret 1949/50 eller till omkring 100 000 kronor — från beväringssmanskaps invalid- och pensionsfond, som utöver medel under nu ifrågakarande anslag skall utgå till att bestrida kostnader i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

*Departementschefen.*

I enlighet med myndigheternas förslag räknar jag för nästa budgetår med oförändrad medelsanvisning under anslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring*, för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 12 500 000 kronor.

**[181] 15. Omskolning av i militärtjänst skadade.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 350 000 | 244 078     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 299) .. | 275 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 130 000 |             |

*Arbetsmarknadsstyrelsen* (skr. 6/10 1950) har föreslagit, att anslaget för budgetåret 1951/52 uppföres med 130 000 kronor. Styrelsen har till grund för anslagsberäkningen lagt materialet från den hittillsvarande omskolningsverksamheten för i militärtjänst skadade och från riksförsäkringsanstalten inhämtade uppgifter. Kostnaderna för denna verksamhet ha intill den 1 juli 1950 uppgått till sammanlagt omkring 2 583 700 kronor.

Styrelsen har beträffande beräkningen av medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1951/52 närmare anfört i huvudsak följande.

Enligt bestämmelserna i den nya militärsättningsförordningen kunna militärskadade, som åtnjuta arbetsvård, i de flesta fall komma i åtnjutande av ersättning från riksförsäkringsanstalten såsom om de vore oförmögna till arbete, varvid de ekonomiska förmånerna från styrelsen komma att utgå med betydligt lägre belopp än om de äldre bestämmelserna alltjämt tillämpats. Å andra sidan tillkommer under detta en ny utgiftspost, nämligen för tilläggsbidrag, vilka skola bestridas av arbetsmarknadsstyrelsen. Styrelsen har emellertid den uppfattningen, att medelkostnaden per utbildningsfall det oaktat kommer att bli lägre än tidigare. Beträffande omfattningen av omskolningsverksamheten för militärskadade under budgetåret 1951/52 håller styrelsen, efter att ha samrått med riksförsäkringsanstalten, för troligt, att antalet utbildningsfall kommer att öka. Styrelsen beräknar sålunda, att 145 militärskadade komma att bli föremål för omskolnings- eller yrkesutbildningsåtgärder. I detta antal ingå även skadade, som under nämnda budgetår fortsätta redan beviljad och påbörjad utbildning. Under hänsynstagande till medelsåtgången för utbildning, som beviljats sedan den 1 juli 1950, uppskattar styrelsen kostnaderna för ifrågavarande omskolningsverksamhet för budgetåret 1951/52 till 130 000 kronor.

*Departementschefen.*

Den här avsedda omskolningsverksamheten, som efter beslut vid 1945 års riksdag igångsattes under senare hälften av budgetåret 1945/46, var till en början i första hand avsedd för personer som skadats under beredskapstjänstgöring men har sedermera utsträckts till att avse även dem som skadats under fredstjänstgöring.

Då ifrågavarande omskolningsverksamhet närmast sammanhänger med arbetsmarknadens reglering, har tidigare ifrågasatts, huruvida icke kostnaderna för verksamheten borde bestridas från anslag under femte huvudtiteln (1950: 1, bil. 6, s. 204). I propositionen 1950: 167 (s. 53) har chefen för socialdepartementet tillstyrkt förslag av kommittén för partiellt arbetsföra att sammanföra de skiftande bidragsformerna för partiellt arbetsföra, som genomgå omskolning eller annan yrkesutbildning, till ett enhetligt system. Med hänsyn till det nära sambandet med det frågekomplex som förutsattes skola behandlas av socialvårdskommittén i dess väntade betänkande om socialhjälp ansåg chefen för socialdepartementet emellertid bidragen till partiellt

arbetsföra om möjligt böra upptagas till behandling i samband med nämnda betänkande. Chefen för socialdepartementet förklarade sig därför icke för det dåvarande beredd att upptaga bidragsfrågorna till allmän översyn. Socialvårdskommittén har numera avgivit betänkande med utredning och förslag angående lag om socialhjälp m. m. (socialhjäpslag; SOU 1950: 11). Ställning har ännu icke tagits till de i betänkandet framlagda förslagen. Med hänsyn härtill föreslår jag, att erforderliga medel för omskolning av i militärtjänst skadade anvisas under fjärde huvudtiteln även för budgetåret 1951/52.

Mot den av arbetsmarknadsstyrelsen verkställda anslagsberäkningen har jag icke funnit anledning till erinran. Jag tillstyrker alltså, att anslaget uppföres med 130 000 kronor.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omskolning av i militärtjänst skadade* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 130 000 kronor.

[182] 16. Extra utgifter.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 400 000 | 442 336     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 300) .. | 400 000 | .           |
| 1951/52 (förslag) .....           | 400 000 |             |

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[183] 17. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 275 000 | 272 252     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 300) .. | 225 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 225 000 |             |

Jag föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

|                                                                                                                        |        |               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------------|
| Fjärde huvudtitelns slutsumma, som i den av 1950 års riksdag fastställda riksstaten för budgetåret 1950/51 utgör ..... | kronor | 842 036 100   |
| och inberäknat på tilläggsstat I till riksstaten för samma budgetår anvisade anslag <sup>1</sup> uppgår till .....     | »      | 914 036 100   |
| kommer vid bifall till de i det föregående framställda förslagen att för budgetåret 1951/52 uppgå till.....            | »      | 1 051 585 300 |
| vilket innebär en ökning i förhållande till den ursprungligen fastställda riksstaten med .....                         | »      | 209 549 200   |
| och i förhållande till samma riksstat jämte anslagen på tilläggsstat I med .....                                       | »      | 137 549 200   |

Beträffande orsakerna till ökningen och därmed sammanhängande förhållanden torde få hänvisas till vad inledningsvis anförts.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

*Magnus T. Möller.*

<sup>1</sup> Ett till Svenska fältsjukhuset i Korea anvisat anslag av 10 000 000 kronor häri ej inräknat.

## Register

till

## Fjärde huvudtiteln för budgetåret 1951/52.

| Sid.                                        |                                                         | Kronor                 |
|---------------------------------------------|---------------------------------------------------------|------------------------|
| <b>A. Försvarsdepartementet.</b>            |                                                         |                        |
| 24                                          | Avlöningar .....                                        | 630 000                |
| 25                                          | Omkostnader .....                                       | 100 000                |
|                                             | <b>Försvarsdepartementet</b>                            | <b>730 000</b>         |
| <b>B. Centrala förvaltningsmyndigheter.</b> |                                                         |                        |
| <b>Försvarets civilförvaltning.</b>         |                                                         |                        |
| 26                                          | Avlöningar .....                                        | 2 398 000              |
| 29                                          | Omkostnader .....                                       | 445 000                |
|                                             |                                                         | <b>2 843 000</b>       |
| <b>Försvarets sjukvårdsstyrelse.</b>        |                                                         |                        |
| 30                                          | Avlöningar .....                                        | 450 000                |
| 35                                          | Omkostnader .....                                       | 70 000                 |
|                                             |                                                         | <b>520 000</b>         |
| <b>Krigsmaterielverket.</b>                 |                                                         |                        |
| 36                                          | Avlöningar .....                                        | 2 465 000              |
| 38                                          | Omkostnader .....                                       | 310 000                |
| 39                                          | Förrådsorganisationen m. m. ....                        | 1 160 000              |
| 39                                          | Årskostnader för industriell krigsberedskap .....       | 550 000                |
| 40                                          | Engångskostnader för industriell krigsberedskap.....    | 100                    |
|                                             |                                                         | <b>4 485 100</b>       |
| <b>Fortifikationsförvaltningen.</b>         |                                                         |                        |
| 40                                          | Avlöningar .....                                        | <sup>1</sup> 1 470 000 |
| 40                                          | Omkostnader .....                                       | 220 000                |
| 41                                          | Forskningsverksamhet m. m. ....                         | 500 000                |
| 42                                          | Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m. .. | 25 000                 |
| 43                                          | Byggnads- och reparationsberedskapens materiel.....     | 100                    |
|                                             |                                                         | <b>2 215 100</b>       |
| <b>Arméförvaltningen.</b>                   |                                                         |                        |
| 44                                          | Avlöningar .....                                        | 1 350 000              |
| 46                                          | Omkostnader .....                                       | 510 000                |
|                                             |                                                         | <b>1 860 000</b>       |
| <b>Marinförvaltningen.</b>                  |                                                         |                        |
| 47                                          | Avlöningar .....                                        | 600 000                |
| 49                                          | Omkostnader .....                                       | 390 000                |
|                                             |                                                         | <b>990 000</b>         |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

Sid.

|    | <b>Flygförvaltningen.</b>               | <b>Kronor</b>     |
|----|-----------------------------------------|-------------------|
| 50 | Avlöningar .....                        | 750 000           |
| 52 | Omkostnader .....                       | 440 000           |
|    |                                         | <hr/> 1 190 000   |
|    | <b>Centrala förvaltningsmyndigheter</b> | <b>14 103 200</b> |

**C. Försvarskrafterna.****Försvarsstaben.**

|    |                                             |                 |
|----|---------------------------------------------|-----------------|
| 54 | Avlöningar .....                            | 7 027 000       |
| 65 | Omkostnader .....                           | 1 570 000       |
| 66 | Övningar .....                              | 58 000          |
| 66 | Anskaffning av krigskartor .....            | 90 000          |
| 67 | Anskaffning och underhåll av materiel ..... | 288 000         |
|    | <b>Försvarsstaben</b>                       | <hr/> 9 033 000 |

**Armén.***Avlöningar m. m. till fast anställd personal.*

|    |                                                  |                          |
|----|--------------------------------------------------|--------------------------|
| 69 | Avlöningar till aktiv personal m. fl. ....       | <sup>1</sup> 119 000 000 |
| 69 | Avlöningar till personal å övergångsstat .....   | 70 000                   |
| 70 | Avlöningar till personal å reservstat .....      | 1 400 000                |
| 70 | Avlöningar till personal i arméns reserver ..... | 2 700 000                |
| 70 | Rekryteringskostnader .....                      | 125 000                  |
| 71 | Ekiperingsersättningar .....                     | 1 725 000                |
| 71 | Avlöningar till viss arbetarpersonal .....       | 11 000 000               |
|    |                                                  | <hr/> 136 020 000        |

*Avlöningar m. m. till värnpliktiga.*

|    |                                          |                  |
|----|------------------------------------------|------------------|
| 73 | Avlöningar m. m. till värnpliktiga ..... | 23 600 000       |
| 75 | Familjebidrag .....                      | 8 300 000        |
|    |                                          | <hr/> 31 900 000 |

*Sjukvård.*

|    |                |           |
|----|----------------|-----------|
| 77 | Sjukvård ..... | 1 125 000 |
|----|----------------|-----------|

*Reseersättningar m. m.*

|    |                             |           |
|----|-----------------------------|-----------|
| 78 | Reseersättningar m. m. .... | 9 000 000 |
|----|-----------------------------|-----------|

*Expenser m. m.*

|    |                            |                  |
|----|----------------------------|------------------|
| 78 | Bränsle m. m. ....         | 9 500 000        |
| 79 | Telefon m. m. ....         | 800 000          |
| 79 | Övriga expenser m. m. .... | 500 000          |
|    |                            | <hr/> 10 800 000 |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

| Sid. |                                                                    | Kronor                  |
|------|--------------------------------------------------------------------|-------------------------|
|      | <i>Mathållning m. m.</i>                                           |                         |
| 79   | Mathållning .....                                                  | 25 700 000              |
| 81   | Furagering .....                                                   | 3 500 000               |
|      |                                                                    | <u>29 200 000</u>       |
|      | <i>Intendenturmateriel m. m.</i>                                   |                         |
| 82   | Beklädnad m. m. ....                                               | 15 000 000              |
| 84   | Inventarier m. m. ....                                             | 2 300 000               |
| 85   | Tvätt .....                                                        | 2 000 000               |
|      |                                                                    | <u>19 300 000</u>       |
|      | <i>Övningar m. m.</i>                                              |                         |
| 86   | Övningar m. m. ....                                                | 22 500 000              |
| 89   | Drivmedelsförråd m. m. ....                                        | 750 000                 |
|      |                                                                    | <u>23 250 000</u>       |
|      | <i>Anskaffning och vård av hästar m. m.</i>                        |                         |
| 90   | Remontering .....                                                  | 600 000                 |
| 93   | Uttagning av hästar och hästfordon m. m. ....                      | 100 000                 |
| 93   | Veterinärvård .....                                                | 160 000                 |
| 94   | Hundväsendet .....                                                 | 50 000                  |
|      |                                                                    | <u>910 000</u>          |
|      | <i>Tygmateriel m. m.</i>                                           |                         |
| 95   | Anskaffning av tygmateriel m. m. ....                              | 85 000 000              |
| 100  | Underhåll av tygmateriel m. m. ....                                | 42 100 000              |
| 100  | Uttagning av motorfordon och motorredskap .....                    | 100 000                 |
|      |                                                                    | <u>127 200 000</u>      |
|      | <i>Fastigheter.</i>                                                |                         |
| 101  | Ersättning till försvarets fastighetsfond:<br>Arméns delfond ..... | <sup>1</sup> 21 000 000 |
| 101  | Ersättning till Norrtälje stad .....                               | 62 500                  |
|      |                                                                    | <u>21 062 500</u>       |
|      | <i>Hemvärnet.</i>                                                  |                         |
| 102  | Hemvärnets avlöningar .....                                        | 336 000                 |
| 103  | Hemvärnets omkostnader .....                                       | 475 000                 |
| 103  | Hemvärnets intendenturmateriel m. m. ....                          | 250 000                 |
| 104  | Hemvärnets övningar .....                                          | 1 175 000               |
| 105  | Hemvärnets tygmateriel m. m. ....                                  | 2 500 000               |
|      |                                                                    | <u>4 736 000</u>        |
|      | <i>Bidrag och understöd.</i>                                       |                         |
| 106  | Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m. ....                    | 2 000 000               |
| 108  | Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig .....                          | 40 000                  |
| 109  | Frivilliga djursjukvården i krig .....                             | 11 000                  |
| 109  | Frivilliga skytteväsendets befrämjande .....                       | 1 500 000               |
| 110  | Understöd åt vissa föreningar m. m. ....                           | 22 000                  |
| 110  | Bidrag till badinrättning i Boden .....                            | 125 000                 |
|      |                                                                    | <u>3 698 000</u>        |
|      | Armén                                                              | 418 201 500             |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

**Marinen.***Avlöningar m. m. till fast anställd personal.*

|     |                                                    |                         |
|-----|----------------------------------------------------|-------------------------|
| 115 | Avlöningar till aktiv personal m. fl. ....         | <sup>1</sup> 47 800 000 |
| 115 | Avlöningar till personal å övergångsstat .....     | 100 000                 |
| 115 | Avlöningar till personal å reservstat .....        | 70 000                  |
| 115 | Avlöningar till personal i marinens reserver ..... | 700 000                 |
| 116 | Rekryteringskostnader .....                        | 120 000                 |
| 116 | Ekiperingsersättningar .....                       | 700 000                 |
| 116 | Avlöningar till viss arbetarpersonal .....         | 1 515 000               |
|     |                                                    | <hr/> 51 005 000        |

*Avlöningar m. m. till värnpliktiga.*

|     |                                          |                 |
|-----|------------------------------------------|-----------------|
| 117 | Avlöningar m. m. till värnpliktiga ..... | 4 350 000       |
| 118 | Familjebidrag .....                      | 1 200 000       |
|     |                                          | <hr/> 5 550 000 |

*Sjukvård.*

|     |                |         |
|-----|----------------|---------|
| 118 | Sjukvård ..... | 600 000 |
|-----|----------------|---------|

*Reseersättningar m. m.*

|     |                             |           |
|-----|-----------------------------|-----------|
| 118 | Reseersättningar m. m. .... | 2 000 000 |
|-----|-----------------------------|-----------|

*Expenser m. m.*

|     |                            |                 |
|-----|----------------------------|-----------------|
| 119 | Bränsle m. m. ....         | 3 500 000       |
| 119 | Telefon m. m. ....         | 460 000         |
| 120 | Övriga expenser m. m. .... | 210 000         |
|     |                            | <hr/> 4 170 000 |

*Mathållning.*

|     |                   |           |
|-----|-------------------|-----------|
| 120 | Mathållning ..... | 8 800 000 |
|-----|-------------------|-----------|

*Intendenturmateriel m. m.*

|     |                        |                 |
|-----|------------------------|-----------------|
| 122 | Beklädnad m. m. ....   | 5 000 000       |
| 124 | Inventarier m. m. .... | 880 000         |
| 125 | Tvätt .....            | 650 000         |
|     |                        | <hr/> 6 530 000 |

*Övningar m. m.*

|     |                              |                  |
|-----|------------------------------|------------------|
| 125 | Övningar m. m. ....          | 16 500 000       |
| 127 | Drivmedelsförråd m. m. ....  | 600 000          |
| 127 | Materialförråd m. m. ....    | 375 000          |
| 128 | Hundbevakningstjänsten ..... | 7 000            |
|     |                              | <hr/> 17 482 000 |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

| Sid. |                                                   | Kronor            |
|------|---------------------------------------------------|-------------------|
|      | <i>Flytande materiel, artillerimateriel m. m.</i> |                   |
| 128  | Fartygsbyggnader .....                            | 60 000 000        |
| 134  | Anskaffning av artillerimateriel m. m. ....       | 45 000 000        |
| 136  | Underhåll av fartyg m. m. ....                    | 27 300 000        |
| 138  | Anskaffning av lyftkran .....                     | 415 000           |
| 139  | Anskaffning av vissa maskiner m. m. ....          | 1 000 000         |
|      |                                                   | <hr/> 133 715 000 |

*Fastigheter.*

|     |                                                                      |           |
|-----|----------------------------------------------------------------------|-----------|
| 140 | Ersättning till försvarets fastighetsfond:<br>Marinens delfond ..... | 1 800 000 |
|-----|----------------------------------------------------------------------|-----------|

*Bidrag och understöd.*

|     |                                             |               |
|-----|---------------------------------------------|---------------|
| 141 | Bidrag till sjövärnsskåren .....            | 255 000       |
| 141 | Bidrag till maritim ungdomsverksamhet ..... | 18 600        |
| 141 | Understöd åt föreningar m. m. ....          | 23 000        |
|     |                                             | <hr/> 296 600 |
|     | Marinen                                     | 238 148 600   |

*Flygvapnet.**Avlöningar m. m. till fast anställd personal.*

|     |                                                     |                  |
|-----|-----------------------------------------------------|------------------|
| 142 | Avlöningar till aktiv personal m. fl. ....          | 150 000 000      |
| 142 | Avlöningar till personal å reservstat .....         | 18 000           |
| 143 | Avlöningar till personal i flygvapnets reserv ..... | 500 000          |
| 146 | Rekryteringskostnader .....                         | 90 000           |
| 147 | Ekiperingsersättningar .....                        | 740 000          |
| 147 | Avlöningar till viss arbetarpersonal .....          | 200 000          |
|     |                                                     | <hr/> 51 548 000 |

*Avlöningar m. m. till värnpliktiga.*

|     |                                          |                 |
|-----|------------------------------------------|-----------------|
| 148 | Avlöningar m. m. till värnpliktiga ..... | 3 700 000       |
| 149 | Familjebidrag .....                      | 1 100 000       |
|     |                                          | <hr/> 4 800 000 |

*Sjukvård.*

|     |                |         |
|-----|----------------|---------|
| 149 | Sjukvård ..... | 275 000 |
|-----|----------------|---------|

*Reseersättningar m. m.*

|     |                             |           |
|-----|-----------------------------|-----------|
| 150 | Reseersättningar m. m. .... | 1 500 000 |
|-----|-----------------------------|-----------|

*Expenser m. m.*

|     |                            |                 |
|-----|----------------------------|-----------------|
| 150 | Bränsle m. m. ....         | 3 700 000       |
| 151 | Telefon m. m. ....         | 1 100 000       |
| 151 | Övriga expenser m. m. .... | 120 000         |
|     |                            | <hr/> 4 920 000 |

*Mathållning.*

|     |                   |           |
|-----|-------------------|-----------|
| 152 | Mathållning ..... | 4 300 000 |
|-----|-------------------|-----------|

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

| Sid. |                                  | Kronor          |
|------|----------------------------------|-----------------|
|      | <i>Intendenturmateriel m. m.</i> |                 |
| 153  | Beklädnad m. m. ....             | 3 000 000       |
| 154  | Inventarier m. m. ....           | 500 000         |
| 156  | Tvätt. ....                      | 450 000         |
|      |                                  | <hr/> 3 950 000 |

|     |                              |                 |
|-----|------------------------------|-----------------|
|     | <i>Övningar m. m.</i>        |                 |
| 156 | Övningar m. m. ....          | 3 500 000       |
| 157 | Hundbevakningstjänsten. .... | 18 000          |
|     |                              | <hr/> 3 518 000 |

|     |                                                |                   |
|-----|------------------------------------------------|-------------------|
|     | <i>Flygmateriel m. m.</i>                      |                   |
| 158 | Anskaffning av flygmateriel m. m. ....         | 185 000 000       |
| 161 | Drift och underhåll av flygmateriel m. m. .... | 48 000 000        |
| 164 | Drivmedelsförråd m. m. ....                    | 1 500 000         |
|     |                                                | <hr/> 234 500 000 |

|     |                                                                         |                         |
|-----|-------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
|     | <i>Fastigheter.</i>                                                     |                         |
| 164 | Ersättning till försvarets fastighetsfond:<br>Flygvapnets delfond. .... | <sup>1</sup> 14 000 000 |

|     |                                 |                    |
|-----|---------------------------------|--------------------|
|     | <i>Bidrag och understöd.</i>    |                    |
| 164 | Understöd åt privatflyget. .... | 300 000            |
|     | Flygvapnet                      | 323 611 000        |
|     | Försvarskrafterna               | <b>988 994 100</b> |

## D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål.

|     |                                                       |                 |
|-----|-------------------------------------------------------|-----------------|
|     | <i>Sjökarteverket.</i>                                |                 |
| 166 | Avlöningar. ....                                      | 776 000         |
| 169 | Omkostnader. ....                                     | 300 000         |
| 169 | Mättings- och rekognosceringsverksamhet. ....         | 620 000         |
| 169 | Bidrag till internationella hydrografiska byrån. .... | 15 000          |
|     |                                                       | <hr/> 1 711 000 |

|     |                                    |               |
|-----|------------------------------------|---------------|
|     | <i>Krigsarkivet.</i>               |               |
| 170 | Avlöningar. ....                   | 153 000       |
| 172 | Omkostnader. ....                  | 25 000        |
| 172 | Samlingars konservering m. m. .... | 1 900         |
|     |                                    | <hr/> 179 900 |

|     |                                    |               |
|-----|------------------------------------|---------------|
|     | <i>Armémuseum.</i>                 |               |
| 172 | Avlöningar. ....                   | 89 000        |
| 174 | Omkostnader. ....                  | 20 000        |
| 175 | Samlingars konservering m. m. .... | 10 000        |
|     |                                    | <hr/> 119 000 |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

| Sid. |                                                    | Kronor                 |
|------|----------------------------------------------------|------------------------|
|      | <b>Försvarets forskningsanstalt.</b>               |                        |
| 175  | Avlöningar .....                                   | <sup>1</sup> 1 310 000 |
| 175  | Omkostnader .....                                  | <sup>1</sup> 235 000   |
| 175  | Viss forskningsverksamhet .....                    | <sup>1</sup> 5 900 000 |
| 175  | Engångsanskaffning av viss utrustning .....        | <sup>1</sup> 250 000   |
|      |                                                    | 7 695 000              |
|      | <b>Försvarets socialbyrå.</b>                      |                        |
| 176  | Avlöningar .....                                   | 169 000                |
| 178  | Omkostnader .....                                  | 105 000                |
| 178  | Vissa civilanställningsåtgärder .....              | 425 000                |
|      |                                                    | 699 000                |
|      | <b>Försvarets läroverk.</b>                        |                        |
| 179  | Avlöningar .....                                   | 585 000                |
| 181  | Omkostnader .....                                  | 67 000                 |
|      |                                                    | 652 000                |
|      | <b>Försvarets brevskola.</b>                       |                        |
| 183  | Avlöningar .....                                   | 85 000                 |
| 185  | Omkostnader .....                                  | 27 000                 |
|      |                                                    | 112 000                |
|      | <b>Sjukvårdsmateriel m. m.</b>                     |                        |
| 185  | Sjukvårdsmateriel .....                            | 1 000 000              |
| 186  | Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m. .... | 2 700 000              |
|      |                                                    | 3 700 000              |
|      | <b>Försvarets sjukvårdsförråd.</b>                 |                        |
| 187  | Avlöningar .....                                   | 218 000                |
| 189  | Omkostnader .....                                  | 50 000                 |
|      |                                                    | 268 000                |
|      | <b>Garnisonssjukhusen.</b>                         |                        |
| 190  | Avlöningar .....                                   | 140 000                |
| 196  | Omkostnader .....                                  | 300 000                |
| 196  | Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar .....   | 230 000                |
|      |                                                    | 670 000                |
|      | <b>Militärapoteket.</b>                            |                        |
| 198  | Avlöningar .....                                   | 249 000                |
| 199  | Omkostnader .....                                  | 57 000                 |
|      |                                                    | 306 000                |
|      | <b>Försvarets tandvård.</b>                        |                        |
| 200  | Avlöningar .....                                   | 1 030 000              |
| 202  | Omkostnader .....                                  | 265 000                |
|      |                                                    | 1 295 000              |
|      | <b>Centrala värnpliktsbyrån.</b>                   |                        |
| 202  | Avlöningar .....                                   | 440 000                |
| 206  | Omkostnader .....                                  | 90 000                 |
| 207  | Adresseringsmaskiner m. m. ....                    | 133 000                |
|      |                                                    | 663 000                |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

| Sid. | Inskrivningsväsendet.       | Kronor        |
|------|-----------------------------|---------------|
| 208  | Inskrivningskostnader ..... | 500 000       |
| 208  | Inskrivningsrådet .....     | 8 000         |
|      |                             | <hr/> 508 000 |

## Vissa övriga gemensamma ändamål.

|     |                                        |                 |
|-----|----------------------------------------|-----------------|
| 209 | Vissa specialundersökningar m. m. .... | 250 000         |
| 210 | Personalvårdsverksamhet .....          | 125 000         |
| 211 | Försvarsupplysning .....               | 140 000         |
| 212 | Fritidsundervisning .....              | 170 000         |
| 213 | Försvarsfilm .....                     | 420 000         |
| 214 | Publikations- och blankettryck .....   | 1 000 000       |
| 214 | Lottaorganisationen .....              | 600 000         |
| 215 | Vissa förrådskostnader .....           | 250 000         |
|     |                                        | <hr/> 2 955 000 |

Vissa för försvaret gemensamma ändamål **21 532 900**

## E. Diverse.

|     |                                                                                                                        |                         |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| 217 | Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond .....                                      | 50 000                  |
| 217 | D:o: Byggnadsstyrelsens delfond .....                                                                                  | 344 000                 |
| 217 | Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond .....                                                 | <sup>1</sup> 10 000 000 |
| 217 | Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk .....                                                    | 400 000                 |
| 218 | Ersättning för automobilskatt .....                                                                                    | 1 300 000               |
| 218 | Ersättning för rustning och rotering .....                                                                             | 40 000                  |
| 218 | Resestipendier .....                                                                                                   | 25 000                  |
| 219 | Kommittéer och utredningar genom sakkunniga .....                                                                      | 250 000                 |
| 219 | Planering av allmänna arbeten .....                                                                                    | 100                     |
| 219 | Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. ....                                                              | 25 000                  |
| 220 | Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m. ....                                             | 500 000                 |
| 220 | Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom .....                                       | 10 000                  |
| 220 | Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig .. | 26 000                  |
| 221 | Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring .....                             | 12 500 000              |
| 222 | Omskolning av i militärtjänst skadade .....                                                                            | 130 000                 |
| 223 | Extra utgifter .....                                                                                                   | 400 000                 |
| 223 | Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst ....                                                           | 225 000                 |

Diverse **26 225 100**Summa **1 051 585 300**<sup>1</sup> Beräknat belopp.

## FEMTE HUVUDTITELN

### SOCIALDEPARTEMENTET

---

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans  
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den  
3 januari 1951.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

---

Departementschefen, statsrådet Möller, anmäler de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1951/52 av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet, samt anför därvid följande.

#### Inledning.

De förslag som framläggas i det följande innebära om de bifallas att femte huvudtitelns slutsumma ökas med 116 221 600 kronor. Ökningen beror praktiskt taget helt på automatiska anslagsstegringar.

Socialvårdskommitténs förslag till lag om socialhjälp beräknas icke komma att föranleda proposition till årets riksdag. Frågan huruvida förslag till förbättring av den frivilliga sjukförsäkringen kunna föreläggas 1951 års riksdag övervägas f. n. Anslaget till bidrag till sjukkassor beräknas därför endast preliminärt.

Av 1950 års besparingsutredning framlagda förslag rörande femte huvudtiteln ha på några punkter ansetts böra genomföras omedelbart. Flertalet förslag ha dock icke ansetts kunna f. n. behandlas slutligt bl. a. med hänsyn till pågående utredningar. Frågan om de fria resorna kommer att föreläggas riksdagen i särskild proposition. Detsamma gäller anslagen till främjande av bostadsförsörjningen, som med hänsyn till såväl besparingsutredningens som andra förslag nu endast kunnat beräknas preliminärt.

Vissa av de större verken ha gjorts till föremål för översyn i syfte att bringa ned kostnaderna. På grund härav komma anslagen till bostadsorganisationen, arbetsmarknadsorganisationen och riksförsäkringsanstalten att senare föreläggas riksdagen i särskilda propositioner. Anslagen till ungdomsvårdsskolorna, där betydande personalindragningar ansetts möjliga, behandlas däremot i det följande.

Den i annat sammanhang (För flera huvudtitlar gemensamma frågor) behandlade 3-procentiga nedskrivningen av avlöningsanslagen har icke uttagits å vissa sådana anslag. I stället beräknas andra avlöningsanslag, efter förenämnda sakliga granskning av vederbörande organisation, komma att minskas mer än 3 procent.

**A. Socialdepartementet.****[1] 1. Socialdepartementet: Avlöningar.**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                  | 493 000 | 423 497     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 301) | 483 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....        | 469 000 |             |

Under hänvisning till vad som anförts under För flera huvudtitlar gemensamma frågor nedräknas anslaget — frånsett posten till rörligt tillägg — med 13 200 kronor. Med hänsynstagande å andra sidan till reglerad befordringsgång och löneklassuppflyttningar beräknar jag medelsbehovet under de skilda anslagsposterna sålunda:

avlöning till departementschefen 27 600 kronor;  
 avlöningar till ordinarie tjänstemän 275 000 kronor;  
 avlöningar till icke-ordinarie personal 124 400 (— 12 600) kronor;  
 rörligt tillägg 42 000 (— 1 400) kronor.

Anslaget skulle sålunda uppföras med (27 600 + 275 000 + 124 400 + 42 000) 469 000 (— 14 000) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för socialdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

*Avlöningsstat.*

|                                                                  |         |
|------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöning till departementschefen .....                        | 27 600  |
| 2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .... | 275 000 |
| 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                 | 124 400 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                     | 42 000  |

Summa kronor 469 000;

b) till *Socialdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 469 000 kronor.

**[2] 2. Socialdepartementet: Omkostnader.**

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 50 000 | 59 000      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 301) .... | 60 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 60 000 |             |

Anslaget bör uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

## B. Socialstyrelsen med dithörande verksamhet samt arbetsdomstolen.

[3] 1. Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet.

|                                     | Anslag    | Nettoutgift |
|-------------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 1 605 000 | 1 600 457   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 302)..... | 1 645 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 1 631 000 |             |

*Yrkanden.*

*Socialstyrelsen* har (skr. 23/8 1950) hemställt, att anslaget uppräknas med 80 000 kronor.

|                                                                                                  | Ökning       | Minskning   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|-------------|
| 1. Skolbyrån: 1 förste byråsekreterare Ce 29 .....                                               | 14 808       |             |
| 1 eftervårdskonsulent Ce 24 .....                                                                | 11 460       |             |
| 1 kontorist Ce 13 .....                                                                          | 6 816        |             |
| 2. Nykterhetsvårdsbyrån: 1 förordnande i Ce 29: 32 .....                                         | 16 752       |             |
| 3. Socialvårdsbyrån: 1 amanuens .....                                                            | 9 108        |             |
| 4. Ersättningar till läkarbiträde vid granskning av anstalter<br>för halvöppen barnavård .....   |              | 1 000       |
| Ersättningar till sakkunniga personer å socialvårdens<br>specialområden samt till arkitekt ..... | 1 000        |             |
| 5. Omräkning:                                                                                    |              |             |
| Reglerad befordringgång och löneklassuppflyttningar ..                                           | 20 473       |             |
| Avrundning .....                                                                                 | 583          |             |
|                                                                                                  | <hr/> 81 000 | <hr/> 1 000 |
|                                                                                                  | + 80 000     |             |

Styrelsen föreslår härutöver ordinariesättning av en byråinspektörs-tjänst i Ce 24 å barnavårdsbyrån samt två befattningar som eftervårdskonsulent i Ce 24. Antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster beräknas behöva ökas med 3 till 62.

*Motivering.*

1. Beträffande skolbyråns arbetsuppgifter och behovet av nya tjänster hänvisas till V ht 1950 s. 6—7. Utöver vad där anförts framhåller socialstyrelsen, att nya arbetsuppgifter tillkommit, främst ärenden rörande ersättning av statsmedel för skador, som vållats av från skolorna avvikna elever. Personalen å byrån har sedan länge måst pressas mycket hårt och ålagts övertidsarbete i stor omfattning. Under de senaste månaderna har en tjänsteman på annan byrå tillfälligtvis kunnat disponeras för vissa ärenden. Trots detta ha ett flertal arbetsuppgifter måst eftersättas. Läget vid ungdomsvårdsskolorna har de senaste åren varit mycket labilt, och oroligheter ha förekommit vid skilda tillfällen. För att komma till rätta med denna situation erfordras icke blott åtgärder som direkt beröra skolorna utan även att den centrala ledningen erhåller tillräckliga resurser.

Den föreslagna förste byråsekreteraren skall ansvara för byråns arbete närmast under byråchefen, varigenom denne kan frigöras för inspektions- och rådgivningsarbete.

2. 1946 år alkoholistvårdsutredning föreslog bl. a., att två byrådirektörsbefattningar skulle inrättas å nykterhetsvårdsbyrån. I avvaktan på resultatet av pågående utredningsarbete bör byrån förstärkas med en tjänsteman, vilken förordnas att bestrida göromål som ankomma på tjänsteman i 29 lönegraden.

3. Riksdagens principbeslut 1947 angående riktlinjer för anordnande av ålderdomshem har avsevärt ökat arbetsbördan på socialvårdsbyråns fattigvårdsavdelning. Härjämte har avdelningen fr. o. m. den 1 juli 1950 i samband med statens flyktingsnämnds upphörande övertagit vissa uppgifter angående utlännningar.

4. Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har för innevarande budgetår uppförts en delpost till ersättningar till sakkunniga personer å barnavårdens specialområden samt till arkitekt med 8 200 kronor samt en delpost till ersättningar till läkarbiträde vid granskning av anstalter för halvöppen barnavård med 1 000 kronor. Sistnämnda delpost har icke utnyttjats under budgetåret 1949/50, bl. a. emedan granskning i vissa fall utförts av läkare hos medicinalstyrelsen. Medel böra dock även i fortsättningen finnas tillgängliga för ändamålet. Då socialstyrelsen behöver läkarexpertis på flera områden, böra ifrågavarande båda delposter sammanslås till att avse ersättningar till sakkunniga personer å socialvårdens specialområden samt till arkitekt; härför beräknas oförändrat (8 200 + 1 000) 9 200 kronor.

#### *Yttranden.*

Statskontoret framhåller, att socialstyrelsens förslag under punkterna 1.—3. prövades av 1950 års riksdag men då icke biföllos. Tillräckliga skäl för att i det skärpta statsfianansiella läge, som nu inträtt, intaga en annan ståndpunkt ha enligt ämbetsverkets mening icke anförts.

På ordinarie stat böra endast inrättas de kontorsbiträdesbefattningar, som erfordras med hänsyn till gällande befordringsgång för biträdespersonal.

I fråga om anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, anser statskontoret i likhet med socialstyrelsen, att någon särskild delpost till ersättningar till läkarbiträden vid granskning av anstalter för halvöppen barnavård icke längre behöver anvisas. Ämbetsverket kan däremot icke tillstyrka den föreslagna ändringen av delposten till ersättningar till sakkunniga personer å barnavårdens specialområden, vilken för budgetåret 1951/52 bör upptagas med oförändrat belopp, 8 200 kronor.

Statens lönenämnd har endast funnit anledning uttala sig om den föreslagna tjänsten som förste byråsekreterare i Ce 29 å skolbyrån. Frågan om denna tjänst bör hänskjutas till 1949 års tjänsteförteckningskommitté. Om behov emellertid skulle anses föreligga av en förste byråsekreterartjänst å skolbyrån, bör tjänsten tills vidare icke placeras högre än i Ce 27.

*Departementschefen.*

Nedräkningen med 3 procent av innevarande budgetars anslag medför, att anslaget skall minskas med 44 300 kronor förutom rörligt tillägg. Minskningen, som torde få drabba icke-ordinarieposten, kan enligt vad jag inhämtat från socialstyrelsen till större delen åstadkommas genom att kooperationsstatistiken nedläggas och genom att bearbetningen av viss statistik beskäres. Till återstående del torde anslagsminskningen få uttagas genom minskning av personalen å de socialvårdande byråerna.

Frågan om nedläggande av kooperationsstatistiken har redan i annat sammanhang övervägts inom socialdepartementet. Denna statistik avser huvudsakligen konsumentkooperationen och synes åtminstone i sin hittillsvarande utformning icke ha så stort allmänt intresse att densamma bör bekostas av staten. Om de närmaste intressenterna önska att statistiken fortfarande skall handhas av socialstyrelsen och åtaga sig kostnaderna för densamma bör dock hinder icke föreligga för att socialstyrelsen tills vidare sköter insamling, bearbetning och publicering.

Socialstyrelsens förslag till förstärkning av personalorganisationen inom socialvårds- och nykterhetsvårdsbyråerna kan jag icke biträda. Jag kan icke heller tillstyrka styrelsens förslag beträffande skolbyrån. Då arbetsuppgifterna för denna byrå torde komma att öka ytterligare till följd av de förändringar beträffande ungdomsvårdsskolorna, som jag föreslår i det följande (punkt 37), förordar jag emellertid, att medel under nästa budgetår beräknas för tillfällig förstärkning av byrån genom att en rektor eller annan tjänsteman vid ungdomsvårdsskola tjänstgör där. Medel böra härvid beräknas till en tjänst i högst Cg 29.

Med hänsyn till socialstyrelsens behov av möjlighet att anlita läkarexpertis har jag intet att erinra mot förslaget beträffande de för sakkunnigbiträde avsedda medlen.

Antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster bör med hänsyn till gällande befordringsgång ökas med 3. Socialstyrelsens övriga förslag om ordinarie sättning kan jag f. n. icke tillstyrka.

Avlöningsanslaget bör på grund av 3-procentsnedräkningen minskas med 49 600 kronor. Å andra sidan bör anslaget ökas med 14 800 kronor för den tillfälliga befattningen å skolbyrån samt med 20 500 kronor på grund av reglerad befordringsgång och löneklassuppflyttningar eller med sammanlagt 35 300 kronor. Anslaget bör alltså minskas med (49 600 — 35 300) 14 300 kronor eller avrundat 14 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 694 800 (+ 38 800) kronor;  
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t,  
 15 500 kronor;  
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 753 400 (— 51 300)  
 kronor;  
 rörligt tillägg 167 300 (— 1 500) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) besluta, att i personalförteckningen för socialstyrelsen antalet kontorsbiträden i Ca 8 skall ökas med 3;
- b) godkänna följande avlöningsstat för socialstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

*Avlöningsstat.*

|                                                                                           |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..                            | 694 800 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 15 500  |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | 753 400 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 167 300 |
| <hr/>                                                                                     |         |
| Summa kronor 1 631 000;                                                                   |         |

c) till *Socialstyrelsen*: *Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 631 000 kronor.

[4] 2. Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar.

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 30 000 | 15 371      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 303) .... | 30 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 29 000 |             |

Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1949/50 en reservation av ca 17 100 kronor.

Av detta anslag bestridas avlöningskostnaderna för den personal, främst biträdespersonal, som i anledning av större specialundersökningar anställs å socialstyrelsens båda statistiska byråer.

*Socialstyrelsen* har (skr. 23/8 1950) hemställt, att anslaget anvisas med oförändrat belopp, 30 000 kronor.

1950 års besparingsutredning har (skr. 14/11 1950) föreslagit, att sådana specialundersökningar, som utan omedelbara olägenheter kunna uppskjutas, få anstå tills vidare eller om möjligt utan särskild personalförstärkning utföras inom ramen för socialstyrelsens avlöningsanslag. Med hänsyn till reservationens storlek och under förutsättning att medelsförbrukningen under innevarande budgetår icke nämnvärt överstiger det gångna budgetårets, torde anslaget ej böra uppföras å riksstaten för budgetåret 1951/52.

*Departementschefen.*

Den vid utgången av budgetåret 1949/50 befintliga reservationen beräknas, enligt vad jag inhämtat från socialstyrelsen, i huvudsak åtgå för undersökningar, som påbörjats under nämnda budgetår och beräknas komma att avslutas under innevarande budgetår. Av anslaget har under vart och ett av de senaste budgetåren ett belopp av 12 500 kronor disponerats för en provisorisk utbyggnad av den permanenta lönestatistiken avseende inom handeln anställd personal samt tjänstemän inom industrien. Återstoden av det för budgetåret

1950/51 anvisade anslaget eller (30 000—12 500) 17 500 kronor beräknas i stort sett åtgå för vissa planerade undersökningar under våren 1951. Någon nämnvärd reservation kan sålunda icke antagas vara disponibel vid ingången av nästa budgetår. Medel böra därför beräknas dels för fortsatta löneundersökningar inom handeln och industrien dels ock för undersökningar i övrigt, vilka icke utan avsevärda olägenheter kunna uppskjutas. Under dessa förhållanden tillstyrker jag socialstyrelsens förslag med den inskränkningen, att anslaget liksom flertalet andra avlöningsanslag bör nedräknas med 3 procent eller, i avrundat belopp, 1 000 kronor. Anslaget bör alltså anvisas med 29 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 29 000 kronor.

[5] 3. **Socialstyrelsen: Omkostnader.**

|                                     | Anslag  | Nettoutgift |
|-------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 300 000 | 374 334     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 303) .... | 350 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 348 000 |             |

*Yrkanden.*

*Socialstyrelsen* har (skr. 23/8 1950) hemställt, att anslaget uppräknas med 20 500 kronor.

|                                                 | Ökning        | Minskning    |
|-------------------------------------------------|---------------|--------------|
| 1. Reseersättningar .....                       | 15 000        |              |
| 2. Expenser för eget behov:                     |               |              |
| a) hyra för statistikmaskiner .....             |               | 2 000        |
| b) övriga expenser för eget behov .....         | 2 500         |              |
| 3. Publikationstryck .....                      | 10 000        |              |
| 4. Ökad inkomst av försålda publikationer ..... |               | 5 000        |
|                                                 | <u>27 500</u> | <u>7 000</u> |
|                                                 | + 20 500      |              |

*Motivering.*

1. *Reseersättningar.* Utgifterna fördela sig enligt följande.

|                                                        | 1948/49       | 1949/50       |
|--------------------------------------------------------|---------------|---------------|
| Tjänsteresor för eftervårdskonsulenterna .....         | 21 556        | 20 239        |
| Tjänsteresor för socialstyrelsens personal i övrigt .. | 70 452        | 55 657        |
| Tjänstgöringstraktamenten och flyttningskostnader ..   | 1 548         | 4 104         |
|                                                        | <u>93 556</u> | <u>80 000</u> |

Resekostnaderna för eftervårdskonsulenterna ha dock först fr. o. m. budgetåret 1949/50 belastat styrelsens omkostnadsanslag, varför utgifterna under ifrågavarande post budgetåret 1948/49 uppgingo till 72 000 kronor. För budgetåret 1950/51 ha 80 000 kronor anvisats.

Resor ha under föregående budgetår på grund av tillfälliga omständigheter, bl. a. sjukdomsfall, ej kunnat företagas i erforderlig utsträckning. Det oaktat ha kostnaderna uppgått till 82 800 kronor, varav 2 800 kronor fått skjutas över till innevarande budgetår. För nästa budgetår erfordras att posten höjes med 15 000 kronor, varav 5 000 kronor hänföra sig till den föreslagna nya befattningen som eftervårdskonsulent.

Styrelsen hänvisar i övrigt till sin i det följande redovisade utredning angående reseverksamheten.

2. b) *Övriga expenser för eget behov.* Utgift 1948/49 164 239 och 1949/50 145 175; anslag 1950/51 147 500. Kostnaderna beräknas stiga i förhållande till 1949/50 främst med hänsyn till att utgifterna för papper sistnämnda budgetår voro ovanligt låga.

3.—4. *Publikationstryck m. m.* Utgift 1948/49 53 000, 1949/50 78 000; anvisat 1950/51 55 000. Utgifterna under 1949/50 fördelade sig med 36 000 kronor på Sociala meddelanden, 20 800 kronor på Råd och anvisningar i socialvårdsfrågor, 20 100 kronor på statistiska publikationer samt 1 100 kronor på diverse meddelanden. Kostnaderna för Sociala meddelanden beräknas under 1951/52 stiga till 41 800 kronor. Upplagan har kunnat ökas och man har övergått till bättre papper. Vidare beräknas arbetsmarknadsstyrelsens avsnitt å 20 sidor per nummer utgå, varvid samtidigt det av socialstyrelsen disponerade sidantalet ökas från 60 till 64 per nummer. Inkomsterna beräknas för 1951/52 till 15 000 kronor mot f. n. i omkostnadsstaten upptagna 10 000 kronor. Kostnaderna för Råd och anvisningar i socialvårdsfrågor beräknas för 1951/52 till 10 000 kronor och kostnaderna för övriga publikationer till 13 200 kronor.

#### *Yttrande.*

*Statskontoret* har anfört, att anslagsposten till publikationstryck i rådande statsfinansiella läge bör begränsas till 60 000 kronor.

#### *Utredning angående socialstyrelsens resekostnader.*

1950 års riksdag (statsutsk. utl. nr 5 p. 5, skr. nr 5) ifrågasatte — med hänvisning bl. a. till riksdagens år 1948 församlade revisorers berättelse (del I, s. 93—105) — om icke en rationalisering av socialstyrelsens inspektionsverksamhet kunde medföra en minskning av resekostnaderna under här ifrågavarande anslag.

*Socialstyrelsen* har (22/9 1950) på Kungl. Maj:ts uppdrag inkommit med utredning i frågan. Av totalkostnaderna för tjänsteresor under budgetåret 1949/50, 75 896 kronor, belöpte den övervägande delen på de socialvårdande byråerna, nämligen 20 543 kronor å barnavårdsbyrån, 13 378 kronor å socialvårdsbyrån samt 30 096 kronor å skolbyrån. I anslutning till riksdagens revisorers påpekande om den långt gående uppdelningen av inspektionsuppgifterna inom barnavården anför styrelsen i huvudsak följande.

Den fortlöpande kontrollen över i första hand barnavårdsanstalterna och fosterbarnsvården omhänderhas numera av länsstyrelsernas barnavårdsassistenten. Den del av fattigvårds- och barnavårdskonsulenteruas arbete, som

innefattar inspektionsuppgifter inom barnavården, hänför sig väsentligen till barnavårdsnämndernas verksamhet i övrigt. Styrelsen har tidigare understrukit vikten av att konsulenternas och assistenternas arbete och särskilt deras reseverksamhet samordnas av länsstyrelserna. Dubbla inspektioner torde icke förekomma annat än i rena undantagsfall. De till länens barnavårdsförbund knutna barnavårdsombuden äro verksamma enbart för förmedling av fosterhem. Den kontroll, som utövas av provinsialläkare och förste provinsialläkare, sker från medicinska och rent socialhygieniska synpunkter. Att i deras tillsyn inrymma även inspektionsuppgifter, som enligt nu gällande författningar ankomma på de sociala organen, torde knappast kunna ifrågasättas. Beträffande eftervårdskonsulenterna synes böra erinras om att denna institution skapats uteslutande för att trygga en effektiv eftervård av ungdomsvårdsskoleklientelet och att konsulenterna därför icke ha några inspektionsuppgifter i vedertagen mening.

Rörande styrelsens inspektionsverksamhet inom barnavårdens område har styrelsen anför, att den rutinmässiga inspektionsverksamheten på barnavårdsbyrån främst avser barnhemmen och omhänderhas av de två byråinspektörerna. Varje barnhem besökes regelmässigt ungefär vartannat år. En gång om året besökas samtliga barnavårdsanstalter inom något eller några län av byråchefen; härigenom beräknas t. ex. alla barnkolonier i landet bli inspekterade under en 10-årsperiod. Byråchefens resor avse vidare nyplanering av anstalter, sporadiska inspektioner på grund av rapporter om missförhållanden samt upplysningsverksamhet. Nyssnämnda länsinspektion företages vanligen av generaldirektören tillsammans med byråchefen och förste byråsekreteraren samt länsstyrelsens föredragande; förste byråsekreteraren åtföljer även i övrigt byråchefen vid mera betydelsefulla fall. I övrigt reser förrättningsmannen oftast utan att ha annan tjänsteman vid byrån med sig, men länsstyrelsens barnavårdsassistent medföljer vid inspektioner.

De resor som företagas av tjänstemän vid barnavårdsbyråns avdelning för halvöppen barnavård avse huvudsakligen nyplanering och omplanering av anstalter, anordnande av jordbruksdaghem, konflikter vid anstalter, information vid förskoleseminarier samt upplysningsverksamhet. Förrättningsmannen reser vanligen ensam. Från mödrahjälpavdelningen företas resor för inspektion av mödrahjälpnämnder och överläggningar med nämnderna. I genomsnitt 8 nämnder besökas varje år. Förrättningsmannen reser alltid ensam.

Styrelsen har lämnat en utförlig redogörelse även för de resor som företas av tjänstemän å andra byråer.

Sammanfattningsvis framhåller styrelsen, att tjänsteresa vanligen företages av endast en befattningshavare. Vid vissa tillfällen kunna dock flera tjänstemän resa. Så är t. ex. fallet vid inspektion av större alkoholistanstalter. Denna anordning medför icke blott att exempelvis tre förrättningsmän på en dag kunna utföra det arbete, som för en person skulle ha tagit tre dagar eller mera, utan även att ett effektivare resultat uppnås samtidigt som man minskar störningarna i anstaltens arbete. Generaldirektören, som i stor utsträckning själv inspekterar, åtföljes alltid av vederbörande byråchef och i vissa fall

jämval av annan tjänsteman. Dessa inspektionsresor ha oftast sammankopplats med förhandlingar med representanter för länsstyrelser, landsting och kommuner. I allmänhet samlas ärenden, som beröra en viss del av landet, till varje resa. Vissa faktorer försvåra en rationell planläggning av resorna. Befattningshavarna måste sålunda merendels förlägga tjänsteresorna till sådana tider, då deras bortovaro vållar minst avbräck i det löpande arbetet. Styrelsen har särskilt berört frågan om resor för invigning av nya anstalter. En avvisande hållning när det gäller sådana resor kan förorsaka störningar i förhållande till vederbörande kommun. Det är också av praktiskt värde för styrelsen att få en ingående kännedom om nya anstalter.

Enligt styrelsens uppfattning har reseverksamheten utformats så rationellt som rådande arbetsförhållanden medgiva. Styrelsen kan icke f. n. finna utrymme för begränsning av reseutgifterna.

Yttrande över utredningen angående reseverksamheten har avgivits av *statskontoret*, som är av den bestämda uppfattningen att ytterligare inskränkningar av reseutgifterna äro möjliga utan eftersättande av arbetsuppgifterna. I yttrandet anföres bl. a., att inom socialstyrelsen rutinresor f. u. företagas i stor omfattning. Resefrekvensen inom styrelsen torde också vara avsevärt högre än inom andra områden av den statliga inspektionsverksamheten. Då statskontoret icke kan finna tillräckliga skäl motivera en särställning för socialstyrelsens vidkommande, föreslår ämbetsverket, att antalet rutinresor nedbringas och resor av denna karaktär ifrågakomma endast i fall, då särskilda förhållanden så påkalla. Statskontoret finner det vidare i nuvarande läge knappast försvarligt, att styrelsens kvalificerade befattningshavare ägna så stor tid åt resor för upplysningsverksamhet och föredrag som synes vara fallet. Farhågorna för att samarbetet mellan statliga och kommunala myndigheter skulle försämrast, därest socialstyrelsen icke i samma utsträckning som hittills skett låte sig representera genom högre befattningshavare vid invigningar av nya anstalter och dylikt, äro enligt ämbetsverkets uppfattning överdrivna.

#### *Departementschefen.*

Vid anmälan av socialstyrelsens omkostnadsanslag för budgetåret 1950/51 framhöll jag (V ht 1950, s. 14), att styrelsens resekostnader avsevärt stegrats under budgetåren 1946/47—1948/49. Jag erinrade, att för fullgörande av de på styrelsen ankommande arbetsuppgifterna uppenbarligen fordras en omfattande reseverksamhet samt att nya befattningar som förutsätta resor tillkommit under nämnda tid. Jag fann det emellertid angeläget, att socialstyrelsen undersökte möjligheterna att utan eftergivande av arbetets krav begränsa utgifterna för resor. Jag tillstyrkte tills vidare endast en höjning av anslagsposten till reseersättningar med 15 000 kronor eller från 65 000 till 80 000 kronor. Statsutskottet, vars utlåtande godkändes av riksdagen, ansåg det, såsom förut nämnts, icke uteslutet, att en rationalisering av inspektionsverksamheten kunde medföra en minskning av resekostnaderna. Utskottet till-

styrkte den föreslagna uppräknigen men anförde, att frågan om höjning av det av socialstyrelsen disponerade beloppet till reseersättningar borde bli föremål för ytterligare prövning av Kungl. Maj:t innan anslaget ställdes till styrelsens förfogande.

Socialstyrelsen har numera avgivit en redogörelse för sin reseverksamhet och därvid uttalat, att denna verksamhet utformats så rationellt som rådande arbetsförhållanden medgiva. Statskontoret har däremot ansett, att ytterligare inskränkningar av reseutgifterna äro möjliga. Det är emellertid att märka, att socialstyrelsens reseutgifter, bortsett från eftervårdskonsulenternas resor, nedgått från 72 000 kronor under budgetåret 1948/49 till ca 30 000 kronor under 1949/50. Inberäknat eftervårdskonsulenternas resor bli kostnaderna ca 93 500 resp. 80 000 kronor. Härtill kommer dock för 1949/50 ett belopp av 2 800 kronor, som fått skjutas över till 1950/51. Socialstyrelsen har anført, att resor under 1949/50 ej kunnat företagas i erforderlig utsträckning och har föreslagit, att för nästa budgetår anvisas ytterligare 10 000 kronor till reseersättningar (bortsett från resekostnaderna för en ny eftervårdskonsulent). Av den föreliggande utredningen framgår enligt min mening att resorna böra kunna minskas något i förhållande till vad socialstyrelsen funnit nödvändigt och att resekostnaderna därför böra kunna begränsas till 80 000 kronor eller i stort sett det belopp som åtgick under 1949/50. Någon ytterligare reducering anser jag däremot icke tillräddig med hänsyn till bl. a. risken för att socialstyrelsens verksamhet blir alltför mycket beroende av skriftväxling med minskad smidighet och effektivitet som följd.

Av vad jag sålunda anført framgår, att jag icke kan tillstyrka någon höjning av anslagsposten till reseersättningar för nästa budgetår. Det för innevarande budgetår beviljade beloppet 80 000 kronor har emellertid numera i sin helhet ställts till socialstyrelsens förfogande.

Såsom socialstyrelsen föreslagit bör delposten till hyra av statistikmaskiner minskas med 2 000 kronor. Delposten till övriga expenser torde få uppföras med oförändrat belopp.

Styrelsen har hemställt om ökad medelsanvisning för publikationstryck. Jag kan icke tillstyrka större ökning än med 5 000 kronor eller det belopp, varmed den å omkostnadsstaten uppförda inkomstposten föreslås höjd.

Jag förordar sålunda, att anslaget nedräknas med 2 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 348 000 kronor.

[6] 4. **Socialstyrelsen: Socialstyrelsens ortsombud.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 50 800 | 40 888      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 304) .. | 50 800 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 50 800 |             |

Av anslaget för innevarande budgetår ha 44 400 kronor avsetts för styrelsens ortsombud vid insamling av minuthandelspriser och 6 400 kronor för de ombud, som medverka vid insamling av uppgifter till statistiken angående detaljhandelsomsättningen.

*Socialstyrelsen* har (skr. 23/8 1950) upplyst, att ombuden under budgetåret 1949/50 tagits i anspråk i mindre omfattning än vad som normalt erfordras. Det är nödvändigt att intensifiera ombudsorganisationens verksamhet framför allt för statistiken rörande detaljhandelsomsättning. Styrelsen hemställer därför, att oförändrat anslag anvisas.

1950 års *besparingsutredning* har i första hand ifrågasatt, om icke systemet med särskilda ortsombud för prisuppgiftsinsamlingen kan ersättas med en mindre kostnadskrävande ordning. Enligt utredningens mening bör därför undersökas, om icke uppgiftsinsamlingen, med den begränsning i omfattningen som är möjlig, kan anknytas till statliga organ på för ändamålet lämpliga orter. Den sammanlagda avlöningsförstärkning till vederbörande tjänstemän, som därvid eventuellt kan komma i fråga, torde väsentligt understiga ersättningsbeloppet till de nuvarande särskilda ortsombuden.

Vad beträffar insamlingen av uppgifter över detaljhandelsomsättningen ifrågasätter utredningen om den nuvarande ordningen bör bestå med hänsyn till det otillfredsställande resultat, vartill insamlingsmetoden synes leda. Huruvida insamlingen kan slopas eller bör bedrivas i andra former, undan- drager sig utredningens bedömande. Någon medelsanvisning för ändamålet torde enligt utredningens mening i varje fall icke erfordras.

#### *Departementschefen.*

Från detta anslag bestridas vissa kostnader för insamling av uppgifter till pris och levnadskostnadsstatistiken samt statistiken angående detaljhandelsomsättningen. Båda dessa statistiska serier äro av stor vikt. Åtgärder som äventyra möjligheterna att erhålla behövliga uppgifter böra därför icke vidtagas. Jag vill erinra, att 1950 års riksdag icke velat motsätta sig att insamlandet av uppgifter till statistiken angående detaljhandelsomsättningen vid behov grundas på uppgiftsplikt, men uttalat, att insamlandet i första hand bör grundas på frivilliga överenskommelser (V ht 1950 s. 11; statsutsk. utl. nr 5; rd. skr. nr 5). Det bör emellertid undersökas, om någon kostnadsminskning kan vinnas enligt den av besparingsutredningen beträffande prisinsamlingen antydda linjen. Kungl. Maj:t har den 15 december 1950 uppdragit åt socialstyrelsen att utreda denna fråga. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva spörsmålet sedan socialstyrelsen redovisat nämnda uppdrag. Anslaget bör för nästa budgetår beräknas till oförändrat belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen*: *Socialstyrelsens* ortsombud för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 50 800 kronor.

[7] 5. **Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Avlöningar.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 208 500 | 204 572     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 304) .. | 208 500 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 208 500 |             |

I enlighet med förslag av socialstyrelsen (skr. 24/8 1950) bör anslaget uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 208 500 kronor.

[8] 6. **Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Omkostnader.**

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 78 400 | 80 526      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 305) .... | 82 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 82 000 |             |

Såsom socialstyrelsen förordat (skr. 24/8 1950), bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 82 000 kronor.

[9] 7. **Arbetsdomstolen: Avlöningar.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 111 000 | 106 885     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 306) .. | 111 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 115 500 |             |

*Yrkanden.*

*Arbetsdomstolen* har (skr. 25/8 1950) hemställt, att anslaget uppräknas med 13 784 kronor.

|                                                            |              |
|------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. Höjda dagarvoden till ledamöter och ersättare .....     | 3 000        |
| 2. Ökat antal sammanträden för överläggning till dom ..... | 1 750        |
| 3. 1 amanuens .....                                        | 8 712        |
| 4. Löneklassuppflyttning .....                             | 322          |
|                                                            | <hr/> 13 784 |

*Motivering.*

1. Domstolens ledamöter och ersättare med undantag av ordföranden åtnjuta dagarvode för sammanträdesdagar (se statsliggaren s. 307), i vissa fall i förening med ett fast årsarvode. Dagaryodena kunna i flertalet fall numera icke anses tillräckliga. Arvodet till den särskilde ledamoten för tjänstemannamål bör höjas med 20 kronor och arvoden till övriga ledamöter och ersättare — dock ej vice ordföranden och dennes ersättare — med 10 kronor.

2. F. n. äger domstolen betala dagarvode för deltagande i högst fem sammanträden per budgetår för överläggning till dom. Huvudförhandlingarna äro numera ofta så långvariga, att överläggning omöjligen kan hållas samma dag. Antalet överläggningssammanträden, för vilka dagarvode må utgå, bör därför höjas till tio.

3. Personalen å arbetsdomstolens kansli utgöres f. n. av — förutom domstolens ordförande — en sekreterare, en biträdande sekreterare, ett kameralbiträde, ett kontorsbiträde och en expeditionsvakt. Sekreterarnas huvuduppgift är att biträda ordföranden med målens förberedande till huvudförhandling samt med upprättande av förslag till domar. Det efter rättegångsreformens genomförande tillämpade förfarandet med målens förberedande till huvudförhandling har medfört en betydande ökning av domstolens arbetsbörda och utsvällning av kansliarbetet. Första halvåret 1950, då 22 sammanträden för huvudförhandling höllos, förekommo ej mindre än 36 sammanträden för muntlig förberedelse. Domstolens båda sekreterare måste därför numera i betydande omfattning utföra mindre kvalificerat arbete, och de äro härigenom nödsakade att i orimligt stor utsträckning långt ut på kvällarna och nätterna ägna sig åt domsskrivningen. För att möjliggöra att sekreterarna mera odelat få ägna sig åt sin egentliga uppgift och att domarna därigenom kunna expedieras snabbare, är en ökning av kanslipersonalen ofrånkomlig. Domstolen hemställer därför att få anställa en amanuens. I dennes åligganden skulle ingå bl. a. att handha kontakt med parterna för eventuellt erforderliga kompletteringar av deras skrifter m. m., att ombesörja kallelser till domstolens sammanträden, att i mindre mål tjänstgöra såsom protokollförare vid muntliga förberedelser samt att handha den fortlöpande kontrollen av domstolens räkenskaper.

#### *Yttranden.*

*Statens lönenämnd* framhåller, att ersättning till ledamöter i statliga organ utgå efter mycket skiftande grunder. Arvodena till domstolens ledamöter och ersättare böra omprövas endast i samband med en allmän översyn av gällande ersättningsbestämmelser.

Liknande synpunkter ha anförts av *statskontoret*. Medgivandet att utbetala dagarvode för högst fem sammanträden per budgetår för överläggning till dom har gällt sedan den 1 juli 1948. Ytterligare erfarenhet bör avvaktas, innan antalet sådana sammanträden höjes. Yrkandet om ökad medelsanvisning för anställande av en amanuens bör i så måtto bifallas, att anslagsposten till icke-ordinarie personal uppräknas med förslagsvis 2 000 kronor för tillfällig amanuenshjälp.

#### *Departementschefen.*

Arbetsdomstolens förslag att dagarvodena till flertalet av domstolens ledamöter och ersättare skola höjas kan jag f. n. icke tillstyrka. Enligt vad jag inhämtat förberedes inom civildepartementet en översyn av arvodena till ledamöter i statliga organ. Resultatet av denna översyn bör avvaktas, innan arvodesfrågan för domstolens del upptages till prövning.

Arbetsdomstolen har upplyst, att huvudförhandlingarna numera ofta äro så långvariga, att överläggning till dom icke medhinnes samma dag. Det synes önskvärt, att i sådana fall särskild överläggning till dom hålles åtminstone i mera komplicerade mål. Jag anser mig därför böra tillstyrka domstolens förslag att antalet överläggningssammanträden, för vilka dagarvode må utgå, höjes från 5 till 10 per budgetår. Den härav föranledda kostnadsökningen beräknar jag med nuvarande arvoden till ca 1 250 kronor för år.

Ehuru arbetsdomstolens kanslipersonal relativt nyligen förstärkts, föreliggande fortfarande svårigheter att hinna med de främst genom det nya rättsgångsförfarandet ökade arbetsuppgifterna. Under budgetåret 1949/50 visade det sig sålunda nödvändigt att förstärka domstolens avlöningsanslag genom att anvisa ett belopp av 1 300 kronor från femte huvudtitelns anslag till extra utgifter. Domstolen bör därför erhålla ökad möjlighet att anlita amanuenshjälp. Jag kan dock icke tillstyrka domstolens förslag att medel skola beräknas för en heltidsanställd amanuens utan förordrar, att icke-ordinarieposten av denna anledning uppräknas med 3 000 kronor.

Mot den föreslagna uppräknningen på grund av löneklassuppflyttning har jag intet att erinra. Anslaget bör alltså höjas med (1 250 + 3 000 + 322) 4 572 kronor, vilket belopp torde få avrundas till 4 500 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 60 200 (+ 1 200) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 50 000 (+ 3 300) kronor;

rörlikt tillägg 5 300 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningstat för arbetsdomstolen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

#### *Avlöningsstat.*

|                                                                                           |        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 60 200 |
| 2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....                                     | 50 000 |
| 3. Rörlikt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 5 300  |
| <hr/>                                                                                     |        |
| Summa kronor 115 500;                                                                     |        |

b) till Arbetsdomstolen: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 115 500 kronor.

#### [10] 8. Arbetsdomstolen: Omkostnader.

|                                    | Anslag | Nettoutgift |
|------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                      | 4 200  | 4 438       |
| 1950/51 (statsliggaren s. 307).... | 4 200  |             |
| 1951/52 (förslag).....             | 27 000 |             |

*Yrkanden.*

*Arbetsdomstolen* har (skr. 25/8 1950) hemställt, att anslaget uppräknas med 46 000 kronor.

|                                                         |              |
|---------------------------------------------------------|--------------|
| 1. Övriga expenser (för domstolens normala behov) ..... | 2 500        |
| 2. Engångskostnader:                                    |              |
| a. Flyttningskostnader .....                            | 1 000        |
| b. Inköp av möbler m. m. ....                           | 40 000       |
| c. Inköp av ljudupptagningsapparat .....                | 2 500        |
|                                                         | <hr/> 46 000 |

*Motivering.*

1. Utgift 1949/50 5 500; anslag 1950/51 4 000. — Medelsbehovet till övriga expenser bör normalt beräknas till minst 6 500 kronor.

2. a—b) *Domstolen*, som f. n. arbetar under synnerligen otillfredsställande lokalförhållanden, räknar med att under hösten 1951 få flytta in i nya lokaler. Om *domstolen* därvid — vilket den förutsätter — kommer att få förutom kansli lokaler även sessionslokal med tillhörande utrymmen, komma *domstolens* lokaler att omfatta 12 rum mot nuvarande 4.

2. c) Vid huvudförhandlingar förekomma i stor utsträckning vittnes- och partsförhör, vilka icke intagas i protokollet. Då i mål av mera invecklad beskaffenhet dom kan komma att meddelas först avsevärd tid efter huvudförhandlingen, är det synnerligen önskligt, att vittnes- och partsutsagor kunna bevaras i obeskuret skick intill domens meddelande.

*Yttrande.*

*Statskontoret*, som ej ansett sig kunna avge yttrande över de för möbelinköp och flyttning beräknade kostnaderna, har icke funnit oundgängligt behov av en ljudupptagningsapparat styrkt. Med hänsyn till belastningen för ordar ämbetsverket en uppräknings av delposten till övriga expenser med 1 000 kronor till 5 000 kronor.

*Departementschefen.*

Jag kan endast tillstyrka, att till övriga expenser för *arbetsdomstolens* normala behov beräknas en ökning med 300 kronor. Denna dag hemställas å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond om ytterligare anslag till ombyggnad av fastigheten *Atomena* nr 1 i Stockholm. Avsikten är att i fastigheten inrymma bl. a. *arbetsdomstolen*. Jag kan icke nu taga närmare ställning till det i samband härmed under nästa budgetår uppkommande medelsbehovet för flyttning och möblering. Jag beräknar för dessa ändamål 20 000 kronor. Jag finner det angeläget, att *domstolen* utrustas med en ljudupptagningsapparat. För ändamålet bör såsom *domstolen* föreslagit beräknas ett belopp av 2 500 kronor.

Jag tillstyrker alltså, att anslaget höjes med (300 + 20 000 + 2 500) 22 800 kronor och uppföres med (4 200 + 22 800) 27 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Arbetsdomstolen: Omkostnader för budgetåret 1951/52  
anvisa ett förslagsanslag av 27 000 kronor.

[11] 9. Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 140 000 | 69 951      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 308) .. | 140 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 140 000 |             |

Från detta anslag bestridas arvoden till förlikningsmännen i de fr. o. m. innevarande budgetår åtta förlikningsmannadistriktet ävensom ersättningar till särskilda förlikningsmän och till ledamöter av förlikningskommissioner enligt medlingslagen och dess tillämpningskungörelse. Från anslaget gäldas vidare dels sådan ersättning till opartisk ordförande, ledamot av kommission eller ledamot av skiljenämnd, som avses i lagen om förenings- och förhandlingsrätt, dels ock arvoden till särskilda förlikningsmän eller ledamöter av förlikningskommissioner för medling i hyrestvister. Härutöver må anslaget tagas i anspråk för ersättningar till av Kungl. Maj:t efter föredragning av andra departement än socialdepartementet förordnade opartiska ordförande eller förlikningskommissioner i tvister mellan parter, å vilka lagen om medling i arbetstvister icke är tillämplig.

Enligt för anslaget fastställd stat ha 58 000 kronor beräknats till arvoden åt distriktsförlikningsmännen och semestervikarier för dem samt 82 000 kronor till arvoden i övrigt.

I 1950 års statsverksproposition (V ht s. 20 ff) anmälades en av socialstyrelsen framlagd utredning om förlikningsväsendet, vilken utredning bl. a. innefattade förslag att tre nya förlikningsmannadistrikt skulle inrättas. Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag om delning av ett av distriktet, varigenom antalet distriktsförlikningsmän ökades från 7 till 8 (statsutsk. utl. nr 5; rd. skr. nr 5).

*Yrkanden.*

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) hemställt, att anslaget uppräknas med 82 000 kronor.

|                                                                 |        |
|-----------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Arvoden till 2 nya distriktsförlikningsmän .....             | 13 000 |
| 2. Semestervikarier för de nya distriktsförlikningsmännen ..... | 1 100  |
| 3. Arvoden i övrigt .....                                       | 67 900 |
|                                                                 | <hr/>  |
|                                                                 | 82 000 |

*Motivering.*

1—2. Under åren 1949 och 1950 har arbetsbördan för förlikningsmännen till följd av lönestabiliseringen minskat vid jämförelse med tidigare år. Styrelsen förväntar emellertid en förhandlingsperiod av osedvanlig omfattning med början redan kring årsskiftet 1950—1951. Styrelsen befarar, att förlikningsinstitutionen kommer att ställas inför påfrestningar, som den med nuvarande personalutrustning icke kan tillfredsställande bemästra. Sålunda

framhållas, att förlikningsmännen icke äro heltidsanställda utan ha andra huvudsakliga tjänster. En sådan ordning förutsätter en något så när rimlig arbetsbörda på grund av förlikningsmannaskapet. En bestämd tendens att övergå från lokala avtalsenheter till mera omfattande sådana, särskilt riksavtal, har sedan länge gjort sig gällande. Behovet av särskilda medlingsorgan har därför starkt stegrats. Men parterna acceptera icke gärna en person, vilken icke från mera fortlöpande medlingsverksamhet skaffat sig erfarenhet rörande förhandlingar. På grund härav ha till sådana uppdrag i allmänhet utsetts förutvarande eller fungerande distriktsförlikningsmän. Denna krets av för särskilda medlingsuppdrag lämpade personer, vilken på senaste tiden allvarligt minskat, behöver vidgas. Erfarenheten visar, att bästa vägen att rekrytera denna krets är via verksamhet som distriktsförlikningsman. Styrelsen föreslår därför, att antalet distriktsförlikningsmän i enlighet med styrelsens tidigare framlagda förslag ökas till 10. Erfarenheterna från 1946—1948, då man sökte övervinna svårigheterna genom provisoriska anordningar, äro icke av den art att man bör fortsätta därmed.

3. Under budgetåret 1948/49, som delvis berördes av lönestoppet, åtgick till arvoden åt särskilda medlingsorgan m. m. nära 150 000 kronor. Samma belopp bör beräknas för nästa budgetår.

#### *Yttrande.*

*Statskontoret* kan icke nu tillstyrka ytterligare ändring av förlikningsorganisationen. I betraktande av de förhållandevis obetydliga nettoutgifterna för särskilda medlingsorgan under föregående budgetår, behöver någon anslagshöjning för budgetåret 1951/52 icke förekomma.

#### *Departementschefen.*

Vid anmälan av socialstyrelsens förslag till förstärkning av förlikningsorganisationen anförde jag (V ht 1950 s. 26), att jag fann det vanskligt att med ledning av föreliggande material bedöma arbetsbördan i framtiden och därmed behovet av en utbyggnad av organisationen. Jag var med hänsyn till svårigheten att bedöma utvecklingen icke beredd att tillstyrka, att mer än ett nytt distrikt inrättades. Statsutskottet (utl. nr 5 s. 8), vars utlåtande godkändes av riksdagen, fann det icke osannolikt, att den nuvarande organisationen kommer att visa sig otillräcklig men ansåg att någon tids erfarenhet av en fri löneemarknad borde avvaktas, innan frågan om en utvidgning avgjordes. Intill dess finge man pröva sig fram med provisoriska anordningar. Förslaget att inrätta ett nytt distrikt föranledde dock ej erinran från riksdagens sida.

Sedan organisationsfrågan behandlades vid 1950 års riksdag, har icke vunnits ytterligare erfarenhet av sådant slag att en fortsatt utbyggnad av distriktsorganisationen nu kan anses motiverad. Jag kan därför icke tillstyrka socialstyrelsens förslag om ökning av antalet distrikt. Tillräckliga skäl för en uppräknig av anslaget synas icke heller i övrigt föreligga.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kronor.

[12] 10. **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1948/49 .....                     | 30 000 | 38 042      |
| 1949/50 .....                     | 30 000 | 11 717      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 309) .. | 30 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 30 000 |             |

Enligt för anslaget gällande stat ha 28 000 kronor avsetts för reseersättningar och 2 000 kronor för expenser.

Med beaktande främst av nettoutgiften under budgetåret 1948/49 och förslaget om inrättande av ytterligare två förlikningsdistrikt hemställer *socialstyrelsen* (skr. 24/8 1950), att anslaget uppräknas med 10 000 kronor.

*Departementschefen.*

I överensstämmelse med den ståndpunkt jag intagit i fråga om förlikningsorganisationens avlöningsanslag anser jag, att även omkostnadsanslaget bör uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

**Mödrahjälp m. m.**

[13] 11. **Mödrahjälp.**

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1948/49 .....                  | 15 000 000 | 11 130 543  |
| 1949/50 .....                  | 13 000 000 | 10 623 483  |
| 1950/51 (statsliggaren s. 309) | 12 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....        | 11 000 000 |             |

Enligt förordningen om mödrahjälp kan kvinna, som i anledning av havandeskap eller barnsbörd är i uppenbart behov av understöd, tillerkännas mödrahjälp av statsmedel. Hjälpen lämnas i den form, som för varje särskilt fall finnes lämpligast, i en eller flera poster, till ett sammanlagt värde av högst 400 kronor eller, vid flerbörd, högst 500 kronor.

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) lämnat följande uppgifter angående antalet hjälpfall m. m.

|                   | Antal levande födda barn | Beviljade ansökningar om mödrahjälp | Genomsnittligt belopp per beviljad ansökan kronor |
|-------------------|--------------------------|-------------------------------------|---------------------------------------------------|
| 1945/46           | 134 740                  | 64 127                              | 217                                               |
| 1946/47           | 131 527                  | 64 180                              | 231                                               |
| 2:a halvåret 1947 | 59 716                   | 28 723                              | 234                                               |
| 1948              | 126 392                  | 53 503                              | 235                                               |
| 1949              | 120 947                  | 47 690                              | 238                                               |

Under förutsättning av oförändrade grunder beräknar styrelsen, att under nästa budgetår ca 46 000 ansökningar komma att beviljas med ett sammanlagt belopp av 10 800 000 kronor. För mödrahjälp åt utländska kvinnor, som fr. o. m. den 1 juli 1950 i detta hänseende jämsställts med svenskor, beräknas 200 000 kronor, varför styrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 11 000 000 kronor.

I detta sammanhang torde få anmälas ett av *socialstyrelsen* (skr. 15/5 1950) framlagt förslag om avskrivning av oguldna mödrahjäpsslån.

Genom förordningen den 22 april 1949 (nr 147) ha mödrahjälpförordningens bestämmelser om mödrahjälp i form av lån upphävts fr. o. m. den 1 juli 1949. Äldre bestämmelser skola emellertid tillämpas på lån, som beviljats före nämnda tidpunkt.

Socialstyrelsen upplyser, att 61 803 kronor den 1 oktober 1949 återstodo oguldna av beviljade lån. Av den ursprungliga lånesumman för ifrågavarande lån hade 9 652 kronor återbetalats. Sedan socialstyrelsen därefter avskrivit vissa belopp, återstodo i december 1949 57 122 kronor i obetalda lån.

Styrelsen anför, att mödrahjäpsslånen främst avsetts för sådana hjälp-sökande, som mera tillfälligt voro i trångmål. I själva verket ha lånen emellertid i största utsträckning blivit långfristiga. Låntagarens ekonomi har endast i ett fåtal fall förbättrats med åren. Oftast har stigande barnantal i stället minskat betalningsförmågan. Tidigare ha också åtskilliga sökande erhållit mödrahjälp som lån, medan de enligt nu tillämpade principer skulle ha fått hjälpen som bidrag. Dylika lån avskrivas numera som regel efter ansökan där-om. De fall, där låntagaren har haft och har möjlighet att återbetala lånet helt eller delvis, synas vara förhållandevis få. Ofta visas en synnerligen stark ovilja mot att fullgöra denna skyldighet. Det är i de flesta fall ringa möjlighet att på exekutiv väg återfå beloppen samt i varje fall förenat med avsevärda kostnader. Sannolikheten talar för att kostnaden blir högre än vinsten för statsverket. Styrelsen finner sålunda såväl principiella som praktiska skäl tala för att de utestående lånen avskrivas.

*Statskontoret* erinrar, att mödrahjäpsslånen varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet så sent som 1949, varvid beslöts att för redan beviljade lån äldre bestämmelser fortfarande skulle gälla. Under sådana omständigheter och med hänsyn till de låntagare, som fullgjort sina förpliktelser, avstyrker statskontoret förslaget om avskrivning.

Här torde vidare få anmälas, att *1950 års besparingsutredning* (skr. 14/11 1950) behandlat vissa av formerna för hjälp i anledning av barnsbörd nämligen mödrahjälp, moderskapshjälp och moderskapspenning. Den av utredningen företagna granskningen av dessa hjälpformer ger, anför utredningen, vid handen att moderskapsförsäkringen ej kan helt förbigås vid en besparingsaktion. De omständigheter utredningen åberopar som stöd för denna uppfattning äro i stort sett följande. Mödrahjälpen synes bl. a. i kostnads-hänseende ha vuxit snabbare än man från början ansett sig ha anledning

räkna med. Delvis torde detta förklaras av att behovet av denna hjälp under skattats i samband med 1937 års lagstiftning samt av de stigande födelse-talen under hjälpens tio första år. I betydande utsträckning synes emellertid behovsprövningen ha kommit att bli mildare än som ursprungligen avsetts. Att inemot hälften av landets barnaföderskor årligen erhållit hjälp som nödställda är i och för sig ägnat att tilldraga sig uppmärksamhet. Särskilt anmärkningsvärd är dock den oregelbundenhet i tillämpningen av mödra-hjälpen från distrikt till distrikt som kommit till synes. Härtill kommer, förutom den allmänna inkomststegringen under här ifrågavarande period, att ett antal nya former för hjälp åt mödrar och spädbarn instiftats under senare år, nämligen den fria förlossningsvården, den förebyggande mödra- och barnavården samt rätten till fria skyddsläkemedel. Slutligen erinras om de allmänna barnbidragen.

Besparingsutredningen, som icke varit i tillfälle att lägga fram ett utarbetat förslag i ämnet, har inskränkt sig till att skissera vissa huvudlinjer för en lösning av förevarande problem, vilka anses kunna följas utan efter-sättande av angelägna socialpolitiska synpunkter.

Utgångspunkten för utredningen är därvid att den grundläggande hjälp som f. n. utgår till barnaföderskor i form av moderskapspenning och moder-skapsbidrag icke kan undvaras. Det anses t. o. m. kunna ifrågasättas, om icke denna hjälp bör utsträckas att omfatta alla mödrar utan inkomstbegräns-ning. Eventuellt bör man rent av räkna med en höjning av hjälpens belopp från nuvarande 75 kronor till exempelvis 100 kronor för att kompensera pen-ningvärdets fall sedan 1937. För de ekonomiskt sämst ställda mödrarna eller de ca 20 procent, som f. n. erhålla mödrahjälp med belopp överstigande 250 kronor, skulle den behovsprövade mödrahjälpens bibehållas.

De diskuterade förslagen sammanfattas av utredningen i två alternativ, där det första utgår från att moderskapspenning och -bidrag bibehållas vid 75 kronor och inkomstbegränsningen kvarstår vid moderskapspenningen under det att mödrahjälpens inskränkes efter nyss skisserade linjer. Alterna-tiv 2 räknar med en höjning av moderskapspenning och -bidrag till 100 kronor, med inkomstbegränsning vid moderskapspenningen, men inskränkt mödrahjälp. Besparingen uppskattas med tillämpning av 1949 års siffror enligt alternativ 1 till 4,6 miljoner kronor och enligt alternativ 2 till 1,8 miljoner kronor. Borttages inkomstbegränsningen vid moderskapspenningen, uppskattas besparingen till 4 miljoner resp. 1 miljon kronor.

#### *Departementschefen.*

Jag behandlar till en början de av besparingsutredningen framlagda syn-punkterna på mödrahjälpens, det till sjukkassorna utgående moderskapsbi-draget samt moderskapspenningen. Såsom framgår av den lämnade kortfattade redogörelsen har utredningen icke framlagt något utformat förslag utan en-dast skisserat vissa alternativa möjligheter till omläggning av de nämnda hjälpformerna. Någon definitiv ställning kan därför icke nu tagas till de av utredningen skisserade förslagen. Jag vill emellertid i detta sammanhang anföra följande.

De nuvarande formerna för hjälp vid barnsbörd ha ansetts behäftade med vissa brister i det att de i många fall icke ge tillräcklig och efter förhållandena avpassad hjälp. Jag vill erinra om att socialvårdskommittén 1946 framlagt ett förslag om moderskapsbidrag, vilket skulle ersätta såväl mödrahjälp som moderskapshjälp och moderskapspenning. I anslutning härtill föreslog 1941 års befolkningsutredning, att mödrahjälpen skulle bibehållas som en komplettering av moderskapsbidraget. Dessa förslag ha, bl. a. på grund av de betydande kostnadsökningar de skulle medföra, ännu icke föranlett någon åtgärd. Jag vill vidare nämna, att inom socialdepartementet övervägts möjligheterna att utbygga arbetslöshetsförsäkringen för att bereda barnaföderskor skydd mot inkomstbortfall. Detta spörsmål torde kunna närmare undersökas i samband med den översyn av arbetslöshetsförsäkringen, som jag har för avsikt att föranstalta om. Spörsmålet om förbättring av hjälpen vid barnsbörd bör även i övrigt så snart omständigheterna det medgiva upptagas till förnyad behandling. Därvid böra de av besparingsutredningen framlagda synpunkterna prövas. Däremot synes det icke välbetänkt att dessförinnan vidtaga så genomgripande förändringar som utredningen tänkt sig. I detta sammanhang må också erinras om den av utredningen berörda omständigheten att de nuvarande hjälpformerna påverkats av penningvärdets fall.

På en punkt har jag emellertid ansett mig böra i anslutning till vad besparingsutredningen anfört vidtaga åtgärd. Utredningen har behandlat de ojämnheter med avseende å behovsprövningen som föreligga mellan olika mödrahjälpnämnder. Anledningen härtill samt i vad mån det kan anses önskvärt och möjligt att ernå en utjämning synes böra närmare prövas. Kungl. Maj:t har den 15 december 1950 på mitt förslag uppdragit åt socialstyrelsen att utreda denna fråga.

Jag övergår härefter till socialstyrelsens förslag att återstående oguldna mödrahjäplån skola få avskrivas. 1949 års riksdag beslöt, att mödrahjälpförordningens bestämmelser om mödrahjälp i form av lån skulle upphävas och att nya lån sålunda icke skulle utlämnas efter den 1 juli 1949 (prop. nr 45; andra lagutsk. utl. nr 7; rd. skr. nr 106). Äldre bestämmelser skulle emellertid tillämpas beträffande före nämnda tidpunkt utlämnade lån. Såsom styrelsen anfört tala såväl principiella som praktiska skäl för att de återstående lånen avskrivas. Jag tillstyrker detta förslag. Enligt mödrahjälpförordningen äger socialstyrelsen, då skäl därtill äro, medgiva befrielse från återbetalningsskyldighet. Den nu föreslagna allmänna avskrivningen av de återstående lånen bör emellertid underställas riksdagens prövning.

Vad slutligen angår medelsbehovet till mödrahjälp under nästa budgetår synes socialstyrelsens förslag kunna godtagas. Jag förordar alltså, att anslaget upptages till 11 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) medgiva, att återstående oguldna mödrahjäplån avskrivas;
- b) till *Mödrahjälp* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 000 kronor.

[14] 12. **Mödrahjälpnsnämnderna.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50.....                      | 200 000 | 184 460     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 310) .. | 190 000 |             |
| 1951/52 (förslag).....            | 180 000 |             |

Enligt för anslaget fastställd stat har beräknats *dels* till arvoden åt ordförande, ledamöter och suppleanter samt ersättningar åt sekreterare 130 000 kronor (utgift 1949/50 126 000), *dels* till resekostnads- och traktamentsersättningar 20 000 kronor (utgift 19 000) *dels ock* till expenser 40 000 kronor (utgift 39 000).

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) föreslagit, att anslaget för nästa budgetår nedräknas med 10 000 kronor. Med anledning av att antalet mödrahjälpfall nedgår minskas nämligen medelsbehovet till arvoden m. m. i viss utsträckning.

*Departementschefen.*

Jag biträder socialstyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mödrahjälpnsnämnderna* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 180 000 kronor.

### Social hemhjälp.

[15] 13. **Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor.**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50.....                   | 2 735 000 | 2 825 213   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 311) | 2 735 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....        | 3 000 000 |             |

Enligt gällande bestämmelser utgår statsbidrag för heltidsanställd hemvårdarinna med 1 400 kronor om året samt för deltidanställd hemvårdarinna med 4 kronor för hel arbetsdag eller, då arbete pågår endast del av arbetsdag, med 50 öre för arbetstimme. Därjämte skola av statsmedel utgå ålders- tillägg och kallortstillägg. Oavsett vad sålunda stadgas må statsbidrag, oberoende av bidrag till ålderstillägg och kallortstillägg, ej utgå till någon kommun med högre sammanlagt belopp än som motsvarar, vad angår stad, 35 kronor för varje påbörjat hundratal av stadens folkmängd och, vad angår annan kommun, 70 kronor för varje påbörjat hundratal av kommunens folkmängd. Om synnerliga skäl därtill äro, må socialstyrelsen dock medgiva förhöjning av sagda belopp. Statsbidrag må utgå försä vitt det av landsting eller av stad, som ej deltagar i landsting, lämnade bidraget uppgår till minst halva statsbidraget, ålderstillägg och kallortstillägg oberoende. Från statsbidraget avdragas två femtedelar av det belopp som influtit i avgifter. Statsbidragsansökan, som avser bedrivande av hemhjälpss verksamhet i kommun på landet, skall äga företräde framför ansökan, som avser bedrivande av sådan verksamhet i stad.

Statsbidrag må för åren 1950 och 1951 utgå till avlönande av högst 3 100 heltidsanställda hemvårdarinnor eller däremot svarande antal deltidсанställda hemvårdarinnor.

Enligt av socialstyrelsen lämnade uppgifter har för 1949 och 1950 statsbidrag beviljats till 1 413 resp. 1 454 huvudmän, avseende tillhoppa 2 599 resp. 2 762 hemvårdarinnor.

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) anfört, att antalet hemvårdarinnebefattningar troligen stannar vid ca 2 900 under 1951. Då storkommunerna icke genast torde vara beredda att inrätta dylika befattningar i större utsträckning, föreslår styrelsen, att antalet hemvårdarinnor, till vilka statsbidrag högst må utgå, även under 1952 fastställas till högst 3 100 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidсанställda hemvårdarinnor.

För nästa budgetår erfordras medel till verksamheten under 1951. Fullt statsbidrag till hemvårdarinnetjänsterna jämte ålders- och kallortstillägg har styrelsen beräknat till ca 4 400 000 kronor. På grund av gällande begränsning av statsbidragets storlek med hänsyn till kommunernas invånarantal samt vakanser å de inrättade befattningarna uppskattar styrelsen emellertid anslagsbehovet till 3 000 000 kronor.

*Statskontoret* ifrågasätter, om tillräcklig anledning föreligger att höja anslaget till 3 000 000 kronor.

*1950 års besparingsutredning.*

Utredningen har anfört, att antalet hemvårdarinnor knappast torde komma att överskrida 2 700 under år 1950. Utredningen har vidare anfört, att den nya kommunindelningens ikraftträdande — oavsett om antalet hemvårdarinnor visar ökning — torde komma att medföra en avsevärd kostnadsökning för statsverket under förevarande anslag, i det att den begränsning av statsbidraget till 35 resp. 70 kronor per hundra innevånare, som f. n. utgör en viss spärr på kostnaderna, till följd av de högre folkmängdssiffrorna i de nya kommunerna kommer att i allmänhet sakna praktisk betydelse. Härefter har utredningen anfört följande.

Det bistånd, som den enskilde f. n. kan påräkna från det allmännas sida genom den sociala hemhjälpen, torde närmast vara av den art som sedan gammalt åvilat kommunerna. Att statsbidrag hittills utgått till avlöning åt hemvårdarinnor torde icke i och för sig vederlägga detta konstaterande, utan får snarast ses som ett uttryck för statsmakternas önskan att i begynnelsestadiet stimulera till upprättande av social hemhjälp i de olika kommunerna. Enligt besparingsutredningens mening bör dock statsbidrag på längre sikt icke utgå till den sociala hemhjälpen utan i stället successivt avvecklas. Denna avveckling torde, sedan kommunreformen trätt i kraft och ökat kommunernas ekonomiska bärkraft, kunna genomföras utan att antalet hemvårdarinnebefattningar behöver minska nämnvärt. I nuvarande statsfinansiella läge torde det i varje fall vara angeläget att, i vad på staten ankommer, begränsa hemvårdarinneorganisationen till hittills uppnådda antal hemvårdarinnor. Ett ytterligare skäl härtill är den automatiska kostnadsökning, som följer av den nya kommunindelningen samt det förhållandet att de mest trängande behoven av hemvårdarinnor torde ha tillgodosetts inom ramen för den nuvarande organisationen. Besparingsutredningen föreslår därför för sin del, att statsbidrag tills vidare skall utgå till högst 2 700 hemvårdarinnor årligen.

Då den nya kommunindelningen träder i kraft den 1 januari 1952 och dess inverkan på kostnaderna icke kan fastställas utan närmare utredning, anser sig besparingsutredningen icke kunna precisera med vilket belopp förevarande anslag bör uppföras å riksstaten för budgetåret 1951/52.

Utredningen vill i detta sammanhang påpeka, att det är angeläget att reglerna om avgifter för hemhjälp — varav två femtedelar komma statsverket tillgodo i form av avdrag på statsbidraget — tillämpas på sätt som varit avsett. Enligt vad utredningen från riksräkenskapsverket under hand inhämtat iudriva och redovisa vissa hemhjälpnämnder betydande inkomstbelopp, under det att andra nämnder redovisa inga eller blott obetydliga belopp. I vissa fall har som förklaring anförts att en annan än socialstyrelsens taxa följts. Avgiftsfrihet skulle därvid ha beviljats även personer med inkomster avsevärt över den i socialstyrelsens taxa angivna gränsen. Genom bättre kontroll över att sådana personer, som ha möjlighet att betala för hemhjälp, verkligen erlägga avgifter för densamma och eventuellt genom någon höjning av dessa avgifter skulle den automatiska kostnadsökningen vid den nya kommunindelningens ikraftträdande sannolikt kunna i viss utsträckning kompenseras.

#### *Särskilda framställningar av socialstyrelsen.*

I 12 § kungörelsen om statsbidrag till social hemhjälpssysselsättning föreskrives, att hemvårdarinna vid tjänstledighet till följd av olycksfall i tjänsten eller till följd av i tjänsten ådragen yrkessjukdom eller svårare smittsam sjukdom äger åtnjuta oavkortad lön under minst ett år. Vid tjänstledighet till följd av sjukdom i andra fall äger hon åtnjuta oavkortad lön under minst 30 dagar,  $\frac{2}{3}$  av lönen under ytterligare minst 60 dagar samt halva lönen under därpå följande minst 120 dagar under ett och samma kalenderår. Enligt 16 § första stycket samma kungörelse utgår statsbidraget till avlönande av hemvårdarinna för tid, under vilken befattningen uppehålls av ordinarie innehavare eller av vikarie med viss angiven kompetens.

Socialstyrelsen har vid tillämpningen av sistnämnda stadgande ansett, att beviljat statsbidrag för avlönande av hemvårdarinna borde utgå oavkortat även under tid då hon varit tjänstledig för sjukdom utan att vikarie med föreskriven kompetens varit anställd. Riksräkenskapsverket har emellertid framställt anmärkning mot denna tillämpning av stadgandet.

1950 års riksdag (statsutsk. utl. nr 5, p. 15; skr. nr 5) fann det angeläget, att bestämmelserna i statsbidragskungörelsen förtydligades, så att därav klart framginge, i vad mån och efter vilka grunder statsbidrag skulle utgå för tid, under vilken hemvårdarinna åtnjöt tjänstledighet för sjukdom.

*Socialstyrelsen* har därefter (skr. 21/4 1950) framlagt vissa förslag i ämnet. Styrelsen föreslår i första hand, att statsbidrag må utgå enligt hittills gällande praxis, alltså oavsett om hemvårdarinna under bidragsåret varit i tjänst, varit sjukledig med författningens enligt bibehållen minimilön eller åtnjutit semester. Om statsbidraget skall minskas bör denna minskning motsvara den reduktion av kontantlönen, som hemvårdarinna enligt författningen måste vidkännas, således fullt statsbidrag under 30 dagar,  $\frac{2}{3}$  under därpå följande 60 dagar och  $\frac{1}{2}$  under ytterligare 120 dagar.

Över socialstyrelsens förslag ha utlåtanden avgivits av statskontoret och riksräkenskapsverket samt styrelserna för svenska landstingsförbundet, svenska stadsförbundet och svenska landskommunernas förbund. *Nämnda förbund* ha anslutit sig till socialstyrelsens förslag att styrelsens praxis för beräkning av statsbidraget alltjämt måtte äga tillämpning. *Statskontoret* finner vissa skäl tala för att en kommun, som anställt hemvårdarinna, ej ensam bör svara för den avlöning, som hon kan vara berättigad till under sjukdom. Om bestämmelserna skola ändras, bör dock statsbidrag till sjukavlöning begränsas till de fall, då hemvårdarinna författningsenligt är berättigad att uppbära oavkortad lön. I övriga fall bör statsbidrag utgå endast om och i den mån kompetent vikarie anställts. *Riksräkenskapsverket* föreslår, att statsbidraget skall utgå med oavkortat belopp under tid då hemvårdarinnetjänst vid ordinarie innehavarens sjukledighet uppehålls av vikarie med föreskriven kompetens. Har sådan vikarie ej varit anställd, bör statsbidraget under den tid kontantlön författningsenligt utbetalas utgå med 60 % av fullt bidragsbelopp.

I kungörelsen om statsbidrag till social hemhjälpssyftsamhet föreskrives vidare, såsom förut nämnts, att från beräknat statsbidrag skola vid utbetalning fråndragas två femtedelar av det belopp som influtit i avgifter för lämnad hemhjälp under den tid statsbidraget avser. Från landstingsbidraget skall en femtedel av de influtna avgifterna avdragas. Även i denna fråga har 1950 års riksdag gjort ett särskilt uttalande, i det riksdagen ansåg det böra undersökas vilka konsekvenser ett upphävande av nämnda reducering skulle medföra.

*Socialstyrelsen* har därefter (skr. 12/10 1950) på Kungl. Maj:ts uppdrag inkommit med utredning i frågan. Styrelsen anför, att enligt av länsstyrelserna lämnade uppgifter det för år 1949 beräknade statsbidraget utgjorde 2 766 000 kronor samt statens andel av influtna avgifter nämnda år 315 000 kronor motsvarande ca 11,4 % av statsbidraget. Statens andel av influtna avgifter utgjorde i städer 14,6 % och i övriga kommuner 9,8 % av statsbidraget. Beträffande städerna varierar procenttalet mellan 10,4 och 22,8 samt beträffande övriga kommuner mellan 3,2 och 17,2. Sedan landstingens förvaltningsutskott tillfrågats, ha elva förvaltningsutskott tillstyrkt ett slopande av ifrågavarande bestämmelser medan fyra avstyrka under motivering att det f. n. ej finnes anledning att öka bidraget till verksamheten. Ett utskott anser, att avdrag ej bör göras på statens men väl på landstingets bidrag.

Av svaren framgår vidare att fyra landsting icke taga ut sin del av influtna avgifter.

Även styrelsen är av den uppfattningen, att verksamheten är i behov av ökat statsbidrag. Ehorn utvecklingen av den sociala hemhjälpssyftsamheten skulle främjas av ett slopande av berörda bestämmelse, vore det enligt styrelsens uppfattning värdefullare, om bidragsökningen skedde genom ett upphävande av föreskrifterna om statsbidragets begränsning med hänsyn till folk-mängden. Statsverkets merkostnad härför under 1949 skulle ha uppgått till

ca 275 000 kronor. I nuvarande ekonomiska läge vill styrelsen emellertid icke föreslå någon ändring av gällande bestämmelser.

*Departementschefen.*

Frågan om den sociala hemhjälpen i framtiden är aktuell ur skilda synpunkter. Det må bl. a. erinras om att det ökade antalet åldringar torde komma att ställa större krav på verksamheten. Vissa förslag avseende den sociala hemhjälpen framlades av utredningen för hem- och familjefrågor (SOU 1947:46) men ha endast delvis föranlett åtgärd. F. n. behandlas hithörande problem inom bostadskollektiva kommittén.

Spörsmålen rörande den sociala hemhjälpen torde sålunda i en nära framtid få upptagas till förnyad behandling. Frågan huruvida statsbidrag framtiden skall utgå till denna verksamhet bör prövas i nämnda sammanhang. F. n. bör alltså enligt min mening ställning icke tagas till besparingsutredningens förslag att ifrågavarande statsbidrag skall successivt avvecklas. Däremot anser jag mig med hänsyn till nuvarande förhållanden kunna förorda, att det antal hemvårdarinnor, till vilkas avlönande statsbidrag utgår, något reduceras. Riksdagen har medgivit, att statsbidrag må utgå för högst 3 100 hemvårdarinnor. Erfarenheten visar att utbyggnaden av den sociala hemhjälpen icke kan forceras. Rekryteringssvårigheterna ha medfört, att ett antal inrättade befattningar icke kunnat besättas. Även andra omständigheter ha medfört, att verksamheten ännu icke fått den av riksdagen tidigare medgivna omfattningen. Den av besparingsutredningen föreslagna maximeringen till 2 700 hemvårdarinnor kan dock ej godtagas. Enligt vad jag under hand inhämtat från socialstyrelsen har under tiden t. o. m. den 10 december 1950 beslut fattats om statsbidrag för år 1951 avseende 2 895 hemvårdarinnor, varav 148 deltidsanställda. Antalet kan väntas stiga ytterligare. Då verksamheten fortfarande är relativt ojämnt utbyggd — år 1950 hade mer än 680 kommuner icke någon hemvårdarinna — bör en viss marginal finnas för år 1952, så att statsbidrag kan beviljas även för ett antal nytillkomna hemvårdarinnor. Jag förordar, att under år 1952 statsbidrag får beviljas till avlönande av högst 2 950 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidsanställda hemvårdarinnor.

Jag övergår härnäst till frågan om statsbidrag för tid då hemvårdarinna varit sjuk.

För tid, då vikarie med föreskriven kompetens varit anställd, bör i överensstämmelse med vad som nu gäller fullt statsbidrag utgå. Jag finner det skäligt, att statsbidrag i viss utsträckning utgår även för tid, då sådan vikarie ej varit anställd, under förutsättning att den sjuklediga hemvårdarinnan uppstår lön. Då det är av vikt att bestämmelserna så utformas, att man undviker ett omfattande redovisnings- och kontrollförfarande, föreslår jag, att fullt statsbidrag i förevarande fall må utgå högst under den tid som hemvårdarinnas lön är författningsenligt bestämd; dock bör statsbidrag icke betalas i fall då ersättning utgår enligt lagarna om försäkring för olycksfall i arbete eller för-

säkring för vissa yrkessjukdomar. Bidrag bör alltså — med nyssnämnda inskränkning — utgå under högst (30 + 60 + 120) 210 dagar av ett och samma kalenderår, fränsett de fall, då hemvårdarinnan är tillförsäkrad oavkortad lön under ett år, i vilka fall bidrag bör utgå under längst denna tid.

1950 års riksdag uttalade sig, under hänvisning till behovet av ökat bidrag till verksamheten, för en undersökning rörande vilka konsekvenserna skulle bli av ett upphävande av bestämmelsen att statsbidraget skall reduceras med  $\frac{2}{5}$  av influtna avgifter. Besparingsutredningen har å andra sidan ifrågasatt bättre kontroll av att avgifter erläggas för bistånd genom hemvårdarinnan och höjning av dessa avgifter. Under nuvarande förhållanden kan jag icke förorda, att reduceringsbestämmelsen borttages. Jag anser det emellertid icke heller önskvärt, att kommunerna tvingas att strikt följa enhetliga regler i fråga om avgifterna. Jag finner därför icke anledning att f. n. förorda någon åtgärd på denna punkt.

Från anslaget för budgetåret 1951/52 skola bestridas kostnaderna för statsbidrag avseende 1951. Socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet synes bära godtagas och anslaget sålunda höjas till 3 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna i det föregående förordade riktlinjer rörande statsbidrag för tid då hemvårdarinnan är tjänstledig på grund av sjukdom;

b) besluta, att under år 1952 statsbidrag må utgå till avlönande av högst 2 950 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidanställda hemvårdarinnor;

c) till *Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

#### [16] 14. Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor.

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50.....                      | 196 000 | 227 838     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 311) .. | 50 000  |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 116 000 |             |

Å anslaget fanns den 30 juni 1950 en reservation av ca 192 000 kronor.

Utbildningen av hemvårdarinnor sker *dels* vid utbildningsanstalter, till vilka statsbidrag utgår från anslag under åttonde huvudtiteln, *dels ock* vid 3-månaderskurser, till vilka medel utgå under här ifrågavarande anslag. Sistnämnda kurser anordnas av socialstyrelsen efter samråd med överstyrelsen för yrkesutbildning och lantbruksstyrelsen. Kurserna äro avsedda för dem som, utan att ha genomgått särskild utbildning för hemvårdarinneyrket, önska förvärva kompetens som hemvårdarinnor.

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) anført, att vid de permanenta utbildningsanstalterna, vilka ha kurser om 15 månader, årligen utexamineras högst

200 elever. Med hänsyn till bristen på hemvårdarinnor — f. n. omkring 200 — samt till att den normala avgången från yrket kan uppskattas till ca 300 hemvårdarinnor om året, böra under nästa budgetår 400 elever utbildas genom kompletteringskurser.

För utbildning av varje elev beräknar styrelsen 300 kronor, varför medelsbehovet för undervisningskostnader upptagits till 120 000 kronor. Stipendier för deltagare i kompletteringskurser utgå med högst 90 kronor per elev och månad; kostnaderna härför ha beräknats till  $(400 \times 3 \times 90)$  108 000 kronor. För annonsering upptages oförändrat 6 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår beräknas sålunda av styrelsen till  $(120\,000 + 108\,000 + 6\,000)$  234 000 kronor.

#### *Departementschefen.*

Socialstyrelsen har upplyst, att av reservationen å anslaget den 30 juni 1950, 192 000 kronor, ca 20 000 kronor hänföra sig till obetalda kostnader för tidigare kurser. Då för budgetåret 1950/51 anvisats ett anslag av 50 000 kronor, disponeras för samma budgetår tillhoppa ett belopp av  $(172\,000 + 50\,000)$  222 000 kronor.

Vid anmälan av frågan om motsvarande anslag för budgetåret 1950/51 (V ht 1950 s. 33) utgick jag från en verklig kostnad per elev, inberäknat stipendie- och annonseringskostnader, av 520 kronor. Enligt vad jag inhämtat från socialstyrelsen ha kostnaderna under budgetåret 1949/50 icke överstigit nämnda belopp. Med ett beräknat antal av 400 elever och en kostnad av 520 kronor per elev kunna de sammanlagda kurskostnaderna innevarande budgetår uppskattas till  $(400 \times 520)$  208 000 kronor. Vid utgången av budgetåret skulle under dessa förutsättningar föreligga en reservation av  $(222\,000 - 208\,000)$  14 000 kronor.

Under nu rådande förhållanden borde utbildningen under nästa budgetår få begränsas till högst 250 elever. Då kurskostnaden per elev fortfarande synes kunna beräknas till 520 kronor erfordras 130 000 kronor eller efter avdrag av den beräknade reservationen  $(130\,000 - 14\,000)$  116 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 116 000 kronor.

### **Fattigvård och barnavård m. m.**

#### [17] 15. **Fattigvård i allmänhet.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1948/49 .....                     | 1 750 000 | 2 400 277   |
| 1949/50 .....                     | 1 750 000 | 3 599 892   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 311) .. | 2 400 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 3 200 000 |             |

Från anslaget bestridas främst statsverkets kostnader enligt fattigvårdslagen för fattigvård åt icke svenska medborgare, med undantag av danskar, finnar och norrmän, samt åt personer, som längre tid vistats utom sin hemortskommun eller vilkas hemorts rätt ej kunnat utrönas. Fr. o. m. innevarande budgetår bestridas från anslaget även utgifter för vård dels av vissa estlands-svenska och andra åldringar dels ock av till Sverige anländande varaktigt arbetsoförmögna flyktingar.

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) anført, att belastningen å anslaget under de senast förflutna budgetåren varit starkt växlande, till stor del beroende på att ersättning till städerna Stockholm och Göteborg utbetalats på tämligen oregelbundna tider. Med undantag för budgetåret 1947/48, under vilket utgifterna i runt tal motsvarat det anvisade anslaget, har detta alltsedan budgetåret 1942/43 varit i hög grad överbelastat. Den genomsnittliga belastningen å anslaget under budgetåren 1942/43—1949/50 uppgår till ca 2 542 000 kronor. Sedan den nya nordiska fattigvårdskonventionen trätt i kraft, böra enligt departementschefens uttalande (V ht 1950 s. 38) även kostnaderna för ersättning till kommunerna för fattigvård till medborgare i de övriga nordiska länderna bestridas från ifrågavarande anslag i stället för, som nu sker, från ett särskilt anslag till fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårdskonventionen m. m. Styrelsen föreslår därför, att anslaget uppräknas med 600 000 kronor till 3 000 000 kronor.

*Statskontoret* har icke haft något att erinra mot socialstyrelsens förslag.

#### *Departementschefen.*

Såsom framgår närmare av punkten 19 i det följande beräknas den nya nordiska fattigvårdskonventionen komma att undertecknas inom kort. Till följd härav böra på staten fallande kostnader för fattigvård och barnavård här i landet åt danska, finska och norska medborgare för tid fr. o. m. den 1 januari 1950 bestridas från anslagen till Fattigvård i allmänhet och Barnavård i allmänhet i stället för från anslaget till Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårdskonventionen m. m. Även hemsändningskostnader torde få bestridas från förstnämnda båda anslag.

Belastningen å de nämnda tre anslagen har varit ojämn. Kostnaderna synas emellertid ha stigit icke obetydligt under de senaste åren, vilket främst torde bero på ökningen av antalet utlänningar i landet. Om utgiftssummorna för de senast förflutna fem budgetåren sammanräknas, blir belastningen å de tre anslagen i genomsnitt ca 3 600 000 kronor per budgetår. Anslagens summa är för innevarande budgetår 3 290 000 kronor. Tills vidare torde anslagen lämpligen böra höjas till sammanlagt 3 600 000 kronor. Härvid bör anslaget till Fattigvård i allmänhet anvisas med 3 200 000 kronor, anslaget till Barnavård i allmänhet med 300 000 kronor och det tredje anslaget, av skäl som närmare beröras under punkten 19 i det följande, med 100 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fattigvård i allmänhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 200 000 kronor.

[18] 16. **Barnavård i allmänhet.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1948/49.....                      | 190 000 | 200 090     |
| 1949/50.....                      | 190 000 | 351 974     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 312) .. | 190 000 |             |
| 1951/52 (förslag).....            | 300 000 |             |

Från detta anslag bestrides sådan ersättning av statsmedel, som enligt 63 § första stycket barnavårdslagen skall lämnas kommun för utgift för omhändertaget barn i fall motsvarande dem, då enligt fattigvårdslagen ersättning utgår från statsverket (dock ej vissa utgifter för barn av dansk, finsk eller norsk nationalitet).

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) erinrat, att den av statens flyktingsnämnd tidigare bedrivna hjälpverksamheten bland flyktingar fr. o. m. 1948 överförts på de ordinarie socialvårdande organen. Denna åtgärd har inverkat på detta anslag först under 1949/50 och har lett till en ganska avsevärt ökad belastning. Efter ikraftträdandet av den nya nordiska fattigvårdskonventionen böra enligt departementschefens uttalande kostnaderna för barnavård åt danska, finska och norska medborgare i Sverige belasta detta anslag. Styrelsen föreslår, att anslaget uppräknas med 110 000 kronor till 300 000 kronor.

*Statskontoret* har föreslagit, att anslaget beräknas till minst 350 000 kronor.

*Departementschefen.*

Under åberopande av vad jag anfört under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj: t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnavård i allmänhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[19] 17. **Fattigvård och barnavård enligt 1928 års nordiska fattigvårdskonvention m. m.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1948/49 .....                     | 500 000 | 811 292     |
| 1949/50 .....                     | 500 000 | 602 693     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 312) .. | 700 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 100 000 |             |

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört under rubriken Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårdskonventionen m. m. Från anslaget gäldas statsverkets kostnader enligt 1928 års fattigvårdskonvention och i anslutning därtill den 24 november 1928 utfärdad kungörelse, nämligen dels utgifter för fattigvård och samhällsvård här i riket åt dansk, finsk eller norsk medborgare samt utgifter för sådan medborgares hemsändande, dels ock ersättning för fattigvård, som i Danmark, Finland eller Norge lämnats svensk medborgare. Å andra sidan tillgodoföras anslaget de ersättningar, som enligt fattigvårdskonventionen inflyta från nämnda länder. Från anslaget bestridas vidare dels kostnader för hemsändande från Sverige av utländska medborgare, vilka icke äro av dansk, finsk eller norsk nationalitet

och vilka fallit fattigvården till last eller omhändertagits jämlikt barnavårdslagen, dels ock vissa understöd, som enligt Kungl. Maj:ts särskilda beslut utgå till nödställda svenskar i utlandet.

Vid anmälan av ifrågavarande anslag för innevarande budgetår anförde jag (V ht 1950 s. 35 ff.), att delegerade för Danmark, Finland, Norge och Sverige under 1949 förhandlat om en ny nordisk fattigvårdskonvention samt att en representant för Island såsom observatör följt förhandlingarna. Enligt ett av delegerade framlagt förslag skulle utgifterna för vård enligt konventionen i sin helhet bäras av uppehållslandet. Sedan riksdagen (statsutsk. utl. nr 5, p. 19; skr. nr 5) uttalat, att förslaget vore förtjänstfullt och att konventionen snarast borde bli tillämplig, ha åtgärder vidtagits för slutande av en konvention i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget. Konventionen beräknas bli undertecknad inom kort. Enligt en övergångsbestämmelse i den nya konventionen skall ersättning jämlikt den gamla konventionens regler för vård fr. o. m. den 1 januari 1950 icke utgå.

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950), under hänvisning till att den nya fattigvårdskonventionen väntades träda i kraft inom kort, icke upptagit något belopp under ifrågavarande anslag.

#### *Departementschefen.*

Såsom framgår av vad jag anfört under punkten 17 i det föregående, bör huvuddelen av de kostnader, som hittills bestritts från nu ifrågavarande anslag, överflyttas till anslagen Fattigvård i allmänhet och Barnavård i allmänhet. Då uppgörelserna mellan de nordiska länderna rörande på tiden före den 1 januari 1950 belöpande kostnader icke kunna beräknas vara avslutade före ingången av nästa budgetår, bör emellertid ett särskilt anslag till kostnader enligt 1928 års nordiska fattigvårdskonvention uppföras å rikstaten även för budgetåret 1951/52. Från detta anslag böra då också bestridas kostnaderna för de understöd, som enligt Kungl. Maj:ts särskilda beslut utgå till nödställda svenskar i utlandet. Då inkomster och utgifter vid uppgörelsen med övriga nordiska länder kunna beräknas i stort sett utjämnas varandra och då de särskilda understöden f. n. uppgå till något över 100 000 kronor per år, synes anslaget kunna upptagas till sistnämnda belopp.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fattigvård och barnavård enligt 1928 års nordiska fattigvårdskonvention m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

#### [20] 18. **Fattigvård och barnavård för lappar.**

|                                    | Anslag  | Nettoutgift |
|------------------------------------|---------|-------------|
| 1948/49 .....                      | 90 000  | 187 625     |
| 1949/50 .....                      | 90 000  | 75 687      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 313).... | 100 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....            | 100 000 |             |

Statsbidrag utgår dels som vårdbidrag med  $\frac{3}{4}$  av kommuns godkända kostnader för fattigvård och barnavård åt personer tillhörande den renskötande lappbefolkningen dels ock som byggnadsbidrag med hela den godkända kostnaden för uppförande, inrättande, om- eller tillbyggnad av ålderdomshem för appar.

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) under hänvisning till den genomsnittliga belastningen under budgetåren 1942/43—1949/50 (ca 104 000 kronor) hemställt om oförändrat anslag.

*Departementschefen.*

1949 års statsbidragssakkunniga för ålderdomshem m. m. ha i sitt betänkande (SOU 1950: 22) förordat en avveckling av de särskilda byggnadsbidragen till ålderdomshem för lappar. Förslaget har ännu icke prövats slutligt. Då kostnader för byggnadsbidrag icke belastat anslaget under de senaste budgetåren och socialstyrelsen enligt vad jag inhämtat icke räknat med några sådana kostnader under nästa budgetår, synes dock hinder icke möta för att nu beräkna anslagsbehovet. Jag har icke något att erinra mot socialstyrelsens förslag att anslaget även för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fattigvård och barnavård för lappar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[21] 19. **Bidrag till svenska socialvårdsförbundet.**

|                                    | Anslag | Nettoutgift |
|------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                      | 25 000 | 25 000      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 311).... | 25 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....            | 25 000 |             |

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget ha 20 200 kronor avsetts såsom bidrag till den av förbundet bedrivna utbildningen av ålderdomshemsföreståndarinnor och 4 800 kronor såsom bidrag till förbundets verksamhet i övrigt.

*Svenska socialvårdsförbundet* har (skr. 28/7 1950) gjort framställning om statsbidrag för nästa budgetår. Vid framställningen har bl. a. fogats ett av förbundets styrelse godkänt förslag till stat för år 1950, enligt vilket inkomsterna, inberäknat statsbidrag å 25 000 kronor, beräknas komma att täcka utgifterna.

Beträffande utbildningen av ålderdomshemsföreståndarinnor anför förbundet, att kostnaderna härför under år 1949 utgjort 25 620 kronor och att de i statförslaget för år 1950 upptagits med ett till 36 000 kronor förhöjt belopp. Av detta belopp avse 2 800 kronor en av förbundet anordnad fortbildningskurs och 33 200 kronor den ordinarie utbildningen. I sistnämnda kostnad har inräknats ett belopp av 8 040 kronor till lön och pensionsavgifter för en assistent åt rektor för utbildningen, vilken assistent icke anställdes förrän i slutet av 1949. Däremot ha i kostnadssiffrorna icke inräknats s. k. byråkostnader, vilka uppgå till minst 6 000 kronor om året. Förbundet har hemställt om bidrag med 33 200 kronor till utbildningskostnaderna.

Förbundet har vidare anhållit om bidrag med 7 200 kronor till kostnaderna för en sysselsättningsterapeut. En sådan har på försök under sex månader 1949 och lika lång tid 1950 av förbundet ställts till ålderdomshemmens förfogande. Det är önskvärt att verksamheten utvidgas genom att en terapeut anställs för hela året. Förbundet saknar emellertid medel att i längden bestrida kostnaden för lön åt terapeuten.

Slutligen har förbundet hemställt om oförändrat bidrag, 4 800 kronor, till verksamheten i övrigt. Det sammanlagda bidraget skulle sålunda utgöra (33 200 + 7 200 + 4 800) 45 200 kronor.

Statskontoret har avstyrkt höjning av anslaget. Socialstyrelsen har tillstyrkt det begärda bidraget till en arbetsterapeut.

I detta sammanhang torde få anmälas, att socialstyrelsen (skr. 7/9 1950) framlagt utredning och förslag angående utbildningen av föreståndarinnor för ålderdomshem. Förslaget avser dels en utvidgning av utbildningsverksamheten genom anordnande av dubbla kurser, dels en avsevärd omläggning av kursplanen. Kostnaderna beräknas för en kurs per år till 47 500 kronor, varav 9 000 kronor till stipendier. Om dubbla kurser anordnas, vilket styrelsen anser önskvärt, skulle kostnaderna stiga till 88 800 kronor, varav 18 000 kronor till stipendier. Kurserna skulle enligt förslaget anordnas av svenska socialvårdsförbundet, vilket skulle erhålla statsbidrag med kostnadernas hela belopp. Härjämte har styrelsen föreslagit, att styrelsen skall anordna 3 månaders fortbildningskurser för föreståndarinnor vid ålderdomshem vilka ej erhållit särskild utbildning för sitt yrke. Kostnaderna för dessa kurser beräknas till 30 000 kronor för år. Förslaget har remissbehandlats och därvid i stort sett tillstyrkts i vad angår den föreslagna utökningen och omläggningen av utbildningen.

#### *Departementschefen.*

Socialstyrelsens förslag rörande utbildningen av föreståndarinnor vid ålderdomshem förutsätter ökade kostnader för statsverket, varför förslaget icke torde kunna föreläggas 1951 års riksdag. Av behovet påkallade ändringar i fråga om utbildningen torde därför tills vidare kunna företagas endast i den mån detta kan ske utan kostnadsökning för statsverket. Jag kan icke heller tillstyrka ökat bidrag till socialvårdsförbundet för att möjliggöra anställning av en arbetsterapeut. Bidraget till socialvårdsförbundet bör sålunda under nästa budgetår utgå med oförändrat belopp, 25 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska socialvårdsförbundet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

#### [22] 20. Stipendier för utbildning av ålderdomshemsföreståndarinnor.

|                                     | Anslag | Nettoutgift |
|-------------------------------------|--------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 3 000  | 2 970       |
| 1950/51 (statsliggaren s. 313) .... | 3 000  |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 3 000  |             |

Anslaget är avsett för stipendier åt obemedlade eller mindre bemedlade elever vid den teoretiska kurs, som ingår i den av svenska socialvårdsförbundet anordnade utbildningen av ålderdomshemsföreståndarinnor.

*Socialstyrelsen* har, såsom framgår av nästföregående punkt, föreslagit omläggningar av utbildningen av ålderdomshemsföreståndarinnor, varigenom ökat stipendiebehov skulle uppkomma.

*Departementschefen.*

Då socialstyrelsens förenämnda förslag icke torde kunna föreläggas 1951 års riksdag, bör nu ifrågavarande anslag uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för utbildning av ålderdomshemsföreståndarinnor* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 kronor.

[23] 21. **Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem.**

|                                   | Anslag | Nettoutgift |
|-----------------------------------|--------|-------------|
| 1947/48 .....                     | 80 000 | 45 916      |
| 1948/49 .....                     | 60 000 | 40 694      |
| 1949/50 .....                     | 40 000 | 62 604      |
| 1950/51 (statsliggaren s. 314) .. | 35 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 35 000 |             |

Statsbidrag utgår halvårsvis med 250 kronor för envar av det antal understödstagare eller försörjningspliktiga, som i medeltal för dag under nästföregående halvår varit intagna å arbetshemmet.

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) framhållit, att utgifterna under detta anslag under en följd av år visat en starkt sjunkande tendens. Under budgetåret 1949/50 ha de stigit avsevärt, men då utgiftsökningen huvudsakligen torde bero på ojämnheter i fråga om utbetalningen av bidragen hemställer styrelsen, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

*Departementschefen.*

Socialvårdskommittén har i sitt betänkande med utredning och förslag angående lag om socialhjälp m. m. (SOU 1950: 11) framlagt vissa förslag som beröra arbetshemmen. Förslagen ha ännu icke prövats närmare. För nästa budgetår bör anslaget till arbetshemmen beräknas enligt oförändrade grunder. Såsom socialstyrelsen föreslagit bör anslaget därvid uppföras med samma belopp som för innevarande budgetår.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kronor.

[24] 22. **Allmänna barnbidrag.**

|                                   | Anslag      | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-------------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 442 000 000 | 440 160 611 |
| 1950/51 (statsliggaren s. 314) .. | 447 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 480 000 000 |             |

Enligt lagen om allmänna barnbidrag utgår f. n. — med vissa undantag — för barn, som är svensk medborgare och bosatt i riket, av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppfostran allmänt barnbidrag med 260 kronor om året. Sådant bidrag lämnas även för här i riket bosatt barn, som icke är svensk medborgare, såframt barnet fostras av någon som är bosatt och mantalsskriven i riket. Allmänt barnbidrag utgår fr. o. m. kvartalet efter det, varunder barnet fötts eller rätt till sådant bidrag eljest uppkommit, t. o. m. det kvartal, varunder barnet fyller sexton år. Bidraget utbetalas kvartalsvis genom vederbörande barnavårdsnämnds försorg.

Jämlikt beslut av 1950 års riksdag skall barnbidragsbeloppet fr. o. m. den 1 januari 1952 höjas från 260 till 290 kronor.

Socialstyrelsen uppskattar (skr. 24/8 1950) antalet barn i åldern 0—16 år den 1 januari 1951 till 1 725 000 samt den 1 januari 1952 till 1 745 000. Med samma beräkningsgrund som tidigare, d. v. s. det beräknade barnantalet vid budgetårets mitt multiplicerat med barnbidragsbeloppet, skulle medelsbehovet för budgetåret 1951/52 — under beaktande av bidragets höjning den 1 januari 1952 — uppgå till  $(130 \times 1\,745\,000 + 145 \times 1\,745\,000)$  479 875 000 kronor. Styrelsen föreslår, att anslaget upptages till 480 000 000 kronor.

I detta sammanhang torde få anmälas spörsmålen om sättet för utbetalning av de allmänna barnbidragen samt om ersättning till kommunerna för dessas kostnader för utbetalning av barnbidragen.

I samband med behandlingen vid 1947 års riksdag av förslaget till lag om allmänna barnbidrag (prop. 1947:220) yrkades, att utbetalningen av de allmänna barnbidragen borde ske centralt, varjämte hemställdes, att skälig ersättning skulle lämnas kommunerna för utgifter i samband med barnbidragsverksamheten. Riksdagen (sammansatt stats- och andra lagutsk. utl. nr 4; skr. nr 498) framhöll, att det bl. a. med hänsyn till källskattereformen var absolut nödvändigt, att utbetalningen av barnbidragen icke fördröjdes. Riksdagen ansåg sig därför icke kunna tillstyrka en central utbetalning men uttalade, att såväl frågan om ett centralt eller lokalt utbetalningssystem som frågan om ersättning till kommunerna för deras bestyr borde ytterligare övervägas.

I motionerna I:52 och II:95 till 1948 års riksdag begärdes ett förslagsanslag å 1 650 000 kronor till ersättning åt kommunerna för deras arbete i anledning av de allmänna barnbidragen under budgetåret 1948/49. Riksdagen (statsutsk. utl. nr 5, p. 21; skr. nr 5) fann det icke obilligt, att frågan om medelsanvisning för angivna ändamål finge anstå tills erfarenhet vunnits beträffande kommunernas kostnader; riksdagen framhöll dock samtidigt angelägenheten av att förslag i ämnet snarast möjligt framlades.

1950 års riksdag (andra lagutsk. utl. nr 44; skr. nr 338) har i anledning av motionerna I:249 och II:301 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte till omprövning upptaga spörsmålet om sättet för de allmänna barnbidragens utbetalande.

Efter givet uppdrag har *socialstyrelsen* (skr. 24/3 1950) inkommit med utredning angående kommunernas administrationskostnader i samband med verksamheten med de allmänna barnbidragen. Styrelsen har anfört i huvudsak följande.

Styrelsen har infordrat uppgifter från 100 barnavårdsnämnder. Användbara uppgifter ha inkommit från ett 80-tal nämnder. De lämnade uppgifterna ha i synnerhet vad beträffar personalkostnaderna i stor utsträckning grundats på approximativa beräkningar. I kommuner, där barnbidragsverksamheten förlagts till en för flera förvaltningsgrenar gemensam expedition, har det icke gått att få fram några säkrare uppgifter angående kostnaderna för de allmänna barnbidragen. Då de på barnbidragsverksamheten belöpande kostnaderna uppskattas enligt skiftande principer, utvisar utredningen mycket varierande resultat kommunerna emellan.

Styrelsen har i viss mån bibringats uppfattningen, att man vid bedömningen av det insamlade materialet får räkna med en tendens hos nämnderna att redovisa kostnaderna i överkant. Med hänsyn till den bristande enhetligheten vid uppgiftslämnandet är materialet mycket bristfälligt, varför de redovisade siffrorna endast kunna tagas som en uppskattning av storleksordningen av kommunernas kostnader.

Ur socialstyrelsens redovisning torde vidare få återges följande uppgifter.

Kostnaderna per bidragsmottagare för själva *uppläggningsarbetet* variera för kommuner utan maskinell utrustning mellan lägst 18 öre och högst 5 kronor 50 öre med ett medeltal av 2 kronor 11 öre. Motsvarande siffror för kommuner med maskinell utrustning äro 1 krona 87 öre, 7 kronor 20 öre samt 3 kronor 1 öre. Medelkostnaden för samtliga kommuner utgör 2 kronor 96 öre.

Kommunernas sammanlagda kostnader för uppläggningsarbetet torde vara vanskliga att uppskatta med ledning av det insamlade materialet. Medelkostnaden per bidragsmottagare för enbart personalutgifterna, vilken utgör 1 krona 2 öre om Stockholm icke medräknas, torde dock kunna godtagas. Antalet bidragsmottagare utgjorde under 1948 ca 940 000, varav 90 000 i Stockholm. Personalkostnaderna skulle sålunda kunna beräknas till  $(850\,000 \times 1,02)$  867 000 kronor för landsorten. Med tillägg av kostnaderna för Stockholm, ca 144 000 kronor, skulle kostnaderna för hela landet bli ca 1 000 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för maskinell utrustning och övriga omkostnader torde ej kunna erhållas utan en mera ingående utredning.

De sammanlagda *löpande årsutgifterna* per bidragsmottagare växla inom kommuner med maskinell utrustning (frånsett Stockholm) mellan 29 öre och 3 kronor 53 öre. Medeltalet för samtliga kommuner utom Stockholm utgör 1 krona 66 öre. På grund av speciella orsaker, bl. a. förhållandevis hög lönenivå, ligga kostnaderna i Stockholm avsevärt över genomsnittet i övriga kommuner och utgöra i genomsnitt 2 kronor 27 öre. De totala årliga kostnaderna för bestyret med de allmänna barnbidragen kunna sålunda för Stockholm uppskattas till  $(90\,000 \times 2,27)$  204 500 kronor samt för rikets kommuner i övrigt till  $(850\,000 \times 1,66)$  1 411 000 kronor eller tillhopa ca 1 600 000 kronor.

Här må slutligen nämnas, att 1948 års riksdag (andra lagutsk. utl. nr 22; skr. nr 177) hemställt om utredning av frågan, i vilken utsträckning kompensation i form av stipendier eller på annat sätt erhållits för barnavdragens

bortfallande för barn i åldern 16—18 år, som på grund av fortsatt utbildning eller sjukdom ej kunna bidra till sitt uppehälle. Sedan åt *socialstyrelsen* uppdragits att utreda frågan, har styrelsen i sin utredning (skr. 18/4 1950) föreslagit stipendier till vissa barn i nämnda ålder. De årliga kostnaderna härför uppskattas av styrelsen till alternativt 6 eller 7,5 miljoner kronor. Förslaget har remissbehandlats.

#### *Departementschefen.*

Av den i det föregående lämnade redogörelsen framgår, att riksdagen begärt omprövning i vissa hänseenden av barnbidragsverksamheten. Jag torde till en början få behandla frågan om sättet för utbetalning av de allmänna barnbidragen.

Vid anmälan av propositionen med förslag till lag om allmänna barnbidrag m. m. (1947:220) framhöll jag (s. 97), att såväl den lokala som den centrala utbetalningen hade sina fördelar. Vid en central utbetalning kunde maskinella anordningar utnyttjas i avsevärd omfattning, och den centrala registreringen av alla barn och bidragsmottagare måste innebära vissa fördelar. Å andra sidan torde det vid en central utbetalning komma att krävas omfattande skriftväxling mellan det centrala utbetalningsorganet och de lokala nämnderna. Till förmån för en lokal utbetalning talade särskilt, att det för allmänheten måste te sig naturligare och enklare att vid förfrågningar och dylikt kunna vända sig till ett lokalt organ. Ett avgörande skäl för att välja ett system med lokal utbetalning fann jag vara, att tidpunkten för barnbidragssystemets ikraftträdande vid centraliserad utbetalning måhända måste förskjutas. Jag förordade därför en lokal utbetalning och statsmakterna beslöto i enlighet härmed.

Socialstyrelsen har numera redovisat resultatet av en av styrelsen gjord undersökning rörande kostnaderna i ett 80-tal kommuner för utbetalningen av de allmänna barnbidragen under år 1948. Det kan nämnas, att detta material utnyttjats av de sakkunniga för indexreglerade folkpensioner (SOU 1949:7) för en jämförelse mellan kostnaderna för central och lokal utbetalning. De årliga totala kostnaderna för den centrala utbetalningen av folkpensioner uppges av de sakkunniga till 40 öre per anvisning. Motsvarande kostnader för den enligt de sakkunnigas uttalande med avsevärt enklare utbetalningar förenade barnbidragsverksamheten uppskattades på grundval av preliminära uppgifter från socialstyrelsen till 77 öre per anvisning.

Sedan socialstyrelsen numera slutbearbetat uppgifterna har styrelsen uppskattat de löpande utgifterna under 1948 till ca 1,6 miljoner kronor för hela landet. Läggas härtill ersättningar till postverket, 1,1 miljoner kronor, erhålles en sammanlagd kostnad av 2,7 miljoner kronor. Fördelad på ca 3 760 000 utbetalningar ger denna summa en kostnad å ca 72 öre per anvisning.

Socialstyrelsen har emellertid uttalat, att man vid bedömningen av de insamlade uppgifterna från kommunerna får räkna med en tendens hos dessa att redovisa utgifterna i överkant. Det torde vidare finnas anledning antaga,

att kommunernas kostnader nu, då verksamheten pågått några år och de lämpligaste arbetsformerna utarbetats, i viss utsträckning minskat. Slutligen medger materialet icke en beräkning av vilka kostnader kommunerna skulle ha fått vidkännas för registerföring m. m. även om utbetalningarna skett centralt. Av dessa skäl torde de redovisade siffrorna icke kunna anses ge en tillförlitlig grund för att bedöma hur kostnaderna för central resp. lokal utbetalning ställa sig.

Även om ytterligare undersökningar skulle kunna ge belägg för att kostnaderna för central utbetalning bli något lägre än kostnaderna vid nuvarande utbetalningssystem föreligga enligt min mening icke tillräckliga skäl för att f. n. överväga att övergå till central utbetalning. För att handha utbetalningen ha icke obetydliga investeringar gjorts inom kommunerna. En övergång till central utbetalning skulle medföra nya investeringar i maskiner m. m. samt en utbyggnad av den centrala statliga administrationen. Härigenom skulle statsverket åsamkas ökade kostnader. Då det hittillsvarande systemet i huvudsak befunnits fungera på tillfredsställande sätt, bör det samma under dessa förhållanden tills vidare få bestå.

Vad härefter angår frågan om ersättning till kommunerna för bestyret med barnbidragen, vill jag erinra, att jag vid anmälan av propositionen 1947: 220 anförde, att barnbidragen i viss omfattning torde komma att medföra en minskning av kommunernas fattigvårdsutgifter och utgifter för omhändertagna barn. Oavsett detta äro enligt min mening skälen för att bereda kommunerna ersättning för ifrågavarande kostnader icke så starka, att åtgärder härför f. n. böra övervägas. Frågan synes lämpligen böra upptagas först i ett större sammanhang då statsbidragen till kommunerna överses generellt. Jag vill erinra om det utredningsarbete som f. n. pågår genom bl. a. allmänna statsbidragsutredningen. I samband därmed torde även frågan om en allmän avvägning av statens bidrag till kommunerna bli föremål för behandling.

Ställning har ännu icke tagits till de av socialstyrelsen framlagda förslagen om bidrag till vissa barn i åldern 16—18 år. Förslag i ämnet torde i vart fall icke komma att föreläggas 1951 års riksdag.

Vad slutligen angår medelsbehovet till allmänna barnbidrag under nästa budgetår har socialstyrelsen föreslagit, att anslaget skall höjas med 33 000 000 kronor. Av höjningen hänför sig ett belopp av 6 500 000 kronor till beräknad ökning av antalet barn i bidragsberättigad ålder samt 26 500 000 kronor till den av 1950 års riksdag beslutade ökningen av barnbidragets storlek fr. o. m. den 1 januari 1952. Socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet synes böra godtagas.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna barnbidrag* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 480 000 000 kronor.

[25] 23. **Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 100 000 | 1 146 768   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 314) .. | 1 180 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 1 180 000 |             |

Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag har, i avbidan på resultatet av en allmän utredning rörande kostnaderna för skilda grenar av postverkets drift, hittills utgått med 30 öre per utbetalning.

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) upplyst, att med hänsyn till att flera bidrag ofta utbetalas genom samma anvisning, utbetalningskostnaderna under budgetåret 1949/50 uppgått till ca 68 öre per barn och år. Ersättningsbeloppet för nästa budgetår har i överensstämmelse härmed beräknats till  $(0,68 \times 1\,745\,000)$  1 186 000 kronor. Styrelsen hemställer, att anslaget uppföres med 1 190 000 kronor.

*Departementschefen.*

Tillräckligt underlag för en omprövning av ersättningen till postverket för dess bestyr med de allmänna barnbidragen föreligger ännu icke. Anslaget bör därför fortfarande beräknas efter den nu utgående ersättningen, 30 öre per utbetalning. Anslagsbeloppet synes kunna vara oförändrat.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 180 000 kronor.

[26] 24. **Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1948/49 .....                     | 3 000 000 | 1 823 201   |
| 1949/50 .....                     | 2 500 000 | 2 826 432   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 314) .. | 2 200 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 2 800 000 |             |

Enligt bidragsförskottslagen beströdes utgift för bidragsförskott, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet.

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) erinrat, att 1947 års ändringar i bidragsförskottslagen — som inneburo vidgade möjligheter att erhålla förskott — på grund av utbetalningssystemet påverkat medelsförbrukningen under anslaget först fr. o. m. budgetåret 1949/50. På grund av den ökade belastningen föreslår styrelsen, att anslaget uppräknas till 2 800 000 kronor.

*Departementschefen.*

Genom ändringar i bidragsförskottslagen 1947 slopades bestämmelserna om inkomstprövning. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 1948 men ha först under föregående budgetår inverkat på medelsförbrukningen under

detta anslag. Det är icke osannolikt, att kostnaderna under innevarande budgetår stiga ytterligare. I avbidan på erfarenhet härom synes anslaget böra uppräknas i enlighet med socialstyrelsens förslag. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor.

[27] 25. **Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m.**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                  | 160 000 | 156 616     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 315) | 160 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....        | 160 000 |             |

Från förevarande anslag gäldas framför allt bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa barn, som av nämnderna överlämnats till enskilda hem eller barnhem. Från anslaget utgår därjämte till barnavårdsnämnderna bidrag för arvoden, som av nämnderna utbetalats till vissa övervakare, ävensom ersättning för utgifter för skyddsuppfostran av personer i åldern 18—21 år, i de fall då dessa personer icke intagits å ungdomsvårdsskola.

I enlighet med förslag av socialstyrelsen (skr. 24/8 1950) bör anslaget upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 160 000 kronor.

[28] 26. **Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1947/48 .....                     | 6 000 000 | 449 028     |
| 1948/49 .....                     | 100       | 1 595 084   |
| 1949/50 .....                     | 100       | 328 524     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 315) .. | 100       |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 100       |             |

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) erinrat, att utbyggnaden av barnhemmen i enlighet med de av Kungl. Maj:t år 1946 fastställda barnhemsplanerna icke kunnat fullföljas på grund av rådande förhållanden på byggnadsmarknaden. Styrelsen ämnar innevarande budgetår till Kungl. Maj:t överlämna förslag till nya barnhemsplaner, vilka innebära en mindre omfattande utbyggnad av barnhemsvården än den som beslöts 1946. Genom en intensifiering av fosterbarnsvården har nämligen behovet av barnhemsplatser minskat.

Den 30 juni 1950 uppgingo outnyttjade medel å anslaget till ca 5 800 000 kronor. Under budgetåret 1950/51 torde omkring 2 500 000 kronor komma att utbetalas. Vid slutet av innevarande budgetår skulle alltså resterande medel

uppgå till ca 3 300 000 kronor. Även om de barnhemsbyggnader, som kunna beräknas erhålla byggnadstillstånd enligt fördelningen av 1950 års sociala kvot, skulle bli färdigställda under budgetåret 1951/52, torde statens kostnader härför icke överstiga sistnämnda belopp.

Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor.

#### *Departementschefen.*

Jag biträder socialstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

#### [29] 27. **Bidrag till driften av barnhem.**

|                                     | Anslag    | Nettoutgift |
|-------------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 3 000 000 | 2 240 893   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 315) .... | 2 600 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 2 300 000 |             |

Statsbidrag till driften av barnhem utgår för varje i barnhemmet intaget barn med en krona 50 öre per dag på villkor att vårdavgift icke uttages med högre belopp än beträffande å spädbarnshem eller mödrahem intagna ensamma spädbarn två kronor för dag och barn samt i övriga fall en krona 50 öre för dag och barn. För mödrahem, å vilket meddelas särskild utbildning i barnavård och husligt arbete och som står under tillsyn av överstyrelsen för yrkesutbildning, må statsbidrag utgå med tre kronor 50 öre för dag och barn på villkor att vårdavgift icke uttages.

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) erinrat, att styrelsen i samband med sina medelsäskanden för budgetåret 1948/49 föreslagit höjning av såväl statsbidrag som vårdavgifter men att detta förslag icke föranlett någon åtgärd. Enligt förslaget, som föranleddes av de stegrade driftkostnaderna vid barnhemmen, skulle statsbidraget höjas till 4 kronor för dag i fråga om mödrahem med särskild utbildning och 2 kronor för dag beträffande övriga barnhem. Vårdavgiften skulle höjas till 2 kronor för dag. Vården å nyssnämnda mödrahem skulle dock fortfarande vara avgiftsfri. Styrelsen fortsätter:

Med hänsyn till nuvarande statsfinansiella läge anser sig socialstyrelsen icke böra yrka på ett realiserande av förslaget i vad det avser statsbidraget, men styrelsen vill rikta uppmärksamheten på angelägenheten av att en ändring åstadkommes i den del av förslaget, som syftar till ökade vårdavgifter. Under nuvarande förhållanden med en vårdavgift uppgående endast till en krona 50 öre ställer det sig nämligen mindre kostsamt för en barnavårdsnämnd att ha ett barn placerat på barnhem än i ett fosterhem. Även om länsstyrelserna vaka över att barn icke vistas för länge på barnhem, fördröjer denna omständighet mången gång användandet av en för barnet bättre och i sin helhet billigare vårdform, nämligen utplaceringen i fosterhem. En ändring av bestämmelserna om vårdavgifterna skulle även på lång sikt komma att medföra ett minskat behov av utbyggnad av barnhemsorganisationen.

För budgetåret 1951/52 beräknas antalet vårdplatser med statsbidrag om en krona 50 öre till ca 5 500, varav 600 nytillkomna, samt antalet platser med statsbidrag om 3 kronor 50 öre till 45. Sammanlagt skulle alltså statsbidragskostnaderna uppgå till ca 3 000 000 kronor. Med hänsyn till belastningen förordar styrelsen dock, att anslaget upptages till oförändrat belopp, 2 600 000 kronor.

Socialstyrelsens förslag om höjning av vårdavgiften har tillstyrkts av statskontoret, länsstyrelserna i Östergötlands, Göteborgs och Bohus samt Norrbottens län, svenska stadsförbundet, svenska socialvårdsförbundet och Östergötlands läns landstings barnhemsstyrelse. Länsstyrelsen i Malmöhus län understryker, att avgiften för barnhemsvård i stort sett bör följa den gängse fosterlegan. Inom länet ha förekommit fall, då föräldrar under åberopande av den billigare anstaltskostnaden uttalat önskemål, att deras barn måtte få kvarstanna å barnhem i stället för att placeras i fosterhem. Länsstyrelsen tillstyrker därför socialstyrelsens förslag. Liknande synpunkter ha anförts av svenska landskommunernas förbund, Norrbottens socialvårdsförbund och barnavårdsnämnden i Hälsingborg.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län ifrågasätter, om icke vårdavgiften bör bestämmas till ännu högre belopp än det av socialstyrelsen föreslagna. Länsstyrelsen framhåller, att då barnavårdsnämnd äger uppbära allmänt barnbidrag för barn å barnhem nämndens verkliga kostnad för vården endast uppgår till ca 25 kronor i månaden. Av samma skäl förordar barnavårdsnämnden i Stockholm, att vårdavgiften sättes till åtminstone 2 kronor 50 öre per dag utom vid mödrahem.

Enligt svenska landstingsförbundet torde den genomsnittliga dagkostnaden uppgå till ca 10—12 kronor, i vilket belopp icke inräknats utgifter för ränta och amortering å kostnaderna för hemmens uppförande och utrustning. Då en höjning av statsbidraget icke kan väntas f. n., är det desto angelägnare att en anpassning av vårdavgiften efter det föreliggande kostnadsläget kommer till stånd. Förbundet föreslår en vårdavgift av 3 kronor per dag för alla hem utom sådana mödrahem, som meddela viss utbildning, där vården alltjämt förutsättes vara fri.

Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulent i första distriktet samt barnavårdsassistenterna vid överståthållarämbetet och i Östergötlands län ha icke kunnat finna, att den nuvarande vårdavgiften i verkligheten bidragit till förlängda vårdtider vid barnhemmen.

Socialstyrelsens förslag har avstyrkts av överståthållarämbetet, som bl. a. framhållit, att en barnavårdsnämnds kostnader för barnhemsvård till följd av att nämnden uppbär det allmänna barnbidraget även efter den föreslagna höjningen av vårdavgiften i regel torde komma att ställa sig väsentligt lägre än nämndens kostnader för vård i fosterhem. Ämbetet fortsätter:

I varje fall synes det överståthållarämbetet näppeligen kunna antagas, att en höjning av vårdavgiften med 50 öre för dag och barn skulle, såsom socialstyrelsen antagit, medföra en på lång sikt märkbar minskning av behovet av utbyggnad av barnhemsorganisationen.

Även om berörda skäl till en separat höjning av vårdavgiften alltså icke synes äga större tyngd, kvarstår dock frågan, huruvida icke angelägenheten av att från landstingen avlyfta en del av den inträdda kostnadsökningen talar för att en dylik åtgärd vidtages. Den föreslagna höjningen av vårdavgiften torde emellertid icke vara av sådan betydelse i detta avseende att den samma allenast av denna anledning bör företagas.

*Barnavårdsnämnden i Malmö* anser, att en höjning av vårdavgiften till 2 kronor icke sällan skulle medföra ovillighet från de enskilda att träffa avtal om bidrag och i stället medföra ökat antal fall av besvär hos länsstyrelsen. Enligt nämndens mening bör en höjning av vårdavgiften vid barnhem icke nu ifrågakomma.

#### *Departementschefen.*

När nu gällande bestämmelser om statsbidrag till driften av barnhem och vårdavgift för å barnhem intagna barn tillkommo, utgick man från en beräknad vårdkostnad av 3 kronor 75 öre — 5 kronor för barn och dag. Vårdkostnaden har sedermera stigit avsevärt och utgör nu enligt landstingsförbundets uppgift 10—12 kronor för barn och dag. Socialstyrelsen har under hänvisning till kostnadsstegringen tidigare föreslagit, att såväl statsbidraget som vårdavgiften skall höjas. Denna framställning har icke föranlett någon åtgärd. I förevarande sammanhang har styrelsen föreslagit, att vårdavgiften, utan höjning av statsbidraget, skall höjas från en krona 50 öre till 2 kronor å samtliga barnhem med undantag av s. k. hemskolor. Som skäl för förslaget har styrelsen åberopat, att barnhemsvård med nuvarande låga vårdavgift ställer sig mindre kostsam för en barnavårdsnämnd än vård i fosterhem, vilket anses kunna fördröja utplaceringen i fosterhem. Såsom framhållits i vissa yttranden skulle kostnadsskillnaden emellertid icke utjämnas genom den föreslagna höjningen av vårdavgiften, enär kommun som svarar för vårdavgiften för å barnhem intaget barn äger uppbära det allmänna barnbidraget för barnet. Det är därför föga sannolikt, att den föreslagna höjningen skulle ha någon betydelse ur den av styrelsen anförda synpunkten. Ehuru den inträdda kostnadsstegringen otvivelaktigt lett till att landstingen numera få bära en avsevärt större del av vårdkostnaden än ursprungligen avsetts, föreligger enligt min mening icke f. n. tillräckliga skäl att ur denna synpunkt tillstyrka socialstyrelsens förslag. Jag ansluter mig sålunda till den av överståthållarämbetet uttalade uppfattningen och förordar, att frågan om höjning av vårdavgiften tills vidare får anstå.

Vad härefter angår medelsbehovet för nästa budgetår synes anslaget med hänsyn till belastningssiffran för budgetåret 1949/50 kunna nedsättas till 2 300 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnhem* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 300 000 kronor.

## [30] 28. Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård.

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                  | 1 870 000 | 1 869 973   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 315) | 2 000 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....        | 2 225 000 |             |

Inom ramen för tillgängliga medel kan statsbidrag utgå till daghem, barnträdgårdar, eftermiddagshem och jordbruksdaghem, som drivas av kommuner, stiftelser, föreningar eller industriföretag. Till andra institutioner än jordbruksdaghem utgår statsbidraget i allmänhet dels till avlönande av personal, som fyller vissa kompetenskrav (lönebidrag), dels ock till kostnaderna för bespisning av barnen (kostbidrag). Lönebidraget utgår med en tredjedel (i vissa fall hälften) av de lönebelopp, som institutionens huvudman fastställt, såvida icke dessa befinnas oskäligt låga. Statsbidraget får dock icke överstiga en tredjedel (resp. hälften) av vissa grundlönebelopp, nämligen 3 000 kronor i ortsgrupp 1, 3 450 kronor i ortsgrupperna 2 och 3 samt 3 900 kronor i ortsgrupperna 4 och 5. Kostbidraget utgår för barn och dag med 15 öre i anstalt, där en måltid lagad mat utspisas, och med 30 öre i anstalt, där minst två måltider lagad mat utspisas. För barn under ett år utgår kostbidrag med 30 öre för dag, förutsatt att barnet är omhändertaget för hel-dagsvård, d. v. s. mer än 6 timmar.

Till jordbruksdaghem utgår i regel statsbidrag med högst 60 % av driftkostnaderna (jfr socialstyrelsens råd och anvisningar nr 29/1945).

Beviljat statsbidrag utbetalas i regel halvårsvis i efterskott.

Enligt riksdagens medgivande må under budgetåret 1950/51 statsbidrag beviljas till ett belopp av högst 2 000 000 kronor.

*Socialstyrelsen* framhåller (skr. 24/8 1950) inledningsvis, att institutionerna för halvöppen barnavård äro i behov av ett kraftigare statligt ekonomiskt stöd. I avvaktan på de förslag, som väntas bli framlagda av 1946 års kommitté för den halvöppna barnavården, har styrelsen dock grundat anslagsberäkningen för nästa budgetår på nuvarande bestämmelser.

Styrelsen upplyser, att verksamheten på detta område fortsatt att växa. Antalet institutioner som erhöilo statsbidrag uppgick andra halvåret 1949 till 480 mot 415 andra halvåret 1948. Jordbruksdaghemmen, vilka sommaren 1949 voro 105 till antalet, beräknades sommaren 1950 uppgå till 115. Enligt vad styrelsen erfarit kommer utbyggnaden under budgetåret 1951/52 att bedrivas i ungefär samma takt som under de senaste åren. Ansökningar ha inkommit om statsbidrag för innevarande budgetår till ett sammanlagt belopp av ca 2 300 000 kronor, varjämte för jordbruksdaghemmen erfordras omkring 200 000 kronor. Styrelsen anför vidare bl. a. följande.

Socialstyrelsen har den uppfattningen, att en begränsning av statsbidraget nu, så att icke alla ur standardsynpunkt berättigade förskoleinstitutioner erhålla bidrag, skulle skada verksamheten. Institutioner för halvöppen barnavård ingå numera oftast i den normala stadsplaneringen och den hittills bedrivna verksamheten på såväl större som mindre orter har vunnit en allt livligare uppskattning från föräldrarnas sida. Det faktum att kommunerna eller

vissa enskilda huvudmän själva svara för ca 90 % av driftkostnaderna torde vara en garanti för att utbyggnaden under de närmaste åren kommer att vara begränsad. Styrelsen anser sig därför trots det trängda ekonomiska läget böra föreslå en uppräknig av anslaget för nästa budgetår.

Styrelsen framhåller, att en höjning av anslaget i viss grad även motiveras av löneregleringar, ökat antal ålderstillägg, ökning av antalet vårdplatser m. m. inom de institutioner, som redan nu erhålla bidrag. Styrelsen beräknar, att driftbidrag med bibehållande av nuvarande bidragsnormer bör beviljas till ett belopp av 2 500 000 kronor under budgetåret 1951/52. Med hänsyn till att statsbidraget utbetalas halvårsvis i efterskott beräknas anslaget behöva anvisas endast med 2 250 000 kronor.

Socialstyrelsen har sedermera (promemorior 12/10 och 27/10 1950) anmält, att det belopp å högst 2 000 000 kronor, som enligt statsmakternas beslut må beviljas i bidrag under budgetåret 1949/50, icke räcker för utbetalande av bidrag avseende första halvåret 1950 ens till de institutioner, som tidigare erhållit sådant. Härför erfordras att bidrag får beviljas med 7 570 kronor utöver vad som medgivits. Anledningen härtill är bl. a., att bidraget till ålderstillägg successivt ökat samt att en del institutioner utökat antalet barnavdelningar. Vidare ha inkommit flera nya ansökningar för budgetåret 1949/50, vilka i och för sig skulle berättiga till bidrag å 118 661 kronor. Styrelsen hemställer därför *dels* om bemyndigande att för sagda budgetår bevilja bidrag med 130 000 kronor utöver det förut fastställda beloppet av 2 000 000 kronor, *dels* att enligt enahanda beräkningsgrunder få bevilja bidrag för innevarande budgetår med 2 350 000 kronor i stället för medgivna 2 000 000 kronor, *dels* att för innevarande budgetår anvisas ett tilläggsanslag av 225 000 kronor, *dels* ock att för budgetåret 1951/52 anvisas ett anslag av 2 450 000 kronor.

*Statskontoret*, som avgivit yttrande över socialstyrelsens förstnämnda framställning, har under hänvisning till det arbete som bedrivs av kommittén för den halvöppna barnavården icke kunnat tillstyrka en uppräknig av anslaget.

*1950 års besparingsutredning* anser, att förevarande anslag icke kan förbigås vid en besparingsaktion. Utredningen anför bl. a. följande.

Detta innebär icke att utredningen skulle hålla före, att verksamheten inom den halvöppna barnavården icke fyller en viktig uppgift i samhället. Enligt utredningens mening kunna emellertid grunderna för statsbidraget omprövas och modifieras utan att verksamhetens fortsatta bestånd äventyras. Statsbidraget till den halvöppna barnavården täcker ca 9 % av kostnaderna för verksamheten. Detta är en relativt sett så liten andel i totalkostnaden att det torde kunna sägas att den halvöppna barnavården i allmänhet icke för sitt fortbestånd är beroende av statsbidraget. En indragning av detta bidrag skulle därför sannolikt icke få till följd att verksamheten i någon nämnvärd utsträckning nedlades; indragningen skulle i stället innebära att den del av kostnaderna som för närvarande täckes av statsbidraget finge finansieras genom något ökade tillskott från övriga bidragsgivare och från barnens föräldrar. Det resonemang, som här förts, är dock knappast tillämpligt på jordbruksdaghem, som erhålla statsbidrag med intill 60 % av kostnaderna. Därest

dessa daghem, t. ex. av arbetsmarknadsskäl, anses även i fortsättningen böra erhålla statsbidrag, synas dock dessa böra inskränkas till vad som är oundgängligen nödvändigt för driftens upprätthållande. Avgifter samt bidrag från annan än staten till dessa hem böra därför höjas i proportion till de höjda avgifterna vid övriga anstalter i händelse av statsbidragets indragning. De statliga bidragen torde i varje fall i fortsättningen icke böra överstiga sammanlagt 150 000 kronor om året. Skulle driftförluster i undantagsfall uppstå vid anstalter för den halvöppna barnavården, synas dessa eventuellt böra komma i fråga för ersättning med medel ur allmänna arvsfonden.

Utredningen föreslår, att anslaget indrages fr. o. m. nästa budgetår eller — om bidrag till jordbruksdaghemmen bibehållas — uppföres med högst 150 000 kronor.

#### *Departementschefen.*

Det nuvarande statsbidraget till anstalter för halvöppen barnavård tillkom genom beslut av 1943 års riksdag. Det avsågs som en provisorisk lösning av statsbidragsfrågan i avbidan på resultatet av den utredning som pågått först genom 1941 års befolkningsutredning och sedermera genom 1946 års kommitté för den halvöppna barnavården. Sistnämnda kommitté har nu slutfört sitt arbete och dess betänkande väntas föreligga inom kort.

Med anledning av propositionen nr 46 behandlade 1949 års riksdag vissa frågor rörande det nuvarande statsbidraget. Vid anmälan av nämnda proposition anförde jag (s. 21), att det på grund av vad som upplysts angående statsbidragets betydelse för den halvöppna barnavårdens fortsatta utbyggnad och med särskild hänsyn till daghemsvårdens vikt ur arbetsmarknads-synpunkt syntes mig önskvärt, att det i och för sig relativt ringa statsbidraget — detsamma beräknades täcka endast ca 10 % av kostnaderna — finge utgå till samtliga daghem och barnträdgårdar, som fylla de på institutioner av detta slag uppställda kraven. Statsutskottet, vars utlåtande (nr 69) godkändes av riksdagen, förklarade sig i likhet med departementschefen anse, att bidrag i regel bör utgå till samtliga daghem och barnträdgårdar. Bidragsanslaget har emellertid fortfarande anvisats som reservationsanslag och för varje budgetår har bestämts, till vilket sammanlagt belopp statsbidrag får beviljas.

Det av 1950 års besparingsutredning framlagda förslaget att bidragsanslaget helt eller eventuellt med undantag av den del som åtgår för bidrag till jordbruksdaghem skall indragas fr. o. m. nästa budgetår — vilket förslag innebär att statsbidrag bortsett från jordbruksdaghemmen icke skulle beviljas för tiden efter utgången av 1950 — kan jag icke nu upptaga till närmare prövning. Förslaget torde få behandlas i samband med förenämnda betänkande från 1946 års kommitté för den halvöppna barnavården. Härvid torde få prövas huruvida statsbidrag i framtiden bör utgå till nu ifrågavarande institutioner.

Såsom framgår av det förut anförda ha statsmakterna så sent som 1949 godkänt principen att statsbidrag enligt gällande bestämmelser i regel skall utgå till daghem och barnträdgårdar. Socialstyrelsen har beräknat att för

genomförande härav erfordras ett tilläggsanslag för innevarande budgetår av 225 000 kronor och en ökning av anslaget för nästa budgetår med 450 000 kronor. Den relativt betydande kostnadsökning som sålunda kan beräknas uppkomma för statsverket torde i nuvarande läge böra föranleda en omprövning av 1949 års beslut. Tills vidare bör en mera betydande ökning av bidragsgivningens omfattning undvikas. Detta förutsätter en prövning av de olika institutionernas ekonomi i syfte att tillförsäkra bidrag åt de institutioner som ha största behovet därav. Några närmare riktlinjer för denna prövning är jag icke beredd att nu framlägga. Det synes dock önskvärt, att nytillkommande institutioner icke principiellt uteslutas från bidrag utan att behovsprövningen får gälla även de institutioner som tidigare fått bidrag. Prövningen bör ankomma på socialstyrelsen.

Även om de nu gällande riktlinjerna sålunda något revideras, anser jag mig böra tillstyrka någon höjning av anslaget för nästa budgetår. Jag förordar, att anslaget höjes med ett belopp motsvarande vad socialstyrelsen beräknat ytterligare erforderligt för innevarande budgetår eller 225 000 kronor. Anslaget bör alltså upptagas till 2 225 000 kronor. Hinder bör icke föreligga för styrelsen att för budgetåren 1949/50 och 1950/51 bevilja bidrag med högre belopp än det tidigare fastställda, om styrelsen finner detta böra ske även med det av mig förordade anslaget. Någon särskild begränsning — vid sidan av medelsanvisningen — av socialstyrelsens rätt att bevilja statsbidrag synes över huvud taget icke längre erforderlig. Bidragsverksamhetens omfattning torde sålunda kunna helt regleras genom beloppet av det anslag som anvisas.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att statsbidrag för budgetåren 1949/50 och 1950/51 må beviljas till högre belopp än 2 000 000 kronor;

b) till *Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 2 225 000 kronor.

[31] 29. **Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården m. m.**

|                                   | Anslag  | Nettoutgift |
|-----------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 300 000 | 294 982     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 315) .. | 303 000 |             |
| 1951/52 (förslag).....            | 308 000 |             |

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget ha 233 000 kronor avsetts till driftbidrag till förskoleseminarier samt 70 000 kronor till stipendier. Av reservationen å anslaget den 30 juni 1950, ca 15 700 kronor, hänföra sig 15 000 kronor till kursverksamhet, som icke hunnit avslutas under budgetåret 1949/50.

*Yrkanden.*

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) hemställt, att anslaget höjes med 14 000 kronor.

|                                                 |              |
|-------------------------------------------------|--------------|
| 1. Ökat medelsbehov för stipendier.....         | 5 000        |
| 2. Fortbildningskurs för föreståndarinnor ..... | 9 000        |
|                                                 | <hr/> 14 000 |

*Motivering.*

1. Med anledning av beslut av 1949 års riksdag inrättades ett förskoleseminarium i Luleå. För innevarande budgetår ha stipendier beräknats endast till en årskurs. Då seminariet under nästa budgetår beräknas vara fullt utbyggt med två årskurser, bör stipendiebeloppet med tillämpande av tidigare beräkningsgrunder uppräknas med 5 000 kronor.

2. I föregående års petita begärde styrelsen ett anslag å 17 000 kronor för en fyra veckors kurs för föreståndarinnor vid daghem, vilket anslag dock icke beviljades. Då kursen har ett i huvudsak ekonomiskt syfte, nämligen att nedbringa de f. n. mycket höga vårdkostnaderna per barn och dag, anser styrelsen fortfarande, att den bör anordnas. Genom att inskränka kurstiden till tre veckor m. m. ha kostnaderna begränsats till 9 000 kronor.

*Yttrande.*

*Statskontoret* har avstyrkt, att medel anvisas till den föreslagna kursen för föreståndarinnor vid daghem.

*Departementschefen.*

Anslaget bör i enlighet med socialstyrelsens förslag ökas med 5 000 kronor på grund av utbyggnaden av seminariet i Luleå. Däremot kan jag icke heller för nästa budgetår tillstyrka medelsanvisning till den föreslagna kursen för föreståndarinnor vid daghem. Anslaget bör alltså upptagas till (303 000 + 5 000) 308 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildning av personal inom den halvväpnade barnvården m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 308 000 kronor.

[32] 30. **Fria resor för barn.** För innevarande budgetår ha anvisats till Fria resor för barn ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor samt till Bidrag till husmoderssemestern ett förslagsanslag av 2 850 000 kronor.

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) föreslagit, att anslaget till Fria resor för barn för nästa budgetår uppföres med 3 000 000 kronor och anslaget till Bidrag till husmoderssemestern med 2 600 000 kronor.

1950 års *besparingsutredning* har (skr. 14/11 1950) föreslagit, att en avgift av i vissa fall 5, i andra fall 10 kronor skall uttagas för de resor, som barn och vårdare för dem nu erhålla utan avgift. Härigenom beräknas en besparing

av minst 519 000 kronor för budgetår uppkomma. Utredningen har vidare föreslagit, att de fria resorna för husmödrar, vartill för innevarande budgetår beräknats 1 550 000 kronor, skola avskaffas och att i stället det belopp, som utgår till stipendier för underlättande av husmoderssemester, skall höjas från nuvarande 800 000 kronor till 1 450 000 kronor.

#### *Departementschefen.*

Bestämmelserna rörande de fria resorna behandlades vid 1949 års riksdag sedan en översyn företagits av särskilda sakkunniga. Dessa ifrågasatte, att för varje resa skulle erläggas en expeditionsavgift (1—2 kronor) och förslag om sådan avgift (2—4 kronor) framfördes i riksdagen. Mot en expeditionsavgift anfördes såväl principiella som praktiska skäl och den avvisades av statsmakterna. Den av besparingsutredningen föreslagna avgiften synes endast i fråga om beloppet skilja sig från den tidigare aktuella expeditionsavgiften. De skäl som föranledde riksdagen att avvisa denna kvarstå därför även i fråga om den nu föreslagna avgiften. Under rådande ekonomiska förhållanden har jag emellertid icke ansett mig böra utan vidare avvisa förslaget. Då besparingsutredningen icke företagit någon undersökning rörande de återverkningar i olika hänseenden på de fria resorna, som den föreslagna avgiften kan beräknas få, har Kungl. Maj:t den 15 december 1950 på mitt förslag uppdragit åt socialstyrelsen att utreda denna fråga. Innan ställning toges till besparingsutredningens förslag, bör resultatet av socialstyrelsens undersökning föreligga. Anslaget till Fria resor för barn bör under dessa förhållanden i statsverkspropositionen upptagas med endast preliminärt beräknat belopp. Då utgifterna under motsvarande anslag för budgetåret 1949/50 endast uppgingo till 2 550 000 kronor, bör anslagsbeloppet härvid kunna sättas något lägre än socialstyrelsen föreslagit. Jag förordar, att anslaget preliminärt upptages till 2 700 000 kronor.

De fria resorna för husmödrar böra behandlas samtidigt som de fria resorna för barn. Även medelsbehovet till bidrag till husmoderssemester bör därför i statsverkspropositionen upptagas med endast preliminärt beräknat belopp. Härvid synes socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet till 2 600 000 kronor böra godtagas. Jag förordar emellertid, att beloppet upptages fördelat på tre anslag, nämligen ett förslagsanslag till Fria resor för husmödrar, ett förslagsanslag till Bidrag till driften av semesterhem samt ett reservationsanslag till Stipendier för underlättande av husmoderssemester. Dessa anslag böra uppföras med resp. 1 400 000, 400 000 och 800 000 kronor.

Under punkterna 33—35 i det följande gör jag hemställa beträffande sistnämnda tre anslag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Fria resor för barn* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 2 700 000 kronor.

[33] 31. **Fria resor för husmödrar.** Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Fria resor för husmödrar* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

[34] 32. **Bidrag till driften av semesterhem.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 32 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av semesterhem* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[35] 33. **Stipendier för underlättande av husmoderssemester.** I enlighet med vad jag anfört under punkten 32 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Stipendier för underlättande av husmoderssemester* för budgetåret 1951/52 beräkna ett reservationsanslag av 800 000 kronor.

[36] 34. **Bidrag till driften av barnkolonier m. m.**

|                                   | Anslag    | Nettoutgift |
|-----------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                     | 1 500 000 | 1 540 869   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 317) .. | 1 500 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....           | 1 500 000 |             |

Å anslaget fanns den 1 juli 1950 en reservation å 2 558 kronor.

Från anslaget bestridas kostnaderna för bidrag till andra driftkostnader än resor vid barnkolonier och feriebarnsverksamhet.

*Socialstyrelsen* har (skr. 24/8 1950) lämnat följande uppgifter.

Bidraget till barnkolonierna utgår i regel med en krona — i undantagsfall högst 2 kronor — för barn och dag. På grund av tillströmningen av ansökningar har bidraget i vissa fall fått nedsäckas till 50 eller 25 öre för barn och dag eller ock fått helt nekas.

Antalet ansökningar om driftbidrag till barnkolonier är i ständigt stigande. Bidrag beviljades under 1948 till 416 kolonier för sammanlagt 20 376 barn samt under 1949 till 552 kolonier med 28 338 barn.

Bidraget till feriebarnsverksamheten är maximerat till en krona för barn och dag. Även denna verksamhet har under senare år väsentligt utvidgats. Statsbidrag beviljades 1948 till 48 feriebarnsorganisationer för 11 401 barn samt 1949 till 55 organisationer för 12 926 barn.

I nuvarande läge har styrelsen icke ansett sig böra föreslå en eljest önskvärd uppräkninö av anslaget.

*Departementschefen.*

Anslaget bör, såsom socialstyrelsen föreslagit, för nästa budgetår anvisas med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnkolonier m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

[37] 35. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar.**

|                                     | Anslag    | Nettoutgift |
|-------------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 2 690 000 | 2 509 080   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 318) .... | 3 121 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 2 992 000 |             |

En förteckning över ungdomsvårdsskolorna återfinnes i statsliggaren, s. 319.

I skrivelse den 14 september 1950 har socialstyrelsen avgivit förslag till anslagsberäkningar för nästa budgetår med utgångspunkt från att ungdomsvårdsskolornas yttre organisation förblir oförändrad. Sedermera har styrelsen i skrivelse den 8 november 1950 föreslagit, att Skarvik-Tallåsen nedlägges och att dess klientel överflyttas till de nuvarande skolorna Sonestorp och Ljunga-skog samt att i samband därmed vissa andra förändringar ske vid ungdomsvårdsskolorna.

**Socialstyrelsens framställning den 14 september 1950.**

*Yrkanden.*

*Socialstyrelsen* har hemställt, att anslaget uppräknas med 39 000 kronor enligt följande uppställning.

**Löneregleringsfrågor m. m.**

1. Höjda ersättningar åt folkskollärare för undervisning i slöjd och i fortsättningsskola ..... 13 900
2. Avlöningsförstärkning åt cheferna vid Lövsta och Skarvik-Tallåsen samt biträdande läkaren vid Lövsta (halvår) ..... 6 504

**Personalökning.**

3. 1 bokhållare i Ce 21 ..... 8 508

**Omräkning.**

4. Ändrad dyrortsgruppering för Råby och Broby ..... 5 967
5. Löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång ..... 13 728
6. Avrundning. .... 358

48 965

**Avgår.**

- För högt beräknade löneklassplaceringar ..... 9 965

Summa kronor 39 000

Socialstyrelsen har erinrat, att styrelsen för innevarande budgetår föreslagit att yrkesläroverpersonalen vid yrkesskolorna skulle sammanföras till en enhetlig grupp med placering i 23 eller 21 lönegraden. Styrelsen har icke nu beräknat något belopp för denna löneförhöjning men hemställer, att densamma överväges om lönerna vid de centrala verkstadsskolorna regleras vid 1951 års riksdag.

Socialstyrelsen har därutöver föreslagit ordinariesättning av följande tjänster, nämligen 3 folkskollärare i Ce 21, 3 jordbruksförmän i Ce 14, 5 biträdande husföreståndare i Ce 13, 7 vårdare i Ce 11 och 1 kanslibiträde i Ce 11. Behovet av dessa tjänster är enligt styrelsens mening stadigvarande. Därjämte bör ett kontorsbiträde i Ce 8 ordinariesättas enligt grunderna för reglerad befordringsgång.

Styrelsen har vidare föreslagit extraordinariesättning såsom vårdare (11 lönegraden) av 8 tjänster i högst Cg 11 vid Lövsta och Långanäs. Dessa tjänster tillkommo genom beslut av 1949 års riksdag i syfte att förstärka bevakningssystemet. Befattningshavarnas uppgifter äro av samma karaktär som vårdarnas och ett permanent behov av tjänsterna anses föreligga.

Slutligen har styrelsen anmält, att en å övergångsstat uppförd befattning såsom arbetsledare i Ca 14 numera kan utgå ur personalförteckningen.

#### *Motivering.*

1. Vid 1947 års riksdag beslöts, att folkskollärarna vid ungdomsvårdsskolorna skulle, i likhet med folkskollärarna inom det allmänna folkskoleväsendet, vara placerade i 21 lönegraden samt bl. a. erhålla särskild ersättning för undervisning i slöjd och i fortsättningsskola. Sådan ersättning har för båda kategorierna folkskollärare intill den 1 juli 1950 utgått med 2 resp. 3 kronor för timme.

Genom kungörelse den 8 september 1950, nr 495, ha nya grunder fastställts för timarvoden till folkskollärare inom det allmänna folkskoleväsendet. Arvodesbeloppen för undervisning i slöjd och i fortsättningsskola ha höjts och graderats efter ortsgrupper (kung. nr 496/1950). I överensstämmelse med den tillämpade principen om jämställdhet mellan de båda folkskollärarkategorierna böra arvoden för ungdomsvårdsskolornas folkskollärare höjas i motsvarande mån.

2. Genom beslut av 1950 års riksdag ha cheferna för Skarvik-Tallåsen och Lövsta samt biträdande läkaren vid Lövsta erhållit avlöningsförstärkning med resp. 5 004, 5 004 och 3 000 kronor för år fr. o. m. den 1 januari 1951. För innevarande budgetår anvisade medel avse allenast ett halvt år, varför uppräknings nu bör ske med belopp, som erfordras för ytterligare ett halvår.

3. Vid Långanäs finnes f. n. ett kontorsbiträde. Redogöraransvaret och skötseln av de mera kvalificerade kamerala göromålen åvila rektor, som sålunda har att svara för all ekonomisk förvaltning, innefattande även jordbrukets, trädgårdsdriftens och verkstädernas räkenskaper. Redogörararbetet vid Långanäs är av ungefär samma storleksordning som vid Lövsta och Skarvik-Tallåsen, där ifrågavarande arbete åvilar bokhållare i Ce 21. Klientelet vid

Långanäs tillhör ungdomsvårdsskolornas mest svårbehandlade. Rektorn bör icke belastas med kamerala göromål utan helt få ägna sig åt ledningen av det pedagogiska arbetet. Även vid Långanäs bör därför finnas en särskild bokhållare.

4. De kommuner, i vilka Råby och Broby äro belägna, skola enligt Kungl. Maj:ts beslut ingå i städerna Lund resp. Söderköping den 1 januari 1952. Det förutsättes, att en uppflyttning samtidigt sker från ortsgrupperna 1 resp. 2 till den för Lund och Söderköping nu gällande ortsgruppen 3.

#### *Yttranden.*

*Statskontoret* finner de skäl socialstyrelsen anført för anställande av en bokhållare vid Långanäs bärande, dock endast under förutsättning att personalorganisationen vid skolan icke påverkas av pågående utredning rörande vården vid ungdomsvårdsskolorna.

*Statens lönenämnd* tillstyrker förslaget om höjning av ersättningarna för undervisning i slöjd och i fortsättningsskola.

#### **Socialstyrelsens framställning den 8 november 1950.**

Ungdomsvårdsskoleorganisationens behov av platser för själsligt abnorma kvinnliga elever uttages f. n. på Skarvik-Tallåsens skolhem och yrkesskola. Denna anläggning äges av Stockholms stadsmision och är utarrenderad till staten för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1953.

*Socialstyrelsen* har anmält, att grannskapet mellan Lövsta och Skarvik-Tallåsen tidvis blivit än mera störande än förut och att styrelsen för sistnämnda skola hemställt, att verksamheten därstädes måtte förflyttas till annan ort redan före avtalstidens utgång. Socialstyrelsen har undersökt möjligheterna att på annat sätt än genom nybyggnad av en hel skolanläggning skapa de nödvändiga förutsättningarna för en förflyttning av verksamheten vid Skarvik-Tallåsen. Styrelsen föreslår, att denna skola överflyttas till Ljungaskog och Sonestorp, vilka båda skolor äro belägna på ett avstånd av 2,5 km från varandra. Styrelsen understryker emellertid, att den enda fullt tillfredsställande lösningen vore att bygga en helt ny anstalt, som från början planerats för det speciella ändamål, om vilket här är fråga. En förflyttning till Ljungaskog och Sonestorp anses dock kunna rekommenderas bl. a. därför, att ett annat konfliktämne därigenom skulle bringas ur världen, nämligen det störande grannskapet mellan pojkskolan Ljungaskog och flickskolan Sonestorp.

Socialstyrelsen har angivit de förändringar inom ungdomsvårdsskoleorganisationen, vilka enligt styrelsens mening äro betingade av överflyttning av Skarvik-Tallåsens klientel till Ljungaskog-Sonestorp. För det av styrelsen framlagda förslaget till byggnadsprogram skall här icke närmare redogöras. Det är nämligen min avsikt att efter vederbörligt remissförfarande underkasta detta en särskild granskning och senare föreslå proposition till årets riksdag i de frågor, som därvid aktualiseras.

Utan förhandlingar med Stockholms stadsmision kan staten icke bliva löst från sitt avtal rörande Skarvik-Tallåsen förrän den 30 juni 1953. Detta hindrar emellertid icke, att överflyttningen till Ljungaskog-Sonestorp verkstäl-

les före nämnda dag. För omorganisationen erforderliga byggnadsarbeten böra kunna igångsättas omkring den 1 maj 1951 och avslutas före den 1 januari 1952, vilken dag omorganisationen senast bör vara genomförd.

*Förflyttning av Skarvik-Tallåsens klientel.*

Skarvik-Tallåsens platsantal uppgick före förstatligandet av driften därstädes till 91. I samband med förstatligandet nedbragtes platsantalet till 70. Dessa platser äro fördelade på *dels* en specialavdelning med 10 platser, avsedd för tillfälligt omhändertagande av oroliga elever, *och dels* tre avdelningar, varav en, för 20 elever, avsedd för skolhemsklientelet.

Enligt socialstyrelsens mening bör den nya skolan tills vidare icke mottaga skolhemselever. Härom anför styrelsen i huvudsak följande.

Sammanblandningen av skolhems- och yrkesskoleelever har visat sig mindre lämplig. Antalet skolhemselever vid Skarvik-Tallåsen har under de båda sista åren varit ringa och uppgick den 1 oktober 1950 till endast tre. Utvecklingen i detta avseende avspeglar skolstyrelsens och socialstyrelsens ansträngningar att söka placera detta klientel på annat sätt. Ett försök har sålunda gjorts att placera skolflickorna på det för normala elever avsedda Broby, vilket emellertid i längden visat sig mindre lämpligt. Om flickor av psykopattyp skulle mottagas vid Broby bör i vart fall denna skolas resurser att vårda psykiskt komplicerade barn samtidigt ökas.

Frågan om de lämpligaste vårdformerna för det yngsta skolhemsklientelet utredes f. n. av särskilda sakkunniga. Enligt vad styrelsen under hand inhämtat undersöka dessa, huruvida de skolflickor, som nu hänvisas till Skarvik-Tallåsen, kunna placeras på något av barnhemmen för psykopatiska och nervösa barn. Styrelsen anser för egen del att det vore ett mycket allvarligt steg att beskära ungdomsvårdsskoleorganisationens möjligheter att taga hand om ifrågavarande klientel, särskilt som detta omhändertagande sker sedan andra vårdmöjligheter visat sig otillräckliga. Resultaten av de sakkunnigas utredning böra emellertid avvaktas, innan slutgiltig ställning toges till frågan. Styrelsen har i detta läge samt med hänsyn till det ringa platsbehovet och de höga kostnaderna för en skolhemsavdelning ansett sig icke kunna förorda, att en särskild sådan avdelning nu uppföres vid Ljungaskog-Sonestorp. Om platsbehovet ökas och det eljest befinnes lämpligt att en skolhemsavdelning uppföres därstädes, bör denna avdelning organiseras som en särskild enhet på betryggande avstånd från avdelningen för äldre elever.

Den nya skolan bör organiseras på fyra avdelningar, nämligen

en *specialavdelning* för 10 elever å nuvarande elevhemmet Ljungbacka (Ljungaskog), rymmande därjämte bl. a. läkarmottagning, sjuksal och två sjukrum,

en *utskrivningsavdelning* för 10 elever å nuvarande elevhemmet Sörgården (Sonestorp) samt

två *vanliga avdelningar* för vardera 20 elever å nuvarande elevhemmen Björkhaga (Ljungaskog) och Björkbacken (Sonestorp).

Vad beträffar de sistnämnda båda avdelningarna framhåller socialstyrelsen, att den ideala elevgruppen för psykopatklientelet enligt erfarenheterna från Skarvik-Tallåsen är 7—8 för de yngre och 10—12 för de äldre eleverna. En helt nybyggd skola borde därför lämpligen byggas efter paviljongsystemet. Vid ombyggnaden av Ljungaskog-Sonestorp har hänsyn emellertid måst tagas till redan befintliga byggnader.

Yrkesutbildningen skall enligt socialstyrelsens förslag organiseras på följande grenar, nämligen hushållsgöromål, bageri, tvätt, sömnad, handarbete, trädgård och ladugårdsskötsel. Lokaler och utrustning härför finnas redan på Sonestorp och Ljungaskog utom vad avser handarbete och sömnad, för vilka undervisningsgrenar lokaler skulle iordningställas i redan befintliga byggnader på Ljungaskog.

I detta sammanhang anföres beträffande jordbruksdriften i huvudsak följande.

Den sammanlagda arealen kommer efter Sonestorps och Ljungaskogs sammanslagning att uppgå till 48 har åker och 172 har skog och övrig mark. För elevernas yrkesutbildning torde ett mindre jordbruk med husdjursskötsel vara att föredraga. En del av åkerarealen bör utarrenderas eller försälas. Skötseln av skogen, som nu handhaves av resp. skola efter anvisningar i Kolleberga revir, bör helt överföras på nämnda revir.

Beträffande personalbehovet vid den nya skolan anföres följande.

Skolans ledning bör — liksom vid Skarvik-Tallåsen — åvila en chef, tillika läkare, som därjämte skall vara rådgivande psykiater vid Östra Spång och Råby.

Den del av skolan, som kommer att ligga på det nuvarande Sonestorps område, bör stå under ledning av en avdelningsföreståndare (souschef), som därjämte närmast under chefen skall svara för den läkepedagogiska verksamheten och yrkesutbildningen vid hela skolan, sköta eftervården, vara personalchef och handha vissa organisatoriska uppgifter samt vara chefens ställföreträdare. Erfarenheterna från en liknande anordning vid Lövsta ha varit goda.

Tre assistenter böra anställas. Dessa böra icke som nu är fallet vid Skarvik-Tallåsen vara knutna till en särskild avdelning utan få ägna sig åt uppgifter, avseende hela klientelet. En av assistenterna — sjukvårdsassistenten — bör vara biträde åt chefen i de sjukvårdande uppgifterna och därjämte särskilt ägna sig åt klientelet vid specialavdelningen. En annan — fritidsassistenten — bör särskilt ägna sig åt fritidssysselsättningar, leda gymnastik, lek, idrott och hobbyverksamhet. Den tredje assistenten — psykologassistenten — bör ha kuratorsuppgifter, handhava testningar, yrkesvalsprov och yrkesvägledning samt övriga psykologiska undersökningar ävensom — under chefens ledning — individual- och gruppterapien.

För yrkesundervisningen erfordras två lärarinnor i hushållsgöromål (skolkök och bageri), en lärarinna i tvätt, två lärarinnor i kvinnlig slöjd (sömnad), en trädgårdsmästare och en jordbruksföreståndare.

Matlagning och utspisning bör centraliseras till två ställen, nämligen ett på Ljungaskog och ett på Sonestorp. Hushållet vid hela skolan bör förestås av en biträdande husföreståndare och matlagningen ombesörjas av två ekonomibiträden.

Specialavdelningen bör — utöver sjukvårdsassistenten — förfoga över en husföreståndare och tre vårdare. Husföreståndaren bör ha sjuksköterskeutbildning.

Vid envar av avdelningarna Björkhaga (Ljungaskog) och Björkbacken (Sonestorp) bör finnas en husföreståndare och tre vårdare.

Utskrivningsavdelningen bör förfoga över en husföreståndare och en vårdare.

För eldning samt skötseln av värme-, sanitetstekniska och elektriska anläggningar erfordras två hantverkare.

Kameralkontoret bör liksom vid Skarvik-Tallåsen förestås av en bokhållare med hjälp av ett kanslibitråde.

Slutligen bör, som nu är fallet vid Skarvik-Tallåsen, kunna anställas tillfälligt personal för tillsynen nattetid.

| Befattningar                      | lönegrad | den nya skolan | Skarvik-Tallåsen | Sonestorp | Ljunga-skog | —    | + |
|-----------------------------------|----------|----------------|------------------|-----------|-------------|------|---|
| Chef, tillika läkare .....        | 31       | 1              | 1                |           |             |      |   |
| Rektor .....                      | 29       |                |                  | 1         | 1           | 2    |   |
| Avdelningsföreståndare .....      | 25       | 1              |                  |           |             |      | 1 |
| Assistent .....                   | 23       | 3              | 4                | 2         | 2           | 5    |   |
| Folkskollärare .....              | 21       |                | 1                |           |             | 1    |   |
| Lärarinna i hushållsgöromål ..... | 19       | 2              | 2                | 3         |             | 3    |   |
| Lärarinna i kvinnlig slöjd .....  | 19       | 2              | 2                | 1         |             | 1    |   |
| Yrkeslärare .....                 | 19       |                |                  |           | 3           | 3    |   |
| Trädgårdsmästare .....            | 16       | 1              |                  |           | 1           |      |   |
| Jordbruksföreståndare .....       | 16       | 1              |                  |           | 1           |      |   |
| Ladugårdsförman .....             | 13       |                |                  |           | 1           | 1    |   |
| Bokhallare .....                  | 21       | 1              | 1                |           |             |      |   |
| Lärarinna i tvätt .....           | 14       | 1              | 1                | 1         |             | 1    |   |
| Jordbruksförman .....             | 14       |                |                  | 1         |             | 1    |   |
| Husföreståndare .....             | 15       | 4              | 4                |           | 1           | 1    |   |
| Biträdande husföreståndare .....  | 13       | 1              | 4                | 1         |             | 4    |   |
| Vårdare .....                     | 11       | 11             | 12               |           | 3           | 4    |   |
| Hantverkare .....                 | 11       | 2              | 2                |           | 1           | 1    |   |
| Kanslibitråde .....               | 11       | 1              | 1                |           |             |      |   |
| Ekonomibitråde .....              | 6        | 2              |                  |           | 1           |      | 1 |
| ” .....                           | 2        |                |                  |           | 4           | 4    |   |
| Kontorsbitråde .....              |          |                |                  |           | 1           | 1    |   |
| Summa .....                       |          | 34             | 35               | 10        | 20          | 33   | 2 |
|                                   |          |                |                  |           |             | — 31 |   |

Omläggningens inverkan på ungdomsvårdsskolornas personaluppsättning framgår av härvid fogad uppställning. Personalstaten vid den nya skolan upptager en tjänst mindre än vid Skarvik-Tallåsen. Fyra nya tjänster ha tillkommit, nämligen avdelningsföreståndaren, trädgårdsmästaren, jordbruksföreståndaren och två ekonomibiträden, medan fem tjänster tagits bort, nämligen en assistent, tre biträdande husföreståndare och en vårdare.

#### *Övrigt klientel.*

Genom den föreslagna omflyttningen av det kvinnliga psykopatklientelet till Ljungaskog och Sonestorp mister ungdomsvårdsskoleorganisationen ett antal platser för *dels* debila manliga yrkesskoleelever och *dels* normalbegåvade kvinnliga sådana elever.

I följande uppställning redovisas platsantal och beläggningsförhållanden å skolorna för debila pojkar och normalbegåvade elever av båda könen.

| Skola                                         | Platsantal | Beläggning<br>1/11 1950 |
|-----------------------------------------------|------------|-------------------------|
| <i>För debila pojkar (15—18 år):</i>          |            |                         |
| Ljungaskog .....                              | 55         | 22                      |
| Råby .....                                    | 20         | 23                      |
| Margretelund .....                            | 35         | 28                      |
|                                               | 110        | 73                      |
| <i>För normalbegåvade pojkar (15—18 år):</i>  |            |                         |
| Sundbo .....                                  | 50         | 47                      |
| Forsane .....                                 | 55         | 49                      |
| Johannisberg .....                            | 35         | 28                      |
|                                               | 140        | 124                     |
| <i>För normalbegåvade flickor (15—18 år):</i> |            |                         |
| Sonestorp .....                               | 35         | 19                      |
| Hornö .....                                   | 33         | 16                      |
| Brättegården .....                            | 25         | 21                      |
|                                               | 93         | 56                      |

Vid en beräkning av det framtida platsbehovet måste man — anför socialstyrelsen — taga hänsyn till flera faktorer. Beläggningssiffrorna vid vissa typer av skolor äro f. n. anmärkningsvärt låga. Orsakerna härtill äro att finna i de låga födelsetalen för de aktuella åldersgrupperna, en förbättring av eftervården, en viss återhållsamhet från barnavårdsnämndernas sida samt en effektivisering av samhällets förebyggande åtgärder.

Socialstyrelsen har sökt beräkna de ökade födelsetalens inverkan på det kommande platsbehovet och därvid funnit, att under år 1957 skulle — om hänsyn toges endast till denna faktor — behövas ytterligare ca 100 platser och år 1960 ca 200 platser jämfört med nuläget. Då emellertid ungdomsvårdsskoleorganisationen har ett relativt ringa antal platser, är den mycket känslig för tillfälliga förändringar i fråga om intagningspraxis, vårdtid o. dyl. Dessa senare faktorer äro f. n. föremål för utredning, varför styrelsen finner det omöjligt att nu beräkna det framtida platsbehovet.

Genom omläggningen minskas platsantalet med 55 platser för debila yrkesskolepojkar och 35 platser för normalbegåvade yrkesskoleflickor. Denna minskning bör motvägas av en viss utbyggnad av andra skolor. Debilskolorna Råby och Margretelund, vilka direkt beröras av Ljungaskogs nedläggande som pojkskola, böra sättas i stånd att taga emot det egentliga debilklientelet, medan Sundbo bör få taga emot gränsfallen mellan debila och normalbegåvade och Johannisberg de från Sundbo överskjutande normalfallen. Styrelsen understryker i detta sammanhang vikten av att de i skrivelsen den 14 september 1950 föreslagna reparationerna vid Råby och Johannisberg (se punkt 39) komma till stånd. Därjämte böra förhandlingar upptagas med stiftelsen Råby räddningsinstitut om antingen istandsättande av det s. k. Gyllenkrokska huset eller nybyggnad av en paviljong för 10 elever. Vid Margretelund böra inrättas de två terapiverkstäder, som i princip beslutades av 1950

års riksdag. Elevhemmen vid Margretelund böra repareras. Genom dessa anordningar ökas Råbys kapacitet med 15, Margretelunds med 10 och Johannisbergs med 15 platser eller tillhoppa 40 platser.

För att möta minskningen i fråga om platser för kvinnligt normal klientel böra två personalbostadshus uppföras vid Hornö. Vid bifall till detta förslag kan personal, som nu har sin bostad i elevförläggningarna, flytta ut, varigenom utrymmen för 10 elever frigörs. I samband därmed böra tre vårdare i Ce 11 få anställas. Vidare bör en rektorsbostad få byggas vid Brättegården, varigenom denna skola efter vissa omdispositioner skulle kunna taga emot ytterligare 5 elever. Genom här föreslagna anordningar återvinnas sålunda 15 av de platser, som försvinna i och med att psykopatklientelet flyttas till Sonestorp.

#### *Förslagets inverkan på anslagsberäkningen.*

Socialstyrelsen räknar med följande besparingar under budgetåret 1951/52 i anledning av den föreslagna indragningen av tjänster, nämligen å icke-ordinarieposten 84 782 kronor, å arvodesposten 2 000 kronor och å posten till rörligt tillägg 10 400 kronor, eller tillhoppa avrundat 97 000 kronor.

Genom nedläggningen av Ljungaskog och Sonestorp i deras nuvarande form minskas därjämte medelsbehovet under omkostnadsanslaget för budgetåret 1951/52 med 90 050 kronor.

#### *Departementschefen.*

I samband med behandlingen av frågan om anslag till ungdomsvårdsskolorna för innevarande budgetår (prop. 1950:98) prövades en framställning från socialstyrelsen om anordnande av slutna avdelningar vid vissa skolor i syfte att minska antalet rymningar. För egen del ansåg jag, att vidare erfarenheter från den redan existerande slutna avdelningen vid Långanäs borde avvaktas, innan än flera sådana avdelningar anordnades; jag var därför icke beredd att biträda framställningen. Jag uttalade, att fortskridande förbättringar inom ramen för den vid skolorna tillämpade öppna vården skulle kunna komma att reducera även rymningsproblemet och förutskickade en sakkunnigutredning om lämpliga åtgärder härutinnan. Riksdagen biträdde förslaget att slutna avdelningar icke skulle uppföras under budgetåret 1950/51 men förutsatte, att Kungl. Maj:t komme att framlägga förslag härutinnan till 1951 års riksdag, därest utredningen och ytterligare erfarenheter gäve stöd härför (statsutsk. utl. nr 165; rd. skr. nr 344). — Sakkunniga ha numera tillkallats för berörda utredning. Enligt vad jag inhämtat kommer de sakkunnigas ställningstagande till frågan om inrättande av slutna avdelningar icke att föreligga i sådan tid att eventuella förslag kunna föreläggas 1951 års riksdag. Ej heller andra skäl tala för att frågan om sådana avdelningar i nuvarande läge åter upptages till prövning.

Jag behandlar nu till en början socialstyrelsens förslag rörande förflyttning av verksamheten vid Skarvik-Tallåsen samt därmed sammanhängande problem.

Skarvik-Tallåsen, som tidigare drivits av ägaren, Stockholms stadsmission, arrenderas av staten för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1953. Det förutsattes vid arrendeavtalets tillkomst, att anstaltens fortsatta utnyttjande för ungdomsvårdsskoleändamål skulle ha karaktär av ett provisorium i avvaktan på att en ny och ändamålsenligare skola kunde uppföras på annan ort. En förflyttning av verksamheten vid Skarvik-Tallåsen ansågs nämligen önskvärd med hänsyn till pojkskolan Lövstas närbelägenhet och de därav uppkommande störningarna.

Ur anstaltssynpunkt vore det utan tvekan lämpligast att, inför arrendetidens utgång, uppföra en helt ny skola, planlagd enligt paviljongsystemet. Med hänsyn till det statsfinansiella läget har socialstyrelsen emellertid fått i uppdrag att undersöka, huruvida icke anstaltsbehovet för detta klientel kunde täckas genom anlåtande av redan befintliga anläggningar. Styrelsen har föreslagit, att verksamheten vid Skarvik-Tallåsen överflyttas till Ljungaskog och Sonestorp, vilka båda skolor äro belägna på ett avstånd av 2,5 km. från varandra och lämpligen kunna sammanslås till en anstaltsenhet.

I Vagnhärad och Örkelljunga finnas f. n. ungdomsvårdsskolor för såväl pojkar som flickor (Lövssta och Skarvik-Tallåsen resp. Ljungaskog och Sonestorp). Erfarenheterna visa, att det icke är lämpligt att förlägga ungdomsvårdsskolor för elever av skilda kön i närheten av varandra. Eleverna vid de olika skolorna inspirera nämligen varandra till rymningar och uppträden; härigenom ökas den irritation, som ändå lätt kan uppstå bland befolkningen i bygden kring en öppen ungdomsanstalt av här ifrågavarande slag. Antingen det manliga eller det kvinnliga klientelet bör därför överflyttas från Vagnhärad resp. Örkelljunga till annan ort (jag bortser härvid från skolhemmet Östra Spång, som även detta är beläget i Örkelljunga men som icke beröres av dessa problem). Genom att överföra verksamheten vid Skarvik-Tallåsen till Ljungaskog och Sonestorp vinner man, att de här nämnda problemen lösas för båda skolorna på en gång. Därmed erhållas också bättre möjligheter att utnyttja de vid Ljungaskog och Sonestorp befintliga platserna. I viss mån ha förhållandena vid dessa båda skolor föranlett begränsningar i fråga om intagningarna därstädes. Medelbeläggningen per månad vid Sonestorp (35 platser) har under de båda senaste åren icke uppgått till mer än ca 20 elever; vid Ljungaskog (55 platser) hade elevantalet den 1 november 1950 sjunkit till 22. Erfarenheten synes visa, att det under rådande förhållanden vid dessa skolor icke torde vara tillrådligt att åter öka antalet intagningar. Det kan emellertid icke i längden försvaras att uppehålla driften vid skolorna med en så markant underbeläggning. Jag biträder därför socialstyrelsens förslag att verksamheten vid Skarvik-Tallåsen skall förflyttas till Ljungaskog och Sonestorp.

Jag vill här inskjuta, att ett flertal tjänster vid Sonestorp och Ljungaskog med hänsyn till underbeläggningen f. n. hållas vakanta. En av tre yrkeslärare vid Ljungaskog (skrädderi) överfördes under år 1950 till Råby, som förfogade över en vakant yrkeslärartjänst.

För flickor i skolåldern har vid Skarvik-Tallåsen funnits en särskild avdelning med 20 platser. För avdelningen har beräknats en personaluppsättning på 7 befattningshavare förutom för hela skolan gemensam personal; med hänsyn till rådande underbeläggning utnyttjas dock icke de för avdelningen avsedda tjänsterna i full utsträckning. Under de båda senaste åren har antalet å skolan intagna skolflickor i stort sett varierat mellan 3 och 9. Den 1 juli 1950 funnos där 4 och den 1 oktober samma år 3 elever. Det måste anses synnerligen oekonomiskt att hålla en särskild förläggning med egen undervisning och personal för ett så ringa antal elever. Frågan om den lämpligaste vårdformen för det yngsta skolhems klientelet utredes f. n. av ungdomsvårdsskoleutredningen. Därvid undersökes bl. a. huruvida icke de psykopatiska skolflickorna skulle kunna placeras vid barnhem för psykopatiska och nervösa barn. En annan lösning vore måhända att taga emot dessa flickor vid Broby; härför erfordras emellertid särskilda anordningar, bl. a. en förstärkning av läkartillsynen vid skolan. I nuvarande läge är jag icke beredd att framlägga något förslag till lösning av denna fråga. I likhet med socialstyrelsen anser jag, att man tills vidare bör inrikta sig på att icke sätta upp en skolhemsavdelning vid den blivande psykopatskolan Ljungaskog-Sonestorp.

Genom den förordade omläggningen förlorar ungdomsvårdsskoleorganisationen ett antal platser för dels debila manliga elever och dels normalbegåvade kvinnliga elever. Enligt socialstyrelsens mening borde denna minskning kompenseras genom ökning av platsantalet vid vissa skolor, nämligen för de manliga elevernas del Råby, Margretelund och Johannisberg och för de kvinnliga eleverna Hornö och Brättegården. Elevförläggningen vid Råby är f. n. i stort behov av en ombyggnad. Under punkt 39 föreslår jag, att medel anvisas för denna ombyggnad, vars genomförande tillika kommer att öka skolans kapacitet med fem elevplatser. Förhandlingar ha upptagits med stiftelsen Råby räddningsinstitut om uppförande av en ny anstaltsbyggnad eller ombyggnad av det s. k. Gyllenkrokska huset vid skolan. De vid Ljungaskog befintliga verkstäderna (snickeri och mekanisk verkstad) böra överföras till Margretelund, som f. n. förfogar över två yrkeslärtjänster men saknar verkstäder för yrkesutbildningen; även vederbörande yrkeslärare böra förflyttas till sistnämnda skola. Efter dessa åtgärder torde Margretelund kunna taga emot ytterligare 10 elever. Johannisberg kan efter reparation, varom jag under punkt 39 gör särskild framställning, rymma ytterligare ett tiotal elever. Vad beträffar flickskolorna vill jag framhålla, att beläggningen vid dessa den 1 september 1950 uppgick till 191 elever. Därest den nya skolan för psykopatiska flickor får den omfattning som föreslagits, nämligen 60 platser, uppgår flickskolornas platsantal efter Skarviksomläggningen till ca 265. Jag förutsätter, att socialstyrelsen vidtager sådana dispositioner, att platsbehovet täckes med utnyttjande av de platser som sålunda stå till buds.

Som jag redan tidigare nämnt är det min avsikt att icke här närmare ingå på frågan om de för den nya skolan erforderliga byggnadsarbetena. Jag förutsätter emellertid, att planlösningen i stort sett kommer att ansluta sig

till socialstyrelsens förslag och tager detta till utgångspunkt för min beräkning av personalbehovet.

Till sin yttre struktur skiljer sig den nya skolan betydligt från Skarvik-Tallåsen. Den förstnämnda anläggningen blir koncentrerad till två delskolor, medan de fyra avdelningarna vid Skarvik-Tallåsen ligga relativt långt från varandra. Den nya skolan medger därför ett bättre gemensamt utnyttjande av personalen än Skarvik-Tallåsen. Härav följer att personalbehovet blir mindre. Å andra sidan fordrar skolans uppdelning på två ganska långt ifrån varandra liggande huvuddelar, att dess chef, som beräknas komma att ha större delen av sin verksamhet förlagd till Ljungaskog med dess läkarmottagning, erhåller biträde av en souschef, som ansvarar för verksamheten vid Sonestorp. Skolan bör därför, som socialstyrelsen föreslagit, förfoga över en avdelningsföreståndare för denna uppgift. Vidare märkes att Skarvik-Tallåsen saknar jordbruks- och trädgårdsskötsel, medan sådan kommer att finnas vid den nya skolan. Vid denna bör därför anställas en jordbruksföreståndare och en trädgårdsmästare. Då skolans jordbruk blir alltför stort för en flickskola, bör det i möjligaste mån utarrenderas. Skötseln av skogen bör överföras på domänverket. Intill dess åtgärder vidtagits för minskning av åkerarealen, bör den vid Ljungaskog nu tjänstgörande ladugårdsförmannen, som innehar ordinarie tjänst, få kvarstå. Jag biträder socialstyrelsens förslag till personaluppsättning vid den nya skolan. Skolans chef bör utan särskild ersättning tjänstgöra som rådgivande psykiater vid Östra Spång och Råby.

Nuvarande rektorn vid Sonestorp torde tills vidare komma att tjänstgöra som souschef. Vid Skarvik-Tallåsen, Ljungaskog och Sonestorp nu tjänstgörande ordinarie personal, som icke kan beredas tjänstgöring vid den nya skolan, torde kunna förflyttas till andra ungdomsvårdsskolor. Omläggningen påverkar icke den för skolorna gällande personalförteckningen i annan mån än att 2 rektorer i Ca 29 och 1 ladugårdsförman i Ca 13 böra föras på övergångsstat samt att 1 avdelningsföreståndare i Ce 25 bör uppföras på förteckningen.

Arrendekontraktet med Stockholms stadsmision rörande Skarvik-Tallåsen utgår den 30 juni 1953. Omläggningen bör emellertid ske snarast möjligt. Socialstyrelsen räknar med att den nya skolan, under förutsättning att byggnadsarbetena kunna påbörjas i maj månad 1951, skall kunna stå beredd att mottaga Skarvik-Tallåsens klientel den 1 januari 1952. Det är min avsikt att föreslå, att medel för byggnadsarbetena skola anvisas från den särskilda fond för utbyggnad av de statliga ungdomsvårdsskolorna, som tillkom sedan städerna Stockholm och Göteborg år 1949 befriades från skyldighet att hålla egna ungdomsvårdsskolor (jfr prop. 1949: 85, s. 16). Denna fond, som ännu är orörd och uppgår till 880 000 kronor, torde väl förslå till att täcka de byggnadskostnader, som kunna uppkomma i detta sammanhang. Då således medel för detta ändamål icke erfordras å nästa års budget, böra ur anslags-synpunkt hinder icke möta att påbörja arbetena redan under våren 1951. Jag har därför i likhet med socialstyrelsen utgått ifrån att omläggningen skall vara genomförd den 1 januari 1952. Det torde få ankomma på social-

styrelsen att upptaga de förhandlingar med Stockholms stadsmission, som kunna anses lämpliga på grund av att avflyttningen från Skarvik-Tallåsen sker i förtid.

Den föreslagna omläggningen minskar medelsbehovet under förevarande anslag med 229 206 kronor för helt år eller för halvår 114 603 kronor. Å andra sidan bör vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår hänsyn tagas dels till att ladugårdsförmannen vid Ljungaskog skall kvarstå i tjänst och dels till att nuvarande rektorn vid Sonestorp torde komma att förordnas som souschef. Ladugårdsförmannens lön uppgår till 3 126 kronor och skillnaden mellan avdelningsföreståndarlönen och rektorslönen till 1 356 kronor, allt för halvår. Vissa av de vid Skarvik-Tallåsen, Ljungaskog och Sonestorp nu placerade tjänsterna kunna hållas vakanta redan från budgetårets ingång; besparingen under första hälften av budgetåret blir för deras vidkommande 29 440 kronor. De båda yrkeslärartjänsterna vid Margretelund komma att stå obesatta intill den 1 januari 1952, då två yrkeslärare vid Ljungaskog komma att förflyttas till förstnämnda skola; till följd härav uppkommer en besparing under budgetårets första hälft med 8 016 kronor. Med hänsyn till svårigheterna att bedöma vilka nu anställda befattningshavare, som komma att avgå vid Skarviksomläggningen, äro här angivna belopp beräknade efter lägsta placering i vederbörande lönegrad.

Enligt mina här gjorda beräkningar bör således anslaget för nästa budgetår minskas med (114 603 — 3 126 — 1 356 + 29 440 + 8 016) 147 577 kronor.

Jag övergår nu till övriga anslaget berörande frågor.

Vad angår socialstyrelsens i skrivelsen den 14 augusti 1950 framförda förslag vill jag till en början tillstyrka, att ersättningarna för undervisning i slöjd och i fortsättningsskola höjas på sätt socialstyrelsen förordnat. Höjningen föranleder en merutgift av 13 900 kronor.

Ungdomsvårdsskolornas rektorer nödgas i viss omfattning sysselsätta sig med kamerala göromål. Vid de större skolorna äro dessa arbetsuppgifter så betungande, att rektorerna i avsevärd utsträckning hindras från att själva deltaga i det direkta arbetet med eleverna. Vid Långanäs med dess svårbehandlade klientel torde detta förhållande vara särskilt kännbart. Förslaget om inrättande av en bokhållarbefattning därstädes synes därför beaktansvärt. I nuvarande statsfinansiella läge ser jag mig emellertid nödsakad underlåta att föreslå, att särskilda medel anvisas för en sådan tjänst. Socialstyrelsen bör dock vara oförhindrad att anställa en extra arbetskraft för dessa göromål om så kan ske med anlitande av besparingar.

Då det ännu icke är avgjort i vad mån dyrortsgrupperingen kommer att påverkas av kommunindelningsreformen, kan jag icke i nuvarande läge biträda förslaget om uppräknings anslaget i anledning av ändrad kommunindelning.

Mot socialstyrelsens beräkningar av ökat medelsbehov för avlöningsförstärkningar åt läkare samt för löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång har jag intet att erinra. För dessa ändamål bör därför anvisas

ytterligare 6 504 resp. 13 728 kronor. Å andra sidan bör anslaget minskas med ett belopp av 9 965 kronor på grund av att vissa tjänster besatts med personal i lägre löneklass än som ursprungligen beräknats.

I viss överensstämmelse med socialstyrelsens förslag förordar jag, att följande tjänster ordinariesättas, nämligen 3 folkskollärare, 3 jordbruksförmän, 4 vårdare, 1 kanslibiträde och 1 kontorsbiträde. Däremot vill jag icke ännu föreslå, att de för förstärkning av bevakningen vid Lövsta och Långnäs avsedda tjänsterna i högst Cg 11 utbytas mot vårdartjänster i Ce 11. En å övergångsstat uppförd tjänst som arbetsledare kan utgå ur personalförteckningen.

För den händelse de av mig i anledning av socialstyrelsens skrivelse den 14 september 1950 framlagda förslagen vinna bifall, bör anslaget uppräknas med  $(13\,900 + 6\,504 + 13\,728 - 9\,965)$  24 167 kronor.

Därjämte vill jag framföra vissa ytterligare förslag, som avse ungdomsvårdsskolornas personal.

Med hänvisning till vad som under För flera huvudtitlar gemensamma frågor anförts rörande personalen vid vissa maskinanläggningar föreslår jag, att en hantverkartjänst i Ca 11 vid Lövsta utbytes mot en tjänst som maskinist i Ca 13; löneökningen kan beräknas till 524 kronor.

I det föregående har jag angivit vissa tjänster, vilka med hänsyn till den förordade förflyttningen av Skarvik-Tallåsen kunna stå vakanta under första hälften av nästa budgetår. Oberoende av nämnda omläggning kan dessutom en tjänst som lärarinna i kvinnlig slöjd i Ce 19 under hela nästa budgetår hållas vakant vid Hårsjögården. Besparingen härigenom uppgår till 7 656 kronor.

Under den under arvodesposten upptagna delposten till rådgivande psykiater anvisades för budgetåret 1949/50 ett belopp av 21 500 kronor; utgifterna uppgingo emellertid endast till 16 000 kronor. Bortsett från den nedräkning, som Skarvik-Tallåsenomläggningen medgiver, bör denna delpost därför kunna ytterligare något minskas. Härtill kommer att rådgivande psykiater ej längre erfordras vid Skarvik-Tallåsen, sedan chefstjänsten vid denna skola numera besatts. Minskningen bör dock begränsas till 6 200 kronor.

Slutligen torde jag få beröra frågan om löneställningen för yrkeslärarpersonal vid ungdomsvårdsskolorna.

År 1947 företogs en särskild lönereglering för ungdomsvårdsskolornas personal (prop. nr 269; rd. skr. nr 387). Enligt föredragande statsrådets mening borde lärare i yrkesämne (vid yrkesskolor för pojkar) i lönehänseende vara likställda med motsvarande befattningshavare vid centrala verkstadsskolor. Det föreslogs, att ungdomsvårdsskolornas ifrågavarande lärare i avvaktan på lönereglering för centrala verkstadsskolorna tills vidare skulle placeras i nuvarande 19 lönegraden under benämningen yrkeslärare. Lärarinnor i hushållsgöromål och lärarinnor i kvinnlig slöjd (vid såväl yrkesskolor som skolhem) voro redan före löneregleringen placerade i nuvarande 19 lönegraden. Enligt särskilda lönesakkunniga, vilkas förslag låg till grund för löneregleringen,

borde dessa lärarinnor av likalöneskäl placeras i samma lönegrad som yrkeslärarna. Detsamma borde vara förhållandet med en föreslagen ny kategori av yrkeslärarinnor, nämligen lärarinnor i tvätt. Föredragande statsrådet fann det emellertid icke lämpligt att i sammanhanget lösa likalönefrågan för hushålls- och slöjdlärarinnorna. Tvättlärarinnan borde i brist på tjänliga jämförelseobjekt för bedömande av den riktiga löneställningen placeras i nuvarande 14 lönegraden. Lärarna i jordbruk och trädgårdsskötsel vid yrkeskolor för pojkar — jordbruksföreståndare och trädgårdsmästare — föreslogos placerade i nuvarande 16 lönegraden.

Sedan Kungl. Maj:t avlåtit proposition till riksdagen i enlighet med föredragande statsrådets förslag, godkände riksdagen den föreslagna löneregleringen. Riksdagen uttalade emellertid, att riksdagen funnit synnerligen tveksamt om den föreslagna löneskillnaden mellan yrkeslärarna å ena sidan samt jordbruksföreståndarna och trädgårdsmästarna å den andra vore fullt motiverad. Med hänsyn till behovet av enhetliga grunder för lönesättningen för ifrågavarande lärarkategorier vid olika slag av skolor hade riksdagen emellertid funnit skäl tala för en av de lönesakkunniga framförd mening, att en lösning mot likställighet borde ske i ett större, den allmänna lönepolitiken på jordbruksområdet berörande sammanhang.

Socialstyrelsen har i petitaskrivelser för budgetåren 1949/50—1951/52 återkommit till frågan om lönereglering för här berörda befattningshavare. Enligt styrelsens mening bör yrkeslärarpersonalen vid yrkesskolorna (yrkeslärare, lärarinnor i hushållsgöromål, lärarinnor i kvinnlig slöjd, lärarinnor i tvätt, jordbruksföreståndare och trädgårdsmästare) sammanföras till en enhetlig befattningshavargrupp under benämningen yrkeslärare. Med utgångspunkt från ett av 1946 års skolkommision avgivet förslag till lönebestämmelser för lärare vid centrala verkstadsskolor har styrelsen föreslagit, att ungdomsvårdsskolornas ifrågavarande lärare skola placeras en lönegrad högre än som föreslagits för ordinarie yrkeslärare vid central verkstadsskola eller i 23 resp. 21 lönegraden alltefter högre eller lägre kompetens. Hushålls- och slöjdlärarinnor vid skolhem för flickor böra placeras tre lönegrader över motsvarande lärarinnor inom det allmänna folkskoleväsendet, d. v. s. hushållslärarinnor i 21 (18 + 3) och slöjdlärarinnor i 19 (16 + 3) lönegraderna. Styrelsen har motiverat sitt förslag med att ifrågavarande tjänstemän vid ungdomsvårdsskolorna icke åtnjuta ferier utan endast semester, att deras arbetstid uppgår till 46—48 veckotimmar samt att deras elever äro särskilt svårbehandlade.

Statens lönenämnd har icke haft något att erinra mot att hushålls- och slöjdlärarinnor vid yrkesskolor erhålla tjänstebeteckningen yrkeslärare, men har icke yttrat sig rörande lämplig lönegradsplacering. Nämnden har vidare funnit befogat, att hushålls- och slöjdlärarinnor vid skolhem erhålla en något högre placering jämfört med motsvarande befattningshavare vid folkskola; löneskillnaden borde dock begränsas till två lönegrader.

I avvaktan på en kommande lönereglering för de centrala verkstadsskolornas lärare ha inga förändringar hittills vidtagits i fråga om löneställ-

ningen för ungdomsvårdsskolornas här berörda personal. Chefen för eklestistikdepartementet kommer denna dag att föreslå, att lönerna för lärare vid centrala verkstadsskolor skola regleras på så sätt, att dessa lärare erhålla arvode motsvarande begynnelselönen i 20 lönegraden samt ålderstillägg motsvarande löneklassuppflyttningar i denna lönegrad. I anslutning till denna lönereglering böra jämväl ungdomsvårdsskolornas yrkeslärare uppflyttas från 19 till 20 lönegraden. Övriga här berörda lönefrågor böra däremot underkastas prövning av 1949 års tjänsteförteckningskommitté.

Vid bifall till detta förslag böra 14 å personalförteckningen uppförda yrkeslärare i Ca 19 uppflyttas till Ca 20. Anslaget för nästa budgetår bör ökas med ca 8 300 kronor.

De av mig här senast framlagda förslagen böra föranleda å ena sidan en ökning av anslaget med (524 + 8 300) 8 824 kronor men å andra sidan minskning med (7 656 + 6 200) 13 856 kronor.

Minskningen av medelsbehovet kan således beräknas till (147 577 — 24 167 — 8 824 + 13 856) 128 442 kronor, eller i runt tal 129 000 kronor.

Under de skilda anslagsposterna fördelar sig medelsbehovet sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 152 000 (+ 75 000) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 72 300 (+ 3 900) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 466 000 (— 193 000) kronor;

rörligt tillägg 301 700 (— 14 900) kronor.

Anslaget bör således uppföras med (1 152 000 + 72 300 + 1 466 000 + 301 700) 2 992 000 (— 129 000) kronor.

För innevarande budgetår gäller, att Kungl. Maj:t må medgiva överskridande av arvodesposten och icke-ordinarieposten om så erfordras på grund av vissa förhållanden, vilka angivas i prop. 1950: 98, s. 24. Samma medgivande bör få gälla under nästa budgetår. För den händelse Skarviksomläggningen av någon anledning icke skulle kunna genomföras till den 1 januari 1952, bör Kungl. Maj:t därjämte äga medgiva överskridande av dessa båda poster om så erfordras för att uppehålla driften vid Skarvik—Tallåsen, Ljungaskog och Sonestorp i erforderlig omfattning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården vidtaga de ändringar, som av mig angivits;

b) fastställa följande avlöningsstat för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

#### *Avlöningsstat.*

|                                                                                           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..                            | 1 152 000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 72 300    |

|                                                                     |           |
|---------------------------------------------------------------------|-----------|
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis ..... | 1 466 000 |
| 4. Rörligt tillägg, förslagsvis .....                               | 301 700   |
| <hr/>                                                               |           |
| Summa kronor 2 992 000;                                             |           |

c) till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården*:  
*Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av  
 av 2 992 000 kronor.

[38] 36. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader.**

|                                     | Anslag    | Nettoutgift |
|-------------------------------------|-----------|-------------|
| 1949/50 .....                       | 2 000 000 | 2 278 245   |
| 1950/51 (statsliggaren s. 320) .... | 2 610 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....             | 2 567 000 |             |

*Yrkanden.*

*Socialstyrelsen* har (skr. 14/9 1950) framlagt förslag till anslagsberäkning för nästa budgetår. I samband med förslag rörande Skarvik-Tallåsen (skr. 8/11 1950; jfr nästföregående punkt) har styrelsen därefter beräknat viss minskning av anslagsbehovet. Totalt skulle anslaget vid bifall till styrelsens förslag öka med 110 000 kronor.

|                                                                          | Ökning    | Minskning |
|--------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| 1. Underhåll av byggnader m. m. ....                                     | 156 800   |           |
| 2. Inventarier m. m. ....                                                | 20 000    |           |
| 3. Eftervård och utackordering .....                                     | 23 200    |           |
| 4. Skarvik-Tallåsens förflyttning till Ljungaskog och<br>Sonestorp ..... |           | 90 000    |
|                                                                          | + 200 000 | — 90 000  |

*Motivering.*

1. *Underhåll av byggnader m. m.* För innevarande budgetår (25 skolor) har anvisats 185 500 kronor, varav för vissa engångsändamål, isoleringsrum och brandskyddsåtgärder, 20 000 resp. 40 000 kronor. För det egentliga byggnadsunderhållet har således avsetts ett belopp av 125 500 kronor. Kostnaderna under anslagsposten uppgingo under budgetåren 1948/49 och 1949/50 (17 resp. 20 skolor) till ca 104 000 resp. 153 000 kronor.

Ett icke ringa antal av byggnaderna äro relativt gamla, de äldsta uppfördes redan under förra hälften av 1800-talet. Ett flertal byggnader tillkommo under senaste världskriget; särskilt målningsarbetena ha här blivit av låg kvalitet. På grund av knapphet på medel har det årliga byggnadsunderhållet under en följd av år i hög grad måst eftersättas. Styrelsen kan icke längre taga på sitt ansvar att detta förhållande får fortsätta. Värdet av samtliga byggnader — med undantag för jordbruks- och verkstadsbyggnader — uppgår till ca 15 milj. kronor. På grund av byggnadernas nuvarande skick och det ändamål, vartill de användas, bör beräknas ett anslagsbehov av minst 300 000 kronor, d. v. s. 2 % av byggnadernas nuvärde. Detta belopp måste an-

ses lågt särskilt om hänsyn tages till att förslitningen på grund av klienteletts art blir onormalt hög.

Inför innevarande budgetår hemställde styrelsen om ett belopp av 82 300 kronor till bestridande av kostnaderna för vissa brandskyddsanordningar. Enligt föredragande departementschefens mening borde ifrågavarande kostnader fördelas på två budgetår; för budgetåret 1950/51 anvisades därför 40 000 kronor. För nästa budgetår bör återstoden, 42 300 kronor, anvisas.

2. *Inventarier m. m.* Utgift 1948/49 och 1949/50 resp. 83 118 och 79 652 kronor; anslag 1950/51 118 500 kronor. — Kostnaderna för nyanskaffning och komplettering av utrustningen i samband med under byggnadsanslaget (se nästföljande punkt) föreslagen omändring av två elevbyggnader och uppförande av ett personalbostadshus vid Johannisberg beräknas till ca 40 000 kronor. Detta belopp bör fördelas lika över två budgetår.

3. *Eftervård och utackordering.* Utgift 1948/49 och 1949/50 resp. 133 446 och 154 093 kronor; anslag 1950/51 177 300 kronor. — Uppräkningen motiveras av den kraftiga utbyggnaden av den statliga ungdomsvårdsskoleorganisationen fr. o. m. den 1 juli 1950 ävensom förhållandena på arbets- och bostadsmarknaden.

4. Minskningen fördelar sig med 350 kronor på sjukvård m. m., 3 250 kronor på reseersättningar, 18 600 kronor på expenser och 67 850 kronor på övriga utgifter, eller tillhopa 90 050 kronor (jämkat till 90 000 kronor).

#### *Yttranden.*

Över socialstyrelsens förslag i skrivelsen den 14 september 1950 ha statskontoret och byggnadsstyrelsen avgivit utlåtanden.

*Statskontoret* anser, att delposten till bränsle, lyse och vatten med hänsyn till belastningen under budgetåret 1949/50 — 438 863 kronor — bör uppföras med 435 000 kronor. Under posterna till underhåll av byggnader m. m. samt till inventarier beräknades för innevarande budgetår medel för vissa utgifter av engångsnatur, varför ett uppförande av posterna med oförändrat belopp innebär, att medel i viss utsträckning stå till förfogande för att möta under budgetåret uppkommande stegrade utgifter. Statskontoret kan därför ej tillstyrka ytterligare uppräknings av dessa anslagsposter. Föreslagen höjning av delposten till eftervård och utackordering avstyrkes under hänvisning till föredragande departementschefens uttalande (prop. 1950: 98, s. 27) rörande en i nästföregående års anslagsframställning ifrågasatt höjning av denna post.

*Byggnadsstyrelsen* anför beträffande äskandena under delposten till underhåll av byggnader m. m. i huvudsak följande.

Storleken av underhållsmedel för byggnader brukar fastställas på grundval av dels byggnadernas ålder, typ och storlek samt dels det värde per volymsenhet, som åsatts dem. För att kunna bedöma skäligheten av det begärda anslaget storlek erfordras därför en besiktning och genomgång av fastighetsbeståndet, vilken icke varit möjlig under remisstiden.

Som jämförelse kan emellertid nämnas, att vid beräkning av underhållsanslaget för det i byggnadsstyrelsens delfond ingående fastighetsbeståndet skola värden å byggnader som äro uppförda efter år 1935 i första hand om-

räknas till 1935 års prisnivå med ledning av styrelsens nybyggnadskostnadsindex. Underhållskostnaderna utgöra efter 1935 års prisläge 1,5 % för byggnader uppförda före 1935 samt 1 % för byggnader, som uppförts under detta år eller senare, dock att under de åtta första åren efter byggnadens färdigställande räknas med en procentsats av 0,5.

Byggnadsstyrelsen anser sig icke f. n. kunna bedöma, i vilken omfattning fastighetsbeståndet vid de statliga ungdomsvårdsskolorna fordrar annan underhållsprocent än de byggnader, för vilka styrelsen bestrider underhållet.

#### *Departementschefen.*

De medel, som avsetts för löpande underhåll av byggnader, ha under de senaste budgetåren varit alltför lågt beräknade. Trots återhållsamhet från socialstyrelsens sida har delposten till underhåll av byggnader m. m. överskridits under budgetåren 1948/49 och 1949/50 med ca 23 000 resp. 62 000 kronor. Enligt vad jag inhämtat fann skolbyråns arkitekt vid sin översyn under våren 1950 ett totalt reparationsbehov för över 400 000 kronor. Anslaget för innevarande budgetår medgiver emellertid reparationer för endast 125 500 kronor. En höjning av de för löpande underhåll avsedda medlen synes böra ske. Med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen anfört är jag emellertid icke f. n. beredd att basera mina beräkningar på ett procentuellt system i relation till byggnadsvärdena. I stället föreslår jag, att ett belopp av 200 000 kronor ställes till förfogande för detta ändamål, varigenom anslagshöjningen begränsas till 74 500 kronor.

För vissa brandskyddsanordningar böra för nästa budgetår avses 42 300 kronor eller 2 300 kronor mer än för innevarande budgetår.

I sammanhang med förslag till ombyggnad m. m. vid Johannisberg har socialstyrelsen för anskaffande av inventarier beräknat ett behov av 40 000 kronor, fördelat med 20 000 kronor på ett vart av budgetåren 1951/52 och 1952/53. Såsom framgår under nästföljande punkt har jag icke velat tillstyrka den föreslagna ombyggnaden men i stället förordat, att medel anvisas för en grundlig reparation av skolan. Trots att ombyggnaden alltså icke kommer till stånd, föreligger behov att förnya och komplettera inventarieutrustningen, ehuru knappast i den omfattning som socialstyrelsen avsett. Jag föreslår, att ett belopp av 20 000 kronor ställes till förfogande för detta ändamål under nästa budgetår; frågan huruvida ytterligare medel böra anvisas torde få upptagas till prövning inför budgetåret 1952/53.

Enligt min mening föreligger icke tillräckliga skäl för en uppräknings av delposten till eftervård och utackordering.

Den av statskontoret förordade uppräknings av delposten till bränsle, lyse och vatten synes med hänsyn till omläggningarna inom skolorganisationen böra anstå.

Anslaget bör minskas med belopp, som för innevarande budgetår avsetts för vissa engångsutgifter, nämligen för anordnande av isoleringsrum 20 000 kronor och för anskaffande av inventarier till Broby 30 000 kronor. Vidare nedräknar jag anslaget med 90 000 kronor, motsvarande den besparing, som bör kunna ske genom förflyttning av verksamheten vid Skarvik-Tallåsen till Sonestorp och Ljungaskog samt därmed sammanhängande omflyttningar.

Anslaget bör således uppföras med (2 610 000 + 74 500 + 2 300 + 20 000 — 20 000 — 30 000 — 90 000) 2 566 800 kronor eller i runt tal 2 567 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården*:  
Omkostnader för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av  
2 567 000 kronor.

[39] 37. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 660 000 kronor. Å anslaget fanns den 30 juni 1950 en reservation av ca 614 000 kronor.

#### Yrkanden.

*Socialstyrelsen* har (skr. 14/9 1950) hemställt om anvisande av 1 805 900 kronor enligt följande uppställning.

|                                                                           |                 |
|---------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1. Ändringsarbeten å elevförläggningen vid Råby .....                     | 33 300          |
| 2. Ombyggnad av två elevförläggningar vid Johannisberg .....              | 308 000         |
| 3. Ett personalbostadshus vid Johannisberg .....                          | 43 000          |
| 4. Idrottsplats vid Fagared .....                                         | 13 000          |
| 5. Gymnastikbyggnad vid Sundbo .....                                      | 212 000         |
| 6. Växthus vid Fagared .....                                              | 40 000          |
| 7. Reningsverk för spillvatten vid Fagared .....                          | 19 000          |
| 8. Personalbostäder vid skolor för kvinnliga elever:                      |                 |
| Rektorsbostäder vid Brättegården, Broby och Eknäs à 58 200 kronor .....   | 174 600         |
| Ett personalbostadshus vid vardera Eknäs och Hornö à 105 000 kronor ..... | 210 000         |
| 9. Personalbostäder i övrigt vid skolor för manliga elever .....          | 753 000         |
|                                                                           | <hr/> 1 805 900 |

#### Motivering.

1. Den elevförläggning, som f. n. användes vid Råby, är uppförd 1839 och icke restaurerad sedan 1925. Avdelningen är i ett synnerligen dåligt skick.

2.—3. 1947 års riksdag beslöt (prop. nr 269; rd. skr. nr 387), att dåvarande kombinerade yrkesskolan och skolhemmet Johannisberg skulle omorganiseras till ren yrkesskola och utbyggas till att rymma 60 platser. För utbyggnaden erfordrades uppförande av vissa bostadshus, varigenom till personalbostäder utnyttjade utrymmen inom anstaltsbyggnaderna kunde frigöras för elevernas räkning. Medel till ifrågavarande bostadshus ha — med undantag för ett hus för kvinnlig personal — redan beviljats. Medel böra nu anvisas för dels omändring av elevbyggnaderna och dels uppförande av sistnämnda hus, omfattande en dubblett och fyra enkelrum.

4. Riksidrottsförbundets idrottsplatskommitté har under hand meddelat, att kommittén är beredd att bidra med 2 000 kronor under förutsättning att

ungdom från bygden kring Fagared får tillträde till idrottsplatsen. Då en dylik anordning är av stor pedagogisk betydelse för eleverna vid skolan, kommer skolstyrelsen att lämna bygdens ungdom sådant medgivande. — Medelsbehovet har beräknats under förutsättning att angivna bidrag lämnas.

5. I det av 1938 års riksdag beslutade nybyggnadsprogrammet för de dåvarande skyddshemmen ingick uppförandet av en gymnastikbyggnad vid Sundbo. Riksdagen har sedermera på framställning av Kungl. Maj:t (prop. 1948: 2, s. 16—20; rd. skr. 1948: 53) medgivit omdisposition av de för denna byggnad tidigare anvisade medlen, vilka därefter tagits i anspråk för andra ändamål. Ett belopp av 186 000 kronor till en gymnastikbyggnad vid denna skola har uppförts å beredskapsstat för innevarande budgetår.

6. Då växthus saknas vid Fagared, blir yrkesutbildningen i trädgårdsskötsel eftersatt vid denna skola. Härigenom ha svårigheter uppstått att erhålla lämpliga anställningar för de elever, vilka efter utskrivning skola ägna sig åt trädgårdsarbete.

7. Hälsovårdsnämnden i Lindome kommun har påyrkat vissa åtgärder till undvikande av sanitära olägenheter för ägarna till vissa angränsande fastigheter.

8. De nuvarande rektorerna vid Brättegården och Broby bebo små (33 resp. 23 m<sup>2</sup>) i elevförläggningarna inrymda bostäder. Då dessa befattningshavare i början av år 1952 inträda i pensionsåldern, kan det antagas bliva ogörligt att återbesätta rektorstjänsterna med välkvalificerade innehavare, därest icke dessförinnan godtagbara friliggande tjänstebostäder uppförts. Vid Eknäs har rektorn med familj tillfälligtvis måst inhysas i några förutvarande elevrum; en ändring av detta förhållande bör snarast åstadkommas. Även flertalet av övriga bostäder vid Eknäs är av sådan beskaffenhet, att uppförande av åtminstone ett bostadshus för lärarinnor icke rimligen kan uppskjutas. Jämväl vid Hornö är det av behovet påkallat, att personalen beredes möjlighet att erhålla bostäder belägna utom elevförläggningarna.

9. Ca 60 befattningshavare sakna allttjämt familjebostäder.

#### *Yttranden.*

*Statskontoret* har funnit, att medelsbehovet under förevarande anslag undandraget sig ämbetsverkets bedömande.

*Byggnadsstyrelsen* föreslår, att förslaget till ombyggnad av anstaltsbyggnaderna vid Johannisberg omarbetas under hänsynstagande till vissa brandskyddskrav. Vad beträffar det föreslagna gymnastikhuset vid Sundbo framhåller styrelsen, att beräkningarna baserats på att det hus, för vilket medel upptagits å beredskapsstaten, skulle utökas med en scen; då nya ritningar icke föreligga förutsättes, att det tidigare förslaget göres till föremål för vidare bearbetning. Förslagen till personalbostadshus böra omarbetas efter vissa angivna riktlinjer.

#### *Departementschefen.*

Elevförläggningen vid Råby bör underkastas en genomgripande omändring i överensstämmelse med socialstyrelsens förslag. Genom de föreslagna åt-

gårderna beräknas skolan kunna taga emot ytterligare fem elever, varigenom den genom omorganisation av Ljungaskog (jfr punkt 37) uppkommande minskningen av platstillgången för debila manliga elever i någon mån motväges. Styrelsens beräkning av kostnaderna, 33 300 kronor, torde böra godtagas.

Socialstyrelsens förslag till ombyggnad av elevförläggningarna och uppförande i anslutning därtill av ett personalbostadshus vid Johannisberg kan jag icke tillstyrka. De genom personalens utflyttning frigjorda utrymmena böra kunna disponeras för elevernas räkning utan att byggnaderna underkastas en så vittgående ombyggnad som här ifrågasatts. Jag har emellertid funnit dels att elevbyggnaderna fordra en grundlig reparation och dels att vissa önskvärda fritidslokaler kunna åstadkommas genom enklare ingripanden. På mitt föranstaltande har socialstyrelsen låtit beräkna kostnaderna för dessa arbeten. Styrelsen har uppskattat medelsbehovet till 39 950 kronor, inberäknat inredning av kylrum och anskaffande av kylmaskiner för en kostnad av 12 000 kronor. Ett visst belopp bör därutöver vara disponibelt för oförutsedda kostnader. Jag föreslår, att för ifrågavarande reparations- och ändringsarbeten anvisas ett belopp av 41 700 kronor.

Vidare förordar jag, att medel beräknas för ett reningsverk för spillvatten vid Fagared och ett dubbelhus för personal vid Margretelund. Kostnaderna böra i överensstämmelse med socialstyrelsens förslag beräknas till 19 000 resp. 76 000 kronor. Innan medel ställas till socialstyrelsens förfogande för uppförande av sistnämnda hus, bör ifrågavarande byggnadsprojekt bearbetas i samråd med såväl byggnadsstyrelsen som bostadsstyrelsen.

I övrigt kan jag icke f. n. biträda socialstyrelsens förslag.

Medelsbehovet under anslaget beräknas sålunda till  $(33\,300 + 41\,700 + 19\,000 + 76\,000)$  170 000 kronor.

Särskilt vid nu rådande ovisshet rörande byggnadskostnadernas utveckling möta svårigheter att exakt beräkna kostnaderna för varje byggnadsföretag för sig. Jag förutsätter, att mindre avvikelser från de beräknade kostnadsbeloppen skola kunna inom anslagets ram utjämnas av Kungl. Maj:t.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 170 000 kronor.

[40] 38. **Bidrag till driften av icke statliga skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.**

|                                      | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------------|---------|-------------|
| 1949/50 .....                        | 746 000 | 634 402     |
| 1950/51 (statsliggaren s. 320) ..... | 350 000 |             |
| 1951/52 (förslag) .....              | 65 000  |             |

Samtliga icke statliga skolor ha numera antingen förstatligats eller nedlagts. De utgifter, vilka numera ifrågakomma under förevarande anslag, avse

endast underskottsansättningar till vissa huvudmän för förutvarande icke statliga skolor för tid före förstatligandet.

Kungl. Maj:t har under en följd av år erhållit riksdagens medgivande att i viss omfattning utgiva underskottsansättningar till huvudmän för icke statliga ungdomsvårdsskolor. Sålunda har stiftelsen Anna Lisa Lidbecks uppfostringsanstalt i Lidköping erhållit underskottsansättning för driften vid Margretelunds yrkesskola under budgetåret 1947/48 med 45 900 kronor (prop. 1949: 85; rd. skr. 1949: 286) och under budgetåret 1948/49 med 51 400 kronor (prop. 1950: 98; rd. skr. 1950: 301). Vidare är staten enligt avtal med nämnda stiftelse och stiftelsen drottning Sophias skyddshem rörande förstatligande av Margretelund resp. Bistaborgs yrkes- och hemskola (numera Bistagårdens hemskola) skyldig att ersätta stiftelserna deras förluster å driften av nämnda skolor under budgetåren 1948/49 och 1949/50 resp. kalenderåren 1947 och 1948.

Stiftelsen drottning Sophias skyddshem har (skr. 18/3 1950) hemställt om ersättning för driftunderskott vid förutvarande Bistaborgs yrkes- och hemskola med 8 199 kronor, avseende åren 1947 och 1948.

Socialstyrelsen, som granskat och godkänt skolans utgiftsstater för år 1947 och första halvåret 1948, anför, att det verkliga underskottet vid skolan under åren 1947 och 1948 torde ha uppgått till minst det av stiftelsen angivna beloppet. Då styrelsen icke kan rikta någon anmärkning mot den ekonomiska förvaltningen vid skolan tillstyrkes, att ersättning utgår med i runt tal 8 200 kronor.

Socialstyrelsen har vidare (skr. 18/11 1950) överlämnat en av stiftelsen Anna Lisa Lidbecks uppfostringsanstalt i Lidköping gjord framställning (skr. 28/10 1950) om ersättning med 115 669 kronor 55 öre för driftunderskott vid Margretelunds yrkesskola under budgetåren 1948/49 och 1949/50.

För egen del har socialstyrelsen anfört i huvudsak följande. Vid utredning i ärendet har styrelsen — som granskat och godkänt utgiftstaterna för Margretelund under ifrågavarande budgetår — funnit, att bruttounderskottet uppgått till 125 059 kronor 55 öre. Det har vidare framkommit, att verksamheten under budgetåret 1947/48 medfört ett ytterligare underskott av 12 907 kronor 50 öre, vilket underskott icke tagits i beräkning, då statsmakterna tidigare medgivit underskottsansättningar för Margretelund. Å andra sidan ha i stiftelsens beräkningar medtagits kostnader för eftervård med 29 828 kronor 92 öre; då dessa kostnader skola ersättas särskilt, i enlighet med i ungdomsvårdsskolestadgan angivna grunder, ha de av styrelsen uteslutits vid utredningen. Slutligen frånräknas ett belopp av 51 400 kronor, som stiftelsen erhållit i ersättning för underskott enligt beslut av 1950 års riksdag och till vilket belopp hänsyn icke tagits i stiftelsens framställning. Socialstyrelsen föreslår, att stiftelsen erhåller ersättning med (125 059: 55 + 12 907: 50 — 29 828: 92 — 51 400) 56 738 kronor 13 öre eller avrundat 56 740 kronor.

*Departementschefen.*

Socialstyrelsens beräkningar av medelsbehovet för ersättningar för driftunderskott vid Bistaborg och Margretelund torde kunna godtagas. Anslaget, som hittills varit anvisat förslagsvis, bör under nästa budgetår ha reservationsanslags natur. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av icke statliga skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

[41] 39. **Fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.** Till ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 15 200 kronor, vilket belopp jämte en den 30 juni 1949 å anslaget befintlig reservation å ca 2 200 kronor avsetts för anordnande av en 20 dagars kurs för undervisande personal. Kostnaderna för kursen ha beräknats till 17 400 kronor. — Reservationen den 30 juni 1950 uppgick till 3 847 kronor.

*Socialstyrelsen* har (skr. 14/9 1950) hemställt om anvisande av 17 400 kronor till ännu en 20 dagars kurs för den undervisande personalen. Vid ingången av budgetåret 1951/52 torde minst 65 av gruppens 113 befattningshavare ännu icke ha deltagit i någon av socialstyrelsen anordnad kurs.

*Statskontoret* anser, att anslaget med hänsyn till befintlig reservation behöver upptagas med endast (17 400 — 3 800) 13 600 kronor.

*Departementschefen.*

Den av socialstyrelsen föreslagna kursen synes böra komma till stånd. Med hänsyn till att viss del av förefintlig reservation avsetts för den kurs, som skall hållas under innevarande budgetår, bör anslaget för nästa budgetår upptagas med 16 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 16 000 kronor.

[42] 40. **Bidrag till inrättande av inackorderingshem.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 23 000 kronor, varav 2 000 kronor såsom bidrag till I.O.G.T. för organisationens verksamhet till förmån för inackorderingshemmen. Vid ingången av innevarande budgetår fanns å anslaget en reservation av ca 53 152 kronor.

*Socialstyrelsen* har (skr. 14/9 1950) anmält, att inackorderingshem vid tiden för skrivelsens avlätande voro i gång i sju städer, nämligen Malmö, Halmstad, Sundsvall, Karlskoga, Karlskrona, Västerås och Karlstad. Avtal hade slutits om inrättande av ett hem i Borlänge, vilket beräknades kunna börja sin verksamhet den 1 oktober 1950. Ritningar till hem i Linköping och Visby hade preliminärt godkänts; avtal om inrättande av hem i dessa städer samt i Nacka beräknades kunna slutas under år 1950. Redan påbörjade förhand-

lingar rörande inackorderingshem i Uppsala och Östersund vilade i avvaktan på ytterligare anslagsmedel. Intresse för ifrågavarande verksamhet hade därjämte anmälts från ett flertal andra städer.

Styrelsen har hemställt om medel till ytterligare sju inackorderingshem. Kostnaderna ha efter oförändrade grunder beräknats till 105 000 kronor. Vidare har styrelsen hemställt, att Sveriges storloge av I.O.G.T. även för nästkommande budgetår erhåller ett bidrag för sin verksamhet med inackorderingshemmen; bidraget föreslås utgå med 3 500 kronor.

*Statskontoret* anser, att medelsbehovet till bidrag till inrättande av inackorderingshem väsentligen undandraget sig ämbetsverkets bedömande. Ifrågasatt bidrag till I.O.G.T. bör utgå med oförändrat belopp.

1950 års *besparingsutredning* anser (skr. 14/11 1950) att, innan större erfarenhet vunnits beträffande verksamhetens värde och ekonomiska betingelser, ytterligare anslag icke böra anvisas för bidrag till inrättande av inackorderingshem.

#### *Departementschefen.*

Under anslaget hittills anvisade medel förslå till anordnande av 11 inackorderingshem. Det är att vänta, att samtliga dessa hem skola ha börjat sin verksamhet före den 1 juli 1951. Med hänsyn till det statsfinansiella läget och under erinran att här ifrågavarande verksamhet fortfarande är av försöksnatur anser jag, i likhet med 1950 års besparingsutredning, att medel icke böra anvisas för ytterligare utbyggnad av organisationen under nästa budgetår. Då det synes angeläget att intresset för inackorderingshemmen fortfarande stimuleras inom I. O. G. T. och dess lokalorganisationer, vill jag däremot förorda, att I. O. G. T. även under budgetåret 1951/52 erhåller ett belopp av 2 000 kronor såsom bidrag för sitt arbete med inackorderingshemsfrågorna.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till inrättande av inackorderingshem* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 kronor.

[43] 41. **Ersättning till inackorderingshem för driftförluster.** Inackorderingshemmen erhålla fr. o. m. andra året ersättning av staten för uppkomna driftunderskott med högst årshyrans belopp. Till ifrågavarande ändamål är för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 16 000 kronor.

*Socialstyrelsen* har (skr. 14/9 1950) under hänvisning till verksamhetens utbyggnad föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 25 000 kronor. Anslaget bör enligt styrelsens mening ha förslagsanslags natur.

*Statskontoret* har anført, att medelsbehovet väsentligen undandraget sig ämbetsverkets bedömande.

#### *Departementschefen.*

Medelsbehovet under förevarande anslag beröres icke av statsmakternas ställningstagande till frågan om anvisande av medel för nästa budgetår till

inrättande av inackorderingshem. Då jag finner socialstyrelsens beräkningar godtagbara, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till inackorderingshem för driftförluster* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[44] 42. **Bidrag till frälsningsarméns flickhem.** Alltsedan 1921 har anslag beviljats till frälsningsarméns hem för kvinnor. För innevarande budgetår är under elfte huvudtiteln uppfört ett obetecknat anslag av 3 000 kronor med rubriken Bidrag till frälsningsarméns räddningshem.

*Chefssekreteraren för frälsningsarmén i Sverige* har (skr. 7/7 1950) upplyst, att benämningen på arméns tre räddningshem i Stockholm, Göteborg och Malmö numera ändrats till flickhem men att verksamheten i stort sett är oförändrad. Frälsningsarmén hemställer om fortsatt anslag med 3 000 kronor.

*Socialstyrelsen* uttalar, att verksamheten vid flickhemmen måste anses vara av stor betydelse för ungdomsvården i våra tre största städer. Styrelsen tillstyrker oförändrat anslag.

*Departementschefen.*

Beträffande här ifrågakvarande hem har socialstyrelsen meddelat, att hemmet i Stockholm, som har 11 platser, avser att lämna inackordering och personlig handledning åt flickor, vilka sakna nära anhöriga i staden eller av annan anledning äro i behov av stöd. Flertalet å Göteborgshemmet (20 pl.) inackorderade är att hänföra till barnavårdsklientelet och har placerats å hemmet genom barnavårdsnämndens försorg. Vissa av de inackorderade komma från ungdomsvårdsskolorna. Hemmet i Malmö (21 pl.) är i första hand avsett för flickor, som på grund av olika beteenderubbningar äro omhändertagna för skyddsuppfostran. Hemmens ekonomi grundas främst på inackorderingsavgifter samt på anslag från städerna Göteborg och Malmö.

Med hänsyn till hemmens ungdomsvårdande syfte synes det lämpligast att bidrag till hemmen utgå från femte huvudtiteln. Bidraget bör under nästa budgetår utgå med oförändrat belopp, 3 000 kronor. För ändamålet bör uppföras ett obetecknat anslag under rubriken Bidrag till frälsningsarméns flickhem. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till frälsningsarméns flickhem* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 3 000 kronor.

---